

VAL
CORDI

1598/A

Z · 4

Mort en 1544. La premiere pharmacopée qui parut sous le sceau de l'autorité publique, fut celle de Valerius Cordus, publiée par ordre du Sénat de Nuremberg en 1542.

Plantin 1608

Exemplaire rarissime

Sauvé d'un incendie.

Pages roussies mais intactes.

collationné complet.

A. S. Pratt

Montpellier - Juin 1915

acheté à un réfugié d'Anvers...

VAL. CORDI
Dispensatorium,

SIVE

PHARMACORVM

CONFICIENDORVM

RATIO:

Cum PETRI COVDEBERGI & MATTHIÆ LOBELII Scholiis, emendationibus, & auctariis.

Accessit hac editione GVLIELMI RONDELETII *de Theriaca tractatus, nunquam antea editus.*

EX OFFICINA PLANTINIANA
RAPHELENGII,
1608.

K

LECTORI.

Scias, benigne Lector, asteriscos sparsim in hoc libello obuios loca emendata, mutata, vel restituta denotare.

Virtutum omni genere
Clariss. Viro
GERARDO GRAMAIO,
Domino Vesaliæ Comitis, ac ærarij bellici Quæstori Statuum dignissimo, Petrus Coudenbergius S. P.

CVM *Valerij Cordi de conficiendis Pharmacis libellum Christophorus Plantinus prælo suo esset commissu-s, rogauit me, vt, si quid haberem quod edi-nem istam iuuare posset, cum studiosis -mmunicarem. Fuit enim optimo viro sem-r propositum, vt quos libros imprimit, non -si emendatißimè è sua officina prodire sinat. -uamobrem, vt de ipsius incredibili taceam -ligentia & sumptu, in omni disciplinarum -nere doctißimorum virorum opera vtitur. -go verò, etsi quæ iam olim in hunc Cordi -bellum (quem ego, quicquid dicat præfatio -nonyma, post obitum auctoris in lucem hæ-dum vel amicorum cura prodiisse, certis de -ußis persuasum habeo) annotaueram, non -sent apud me tanti momenti, vt vel semel -illorum editione cogitauerim; tamen non -tui non homini mihi amicißimo, & hone-a petenti morem gerere. Quare vespertinas*

 aliquot

aliquot hac hieme horas; quæ solæ me qui scribere vel legere permittebant, libelli huiu correctioni dedi; & maximo mendorum nu mero sublato, in suum quæque ordinem re stitui; multis interim ipsius auctoris adiecti medicaminibus, quæ hactenus hîc fuerun desiderata; ita vt operam me meam non malè posuisse confidam: vbi à nonnullis hau immeritò notatur, explicatè subiunctis id rationibus doceo, & nonnumquam inepta quorundam reprehensiones refuto, quæ sol nouitatis studio sine vllis rationibus videntu inuectæ. Si quid autem à me erit omissum, copiosè & diligenter excutietur in magno meo huius farinæ opere, quod fortasse aliquando medicis & pharmacopœis non minorem voluptatem quàm vtilitatem adferet. Quod verò illud nondum perficiam & publicem, maximas habeo & grauißimas consilij mei caussas, tum quòd eorum fauore non subleuer, quorum intererat curare vt tale quid diligenter præscriberetur; tum quòd tempora sint eiusmodi, vt plures fiant aliptæ, quàm experti Medici & Pharmacopœi. Qua de re cùm mecum cogito, nihil fero molestiùs, quàm gentis nostræ inscitiam;

um; quæ cùm in aliis ferè rebus omnibus
ulli sit nationi secunda, nusquam æquè pec-
t, quàm quòd nostri ordinis hominibus sit
iquior. Id verò pluribus verbis aperire non
t necesse. Quis enim est vel mediocriter
pharmacopoliis versatus, cui hoc non sit
otißimum? Magna spes erat præterea,
oannem Goropium Becanum, non tantùm
i Medicæ, sed vniuersæ Philosophiæ & an-
quitatis peritißimum virum, aliquid de
harmaceutice scripturum. quod vtinam fe-
sset! Sed quia nunc omni doctrina refer-
um opus, quod verè venerandæ antiquita-
is plaustrum quis appellet, præ manibus ha-
et, nostris certè rebus vacare non potest:
deòque nec hortum, vt constituerat, colere.
d quidem ego totis ferè viginti annis feci
edulò: & quidem nunc maximis labori-
us & impensis, ad sexcenta exoticarum
tirpium genera in meo florere hortulo quo-
idie, etsi rei familiaris cum iactura & dis-
endio, maxima tamen cum voluptate cer-
no. Et nisi cultor pauperis horti esset pau-
perior, darem operam, ne quid mihi dees-
et, quod nostra saltem tellus, licet summa
cura, ferre posset. Interea id quod possum

ago, quando quod volo non licet. Sperandum, inquit Euripides, & ferendum. Cęterùm, vt ad institutum redeam, quæ in hoc opusculo præstiti, illa tibi Gerarde Gramaie, singularis omnium bonarum artium patrone, dico dedicóque; partim vt obseruantiam erga te meam testificer, partim vt hæc qualiacumque nominis tui auctoritate munita, inuidiam & calumnias tanto faciliùs ferant. Suscipies ergo hæc, quæ tua est humanitas, benigno vultu, quo Petrum Coudenbergium in tuam iam pridem clientelam recepisti, & receptum constanter tueri pergis. Vale, Mæcenas optime. Ex officina nostra pharmaceutica, Antuerpiæ Kalend. Martiis, CIↃ. IↃ. LXVIII.

IOANNES POSTHIVS D. MEDICVS GERMANVS.

Pharmaca quæ Cordus variis collegit in hortis
Lætus agens æui tempora verna sui,
Post obitum in multos transcripta fuêre libellos:
Verùm his errores non tolerandi inerant:
Quos gelido veniens Petrus de monte remouit,
Miscendo fida pharmaca cuncta manu.
Dij tibi, Coudenberge, senis dent Nestoris annos,
Vt quod habes, ingens perficiatur opus.

PRÆ-

PRÆFATIO
PRISCÆ EDITIONIS, AD LECTOREM.

CVM Valerius Cordus, Euritij illius celeberrimi Medici filius, studiorum gratia Italiam petiturus, obiter ad vrbem nostram Norimbergam peruenisset, atque cum doctis quibusdam ac bonis viris, præcipuè Medicis, mutuam notitiam, amicitiam, familiaritatemque studiosè contraheret; inter cetera, quæ de bonis litteris atque re Medica, vltrò citroque inter eos familiariter, vt fieri solet, agitata sunt; mentio incidit Dispensatorij, quod ipse ex omni genere bonorũ auctorum, cùm veterũ, tum recentium, de Pharmacorum omniũ, quatenus in vsu sunt, conficiendorum ratione collectum, diligenter & emendatissimè conscripserat. Cumq. constaret, illud iam anteà in aliquot Saxoniæ vrbibus, præcipuis Medicis approbantibus, in vsum publicum fuisse receptum, interimq. tamen ab eo & locupletatũ, & annotationibus eruditis magis atq. magis illustratum; rogatus fuit à compluribus, vt illud ipsum etiam nostris Pharmacopolis impertiret. Cordus autem, etsi ad iuuandã rem Medicam iam tum mirificè esset accensus, pro sua tamen modestia atque prudentia, nonnihil subuerebatur priuatam suam auctoritatem ad Pharmacopolas permouendos, ponderis haudquaquam satis esse habituram. Itaque librum suũ Senatui potiùs offert, tum demum in vsum publicum assumendum, cùm esset illius iudicio & auctoritate comprobatus. Senatus verò, pro

ſua in ſtudioſos omnes propenſione, ac reipublicæ omni ex parte iuuandæ diligẽtia ac ſolicitudine, officiũ illud Cordi perquàm gratum habuit, librumq́. collegio Medicorum, Cordo præſente, perlegendũ & examinandũ tradidit: vt ſi quid mutandũ, adiiciendúmve arbitraturi eſſent, id auctore non modò ſciente, verùm etiam conſentiente fieri poſſet. Quod cùm ſedulò ac magna diligentia factum eſſet, Senatusque ex Medicorum cenſura iam intellexiſſet, nihil hactenus abſolutius aut emendatius in hoc deſcriptionum genere typis inuulgatum eſſe: librum non ſolùm in publicum edendum, verùm etiã Pharmacopolis, vt eum veluti lumen quoddã deinceps ſequantur, offerendum eſſe decreuit. Cuius quidem editioni, hac quoq. de cauſſa ſtudioſiùs inuigilatum eſt, vt auctore interim in Italia, dũ ad metam ſtudiorum ſuorum quàm acerrimè contendit, immatura morte ſublato, aliquid tamen illius extaret, quod ingeniũ eius & induſtriã poſteritati teſtaretur, eumq́ue ab obliuione vindicaret.

Hoc igitur Valerij Cordi, candidiſſimi & diligẽtiſſimi iuuenis monumentũ qualecunque, certè non pœnitendum, ſtudioſe lector, obuiis vlnis amplectere, & ſi quid ex eo iuuaberis (iuuaberis autem, niſi fallor, quàm plurimum) ampliſſimo Norimbergenſi Senatui, cuius liberalitate tibi cõmunicatur, gratias habe. Sin autem aliquid in eo diſplicuerit, ne Auctorem mortuũ inhumaniter calumniis impete: ſed abſolutiore opere in publicũ edendo, illũ vincere, & nomẽ eius obſcurare contende. Et bene vale.

INDEX

INDEX SECTIONVM.

APPENDICIS EX IACOBO SILVIO, INDEX.

VALERII CORDI SIMESVSII PHARMACORVM CONFICIENDORVM RATIO.

Qualem virum Pharmacopœum esse deceat.

AGNVM præſidium humanæ imbecillitati in Medicina ſitum eſt, vt Homerus omnium poëtarum præſtantiſſimus, Medicum non ſine cauſa πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων pronuntiaſſe videatur. Verùm huius laudis, vt nunc quidem Medicina adminiſtratur, non exiguam partem Pharmacopola ſibi vindicat, cùm ſit Medici quaſi dextra manus, pericliteturque ipſius culpa ſæpè, non ſolùm ægri valetudo, verùm etiam Medici, quantumuis præſtantis, fama & exiſtimatio, cùm ea quæ Medicus rectè præſcribit, parum dextrè exequitur, aut materia vtitur exoleta aut adulterata. Inde enim frequenter accidit, vt æger vel non iuuetur omnino, vel, quod multo peius eſt, etiam lædatur. Medicus autem, præterquam quòd pro imperito habetur, etiam in errorem ducitur, dum ſe aut de morbo non rectè iudicaſſe, aut nõ debitam medicinam adminiſtraſſe ſuſpicatur. Quare non temerè quemlibet ad huius muneris functionem

em admittere deberent, qui ad gubernacula rum publicarum ſedent. Verùm illi vt vo- nt, ſuo fungantur officio, nos idoneum Phar- iacopolam paucis delineabimus, vt ineptos t improbos à functione tam periculoſa ſub- ioueamus, idoneos autem ad hoc munus ca- eſſendum alacriores reddamus.

Principio; Latinæ linguæ non vulgariter tan- im, ſed ad munditiem & proprietatem vſque eritum eſſe oportet, vt ea quæ eruditi Medici, el in genere, vel in ſpecie ipſi præſcribunt, rectè k exactè intelligere poſſit. Neque confidat ſe atis inſtructum eſſe, ſi ſemel vulgarem quan- lam viam functionis ſuæ, quaſi artificium ma- uarium perdidicerit. Nam quum multa quo- idie noua conficiendarum medicinarum in- genia inueniantur, multa etiam veterum, obli- iione ſepulta, iterum in lucem eruantur, noua lli itidem quotidie diſcenda erunt, neque ſem- per habere poterit aliquem, qui ea ipſi quaſi per manus tradat, & ad oculum demonſtret, ex eruditorum virorum deſcriptionibus ea vt diſcat neceſſe eſt. Quare ſi Latinæ linguæ pro- bè peritus non fuerit, fructu nouorum inge- niorum, aut omninò, aut magna ex parte ex- pers manebit.

Deinde opus eſt illi etiam cognitione rerum minimè vulgari, aut protrita, earum præſer- tim quæ propriè ad functionem eius pertinent, cuiuſmodi ſunt Simplicia omnia, quorum de- ſcriptiones ex præſtantiſſimis auctoribus pe- titas, ad res ipſas conferre debet, donec exactam illorum cognitionem hauriat, & prorſus im- bibat.

bibat. Cognita verò, visu, gustu, olfactu, tactu, & aliis debitis modis sæpe ac diligenter examinet, non solùm vt falsa à veris, & adulterata à sinceris, verùm etiam vt præstantissima à mediocribus, & mediocria à degeneribus discernere consuescat.

Est & alia causa cur tam diligenti examine opus sit: quædã enim alioqui grata, & salubria, ob insignẽ tamen acrimoniam in vasculis æreis decocta, aut instrumentis ferreis diu tractata, tam tetrum ac horribile virus inde contrahunt, vt gustu fiant abominanda, & quouis valenti ventriculo intolerabilia. Quare hoc quoque scire debet quo genere vasculorum & instrumentorum, vnaquæque medicina sit coquenda, tractanda, & conseruanda.

Hanc curam, alia quasi huic connexa sequitur, scilicet, vt herbas, flores, fructus, semina, radices, debito tempore colligat, & ritè reponat, ne vel parum efficacia sint, vel putrescant, aut nimis arefacta virtutem omnem amittant.

Habeat etiam ædes salubri loco sitas, ac variis reponendis conseruandisq́ue accommodas. nonnulla enim humido, pleraq; e calido, quædam sicco, quædam etiam frigido loco rectiùs conseruantur: quam varietatem non quælibet domus præstare potest.

Diuitiæ quoque saltem mediocres adsint oportet, in primis autem animus liberalis, ab auaritia sordibusq́ue alienus. Diuitiæ enim hoc præstare poterunt, vt commodè habitet, & Medicinas quæ emendæ sunt, suo tempore quàm optimas coëmat. Animus autem liberalis,

is, minimeq́ue auarus, cauebit, ne compen-
j, aut lucri sui causa, deteriores vili pretio
entius, quàm præstantissimas, paulo largio-
comparet.
Iam simplicibus medicinis omnibus dili-
enter collectis, coëmptis & repositis, succedit
dustria compositarum ritè dispensandarum,
i eum in primis vigilantem & circumspe-
um esse oportet. Nec temerè confidet inge-
io suo in succedaneis eligendis, sed peritum
ledicum consulet, quem etiam omnino in
onficiendis Opiatis, & similibus præstanti-
us ac magni momenti medicinis, vt præce-
torem & iudicem adhibebit: cui adiunget, si
ommodè fieri poterit, vnum & alterum bo-
um atque doctum virum, vel Senatorij or-
inis, vt eos habeat veluti testes suæ diligentiæ,
ndustriæ ac fidei. Deinde quamque medici-
am sic ritè præparatam, debito ac præscripto
empore fermentari sinat, antequàm eam in
sum publicum expendat.

Nec minor in eo fides requiritur in reiicien-
dis simplicibus atque cõpositis, quàm in iisdem
reponendis & componendis. Debet enim sin-
gulis mensibus, aut sæpius etiam, omnia lu-
strare, & diligenter considerare; vt corrupta,
putria, mucosa, exoleta, & quouis modo inuti-
lia, vel inefficacia reddita, reiiciat, bona fide,
nec in iis quærat suum lucrum, quibus ægroto
crearetur vitæ periculum: sed sit, vt diximus,
animo liberali & magno, cogitetque paruum
illud damnum, fide sua iam perspecta, maioris
sibi lucri causam fore.

Hæc

Hæc omnia cùm indefeſſam diligentiam & animum ſibi ſemper præſentem requirant hoc quoque obſeruare conuenit, ne ſit alea aut ſimilibus ludis deditus, ne compotationibus gaudeat, aut alioqui vinoſus vel ebrioſus neque fœdis amoribus implicatus teneatur. Alea enim negligentiam parit: ebrietas, errores, obliuionem & ſtuporem inducit: turpis verò amor, etiam veneficia illi extorquere poſſet.

Quare omninò, ſi fieri poteſt, maritus ſit, cui cum vxore rectè conueniat, liberoſque habeat, quos honeſtè educare ſtudeat; huiuſmodi enim pignoribus obſtrictus, vagas libidines deteſtabitur, neque illis fomenta ſciens ſubminiſtrabit: & poſteritati ſuæ conſulens, bonam conſcientiam ſeruare adnitetur; nec metu, nec gratia, nec prece, nec pretio, ad vllum veneficium impelletur.

Quòd ſi acceſſerit vera pietas, hoc eſt, timor Dei, & fides in Chriſtum, charitas erga proximum, & ſpes futuræ vitæ, omnia erunt tutiora, illuſtriora & feliciora. Tum enim cogitabit: Si quid per negligentiam in vitam aut valetudinem proximi peccauero, iudicium Dei non effugiam: quanto minùs effugiam, ſi ſciens ac prudens venenum dedero, aborſum procurauero, aut aliquod aliud ingens atque inſigne flagitium deſignauero? Et ſi humanitas eorum qui infirmos & ægrotos tantùm viſitare ſolent, Chriſto adeò grata eſt, vt illud beneficium in ſeipſum collatum eſſe affirmet; quantò gratior erit illi mea cura & ſolicitudo, dum ſtudeo illis Medicinas rectè componere,

tempeſtiuè

[te]mpestiuè exhibere: & non propter lucrum [ta]ntùm, verùm etiam humanitatis respectu [op]eram dare, vt melius habeant & conualescant?

Hæc & similia si cogitabit, vltrò, ac sua [sp]onte, erit humanus, placidus, affabilis, beni[g]nus, alacris, in primis autem mitis erga pauperes, & commodus erga imperitos; non [en]im in eorum ineptias, sed in necessitatem [æ]groti respiciet, ac Deum omnium inspecto[re]m ac iudicem præ oculis habebit: qui rectè [a]genti longè maiora & beatiora præmia lar[gi]etur, quàm ab vllo mortalium persolui [p]ossint.

[C]ONFECTIONES AROMATICÆ.

*

Aromaticum Garyophyllatum descriptionis Mesuæ.

℞. Garyophyllorum ʒ vij.
[M]acis Zedoariæ Galangæ
[S]antali Machoziri Trochiscorum Diarhodon
Cinnamomi Ligni aloës Spicæ Indicæ
[P]iperis longi Cardamomi minoris ana ʒ j. *
[R]osarum ʒ iiij. Glycyrrhizæ rasæ
[G]alliæ moschatæ veræ ana ʒ ij.
[F]olij. [*Sumatur eius loco Casia lignea vera, aut duplex pondus Cinnamomi.*]
Cubebarum ana ℈ ij. Ambræ ʒ j. *
Moschi ℈ ß. Sacchari optimi.

VAL.

VAL. CORDI ANNOTAT.

In confectionibus aromaticis ad sacchari lib
*unam pendentem ℥ xij. accipiatur ℥ j. specierum

Myropolæ accipiant in confectionibus
bram continentem ℥ xij. & secũdum hanc diuida
*tur uncia, dragmæ & scrupuli. Scrupulus ve
pendeat grana electa xx. Nicolao præsertim.

Galangæ, id est, minoris Galangæ, & ruf
saporis aromatici: nam affertur hodie noua qu
dam Galanga magna, crassa, foris subrufa, inti
zingiberis palliditate & filis, gustu acerrima, si
aromatica aliqua gratia: hæc in nullas confection
Galangæ nomine iniicienda est. Quod semel dixi
*se satis sit.

A Santalum Machoziri, est species citri
santali, odoratissima, & valdè aromatica, tam gu
stu quàm odore: & affertur ad nos cum santalo al
bo, & citrino vulgari.

Glycyrrhiza est dulcis radix, quam hod
vsitato nomine Liquiritiam appellant.

B Folium nondum allatum est ad nos in Ger
maniam; quare cùm eo careamus, necesse est eiu
loco aliquod succedaneum accipere. Est autem eiu
succedaneum, vt Galenus nobis reliquit, Spica In
dica, aut Casia lignea vera. Cùm autem hæc con
fectio alioquin capiat Spicam Indicam, Folij vi
Casiam ligneam veram accipiendam esse censeo.

Moschi scribendum est: nam Musci appel
latione, arborum villosa canities dicitur.

Petri Coudebergi Scholia.

Santalum Machoz. est species, &c.] Santal
A citrini duas reperiri species, cùm Cordus dicer

rancifcus Alexander in fuo Apolline miretur,
s eafdem quoque iifdem aceruis à Lufitanis
ntuerpiam aduectas interdum obferuauimus.
nam nempe (Santali albi corde ad rufedinem ac-
dente ignaris quandoque imponitur) inter vul-
rem optimam, ex pallido rufefcentem, odoratam
aromaticam. Alteram verò prorfus luteam, aut
uafi croco tinctam, odoratiffimam & valde aro-
aticam tam guftu quàm odore, vt & Cordus
it: atque infuper vnguinofam, fed eam admo-
um raram. De hac itaque fpecie cùm Cordum
ic locutum effe exiftimem: non ea propter ta-
en idipfum quartum Santalum dici debere puta-
nus, vt Francifcus finiftrè colligit: haud fecus at-
ue nigri Piperis fpecies plures cùm fint, magnitu-
ine, duritie, pondere atque acredine differen-
es, illorum aliquod quartum piper effe dici non
offit. Ceterùm de Santalis plura, eaq; magis in-
ubitata, quàm à quoquam hactenus fcriptita-
um eft, qui cupit, Garcia ab Horto de Aromatibus
ndicis libellum, nuperrimè ex Lufitanico in
atinam linguam à Carolo Clufio conuerfum,
onfulat.

Folium.] *Folio tribus neruis diftincto, laurino* B
fimili, quod Folij Indi nomine in officinis paffim
roftat. Folij in medicamentis locum non incommo-
dè obtinere poffit, dum genuinum adferatur, habe-
riq; abunde queat. De hoc quoque pluribus Garcia
libellus.

Ventriculum & cor confortat, naufeam & vo-
mitum fedat, & valet contra putrefactionem in
partibus ventriculi. Membra verò nutritionis
calefacit, ac ventofitates diffoluit & carminat.

Aromaticum Rosatum Gabrielis, descript. Mesuæ.

℞. Rosarum rubrarum ʒ xv.
Glycyrrhizæ rasæ ʒ vij.
Ligni aloës Santali Machoziri ana ʒ iij
Cinnamomi electi ʒ v.
Macis Garyophyllorum ana ʒ ij. ß.
Gummi Arabici
Tragacanthæ ana ʒ ij. ℈ ij.
Nucis moschatæ Cardamomi minoris
Galangæ ana ʒ. j.
Spicæ Indicæ Ambræ griseæ ana ℈ ij.
Moschi ℈ j. Sacchari.

CARDAMOMI, *videlicet minoris: nam cùm simpliciter Cardamomum scribunt auctores, minus Cardamomum, id est, vsuale intelligunt.*

MOSCHI, *hoc est, vt vulgò dicitur corrupto vocabulo, Musci, pus illud aromaticum.*

VENTRICVLO imbecillo, aliisque nutritioni deseruientibus instrumentis succurrit. Ventriculi humiditatem, omnemque in eo putredinem emendat, concoctionem iuuat, & ex morbo conualescentibus auxiliatur.

Dianisum D. Mesuæ.

℞. Anisi electi ʒ xx.
Glycyrrhizæ rasæ Mastiches ana ℥ j.
Carei [*i. carui.*] Macis Galangæ Fœniculi
Zingiberis Cinnamomi ana ʒ v.
Macropiperis Melanopiperis Leucopiperis
Calaminthæ Pyrethri
Casiæ ligneæ veræ ana ʒ ij.

Carda-

[C]ardamomi minoris Garyophyllorum
[C]ubebarum Spicæ Indicæ
[Cr]oci ana ℥ j. ß. Sacchari.

MASTICHES, *hoc est, vt vulgò dicitur, Ma-[sti]cis.*

CASIA *lignea vera debet accipi, quæ nuper [cœ]pit afferri: figura Cinnamomi, gustu aliquan-[tu]lum lubrica, & Cinnamomi æmula: at non ille [a]rnus cortex saporis insipidi ac stiptici, vt hacte-[nu]s factum est.*

CRASSIS flatibus in ventriculo natis, eius-[d]emque perfrictioni succurrit. Pituitam in eo [cr]udam absumit, tussique diuturnæ prodest.

Diambra D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Doronici
[G]aryophyllorum Macis Nucis Moschatæ
[Be]olij [*aut succedanei eius.*] Galangæ ana ℥ iij.
[S]picæ Indicæ Cardamomi maioris
[C]ardamomi minoris ana ℥. j.
[Z]ingiberis ℥ j. ß.
[S]antali citrini Ligni aloës
[P]iperis longi ana ℥ ij. Ambræ ℥ j.
[M]oschi ℥ ß. Sacchari albissimi.

CONTRA omnem corporis imbecillitatem [e]fficax est, omnemque corporis perfrictionem [d]iscutit, natiuum suscitat calorem, & rediui-[u]um recreat, resarcitque eos qui frigido tor-quentur humore. Iuuat articulos, & membris omnibus magnificè subuenit. Ventriculum fa-stidientem, quique cibum continere non po-test, roborat: & inappetentiam cibi summè corrigit. Cor ipsum roborat.

A *Diathamaron D. Nicolai.*

℞ Anthophyllorum
Zingiberis ana ʒ v. ℈ j. G xvj.
Cinnamomi
Garyophyll. ana ʒ iiij. ℈ j. G iiij.
Carnium dactylorum ʒ iij. ß. G viij.
* Galangæ Spicæ Indicæ Zedoariæ
Costi Pyrethri Corallij rubri
B Rheupontici [*accipiatur eius penuria rhabarbarum sic vocatum.*]
*
Saliuncæ Tragacanthæ Anacardij
Ossium dactylorum Carpobalsami Ani
* Baccarum Iuniperi ana ʒ ij. ℈ ij. G vij
Leucopiperis
* Macropiperis ana ʒ j. ℈ j. G ij.
Limaturæ auri puri Limaturæ argenti meri
* Ossium è corde cerui ana ℈ ij. ß. G vj.
Rasuræ Eboris Moschi ana ℈ j. G vij.
Ambræ ℈ j. Sacchari.

THAMAR *Arabibus dactylum palmæ arboris fructum significat, vnde confectioni nomen* * *Diathamaron: corruptè Diacameron.*

ANTHOPHYLLI *sunt grandes Garyophylli qui ad maturitatem peruenerunt, nucleo intus duro bifidoq́; sapore non tam acres vt Garyophylli, præterquàm in superficie.*

COSTI, *videlicet albi, feruidum & aromaticum saporem habentis. Non vulgaris illius grandis qui teterrimum & rancidum saporem habet, & adulterinus est, atque ex Heluetiorum alpibus & Italia ad nos affertur.*

CARPOBALSAMI. *Non habentur Opobalsamum,*

ſamum, Carpobalſamum, & Xylobalſamum ſe-
dum eorum veram deſcriptionem: verùm cùm
perientia didicerimus, quòd olea Cinnamomi &
aryophyllorum, ſecundum noſtram artem diſtil-
ndi, veteribus ignotam, parata, in probis Balſami
ri, & virtutibus ſimilia ſint (quare etiam pro
pobalſamo, oleum Garyophyllorum in Theria-
m noſtram accepimus:) non inconſultum eſſet, ſi
uis pro Carpobalſamo acciperet Cubebas, aut Ga-
ophylla, ſiue etiam Cardamomum, aut aliud
men, quod haberet mordacitatem in guſtu, cum
uadam redolentia, ſecundum Carpobalſami de-
riptionem, ſi horum nullum anteà eſſet in de-
riptione.

SALIVNCA Germanicum eſt vocabulum,
uo ſignificatur Spica Celtica vera, quàm in Phar-
acopoliis Spicam Romanam appellant. Sed in
icolao Alexandrino Græco, inuenitur loco Saliun-
æ Elelisphacum, id eſt, Saluia, præſertim in Aurea
Alexandrina.

LIMAIVRA auri & argenti. Cùm aurum ſit
etallicum & valdè ponderoſum corpus, limatura
ius vel ſcobs ſemper fundum petit, nec æqualiter
onfectionibus commiſcetur: quare & hîc, & reli-
uis omnibus locis, ſumantur folia auri.

P. C. SCHOL.

Pondera apud Cordum hacce in compoſitione de- A
rauatiſſima reſtitui: ſed non veluti L. Fuchſius ex
uo Myrepſo vult, hocce in medicamento, innume-
isq; aliis corruptiſſimo.

Corallium album, quod à Cordo perperam ap- B
oſitum erat, deleui.

EFFICACITER prodeſt difficulter ſpi-

rantibus, arteriacis, tussientibus, tabidis & omn
thoracis & stomachi offensæ: Aquæ subter cu
tem fusæ, renum doloribus: Voluptatem pari
corporaque saginat.

Diacalaminthon D. Mesuæ.

℞. Calaminthæ montanæ
Calaminthæ campestris Seselios
Petroselini Macedonici ana ʒ vj.
Zingiberis ʒ iij. Seminis Apij
Comarum Thymi ana ʒ ij. Ligustici ʒ vj
Piperis ʒ xij. Sacchari albissimi.

CALAMINTHA *montana nascitur copio-sissimè in montibus circa Confluentiam vrbem ad Rheni & Mosellæ confluentes.*

CALAMINTHA *campestris, hoc est, vsualis Calamintha, quæ in aruis nascitur (Mesue fluuia-tilem requirit) hæc enim efficacior est, quàm in humidis locis nata. Germanicè Korumyntz vocatur.*

SESELIOS, *id est Siselios, quod etiam Siler montanum vocatur.*

COMARVM *Thymi, id est, summitatum foliorum, & florum Thymi.*

PETROSELINVM *Macedonicum non est Olusatrum, vel, vt corruptè pronuntiant, Olixatrum, aut Alexandrum; semine oblongo, magno, nigro, amaro, ac myrrham æmulante sapore. Sed quia iam vero Macedonico Petroselino caremus, licet nobis eius loco Olusatri semen accipere (quod vulgò in Pharmacopoliis Petroselinum Macedonicum, falsò tamen, appellatur) donec aliquando verum nobis contingat.*

PIPE-

Piperis, *id est, piperis nigri: nam cùm piper simpliciter pronuntiamus, semper nigrum intelligimus.*

Avxiliatvr iis quos cibi fastidium vrget, appetentiam reuocans: ægrè quoque spirantibus, ventriculo refrigerationem sentienti, & flatibus distento, confert.

*

Diacalaminthon Galeni, Sanit. tuend. lib. 4.

℞. Calaminthæ Pulegij Petroselini
Seselios ana ℥ j.
Apij Cacuminum Thymi ana ℥ ij.
Ligustici seminis ℥ viij.
Piperis ℥ xxiiij. Sacchari.

Crassa ac lenta attenuat & discutit, vrinas mouet, ac mulieribus menses. *

Diacuminum D. Nicolai.

℞. Cumini præparati [*id est, pridie in aceto infusi, & iterum exiccati*] ʒ viij. ℈ j. *
Cinnamomi
Garyophyllorum ana ʒ ij. *ß.* A
Melanopiperis
Zingiberis ana ʒ ij. Ǵ v.
Galangæ
Thymbræ [*eius loco sume Satureiam.*]
Calaminthæ ana ʒ j. ℈ ij.
Ammios
Ligustici ana ʒ j. Ǵ xviij.
Macropiperis ʒ j.
Spicæ Indicæ Cardamomi

Nucis Moschatæ ana ℈ ij. ß.
Sacchari.

THYMERA est propriè Satureia siluestris, circa quam nascitur Cuscuta Epithymo similis, quæ Epithymbrum appellatur. Affertur iam ad nos ex Orientalibus partibus, verùm rarò, ideòq; in defectu eius satiuam Thymbram, hoc est, Satureiam accipere nobis licet.

P. C. SCHOL.

A Ana ʒ ij. ß.] Cæcutit Fuchsius, ʒ iij. ℈ ij ex Pseudomyrepso suo legendum existimans.

ARTERIACIS, difficultati spirandi, tussiculosis, inflationibus efficaci est adiumento. Noxam ventriculi corrigit, concoctionem affert, adstrictionum vitia sanat.

Diacinnamomum Mesuæ.

A ℞. Cinnamomi tenuis ʒ xv.
Cinnamomi crassi boni
B Enulæ ana ʒ iiij.
Galangæ ʒ vij.
Garyophyllorum Piperis longi
Cardamomi maioris Cardamomi minoris
A Zingiberis Macis
Nucis moschatæ
Ligni aloës ana ʒ ij. Croci ʒ j.
Sacchari tabarzeth ʒ v.
Sacchari albissimi.

SACCHARI tabarzeth, id est, purissimi atque optimi Sacchari, cuius ʒ v. miscentur speciebus: idq; ideò hoc loco accipitur, vt species eò melius conseruentur ad vsum. Vltimùm Saccharum additur, cùm vis rotulas facere ex speciebus.

P. C.

P. C. SCHOL.

Cinnamomi tenuis, Cinnamomi crassi.] *Per* A
arseni vel potius Darchini, lignum Chinense, seu
num odoratum, hoc est Chinamomum, tanquam
hina amomum, siue Cinamomum intelligunt
rsa atque scriptores Arabes, cortices quandoque
gna appellantes, vt Xylocinamomum Græci. Quod
terim crassi corticis est, Cinnamum vocant. Per
Darseni Cinami igitur, Cinamomum crassi cor-
cis, tamquam ligneum significare volunt, est enim
in genere crassioris Cinamomi, quod & val-
e bonum est, hoc est, acre, odoratum ac aromati-
um. Nec caret hæc Mesuæ mens, vbi crassum Ci-
amomum requirit, suis rationibus: quas perpen-
lat Francisci Alexand. Apollo oportet. Itaque
Cinnamomum tenuis corticis electum, per se, aquè
atque per Darseni Cinnami, crassi corticis Cina-
momum bonum, distinctim cum Cordo hîc inter-
pretandum, intelligendum atque legendum existi-
mo: vtrumque tamquam in suo genere optimum.
De Cinnamomo autem & Casia, Garçiæ de
Aromatibus librum quem dixi, consule: vbi doctis-
simorum etiam hactenus virorum de hisce rebus
altercationes, aniles, prorsusque futiles esse animad-
uertes.

Cyminum à Cordo huic medicamento temerè B
impositum, hortante & id quoque Fuchsio, Mona-
chis id prius monstrantibus, expunxi.

EST medicina salubris ad humorositatem ventriculi, & putrefactionem in eo. Phlegma digerit, & digestionem adiuuat.

Dianthos D. Nicolai.

℞. Florum Rorismarini ℥ j.
Violarum Rosarum
Glycyrrhizæ ana ʒ vj.
Garyophyllorum Spicæ Indicæ
Nucis moschatæ
Galangæ Cinnamomi
Zingiberis Zedoariæ
Macis Ligni aloës
Cardamomi Anisi
Anethi [*videlicet seminis*] ana ℈ iiij.
Sacchari.

Prodest præter rationem tribulatis, cardiacis: animi lætitiam auget. Eos roborat qui à longo morbo debiles adhuc sese recolligunt: ventriculum perpulchrè emendat.

Diamargariton frigidum D. Nicolai.

℞. Nucleorum sem. Citrulli
Cucurbitæ Melonis Cucumeris
Seminis portulacæ
Papaueris albi
Santali albi
Santali moschatellini [*id est, Citrini boni odoris.*]
Ligni aloës Zingiberis
Rosarum rubrarum
Florum Nymphææ albæ [*id est, Nenupharis.*]
Florum Boraginis
Myrtillorum verorum ana ʒ j.
Corallij albi
Corallij rubri ana ʒ ß.

Marga-

Margaritarum ʒ iij.
Sacchari.

NVCLEVS *seminum, est ipsa in medio seminum medulla. Sunt autem eximendi horum seminum nuclei, cùm iam præparanda est confectio hæc ut alia, quæ durare debent: nam diu antè exempti rancidi fiunt.*

OMNEM virium imbecillitatem firmat, his quos animus deficit, siue à corde siue à stomacho deliquium originem ducat, omnem noxæ causam vitalium partium discutit. Insuper asthmaticis, tussientibus, tabidis auxiliatur. Longo morbo deiectos, & imbecillitate languentes recreat, & ad pristinum robur conducit.

Diamargariton calidum D. Auicennæ.

℞. Margaritarum non perforatarum
Pyrethri ana ʒ j. Zingiberis
Mastiches ana ʒ iiij. A
Zedoariæ Doronici B
Seminis apij Casiæ *
Cardamomi Nucis moschatæ C
Macis Cinnami ana ʒ ij. *
Been albi Been rubei D
Piperis *
Macropiperis ana ʒ iij.
Cinnamomi ʒ v.
Sacchari.

P. C. SCHOL.

Zedoariæ:] *Auicennæ exemplaria editionis penultimæ, Zurumbet, postrema autem à Valgrisio* A

grisio inquam exhibita, Zedoarie legunt, vt hi[...] vocum harum & rerum vicinitatem atque ambiguitatem (de quibus à plerisque concertatur) [...] expendendam nunc relinquam.

B Doronici.] *L. Fuchsius Doronicum hic expunxit, quod tamen omnia Auicennæ exemplaria aptissimè etiam recipiunt.*

C Casiæ.] *Cùm Cordus huius loco rad. Tapsiæ pessimè haberet, correctiora Auicennæ exemplaria Seitaragi legunt, nonnulla Capsiæ, quod non-nisi Casiæ est. Nam ineptiores Itali etiam Casiam addita p ante s Capsiam scribere solent. Seytaragi autem cùm plura significata habeat, litteræ vnius forsitan aut carentia, aut mutatione (vt in plurimis dictionibus vsu venit) quandoque Lepidium designat, quandoque Casiam: quam hîc intelligendam, commodissimeq; indendam dico. Quare Francisci Alex. Apollinis stupidam pertinaciam, Fuchsio etiam mihi astipulante, demiror, Tapsiam hîc (medicamento huic adeò iniquam) sumendam esse mordicus defendentis. Interim non tantum quomodo C in T mutata, sed Radicis vox accedere qui potuerit, forsan exclamabitur: verùm Lacones habeo hîc mihi imperantes.*

D Cinnami.] *Hac voce Cordus carebat, æquè atque Been albi. In Auicenna Cherfe legitur, quod Cinnamum interpretantur.*

VALET mulieribus, rectificat enim dispositionem matricis, & ventriculorum earum.

Diamoschum dulce D. Mesuæ.

℞. Croci	Doronici
Zedoariæ	Ligni aloës

Macis.

[M]acis ana ℥ ij.
[M]argaritarum albarum Serici crudi tosti
[C]harabæ [*id est, Succini.*]
[C]orallij rubri ana ℥ ij. ß.
[G]alliæ moschatæ veræ
[O]cimi citrati ana ℥ j. ß.
[B]een albi Been rubri
[F]olij [*aut succedanei eius.*] Spicæ Indicæ
[C]aryophyllorum ana ℥ j.
[Z]ingiberis Cubebarum
[P]iperis longi ana ℥ j. ß.
[M]oschi ℈ ij.
[S]acchari albi.

OCIMVM *citratum non est Melissa, sed species quædam Ocimi siue Basilici, odore Melissæ aut citrei mali, cuius defectu garyophyllatum Ocimum sumi potest.*

PRODEST contra cordis palpitationem: ei quoque cui tumultuosa insomnia obuersantur, item iis qui incertis timoribus corripiuntur. Malis cerebri frigidis, vertigini, comitialibus, & difficulter spirantibus succurrit.

Diamoschum amarum D. Mesuæ.

℞ Croci Doronici
Zedoariæ Ligni aloës
Macis ana ℥ ij.
Margaritarum albarum
Serici crudi tosti Charabæ
Corallij rubri ana ℥ ij. ß.
Galliæ moschatæ veræ
Ocimi citrati ana ℥ j. ß.
Been albi Been rubri

Folij [*aut succedanei eius*]
Spicæ Indicæ
Garyophyllorum ana ℥. j.
Zingiberis Cubebarum
Piperis longi ana ℥. j. ß.
Moschi ℈ ij.
Absinthij
*Rosarum ana ℥ iij.
*Aloës lotæ ℥ iiij.
Castorei
Ligustici ana ℥ j.
Cinnamomi ℥ ij. ß.
Sacchari

* SERICVM *crudum tostum significat Serica bombycis vellus, nullo colore tinctum, nullíque humori aut succo qui tingendo sit, incoctum: sed tale quale natura est, fictilíque inditum, ac donec conteri possit tostum aut assatum: vulgò dicitur Sericum vstum, quamuis comburi non debeat, sed torreri aut assari tantùm.*

P. C. SCHOL.

A *Setam pro Serico Cordus vndiquaque barbarè legebat.*

Hæc confectio valentior est ad ea quæ suprà dicta sunt: & propriè ad exiccandum humiditates ventriculi, & putrefactiones eius.

Diagalanga D. Mesue.

A ℞. Galangæ
Ligni aloës ana ℥ vj.
Garyophyllorum Macis
Ligustici ana ℥ ij.
Zingiberis Macropiperis

Leu-

...cropiperis Calami aromatici
...namomi ana ℥ j. ß.
...aminthæ ſiccæ. Menthæ ſiccæ.
...damomi maioris
...æ Indicæ Seminis Apij
...ninis Fœniculi Seminis Aniſi
...ninis Carui ana ℥ j.
...chari albiſſimi

P. C. SCHOL.

...℥ vj.] *Legendum eſſe ℥ vj, Fuchſius rectè mo-* A
...*, non ℥ vij, vt Cordus malè habebat.*

VALET aduerſus craſſiores flatus, acidos ...ctus, prauamq́ue concoctionem. item actio-...s ventriculi & iecoris à frigiditate impeditas, ...buſtiores reddit, eaſdemq́ue emendat.

Diapenidion D. Nicolai.

. Penidiarum ℥ ij. ✱
...inearum
...mygdalorum dulcium A
...apaueris albi ana ℥ iij. ℈ j.
...innamomi
...aryophyllorum
...ingiberis Succi Glycyrrhizæ
...ragacanthæ Gummi Arabici
...myli candidiſſimi
...eminis enucleati Cucurbitæ
Citrulli
Cucumeris
Melonis ana ℥ j. ℈ ij.
...amphoræ ℈ ß. ✱
...acchari albiſſimi ✱

AMY-

AMYLVM *hodie corrupto vocabulo dicit Amydum.*

P. C. SCHOL.

A *Deleui Amygd. amaras, quas Cordus perpera addiderat.*

VALET aduersus omnem thoracis noxam tussim à frigore contractã, vocis iacturam, tab dis deniq. & purulenta excreantibus succurri

Diairis simplex.

℞ Ireos ℥ ß. Sacchari candi
Specierum diatragacanthi frigidi ana ℥ j
Sacchari albissimi.

POTEST ferè eadem quod sequens, lice *imbecillius.

Diairis Salomonis, ex Nicolao.

*℞ Iridis ℥ j.
Pulegii Hyssopi
Glycyrrhizæ ana ℥ vj.
*Tragacanthæ
Amygdalorum Pinearum
Cinnamomi Zingiberis
Piperis ana ℥ ij. iij.
Caricarum Passularum enucleatarum
Carnium dactylorum ana ℥ iij. ß.
Styracis calamitæ rubeæ [*potius rufa, legi* P. C.] ℥ ij. ℈ j.
Sacchari albissimi.

Tussiculosis, difficulter spirantibus auxiliatur; abscissæ vocis iacturam resarcit, quæ refrigeratione contracta sit.

Diatra-

Diatragacanthum frigidum D. Nicolai.

℞. Tragacanthæ albissimæ ℥ ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ. ij.
Amyli ℥ ß.
Glycyrrhizæ
Nucleorum seminum Cucurbitæ
Cucumeris Citrulli
Melonis ana ʒ ij.
Camphoræ ℈ ß.
Penidiarum ℥ iij.
Sacchari albissimi.

Medetur omnibus pulmonum & thoracis vitiis aridis, maximè tabidis, macie confectis: inflammatione lateris laborantibus, omnibusq́ tussibus calidis & siccis, exasperationi linguæ & faucium. Deuoratum tamdiu ægrotans in ore contineat, quò ad liquefactum perfectè exugatur.

Diatragacanthum calidum D. Nicolai.

℞. Gummi Tragacanthæ ℥ iiij.
Hyssopi Pineorum nucleorum
Amygdalorum amborum, purgatorum
Seminis Lini ana ʒ vj. Seminis fœnigræci
Cinnamomi ana ℥ ß.
Glycyrrhizæ rasæ Succi glycyrrhizæ
Zingiberis ana ʒ ij.
Sacchari albi.

Valet tussientibus ex frigido phlegmate, & non valentibus eiicere: asthmaticis, empyicis, anhelosis, suspiriosis, peripneumonicis, phthi-

ficis, & ad omnem coarctationem pectoris, stomachum confortat, digestionem procurat.

Manus Christi perlata.

℞. Sacchari clarefacti ℔ j.
Aquæ rosarum ℔ ß.

Concoquantur dum aqua rosacea igni euanescat, & saccharum iustam crassitiem consequatur: in fine margaritarum minutissimè tritarum ʒ ß. addatur, atq. super marmor aqua rosacea inspersum infundatur, & fiant rotulæ.

P. C. SCHOL.

Quantis cachinnis Cordus, & tanquam cæci eo duce Fuchsius, Colonienses medici, ac Francisc. Alex. Apollo, vel pueris Pharmacopœorum, hoc scripto sese deridendos exhibuerint, vix exprimi possit: vt hinc non tractari à fabris fabrilia, lucidè cerni queat. Eo pacto quòd huiuscemodi imaginariis, extraq; arenam Medicorum quorundam scriptionibus, nullam debitam miscendi conficiendiq; rationem, vt neque modum; & ex consequenti parum aut nihil artis suæ frugis, operisq; manuarij commodi, haurire discerève possint Pharmacopœi: nisi margaritas, oleum & operam omnem frequentissimè perdere, ac vitiatas mater as porcis obiicere velint.

MEDETVR deiectis viribus, ardentibus febribus, & imaginationes falsas abolet.

Diahyssopum D. Nicolai.

℞. Hyssopi Ireos Thymi
Melanopiperis ana ʒ xxx.
Pulegij
Thymbræ [*eius loco sume Satureiam.*]

Ruta

[R]utæ Cumini ana ʒ xx.
[C]arnium dactylorum
[T]ragacanthæ Glycyrrhizæ
[C]aricarum pinguium Passularũ enucleatarum
[F]œniculi ana ʒ x.
[Z]ingiberis Sem. Anisi
Carui
Ligustici ana ʒ v.
[S]acchari.

Accommodatum est ad capitis querelam ex [f]rigido, vuam exiccat, arterias purgat, tussim [c]ompescit, omnes frigiditates pectoris & sto[m]achi emendat; digestionem procurat, pleuri[ti]cis & empyicis mirabiliter opitulatur.

Diacostum D. Mesuæ.

[R]. Costi candidi, aromatici, amari
[C]asiæ ligneæ veræ Cinnamomi ana ʒ v.
[S]eminis Apij Seminis Anisi
[S]chœnanthi
[R]habarbari ana ʒ iij.
[A]sari ʒ iiij.
[C]roci Aristolochiæ
[M]yrrhæ ana ʒ ij.
[S]acchari.

SCHOENANTHI, *hodie corrupto nomine, dicunt squinanthum.*

COSTI AMARI. *cœpit hisce annis afferri loco veri costi adulterinus quidam, qui nequaquam accipiendus est, vt suprà dictum est, sed candidus, amarus & aromaticus.*

ASARI, *id est, radicum eius; solæ enim radices ad medicinam accipi debent.*

VALET ad dolorem viſcerum & oppi-
tionem in eis, & ad principium hydropiſis.

Diarhodon Abbatis, ex Nicolao.

℞. Santali albi
Santali rubri ana ʒ ij. ß.
Tragacanthæ
Gummi Arabici
Spodij ana ℈ ij.
Aſari Maſtiches
Spicæ Indicæ Cardamomi
Succi Glycyrrhizæ Croci
Xyloaloës [*id eſt, ligni aloës*]
Garyophyllorum
*Galliæ moſchatæ Nicolai
Aniſi Fœniculi
Cinnamomi Rhabarbari
Seminis Ocimi
A Berberis [*id eſt, acinorum eius.*]
B Seminis Scariolæ Seminis Portulacæ
Nucleorum ſeminis Cucurbitæ
Citrulli Cucumeris Melonis
Seminis Papaueris albi ana ℈ j.
Margaritarum
Oſſis è corde cerui ana ℈ ß.
Sacchari Candi [*vt eò meliùs ſpecies cõſeruentur.*]
Roſarum ana ℥ j. ʒ iij.
Camphoræ G vij.
Moſchi G iij. ß.
Sacchari albiſſimi.

B SCARIOLA *propriè eſt Endiuia illa vul-
garis, quæ in dorſo foliorum eſt ſpinoſa. Qui*
autem

um vera sit Endiuia, vbi locus postulauerit, di-
cus.

P. C. SCHOL.

erberis.] acini sunt hic fructus Berberis integri. A
cariola.] Cordum non nouisse Scariolam, hoc B
nine vulgarem admodum plantam, monente &
rancisco Alex. satis liquet; ex eo quòd in folio-
n dorso eam spinosam faciat, vt Sonchum pra
lis habuisse videatur.

VALET aduersus ventriculi calorem, ieci-
ris, lienis, pulmonumque. Contra viscerum
lores, & omnem totius corporis noxam à ca-
e proficiscentem.

Dialacca maior D. Mesuæ.

Laccæ præparatæ [eius praparatio in fine
habebitur.]
abarbari ana ℥ iij.
cæ Indicæ
stiches Apij
liculorum Schœnanthi Absinthij
ci Eupatorij Mesuæ
mmios Sabinæ
nygdalorum amarorum
sti Myrrhæ
bceæ tinctorum Fœniculi
isi Asari
istolochiæ rotundæ veræ A
ntianæ Croci
nnamomi Hyssopi
ssiæ ligneæ veræ Summitatum Schœnanthi
ellij ana ℥ j. ß.
beris

Zingiberis ana ʒ j.
Sacchari albissimi.

Colicvlorvm *Schœnanthi] herba hæc aromatica à Græcis dicitur σχοῖνος, id est, Schœnus, & significat iuncum aromaticum, qui hactenus impropriè dictus est Squinanthum. Nam Schœnanthum siue σχοίνου ἄνθος, significat iunci huius aromatici florem, qui non affertur ad nos. In hanc autem compositionem ingreditur bis Schœnanthū, hoc quidem loco coliculi aut stipites eius, inferiùs verò summitates eiusdem.*

Svmmitatvm *Schœnanthi, id est florum eius: nam flores in summitate huius herbæ cõstituti sunt, & propriè Schœnanthum appellantur: sed quia flores non ad nos feruntur, cogimur tenerrimas eius partes in cacumine decerptas, eorum vice medicamentis miscere.*

B Svcci *Eupatorij] hic succus non debet fieri ex vulgari Eupatorio, neque ex Eupatorio Græcorum, id est, Agrimonia falsò hodie vocata, sed ex Eupatorio quod Mesue describit. Est autem Eupatorium Mesuæ ea herba, quæ ab Italis dicitur Gratia Dei, siue Gratiola, cuius magnus est prouentus Wittembergæ in pratis ad Albim fluuium sitis.*

P. C. SCHOL.

A *Aristolochiam longam erroneè in contextum à Cordo intrusam deleui.*

B Succi Euparorij.] *Gratiola vocata, purgatoria herba, foliis hyssopi, Eupatorium Mesuæ haud dubie. vt & L. Fuchsius, Matthiolus, ac Franciscus Alex. rectè monent esse non potest. Satius igitur erit, Ageratum Dioscoridis, quod & hodie Eupato-*

Mesues nomen obtinuit, in eius locum substitue.
donec melius doceatur.

VALET aduersus frigus ventriculi, obstru-
ctiones, inflationes iecinoris, & renum duritias
sanat. aquæ inter cutem causas omnes discutit.
menses ciet, flatuosos spiritus ab alto corpore
pellit.

Diacurcuma, id est, Διὰ κρόκου maior D. Mesuæ.

Croci Asari
Petroselini Macedonici
Dauci Anisi
...ij ana ʒ iiij.
Rhabarbari Meu
...icæ Indicæ ana ʒ vj.
Costi Myrrhæ
Casiæ ligneæ veræ Schœnanthi
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneum, vt superius significatum est.*]
Rubiæ tinctorum.
Succi Absinthij
Succi Eupatorij Mesuæ [*.i. Gratiolæ.*]
Xylobalsami [*aut aliquod succedaneum, siue oleum Garyophyllorum, aut aliud crassum odoriferum oleum.*] ana ʒ ij.
Calami aromatici
Cinnamomi ana ʒ j. ß.
Hordij [*videlicet veri.*]
Scolopendriæ [*ceterach intellige.*]
Succi glycyrrhizæ ana ʒ ij. ß.
Tragacanthæ ʒ j.
Sacchari albissimi.

Confert ad ægritudines antiquas, & cachexiam, & ad hydropisim iuuamentum est manifestũ, & eradicat ægritudines hepatis & lienis chronicas, quæ iã induratæ sunt, & confert ad corruptionem stomachi, & humiditatem frigidam, & ventositates grossas in eis, & ad dolorem renum & vesicæ, & vrinam prouocat.

Diaprassium D. Nicolai.

℞. Prassij ʒ. v. ß.
Tragacanthæ Pinearum mundatarum
Amygdalorum dulcium
Pistaciorum Carnium dactylorum
Caricarum pinguium
Passularum enucleatarum ana ℥ iij. ß
Cinnamomi
Garyophyllorum
Nucis moschatæ
Macis Ligni aloës
Galangæ Spicæ Indicæ
Zingiberis Zedoariæ
Glycyrrhizæ Rhapontici
Anacardij Styracis calamitæ
Galbani Terebinthinæ
Mastiches Myrrhæ
Ireos Aristolochiæ rotundæ
Corticum radicum Capparis
Gentianæ Melanopiperis
Anisi Fœniculi
Anethi Apij
Petroselini Macedonici
Saxifragiæ ana ʒ ij.
Hermodactylorum

igani Peucedani
œnanthi Cardamomi
ucopiperis
rui Ligustici
ncetoxici ana ʒ j. ß. ℈ j. ß. *
lsamitæ Pulegij
ctamni Cretici
osti Pyrethri
hymbræ Basiliconis
eoniæ [*videlicet radicis eius aut seminis.*]
acropiperis Amomi Sinoni
robi veri ana ʒ j. ℈ ij. ß.
ylobalsami [*aut succedaneum aliquod simile descriptioni Xylobalsami.*]
asiæ fistulæ
orallij rubri Rasuræ Eboris
arpobalsami [*aut aliquod succedaneum, vt suprà*]
auci Cretici ana ʒ ß.
oschi Ambræ
ssis è corde cerui ana ℈ xiiij.
acchari albissimi.

SAXIFRAGIA *in Italia dicitur ea herba, uam in Germania Pimpinellam vocamus. Itali abent diuersam Pimpinellam.*

BALSAMITÆ.] *Nicolaus Alexandrinus* A *Latinè impressus, non Balsamitam habet, sed Balsamum: significat tamen Balsami vox, nonnunquam tiam Mentam: cuius species est Balsamita, hoc loco recipienda: nam si Balsami liquorem intellexisset Nicolaus, non simpliciter Balsamum, sed Opobalsamum posuisset.*

SINONVM *secundum Matthæum Sylua-*

 ticum,

ticum, est Petroselinum agreste. Sed de eo infrà in annotationibus Aureæ Alexandrinæ.

CASIA fistulæ nomine hoc loco nequaquam debet intelligi Casia fistula, cuius nigra medulla bilem per aluum purgat; sed Casia lignea aromatica, quæ Cinnamomo similis est: nam hæc etiam apud probatos veteres auctores Casia fistula vocatur.

B DAVCVS Creticus hodie ignotus est, ideò possumus eius loco Seseli Creticum accipere, id est, Berwurtz, aromaticam herbam foliis fœniculi, sed multò minoribus.

P. C. SCHOL.

A Balsamitæ.] Cùm Nicolai codex, vt & Cordus fatetur, Balsami legat, eo non herba Balsamita vocata, neque cum Fuchsio Balsami veri folia, sed oleum seu succus veri Balsami, Opobalsamúmve hic intelligendum esse existimo.

B Daucus Creticus.] Berwurtz Germanis vocata herba, seu Fœniculus porcinus Belgis, non est Seseli Creticum, vt neque Daucus Creticus, sed potius Meum Diosc. aut illi proximum. Daucus autem Creticus verus, Diosc. delineationi adamussim conueniens semine acri, albo, hirsuto, oblongo, nuperrimè cognosci cœpit, viretq; in hortulo hodie, inter plurimas raras plantas, nostro.

Sanat capitis vertigines, oculorum caligines abstergit, palatum & arterias purgat, distillationem vuæ astringit, dentium dolorem mitigat. Asthmaticis & suspiriosis peculiariter opitulatur; pectoris & pulmonis causas facilè amputat. Stomachi & hepatis dolores & debilitates

tates ſedat, ſpleneticorum & pleuriticorum anguſtias paragoriſat, omnium intraneorum is prodeſt, inflationes & torſiones ab eis ert. Nephriticos, calculoſos, ſtranguirioſos colicos purgat, & dolorem releuat. Sæpius em ſumptum, colorem pallidum emendat, nſes deducit, & in ordinem debitum redigit. pos quotidianarios & quartanarios repri- t. Qui autem hoc electuario vſus fuerit, à ltis conſeruabitur morbis.

Diatrion ſantalon D. Nicolai.

℞. Santali albi   Santali rubri
ntali citrini   Roſarum
cchari ana ℥ iij.
habarbari   Spodij
cci Glycyrrhizæ
eminis portulacæ ana ℥ ij. ℈ ß. Ğ v.
myli   Gummi Arabici
ragacanthæ
ucleorum ſeminis Melonis
Cucumeris   Cucurbitæ   Citrulli
eminis Scariolæ ana ℥ j. ß.
amphoræ   ℈ j.
acchari albiſſimi.

SCARIOLA *eſt Endiuia vulgaris, cuius folia in dorſo habent ſpinulas, vt dictum eſt ſuprà in Diarhodon Abbatis.*

Pollet aduerſus iecinoris & ventriculi calorem mirum in modum, tabidis & regio morbo correptis itidem prodeſt.

Diaxyloaloës D. Meſuæ.

℞. Ligni aloes crudi

Roſa-

Rosarum ana ℥ j.
Garyophyllorum Spicæ Indicæ
Macis Nucis moschatæ
Galliæ moschatæ Mesuæ Cubebarum
Cardamomi maioris
Cardamomi minoris
* Zingiberis Mastiches
Cinnamomi
Cyperi Schœnanthi
Zedoariæ Been albi
Been rubri
Folij [*aut macis siue spica nardi.*]
Serici crudi Margaritarum
Corallij rubri Charabæ
Foliorum citrei mali
Corticum citrei mali
Ocimi garyophyllati
Sisymbrij Mentæ siccæ
Sampsuchi [*id est Maiorana.*]
Piperis longi
Zingiberis ana ℥ iiij.
Moschi boni ℈ j.
Ambræ ʒ j. ß.
Sacchari albissimi.

CYPERI, *videlicet Cyperi rotundi: nam rotundæ radices Cyperi propriè & simpliciter ab auctoribus Cyperus vocantur. Longus verò radicibus Cyperus, vocatur ab iisdem Cyperis. Quoniam verò non semper rotundum habere licet, necesse est in penuria eius, longo uti.*

SISYMBRIVM *est menta aquatica, nigricantibus, vt purpura, caulibus.*

PRODEST malis ventriculi, cordis & iecinoris

is frigidis, animæ defectioni, concoctioni. Oris fœtorem abigit, lætitiamque parit.

Diatrion pipereon Mesuæ.

Macropiperis Melanopiperis
ucopiperis ana ℥ v.
ngiberis Thymi
isi ana ʒ ij.
icæ Indicæ Ammios
nomi [*quod non habetur, & loco eius capiatur carpesium siue cubeba, aut calamus aromaticus officinarum, qui pro vero acoro habetur.*]
nnamomi ana ʒ j.
sſiæ ligneæ Seminis Apij
Seselios
sari
nulæ siccæ ana ʒ ß.
cchari albissimi.
Refrigerato ventriculo, & acido ructui, quar-nis, exolutis, iecinorosis, & inflationibus au-hatur. Item tussientibus.

Diazingiber D. Nicolai.

. Zingiberis Galangæ
aryophyllorum Cinnamomi
ucis moschatæ Granorum paradisi
iperis longi Macis
ardamomi Spicæ Indicæ
habarbari Rosarum rubrarum ana Ǧ xv.
inearum mundatarum ℥ ß.
histicorum [*id est, pistaciorum*] ʒ ij.
nisi Fœniculi
lycyrrhizæ rasæ Croci ana ʒ ß.
Sacchari

Sacchari albissimi.
* Ventriculum roborat & firmat.

Electuarium Ducis D. Nicolai.

℞. Anisi ʒ ij. Ğ xv.
Glycyrrhizæ
Mastiches ana ℈ ij. Ğ v.
Cinnamomi
Chamædryos Zingiberis
Galangæ Fœniculi
Carui ana ℈ j. Ğ xv.
Xylocasiæ Calaminthæ
Dauci Pyrethri
Piperis albi Piperis longi
Cyperi [*scilicet rotundi.*]
Schœnanthi Ireos
Amomi [*aut succedaneum eius.*]
Folij [*aut succedaneum eius.*]
Asari ana ℈ j.
Spicæ Indicæ Croci
Gummi Arabici Tragacanthæ
Seminis Anethi Calami aromatici
Cubebarum Garyophyllorum
Carpobalsami
Ligustici Seminis Olusatri
Baccarum Iuniperi Seselios
Pentaphylli [*videlicet radicum eius.*]
Seminis Asparagi
Seminis Citri
Acori [*aut loco eius Galangæ.*]
Ammios Rhabarbari
Nucis myristicæ [*id est, nucis moschatæ.*]
Ligni Aloës

Basilici

...lici garyophyllati
...ij folis
...minis Saxifragiæ
...leorum feminis Citrulli
Cucumeris
Melonis Cucurbitæ
...minis Scariolæ
Petrofelini
...en albi Been rubri
...racis calamitæ
...rdamomi ana ℈ ß. Ӧ v.
...nidiarum ʒ iiij. Є ij. ß.
...cchari albiffimi.

... CHAMÆDRYOS, *videlicet vera, quæ folia habet ...filia quercus. nafcitur in montibus Iena, & inter ...rfpruck atque Ambergam.*

OLVSAIRI *femen, eft magnum femen quod in ...mnibus Pharmacopoliis dicitur Macedonicum fi- ...Petrofelinum Macedonicum.*

...Valet ad indigeftionem & ventofitatem fto- ...achi & inteftinorũ, & ilei dolorem & lapidis.

Electuarium de Gemmis D. Mefuæ.

... Margaritarum albarum ʒ iij.
...pphiri Hyacinthi
...ardæ Granatorum
...maragdi ana ʒ j. ß.
...edoariæ Doronici
...orticum Citrei mali Macis
...eminis Ocymi garyophyllati ana ʒ ij.
...orallij rubri Charabæ
...afuræ Eboris ana ℈ ij.
...een albi Been rubri

Garyo-

Garyophyllorum
Zingiberis Piperis longi
Spicæ Indicæ
Folij [*aut ſuccedanei eius.*]
Croci
*Cardamomi ana ʒ j.
Trochiſcorum Diarhodon
Ligni aloës ana ʒ v.
Cinnamomi Galangæ
Zurumbeth ana ʒ j. ß.
Foliorum Auri
*Foliorum Argenti ana ℈ ij.
Ambræ ʒ ij. Moſchi ʒ ß.
Sacchari albiſſimi.

SAPPHIRVS *& Smaragdus qui paſſim in Myropolis habentur, nihil valent; cùm flammam edant in igne, & ex argenti fodinis colligantur: quare omittendi ſunt; aut loco eorum, de Hyacintho & Granato maius pondus ſumatur.*

SARDA *eſt gemma quæ neotericis Carneola vocatur; quod diligenter eſt notandum. Hactenus enim qualis eſſet gemma Sarda; ignorauimus omnes.*

A ZVRVMBETH *eſt ſpecies Zedoariæ, quæ radicem habet rotundam & globoſam, & affertur cum Zedoaria longa.*

P. C. SCHOL.

A Zurumbeth eſt ſpec.] *Inter tres Zedoariæ ſpecies quæ Antuerpiam aduehuntur radiculis oblongis, quartum quid optimo Zedoario potiſſimùm immixtum reperitur, rotundis globulis, & ea propter truncoſa Zedoaria à Materialiſtis noſtris vocitata: hac vtentur Zurumbeth loco*

Pharmacopœi, & Garçiam ab Horto de Aro-tibus Indicis hisce de rebus consulant, plura no-re qui voluerint.

Malis cordis, ventriculi, cerebri, iecinoris, & ri frigidis auxiliatur. Item palpitationi cor-, defectioni animæ, ac concoctioni: tristi-m denique citra causam ortam amouet.

Electuarium Iustinum D. Nicolai.

Cinnamomi
ilij [*aut succedanei eius.*] Costi
ardi [*id est, Spicæ Indicæ*]
ssiæ ligneæ Aristolochiæ longæ
istolochiæ rotundæ Enulæ campanæ
yssopi Pulegij Artemisiæ
ntaphylli [*videlicet radicis eius.*]
ucopiperis Orobi veri
troselini Ligustici
usatri [*.i. Petroselini Macedonici vocati.*]
minis Vrticæ
Milij Solis
xifragiæ seminis [*sumatur eius loco semen Pimpinellæ nostræ, Germanorum videlicet, non Sanguisorbæ vocatæ.*]
ccarum Iuniperi Seminis Asparagi
Sileris montani
minis Apij Seminis Anethi
minis Rutæ Seminis Citrei mali
minis Fœniculi Seminis Anisi
ccarum Lauri ana ʒ j. ß.
cchari albissimi.

Valet ad dolorem renum, calculos frangit, & enas expellit, ac stranguriam dissoluit.

Confectio Liberans [*scilicet à peste.*]

℞. Radicum Tormentillæ
Seminis Acetosæ
Endiuiæ
Coriandri præparati
Citrei mali ana ʒ j. ß.
Santalorum omnium
Dictamni albi ana ʒ j.
Boli Armeni præparati
Terræ sigillatæ [*loco eius Bolus leuantiens, id est orientalis, sumatur.*] ana ʒ iij.
Margaritarum
Corallij albi
Corallij rubri
Charabæ
Rasuræ Eboris
Spodij [*id est, Eboris vsti, de quo in fine.*]
Ossis è corde cerui
Been albi
Been rubri
Doronici
Cardamomi
Cinnamomi
Macis
Ligni Aloës
Casiæ ligneæ [*aut succedaneum eius.*]
Croci
Zedoariæ ana ʒ ß.
Smaragdi [*loco eius Hyacinthi aut Granati.*]
Hyacinthi
Granati
Serici crudi incisi & torrefacti ana ℈ j.
Penidij
Sacchari Candi ana ℈ ij.
Florum Nenupharis [*id est, Nymphea.*]
Buglossæ
Rosarum ana ℈ j.
Camphoræ G vij.
Moschi

...mbræ ana ℥ iij.
...cchari albissimi.

Contra pestem plurimum valet, tutatur cor... ne lædatur à pestifero aëre, & præseruat hu... ores à corruptione.

Confectio Cordialis.

Margaritarum
...odij [*id est, Eboris usti.*]
...anatorum verorum
...nnamomi Tormentillæ
...li Armeni ana ʒ iij.
...ntalorum omnium Rasuræ Eboris
...icornu ana ʒ ij. Hyacinthorum
...pphiri [*loco eius maius pondus Hyacinthi.*]
...orallii albi Corallii rubri
...arabæ albi
...lerianæ veræ
...ctamni Zedoariæ
...gni aloës ana ʒ j.
...rræ sigillatæ [*aut Boli leuantici, hoc est, orientalis.*] ʒ j. ℈ ij.
...rici crudi modicum torrefacti ℈ ij.
...ssium è corde cerui ℈ j. ß.
...en albi
...en rubri ana ℈ ij.
...liorum auri fini numero v.
...oschi
...mbræ ana ℥ x.
...cchari albissimi.

PRÆSERVAT cor à peste.

Electuarium Lætitiæ, Galeni; ex Nicolao.

℞. Florum Ocimi garyophyllati
Croci Zedoariæ
Xylobalſami [*pro quo lignum aloës, cùm in i… deſcriptione non habeatur.*]
Garyophyllorum Corticum citrei mali
Galangæ Macis
Nucis moſchatæ
Styracis calamitæ ana ʒ ij. ß.
Aniſi Raſuræ Eboris
Thymi Epithymi ana ʒ j.
Camphoræ Moſchi Ambræ
Margaritarum perforatarum
Oſſium de corde cerui ana ʒ ß.
Auri foliati meri [*id eſt, puriſſimi.*]
*Argenti foliati meri ana ℈ ß.
Sacchari albiſſimi
Fiat confectio ſolida.

Si verò volueris facere in forma liquida ſi… opiatæ; tunc adde
Succi Cydoniorum
Pomorum odoratorum dulcium
Boraginis
Vini veteris optimi, ana partes æquales : tanta menſura, quanta deſpumando & dec… quendo ſaccharo ſatis fuerit : nulla enim aq… ſaccharum diſſolui aut decoqui ad ſpiſſitud… nem debet in hac confectione.

LÆTITIAM colorisque bonitatem effici… concoctionem iuuat, & canitiem retardat.

Electuarium Lætificans Rhasis.

Melissæ | Corticum citrei mali
ophyllorum | Galliæ moschatæ Mesuæ
iches | Croci
namomi | Nucis moschatæ
damomi
emisch [*pro quo potest semen Pæoniæ accipi.*]
n albi | Been rubri
pariæ | Doronici
inis Ocimi
inis Ocimi garyophyllati ana ℥ ß.
chi ℈ xxiiij.
hari albissimi. Fiat confectio in tabulis.
verò volueris facere in liquida forma, vt
, tunc prædictas species sequenti Syrupo
e, & fac in modum opiatæ.
Myrobalanorum Chebularum, numero xx.
mblicarum numero xxx.
quæ ℔. iij. aut quantum sufficit. Coquan-
itæ myrobalani in prædicta aqua, donec
neat tertia pars, deinde cola. Colaturæ ad-
ellis despumati ℔ j. loco prædicti sacchari,
at posteà vsque ad iustam spissitudinem,
sperge species prædictas, postquam feruor
pi remissior factus fuerit.

EREMISCH *apud Rhasin est Rosa asi-*
. Auerrois autem interpres dicit Pæoniam esse
m asinorum. Ergo, secundum hunc Neremisch
esset quod Pæonia: nisi Rhasis de vtraque, id
e Neremisch & de Pæonia, duo propria faceret
ula, tamquam de rebus diuersis. Certò igitur
ere non possumus, quid sit Neremisch.

Confortat omnia membra principalia, e quibus virtutes manant naturales & animales iuuat calorem naturalem, & ſpiritum viuificat compeſcit malas cogitationes; & bonos mores lætitiamque & gaudium gignit.

Electuarium Pliriſarcoticum, ſeu potius, Pleres archonticon, D. Nicolai.

℞. Cinnamomi — Garyophyllorum
Ligni aloës — Galangæ
Spicæ Indicæ — Nucis moſchatæ
Zingiberis — Spodij
Schœnanthi
Cyperi — Roſarum
Violarum ana ℥ j. Ġ xv.
Folij [*loco ipſius Macis ſumatur.*]
Glycyrrhizæ — Maſtiches
Styracis calamitæ
Sampſuchi [*id eſt Maiorana.*]
Balſamitæ — Ocimi
Cardamomi — Macropiperis
Leucopiperis
Myrtillorum
*Corticis Citrei mali ana ℈ ij. Ġ v.
Margaritarum ſplendidarum
Been albi — Been rubri
Corallij rubri
Serici toſti ana ℈ j. Ġ ij. ß.
Moſchi Ġ vij. ß.
Camphoræ Ġ v.
Sacchari albiſſimi.

Triſtibus, melancholicis, imbecillo ventriculo, deliquio animi à corde proficiſcent

ſuc

urrit. Memoriam amiſſam recuperat, ſen-
ecuit, comitialibus & aſthmaticis prodeſt,
emq́ue cerebri debilitatem aufert.

Lithontribon D. Nicolai.

Spicæ Indicæ Zingiberis
obalſami [*aut ligni aloës vt ſuprà.*]
ri [*ſiue calami aromatici hodie vocati.*]
namomi
cedani [*videlicet radicis eius.*]
h [*loco eius accipe Seſeli Cretici radicem, id eſt,*
erwurtz, Germanis vocatam]
anopiperis Macropiperis
copiperis Saxifragiæ ana ʒ ij. ß.
obalſami [*loco eius ſumatur oleum ex granis*
uniperi.]
ryophyllorum
ſti Rhapontici
cyrrhizæ Cyperi
gacanthæ
minis Oluſatri [*eſt ſemen quod Macedonicum*
vulgò perperam vocant.]
amædryos Seminis Apij
Ammios Aſparagi Ocimi Vrticæ
Citrei mali ana ʒ j. G̈ xv.
ij [*aut ſuccedanei eius.*]
oci Schœnanthi
gneæ Caſiæ [*aut ſuccedanei eius.*]
llij Maſtiches
os Amomi
guſtici Milij ſolis
roſelini Macedonici Seſelios
oni [*de quo ſuprà.*]

Cardamomi
Anethi Euphorbij
Lapidis Lyncis Olei Nardini
* Olei Moschelini ana ʒ ß. Ǧ vij. ß.
Sacchari albissimi.

Si volueris facere in forma Opiatæ, tunc speciebus adde triplum mellis despumati, loco sacchari: diutius enim durant species melle exceptæ, quàm saccharo: potest tamen vtroque modo fieri.

Olei Moschelini præparatio infrà habebitur.

P. C. SCHOL.

A Meu] *Seseli Creticum Cordò vocatum quod Berwurtz Germani, Fœniculum porcinum Belgæ appellant, esse ipsissimum Meu seu Meum Diosc. omnino persuasum habeo. Nec radicem eius tantam, támve crassam esse, (natalibus præsertim locis natam) neque tam grauiter olere, veluti Mathiolus metuit, vt neque tenuitatis nec odoris à Diosc. descriptos limites ita transire putem, quin genuinum Meum esse queat: Crassitudo cum crassitudine comparanda cùm sit, simul atq; suauiter olere, & simpliciter odoratum esse, aliquantulum cùm etiam differant. Eo modo, vt quæ de Meo Asturiæ ac Sistra Monachi obseruarunt & scribunt: ego, vtpote mihi quoque comperta, approbem, illisq; manus dem. Proinde si quispiam adhuc nihilominus refragari voluerit, pro Meo vero tamen eo tantisper vtentur Pharmacopœi, deserto illo quo hactenus vsi sunt nostrates; dum ipse Diosc. Genius nobis aliud proferat. Ceterùm imprudenter admodum Mathiolum carpit Fuchsius, quòd ille vnà cum Monachis, hanc herbam Apulis Imperatoriam nomi-*

...rinari inquiat, quam Angelicam esse (sic à ...manis appellatam) malè interpretatur Fuch...: cùm Imperatoria nomine ab isthoc Meo ad...dum diuersa à Germanis demonstrentur planta.
...ræclarum ad indigestionem stomachi ex ...iditate. Iliorum lumborumq́. dolores com...cit, lapides in renibus & vesica potenter con...ngit, & inde mirabiliter expellit. Strangu...m & dysuriam è vestigio soluit.

Rosata Nouella D. Nicolai.

Rosarum Sacchari
...ycyrrhizæ ana ℥ j. ʒ j. ℈ ij. ß.
...nnamomi ʒ ij. ℈ ij. minus Ꞡ ij.
...ryophyllorum
...rdi [*idest, Spicæ Indicæ.*]
...ngiberis Galangæ
...cis moschatæ Zedoariæ
...racis calamitæ Cardamomi
...minis Apij ana ℈ j. Ꞡ vj.
...cchari albissimi.

CONFERT apprimè calori & siccitati sto...achi, cordis, hepatis & pulmonis. Sitim com...scit & vomitum, abscindit debilitatem sto...achi, adstringit laxa. Cardiacis subuenit, su...orem diaphoreticum reprimit, ex chronica in...mitate debiles recreat.

Electuarium Diapæonias.

. Radicis Pæoniæ ℥ j.
...acis Spicæ Indicæ
...roci Coralliorum rubrorum

Margaritarum non perforatarum
Mastiches ana ʒ ß.
Myrtillorum verorum ʒ j. ß.
Cinnamomi
Nucis moschatæ
Garyophyllorum
Folij [*loco eius Casia lignea vera.*]
Zingiberis Piperis longi
Cardamomi
Granorum paradisi ana ʒ ij.
Glycyrrhizæ ʒ v.
Anacardi ʒ j. ß.
Moschi Ambræ ana Ö vj.
Sacchari albissimi

Fiat confectio in tabulis in æstate.
In hieme verò adde speciebus triplum mellis despumati, & conficiatur electuarium.

CONFERT epilepsiæ.

Electuarium Resumptiuum D. Nicolai.

℞. Rosarum Glycyrrhizæ
Sacchari ana ʒ ij. Ö v.
Gummi Arabici
*Tragacanthæ ana ʒ ij. Ə ij.
Santali albi
Santali rubri ana ʒ j. ß. Papaueris albi.
Succi Glycyrrhizæ Amyli
Seminis Portulacæ.
Lactucæ Scariolæ ana ʒ iij.
Garyophyllorum
Spodij [*pro eo, Eboris usti.*]
*Cinnamomi ana ʒ j.

Zingi-

...igiberis
...acis calamitæ ana ʒ ij.
...ci Ӧ v.
...idiarum ℥ ß.
...cleorum ſeminis Cucurbitæ
Citrulli Cucumeris Melonis ana ʒ ij.
...ninis cydoniorum ℈ ij.
...nygdalorum dulcium Pineorũ nucleorum
...beris Seminis Maluæ
...ninis Coti ſiue Bombacis
...minis violarum Sebeſten
...mphææ ana ʒ ij.
...m Syrupi violati quantitate ſufficienti fiat
Electuarium.

RESTAVRAT humiditatem radicalem, le... , humectat, nutrit, & confortat. Aperit po...s, obſiſtit choleræ, ſedat febrem, tuſſim & ſi...n. Reſtituit integras vires, & priſtinam ſani...tem, extenuatis, conſumptis & hecticis.

...iacorum D. Meſuæ, in ſua praxi, cap. 1. de affectibus neruorum.

... Radicum Secacul Acori
...nearum ana ℔ j. ß.

Radices Secacul mundatæ & inciſæ coquan...r in aqua clara, donec aqua conſumatur, po...ea optimè piſtentur, & in minutiſſimas partes ...nterantur, donec pulti ſimiles fiant. Dein ...fundc eis mellis odorati & optimè deſpu...nati ℔ x. coquãtur lento igne, donec tota aqua, ...uam radices Secacul imbiberunt, in vaporem ...ſoluta ſit; diligenter agitando, ne ad vaſis ...ndum adurantur radices. Cùm autem iuſtæ ſpiſſi-

spissitudinis consistentiam acquisiuerit, ab igne deponito, & adde radices Acori tenuissimè tritas, & Pineas minutissimè incisas, cum subsequenti puluere optimè mistas.

℞. Piperis ℥ j.	Piperis longi
Garyophyllorum	Zingiberis
A Macis ana ʒ iiij.	
Nucis moschatæ	Galangæ
Cardamomi ana ʒ iij.	

Omnia ista simul cum melle & radicibus Secacul misceto & vnito, diligenter agitando ne grumi aliqui relinquantur.

B SECACVL *verũ est Siser, quod Germani vocant Gritzelmoren, & Klingelmoren, Galli Escheruis, & Seruiles, Bauari Nudle, Sueui Geyrle.*

ACORVS, *id est, vulgò vocatus Calamus aromaticus. Mesue iubet etiam Acori radices elixari. Sed quia nos recentes & virides non habemus, vt ij qui in calidis regionibus habitant, ideò melius est eas tritas melli admiscere.*

P. C. SCHOL.

A *Rosas è contextu, à Cordo perperam impositas, Fuchsio quoque & id volente, sustuli.*

B Secacul verum.] *Secacul non est Siser, vt Cordus existimat: sed veluti Francisco Alexand. quoque placet, esse posset ea planta quam Crithmum spinosum, seu Pastinacam marinam vocant Monspessulani: vnde mihi in horto meo à Matthia Lobelio doctore Medico semine transmisso, nunc viret. Genuinum interim si id non fuerit, in eius locum tamen commodè substitui posset, respondentibus facultatibus: dum Arabs quispiam ipsissimum nobis commonstrauerit.*

Con-

Confert mirum in modum ægritudinibus
ruorum, acuit omnes ſenſus & ingenium, ſe-
t dolores capitis; eſt peculiare remedium fri-
darum ægritudinum, ſenum, & maximè ca-
rrhi.

Puluis ad Epithemata cordis.

. Santali rubri ℥ j.
orticum citrei mali Santali albi
oſarum Corallij albi
orallij rubri Charabæ
podij [*accipe Eboris uſti.*] ana ℥ ß.
Oſſis cordis ceruini
roci ana ʒ j.
pecierum Lætitiæ Galeni
pecierum electuarij de Gemmis
pecierum Diamargariton ana ℈ iiij.
Camphoræ ℈ j.
In puluerem redactæ ſpecies cõmiſceantur.

Puluis ad Epithemata hepatis.

℞. Roſarum Santali albi Santali rubri
Abſinthij Schœnanthi
podij [*pro eo Eboris uſti.*]
picæ Indicæ ana ℥ ß.
Contrita in puluerem miſce & repone.

CONFECTIONES OPIATÆ.

Diaolibanum D. Nicolai.

℞. Caſtorei Opij
Hyoſcyami albi ana ʒ iij.

Caſiæ

Casiæ ligneæ ʒ ij. ℈ ij.
* Folij [*aut succedanei eorum.*]
Croci
Thuris masculi ana ʒ ij.
Rhapontici
Amomi [*pro quo Carpesium*] ana ʒ. j. ℈ ij
Myrrhæ ʒ j. ß.
Pæoniæ Styracis calamitæ
Macropiperis ana ʒ j.
Spicæ Indicæ
Pyrethri Euphorbij
Leucopiperis ana ℈ ij. ß.
Mellis despumati triplex pondus.

EST *verò obseruandum in omnibus opiatis, v singulis vnciis specierum, misceantur tres vnci mellis despumati. Si minus fuerit, exiccatur con fectio facilè: si verò plus addatur, vires eius disper guntur.*

THVS *Masculum, est Thus album aut flauum purissimum in globulos rotundos singulos, aut testi culorum figura geminos concretum, ideoq; Mascu cognomen accepit.*

VTILE est ad diuersas passiones capitis, he micranicum dolorem placat, & supercilij la chrymas potenter stringit; fauces rheumatiza tas & arterias lenit. Hæmoptoicis & tussienti bus medetur. Vomitum compescit, doloren stomachi & nauseam aufert. Peripneumoni cis, pleureticis, empyicis sine dubio subuenit Gonorrhœam & satyriasim emendat, & men strualem sanguinem sistit.

Musc

Musa Enea, siue Zazenea, vel Egetea D. Mesuæ. A

℞. Castorei
Myrrhæ Opij
Melanopiperis Macropiperis
Galbani Costi
Cinnamomi Phu
Seseleos [*aut loco eius Seselis Creticū, id est, Berwurtz.*]
Dauci Asari
Croci ana ℥ iiij.
Mellis despumati optimi triplex pondus.

P. C. SCHOL.

Musa.] *Erroneè à Cordo Musa hæc confectio inscribitur, veluti & Francisc. Alex. ritè obseruauit, cum Sagzenea à Mesue vocetur: Musa enim Enea apud Nicolaum confectio est, ab hac plurimum differens.* A

VALET ad omnes passiones frigidas, & ventositates crassas, & dolorem dentium & corrosionem eorum, & ad frigus stomachi, tarditatem digestionis, colicam, difficultatem vrinæ, & ad frigus & phlegma, & ad muccositatem vrinæ.

Philonium Maius, siue Romanum D. Nicolai.

℞. Leucopiperis
Hyoscyami albi [*i. seminis eius*] ana ℥ v. *
Opij ℥ ij. ß.
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius.*] ℥ j. ß.
Seminis Apij ℥ j. A
Petroselini Macedonici Fœniculi
Dauci

B Dauci Cretici ana ʒ ß.
*Croci ℈ j. Spicæ Indicæ
*Zedoariæ
Pyrethri ana ℈ ß. G v.
Cinnamomi ʒ j. ß.
Euphorbij Costi ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplex pondus.

Pro Dauco Cretico accipere licet Seseli Creticum id est, Berwurtz.

P. C. SCHOL.

A Sem. Apij ʒ j. *& paulo pòst,* Sem. Dauci an
B ʒß.] *Pro* ʒ j. *Cordus malè* ℥ j. *sicuti & pro* ʒ ß *erroneè* ℈ j. *legebat: vt Francisco Alexand. quoque placet.*

Emendat tussim cum vino multo oblatum peripneumoniam cum hydromelite, sanguini sputum cum polygoniæ succo. Indigestionem stomachi & vomitum cum posca, dolorem hepatis cum œnomelite curat: spleneticis & aurginosis cum oxymelite subuenit, cœliacis, cum apozemate pegani. Pleuriticis, iliosis, nephriticis & vesicæ symptomatis cholericis medetur.

Philonium D. Mesuæ.

℞. Piperis albi
Seminis Hyoscyami albi ana ʒ xx.
Opij ʒ x. Croci ʒ v.
Spicæ nardi Indicæ Pyrethri
Castorei ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplum pondus.

MIRVM in modum mitigat dolores, præcipuè stomachi, matricis, laterum, totius ven-

tris

colicam cum decoctione chamæmeli vel & statim prouocat somnum cum aqua la- vel syrupo papaueris. Tollit dolorem ca- cum decoctione stœchadis, prohibet ca- am cum decoctione olibani vel spicæ. ra spasmum & paralysim bibitur cum de- one nucis moschatæ. Facilitat anhelitum decoctione baccarum lauri vel hyssopi, & tussim cum aqua mellis. Prouocat vri- , facilitat mictum, & frangit lapides vesi- um decoctione Saxifragiæ vel aqua apij. pescit vomitum & fluxum sanguinis ex um succo plantaginis vel decoctione ma- es, & sedat prouocationes & singultus, & matricis, & potenter somnum inducit.

lonium, ex Galeno & P. Æginetæ.

Croci ʒ v.
thri Euphorbij
æ Indicæ ana ʒ j.
ris albi ʒ xx.
scyami ʒ viij. A
hrymæ Papaueris ʒ x.
lis despumati optimi triplum.

P. C. SCHOL.

yoscyami ʒ viij.] *Cùm non Galeni, sed Æginetæ tantùm corrupta exemplaria perperam nt Hyoscyami ʒ viij. atque ex Cornarij dola- ʒ xx. pro ʒ viij. restituenda sint, cum Mesues iptione hoc pacto conueniet; vtpote qui ex hisce dem desumserit; Castorium in Euphorbij locum ititutum si exceperis.* A

Philonium Persicum D. Mesue.

℞. Piperis albi.
Hyoscyami albi ana ʒ xx.
Opij
Terræ sigillatæ [*pro qua Boli Armeni vt suprà*] ana ʒ x.
Lapidis Hæmatitis
Castorei
Euphorbij
Margaritarum
Zedoariæ
Croci ana ʒ v.
Spicæ Indicæ
Pyrethri
Charabæ
Doronici
Trochiscorũ Ramich [*de quibus infrà*] ana ʒ j.
Camphoræ ∋ j.
Mellis rosati optimi triplum.

P. C. SCHOL.

Piperis albi.] *Insulsè admodum Papauer in huius locum surrogauerat Cordus, quod & suboluit facilè Fuchsio: sequentibus nihilominus Cordum Coloniensibus medicis, in ab ipsis euulgato non ita diu Dispensariolo.*

INVENTVM est ad retinendum sanguinem menstruorum, hæmorrhoidarum, fluxum ventris, vomitum, & sputum sanguineum; præsertim si cum succo plantaginis dissolutum bibatur, & ad fluxum menstruorum mittatur in vuluam, & ad fluxum sanguinis excoriatiuum clysterizetur. Consolidat fermè vlcera & venas, & nihil est quod magis & tutius præseruet ab abortu prægnantem grauidam.

Requies Nicolai.

℞. Rosarum
Violarum ana ʒ iij.

Opij

Hyoſcyami
ueris [*videlicet albi.*]
dragoræ [*videlicet cort. radicis eius.*]
olæ [*videlicet ſeminis.*
ucæ [*videlicet ſeminis.*]
inis Portulacæ
Pſyllij.
is moſchatæ. Cinnamomi
hari ana ℥ j. ß.
ali albi Santali citrini
ali rubri Spodij
gacanthæ ana ℈ ij. Ġ v.
lis deſpumati optimi triplum.
EQVIES dicitur, quia requiem accipienti præſtat: maximè typicè febricitantibus, tidianariis, tertianariis, quartanariis, acutis eracntis.

Tryphera magna D. Nicolai.

Opij ℥ ij.
namomi
yophyllorum Galangæ
cæ Indicæ Zedoariæ
giberis Coſti
racis calamitæ
ami aromatici
peri
lis Illyricæ
cedani
ori [*aut calami aromatici hodie vocati.*]
ndragoræ Nardi Celticæ
ſarum Piperis
n. Aniſi

Apij Petroſelini Macedonici
Fœniculi Dauci
Hyoſcyami Cumini
Ocimi ana ℥ j.
Mellis deſpumati optimi triplum.

IRIS *Illyrica, est eadem quæ in Pharmacop- liis dicitur Ireos.*

NARDVS *Celtica ſiue Spica Celtica, & Sa- liunca eſt eadem herba quæ in Pharmacopoliis dici- tur Spica Romana.*

AVXILIATVR dolori ſtomachi ex frigid- tate, & cùm accepta fuerit, ſtatim patientem a- ſudorem prouocat. Phreneticis, & mulieribu quæ ex melancholia de matrice inſomnes ſun rheumaticis, peripneumonicis, & qui exce- nunt excrementa cum ſanguine, vtiliſſima eſ

Tryphera minor Fœnonis, ex Meſue.

℞. Myrobalan. Chebularum
Bellericarum Indarum Emblicarum
Nucis moſchatæ ana ℥ v.
* Naſturtij aſſati Aſari
Origani Perſici Piperis
Olibani Ammios
Zingiberis Fructus Tamariſci ſatiuæ
Nardi Indicæ Schœnanthi
Cyperi ana ℥ iiij.
Scoriæ ferri, quinque diebus in aceto macera- tæ, & deinde toſtæ ℥ xx.

Myrobalani cum butyro recenti non ſalit aſſentur modicum, reliqua oleo amygdalin dulci inuoluantur: deinde addantur

Moſch

hi ℨ j.
s despumati triplex pondus.
oportet autem diligenter attendere, ne My-
ani cõburantur, cùm in butyro assantur.
RIGANVM *Persicum, idem est quod origanum*
ntale: nascitur etiam in Creta insula, & Græ-
abet autem surculos, capitula, folia, & ramu-
aiorana similia, saporem verò inter Satureiam
Dictamnum Creticum medium: estq́ valdè odo-
m & aromaticum; affertur ex Oriente in Ita-
: loco autem eius accipere licet Dictamnum
icum verum.
AMARISCVS *satiua arbor est procera: sed ea*
aremus, ideoq́ cogimur loco eius nostratis Ta-
isci foliis vti.
CORIA *ferri, propriè significat ferri recremen-*
, id est, Eysenschlaken Germanis vocatum, ve-
id non debet hoc loco accipi, sed Squama aut
tura ferri optimi aut Chalybis, quam Græci
oma appellant.
ALET ad corruptionem & exuberantiam
nstruorum, & hæmorrhoidarum, & ad cor-
tionem formæ, & debilitatem stomachi: &
ruit humorem crudum, & clarificat colo-
. Confortat vesicam, & abscindit fluxum
tris.

Tryphera Sarracenica D. Mesuæ.

Myrobal. Chebulorum
ndorum Bellericorum Emblicorum
Citrinorum ana ℨ v.
Cinnamomi Leucopiperis

Macropiperis Melanopiperis
Secacul [*id est, Siseris, vt suprà.*]
Folij [*aut succedanei.*]
Spicæ
Cardamomi maioris Cardamomi minoris
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius.*]
Seitaragi Indi Cyperi
Apij Linguæ auis
Garyophyllorum
Been albi Been rubri
Zingiberis ana ℥ ij.
Nucis moschatæ Macis
Sesami excorticati ana ℥ iij.
Amygdalorum dulcium
Amygdalorum amarorum ana ℥ v.
Ligni aloës Rhabarbari
Rutæ Seminis fœniculi
Masticheś ana ℥ ij.
Ocimi garyophyllati Menthæ siccæ
Origani Persici [*eius loco Dictamnum Creticum accipe.*] ana ℥ j. ß.

Fricentur Myrobalani tritæ cum butyro vaccino recenti & non salito, aliæ verò species cum oleo amygdalino dulci, & confice cum mellis despumati optimi triplo.

SECACVL, *non est Iringus siue Eringium, neque Iringus qui habet folia Cretami marini, neque Sigillum Salomonis. Sed verum Secacul est veterum Siser, hoc est radix illa quæ Germanicè dicitur Klingelmorn. Gritzelmorn, Nudlen, & Geyrlen: Gallicè Escheruis & Seruilles.*

LINGVA *auis, est semen fraxini.*

SEITARAGI *Indum, est herba Nasturtij odo-*

& sapore foliis longis, radice simili eius herbæ Merretich vocant Germani, & Fefferwurtz, anum magnum.

ONCOCTIONEM ventriculi & hepatis suo e iuuat, ob id flatus dissipat, humores in riculo & aliis visceribus putres absumit, & corporis odorem & colorem commen-lassitudinem tollit. Sanitatem præsentem ir, & morborum generationem prohibet, rem auget, hæmorrhoides sanat.

Tryphera Persica D. Mesuæ.

Succorum Solatri siue Solani
ndiuiæ veræ & satiuæ
pij ana ℔ ij.
upulorum depuratorum ℔ j.
iciantur desuper
arum siccarum aut viridium
rum ana ℥ iij.
iculorum Senæ ℥ ij.
rici ℥ j.
norum Damascenorũ pinguiũ numero L.
curæ ℥ ß.
æ Indicæ ℥ iij.
iant molliusculo igne, donec supersint ℔ ij.
iiciantur Epithymi ℥ xl.
robalanorum Citrinorum
Chebulorum
ndorum fricatorum in oleo amygdalorum dulcium ana ℥ ij.
ulliant leuiter, deinde ab igne deponantur percolentur, atque dissoluantur in vna parte is percolati

Tamarindorum recentium ℥ iij.
Mannæ electæ ℥ j. ß.
Pulpæ cassiæ ℥ iiij.
Sacchari violati ℔ j.

Percolentur & mundentur à granis & sordibus, atque in aliam aquæ partem proiiciantur.
Sacchari albissimi ℔ iij.
Aceti vini ℔ j.

Coquantur leuiusculo igne, deinde proiiciantur super illud quod dissolutum est in succis, & aggregentur simul in vnū, atq. coquantur donec mellis crassitiē obtineāt: postremò in puluerem redactæ sequentes species inspergantur.

Rhabarbari optimi ℥ ij.
Myrobalan. Citrinorum ℥ j. ß.
Chebulorum
Indorum ana ℥ j.
Bellericorum
Emblicorum ana ʒ iiij.
Seminis Fumiterræ
Trochiscorum Diarhodon
Macis
Mastiches
Cubebarum
Spodij [*loco eius Eboris vsti.*]
* Santali citrini ana ʒ ij.
Nucleorum seminis Cucurbitæ
Citruli
* Cucumeris
Melonis ana ʒ ij. ß.
Anisi ʒ iiij.
Spicæ Indicæ ʒ ij.

Inuoluantur hæ species in oleo violato. & confectio reponatur in vase vitreo.

CON-

CONFERT febribus acutis, & inflammatio-
stomachi & hepatis, ictericis calidis deoppi-
one incolumitatem acquirit. Visum à fumis
lericis deperditum, reparat. Sitim mitigat,
rbos adustionis fieri prohibet.

Confectio Anacardina D. Mesuæ.

Piperis nigri
peris longi
robal. Chebulorum
Emblicorum Bellericorum Indorum
storei ana ℥ ij.
osti Anacardij
cchari tabarzeth
urungi A
ccarum Lauri ana ℥ vj.
yperi ℥ iiij.
Anacardi per se terantur, & aliis tritis admi-
antur; deinde omnia cum butyri recentis non
lliti &
ellis despumati ana ℔ v. ß.
Simul coctis bullitione vnica conficiantur.

P. C. SCHOL.

Burungi.] *Cordus huius loco semen Erucæ po-* A
erat, hanc dictionem ita interpretatus: cùm Me-
sam esse existiment plerique, vt & monet Fuch-
us, Mathiolo aliter sentiente. Si verò dictionem
anc Erucæ semen esse Mesuæ mens fuerit, per id
inapi semen à colore album vulgo hic nuncupa-
um, atque ab officinis nostris perperam Erucæ se-
men vocitatum, intelligendum erit; ab huius confe-
tionis virium scopo non alienum.

Est confectio sapientum, & eorum qui desiderant scire: acuit enim intellectum, subtilisat sensum, memoriam recuperat, & confert dolori stomachi & ventris à frigiditate facto, & clarificat sanguinem, colorem bonum facit.

Aurea Alexandrina D. Nicolai.

℞. Asari
Carpobalsami [*aut aliquod succedaneũ, vt suprà*]
Sem. Hyoscyami albi ana ʒ ij. ß.
Garyophyllorum
Opij Thebaici Myrrhæ
Cyperi rotundi ana ʒ ij.
A Balsami [*loco eius oleum Garyophyllorum.*]
Cinnamomi
Folij [*aut succedanei eius.*]
Zedoariæ Zingiberis
Costi veri Corallij
Casiæ ligneæ veræ Euphorbij
Tragacanthæ
Thuris masculi
Meu [*vel potius Mei*]
Styracis calamitæ
Saliuncæ [*id est, Spicæ Celticæ, quæ nunc Romana dicitur. Sed in Græco Alexandrino habetur Elelisphacon, id est Saluia.*]
Cardamomi minoris Seselios
B Seminis Napi Seminis saxifragiæ
Anethi
Anisi ana ʒ j.
Ligni aloës
C Rhapontici
Aliptæ moschatæ Castorei

Spicæ

æ nardi Indicæ Galangæ
opanacis Anacardij
tiches Sulphuris viui
icis Pæoniæ
gij [*videlicet radicis eius.*]
arum Thymi
ri veri [*siue Calami aromatici.*]
egij Aristolochiæ longæ
ntianæ
ticum rad. Mandragoræ
amædryos Phu
carum Lauri *
mi [*id est, ammeos.*]
uci Cretici [*eius loco licet accipere Seseli Creti-*
um, id est, Berwurtz.]
cropiperis Leucopiperis
obalsami [*aut aliquod succedaneum.*]
n. Carui
Amomi Petroselini
Ligustici Rutæ
Sinoni ana ʒ. ß.
ri cocti [*.i. omnino igne depurati & sinceri.*]
genti meri
argaritarum albarum *
ttæ Byzantiæ
fis è corde cerui ana Ǥ. xv. *
matura Eboris
lami aromatici *
rethri ana Ǥ. vij.
ellis despumati triplum.

IN *Græco Alexandrino Nicolao etiam alia quæ-*
m pretiosa habentur in fine, ni fallor. Sicut vide-
tur, si in lucem venerit.

MYR-

MYRRHÆ. *Actuarius auctor, quem Ruellius interpretatus est, pro Myrrha habet Myrti baccarum, id est, Myrtillorum, facili ex altera in alterutram vocem lapsu: nam Myrta in plurali numero Græcis sunt fructus Myrti, quæ vox magnam habet similitudinem cum Myrrha.*

MEV *vero nos caremus. eius loco accipere licet Sisonis semen, quod iam dicitur Amomum, aut Seseli Creticum, hoc est Berwurtz, sed hoc inferius est accipiendum pro Dauco Cretico.*

NAPVS, *est parua, densa, ac solida rapa. quam appellamus Germanicè Merseburgisch, Bortfeldisch, & Bairisch rublein.*

PHV *verum, quod ad medicinam requirunt Auctores, non est Valeriana vulgaris, nempe agrestis: sed alia herba quæ Germanicè dicitur Gartensoliunk, Teriacskraut & Spicwurtzel. Caulem & flores habet Valeriana, radicem maiorem & odoratiorem, folia longa & mollia. colitur à nobis in hortis.*

D AMOMVM *verũ] est Rosa Hierichuntis odorata, sed eo Pharmacopolæ hactenus caruerunt. eius succedaneum est verus acorus aut carpesium.*

E SINONVM *siue Sison, siue Sinnus, siue Sinon, est semen nigrum aromaticum, quod hodie Amomum in Pharmacopoliis vocitatur falsò.*

F AMBARVM *Margaritarum] hoc est, perforatarum & non perforatarum: alij legunt albarum Margaritarum. Actuarius habet simpliciter Margaritarum: non malè ergo quis aget, si tam perforatarum quàm non perforatarum, ana ℈ ß. G vj. & ß. acceperit, ita ex vtrisque vnum fiat pondus, videlicet vt Nicolaus habet, ℈ j. G xiij.*

Balsami.] *Opobalsami, legebat Cordus, aucto-ris potius mentem interpretans & ponens, quàm vocem eam quam repererat seruans. Per Balsamum verò absolutè scriptum, herbam ipsam ipsius Balsami fruticis intelligi vult Fuchs. Myrepsum Xylobalsamo, Carpobalsamo, Opobalsamo, & Balsamo, quatuor distinctis vocibus uti perhibens. Sed eundem Myrepsum quatuor illa simul in eodem vsurpare medicamento, nec dicit nec demonstrat. Quare per Balsamum, Nicolaum succum seu Opobalsamum intellexisse, vnà cum Francis. Alexand. Apolline censeo.* A

Sem. Napi.] *Seminis Sinapis legit Fuchsius huius loco ex Myrepso, cui & aliquot vetusta mea exemplaria consentiunt.* B

Rhapontici.] *Rhabarbari perperam legebat Cordus, indicante & id quoque Fuchsio, quod à Rhapontico diuersum est. Idipsum autem adamussim Dioscoridis descriptioni conueniens, hisce nuperrimis annis primùm adferri denuò atque à peritioribus nonnullis cognosci cœpit. Non ita diu enim eius uncias paucas (rariusculum enim adhuc est) ex vrbe Veneta, in qua tum agebat, ad me dono misit, non minus doctus, quàm hacce in nostra arte si quis alius versatissimus atque diligentissimus Valerandus Donreus, Lugduni pharmaca nunc faciens. Verùm in huius Rhap. penuria Rhabarbaro non incommodè vtêris.* C

Amomum verum.] *Rosa Hierichuntis vocata vulgò, Amomum herclè esse non potest, vt Mathiol. Fuchsius, & Francis. Alex. rectè sentiunt. Quare eius vtendum succedaneo.* D

Sino-

E Sinonum.] *Cordi mentem, vt neq; Anguillara, non intelligit Francis. Alexand. Apollo. Dicere enim volunt, Sinonum seu Sisonem verum, esse semen quoddam nigrum acre, aromaticum, exiguum, apij semini simile, eius herba, inquam, cuius imago ab Hieronymo Trago, & Cordo, Sisonis nomine depicta est; ac cuius semen Belgij atque Germaniæ officinæ Amomum falsò vocitant, proq; eo sinistrè vtuntur. Idipsum interim si Sinonum non fuerit, facultate cùm illi sit satis vicinum, pro eodem vsui esse poterit.*

F Ambarum Margar.] *Cùm ita legeret Cordus vnà cum multis alijs, longè aliter sese res habet; nempe vt in contextu restitui.*

Contra defluxiones capitis frigore conceptas efficax est, oculorum lachrymas exiccat, dentium dolores lenit, aduersus capitis cruciatum summopere prodest. Illitum fronti comitiales, insanos, vertiginosos, & in vniuersum omnem capitis noxam mulcet. Tabidis, tussiculosis, humorem à thorace reiicientibus, cardiacis, sanguinem excreantibus præsenti est auxilio, ischiadicis, coli & renum cruciatibus. Aduersus iliorum noxam, difficultatem vrinæ, & eiusdem stillicidium valet, calculos comminuit, omni ventris malo liberat. Quotidianis & tertianis febribus circa accessionis initium, sufferuefacto stœchadis iusculo, medetur.

Diacodion simplex D. Mesuæ.

* ℞. Capitum Papaueris mediocrium flaccidorum numero x.

* Macerata horis xxiiij. in Aquæ cœlestis sextario

rio vno, coquantur ad tertias, id est, tamdiu vsque quo tertia pars aquæ supersit.

Colaturæ expressæ adde

Sapæ optimæ ad tertias coctæ ℥ iij.
Mellis optimi ℥ j.
Coquantur ad perfectionem.

Diacodiũ compositum verò vt fiat, addantur

Acaciæ, non ita aridæ, sed liquidæ
Rubiæ tinctoriæ Hypocistidis *
Croci Myrrhæ
Balaustiorum [*hoc est, florum malogranat. siluestrium*] ana ʒ j.
Ramich ʒ iiij.

FLACCIDORVM, *id est, non omnino recentium, neque aridorum sed medio habitu, qualia sunt pridiè decerpta. Si verò sicciora fuerint capita, biduo maceranda erunt.* *

SEXTARIVS *mensura genus est; quod si melle repleatur, pendet ℥ xxx. si oleo, pendet ℥ xviij. si verò aqua repleatur, pendet aqua ℥ xx. hoc autem loco accipiendus est sextarius aquæ calestis: ergo aqua oportet esse vncias xx. ponderales. Variant tamen Auctores in sextarij definitione, vt inferius in vnguentis dicetur.*

HYPOCISTIS, *id est, vt hodie corrupto nomine vocant, Hypocistidos.*

RAMICH, *compositio est peculiaris, qua ponitur in Trochiscis.*

MELLIS *quantitas admodum parua videtur esse in hac confectione. Actuarius aliud habet Diacodion, quod huic subiiciemus statim.*

DIACODION simplex confert eis quibus ex capite ad pectus & ad pulmonem sub- *

tiles

tiles catarrhi defluunt, & sunt causa tussis.
* Compositum autem, naturæ impetum sistit, & sanguinis reiectionem à visceribus thoracis.

Diacodion D. Actuarij.

℞. Capita Papaueris, neque perquàm viridia, neque etiam ariditate exucca, numero xiij.
Rosarum ℈ j. ℈ j. ß.
Croci Acaciæ
Dulcis radicis [*id est, Glycyrrhizæ*] ana ʒ j.
* Armenæ glebæ [*id est, Boli Armenæ.*] ℥ ß.
Cinnamomi Hali
Hypocistidis
Florum siluestris Punicæ [*id est, Balaustiorum.*] ana ʒ j.
Myrti Dauci ana ℥ j.
Corallij candidi [*id est, albi*]
Corallij rutili [*id est, rubri.*]
Rhois culinarij [*id est, obsoniorum.*]
Sanguinis Draconis
Florum Althææ ana ℈ j.
Seminis portulacæ ℈ j. ß.

Capita papaueris in cælesti imbre sufficienti duos dies macerato, postridie ad tertias coquito, & decoctum expressum ad iustam consistentiam coquito cum mellis optimi ℔ ij. Postremò deposito ab igne vase, species subtilissimè tritas adiicito, & bene vnito.

℈. hoc signum significat pondus, quod dicitur Sicilicum, pendet autem tantum quantum ʒ ij. & est quarta pars vnciæ vnius.

HALVS *aut Halum siue Alum, est Consolida saxatilis, id est, Symphytum petræum, quod hodie*

hodie non habent Pharmacopolæ, ideoq; necesse est Symphyti, siue Consolidæ maioris radices accipere. nam Galenus dicit, vtile esse magnum Symphytum, id est, Consolidam, ad omnia ad quæ Petraum, id est, Alum.

RHVS *Culinarium, id est, quod nunc vocant Arabico nomine Sumach: oportet autem enucleatum, & pulpam eius accipere.*

AVXILIO est cœliacis, dysentericis, lenitati intestinorum, alui profluuio cum aqua cælesti, in qua spodium inferbuerit aut succinum torrefactum, vel cum stillaticio rosarum liquore.

Diacastorium D. Nicolai. A

℞. Castorij
Myrobalanorum citrinorum ana ʒ iij.
minus Ǧ j. ß.
Assæ fœtidæ Myrrhæ *
Euphorbij ana ʒ j. Ǧ xvij. *
Aloës ʒ j. ß. minus Ǧ j.
Folij [*aut succedanei eius.*] *
Antimonij [*id est, Pyrethri*] *
Glycyrrhizæ Tragacanthæ
Calami aromatici
Nitri Galbani
Schœnanthi Opopanacis
Spicæ Nardi Indicæ
Sagapeni Nucis moschatæ
Casiæ ligneæ Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Colocynthidis Rhapontici *

Styracis calamitæ Zingiberis
Cinnamomi ana ℥ j. Ǧ ij.
Staphisagriæ
Dauci Fœniculi
Petroselini Apij
Sileris montani Baccarum Lauri
Petrolei Seminis Sinoni
* Styracis rubræ [*id est, rufæ purissimæ.*]
Sanguinis draconis Cardamomi maioris
* & minoris
Thuris Agarici
Mastiches
Salis Hammoniaci Zedoariæ
* Anisi ana ℈ j. Ǧ ix.
Thymbræ Hyssopi
Chamædryos Pulegij
* Origani Balsamitæ
* Ocimi Brancæ vrsinæ
Dictamni [*videlicet Cretensis.*]
* Seminis Rutæ Aristolochiæ longæ
Aristolochiæ rotundæ Ari
Mabathematicum Asari
Saluiæ [*videlicet minoris.*]
Rosarum
* Bdellij ana Ǧ xviij.
Epithymi Polypodij quercini
Opobalsami [*loco eius oleum Garyophyllorum.*]
ana Ǧ xiiij.
Alypiados
* Capparis [*id est, radicis eius.*] ana Ǧ xij.
Anacardij Sabinæ Gentianæ
* Corticum rad. Mandragoræ ana Ǧ x.
Peucedani
Absin-

Absinthij ana ℥ vij. Ireos ℥ iij. ß.
Mellis despumati triplum.

PETROLEVM *hoc loco accipiendum est clarum, flauum atque liquidissimæ tenuitatis: & non nigrum & crassum.*

STYRACIS *rubea, id est, calamita rubea: hoc enim loco non est accipiendus cortex ille fuscus & aridus, quem vocant Thymiama, atque malè Storacem rubeam. Sed Styracis calamitæ purissimæ guttæ, quibus rufus est color.*

SALIS *Hammoniaci, hodie dicunt Armoniaci. est autem hic duplex: Factitius, quo vtuntur Chymistæ, Aurifabri & Ærarij: Atque Natiuus, qui ad medicinam recipitur. Cùm autem careamus natiuo; necesse est eius loco salem gemmeum accipere. Nam hoc loco non requiritur sal hammoniacus factitius, vt puto; potest tamen tantilla eius portio tutò misceri tam numerosis simplicibus huius compositionis.*

BRANCA *Vrsina, hoc loco non significat eam herbam quam Germani Bernklaw vocant, foliis asperis, vmbella & semine Anethi, odore & sapore cimicum, radice acri & feruida: sed eam brancam quæ in Italia Vrsina vocatur, radicibus longis, Tragacanthæ modo mucosis.*

MABATHEMATICVM, *aiunt esse cauliculi siluestris succum; est autem cauliculus seu caulis agrestis id olus quod Cato & alij rei rusticæ scriptores apud Latinos Brassicam siluestrem vocant, cuius multæ sunt species.*

ALYPIAS, *siue Alypum, quid sit, nondum constat: quidam interpretantur Mezereon, id est, Chameleam, sed falsò: vtrumque enim seor-*

sum peculiari capite ab auctoribus depingitur: vires habet acres, & atram bilem per aluum purgandi. possumus autem eius loco accipere Epithymum, Thymbram, aut Thymum.

P. C. SCHOL.

A *Huius confectionis descriptionem cùm non esse legitimam, sed corruptissimam Fuchsius & Franciscus Alex. meritò conquerantur, eam nos hic suæ integritati restituimus; quamquam non ex Fuchsii Myrepso deprauatissimo, vt neque ex Francisci Apolline.*

B Alypias siue Alypum.] *Eius, quæ hoc nomine hodie cognoscitur, herbam affabrè tibi Mathiolus in suis illis heroicis commentariis depictam exhibet.*

CONFERT cephalalgicis, epilepticis, vertiginosis, hemicranicis, paralysi omnium membrorum, & omnibus frigidis ægritudinibus, tempore frigido nocentibus confert.

Michleta D. Nicolai.

℞. Myrobalan. citrinorum
Chebulorum
Indorum omnium tostorum ana ℥ ij. ß.
Myrobal. Bellericorum
Emblicorum tostorum ana ℥ ij.
Nasturtij tosti [*id est, seminis eius*] ℥ ij. ß.
Cumini Anisi
Fœniculi Ammios
Carui ana ℥ j. ß.

Omnia cruda terantur & macerentur in aceto vini modico xxiiij. horis, exiccentur cum inspersо aceto; posteà torreantur supra prunas, tostis addantur subsequentia:

Spo-

…podij [*id est, Eboris vsti.*]
…alaustiorum
…ulpæ Sumachij   Mastiches
…ummi Arabici   ana ʒ j. ɜ xv.

Omnia cum oleo rosato fricentur, & com…hisceantur cum Syrupi myrtini triplo.

Propriè valet ad hæmorrhoides, & ad ventris …orsionem & rugitum lienteriæ, & dysenteriæ, …optima est omni solutioni ventris.

Electuarium de Baccis lauri D. Rhasis.

…. Fol. Rutæ siccorum   ʒ x.
…mmios   Cumini   Nigellæ
…igustici [*id est, seminis eius.*]
…rigani   Carui
…etroselini
…mygdalorum amarorum
…iperis nigri   Piperis longi
…entastri   Dauci   Acori
…accarum Lauri
…astorei   ana ʒ ij.
…agapeni   ℥ ß.
…popanacis   ʒ iij.
…ellis despumati triplum [*.i. lib.* j. ℥ iiij. ʒ vij.]

SAGAPENVM *corrupto nomine vocatur Serapinum in Pharmacopoliis.*

VALET ad colicam & iliacam passionem: & …loribus intestinorum ex causa frigida vel …entosa confert.

Diasatyrion D. Nicolai.

℞. Testiculorum Satyrij recentium densorum
Radicum Pastinacæ satiuæ recentium
Radicum Secacul [*id est, Grietzelmorn.*]
Nucis Indicæ Pincarum
*Pistaciorum ana ℥ xij. ß.
Garyophyllorum
Zingiberis Anisi
Erucæ seminis
Linguæ auis [.i. seminis fraxini*] ana ℥ v.
Ĝ xv.
Cinnamomi Caudarum Scincorum
Seminis bulbi ana ℥ ij. ß.
*Moschi Ĝ vij. ß.
Mellis despumati optimi ℔ iij.

SATYRION *habet duas radices, vnam solidam, alteram flaccidam: ex his tantùm sumenda sunt densa & solida.*

SEMINIS *Bulbi: Bulbus vulgò non est cognitus: quare eius loco vrticæ semen accipere licet.*

SCINCORVM. *notandum est in primis non esse accipienda reptilia illa quadrupedia ex fossis quæ nos vocamus Wassermolchen, siue Wasser Eydexen; vt hactenus factitatum est. Veri autem Scinci iam denuo in copia afferuntur ex Alexandria Ægypti, quos à Materialistis expetant Pharmacopolæ in posterum.*

POLLET contra vesicæ & renum imbecillitatem; iis etiam auxilio est, qui vrinam reddere nequeunt: venerem stimulat, eamque certa de caussa cessantem, haud segniter restituit.

Dia-

Diasatyrion aliud D. Mesuæ.

℞. Secacul albi & mundi, & elixati in decocto cicerum quorum prima aqua in qua decoquebantur, sit effusa ℔ j.
Testiculorum vulpis ℥ viij.
Radicis Raphani ℥ iij.
Radicis Luph plani ℥ ij.

Terantur hæ tres radices posteriores, & inundantur super eas lactis bubuli aut ouilli tantum, vt lac duos digitos emineat, adiiciendo
Olei sesamini
Butyri recentis non saliti ana ℥ iiij.

Coquantur cum facilitate vsque ad consumptionem lactis, & donec omninò remollitæ sint radices & habeant iustam spissitudinem instar pultis crassioris: nam si aqueum quod in lacte & radicibus est, non consumatur, situm contrahit hoc medicamentum.

Posteà affunde omnibus hisce prædictis radicibus
Mellis despumati optimi ℔ vj.
Succi Ceparum recentium ℔ j. *

Coque omnia simul ad perfectam decoctionem, deinde ab igne depone, & insperge subsequentium specierum minutissimum puluerem:
Caudarum Scinci cum renibus & sumine ℥ j.
Seminis Erucæ
Been albi
Linguæ auis [*id est, seminis fraxini arboris.*]
Seminis nasturtij
Piperis longi
Seminis napi
Zingiberis
Been rubri.
Cinnamomi
Seminis Bauciæ

Pulpæ ſeminis aſparagi maximè recentis ana ℥ iiij.
Confice cum eis: vltimò verò adiiciantur ſubſequentia,
* Pinearum mundatarum ℔ j.
Fiſticorum [*i. Piſtaciorum mundatorum*] ℥ x.
* Cerebellorum paſſerum ℥ ij.
Confice & miſce omnia optimè, & aromatiza cum
Moſchi boni ℨ j.

RADICIS *Raphani, videlicet ſatiui, quam vocamus* Rettich.

LVPH *planum*] *Duplex eſt Luph* (*id eſt, Serpentaria*) *criſpum ſcilicet & planum; Criſpum folia habet diuiſa & criſpa: Planum verò lata & plana veluti Aron, vnde vtrique nomen inditum eſt; Vulgò autem apud nos caremus Luph, id eſt, vera Serpentaria: ideò eius loco accipienda ſunt radices herbæ quam Aron vocant.*

A TESTICVLI *vulpis*] *hoc loco non ſunt accipiendi teſtes animalis, dicti vulpes; ſed radices Satyrij ſiue* Orchios, *quæ habent ſimilitudinem teſticulorum vulpium. Vnde etiam nomen herba accepit. quæ in re quoſdam turpiter erraſſe ſcio.*

NAPVS *eſt paruum, oblongum, denſumq́; rapum: cuius ſunt ſpecies plures, Bayeriſche rublein, Stechrublein, Merſeburgiſch & Bortfeldiſch rublein.*

BAVCIA *eſt paſtinaca ſatiua ſiue Carota, Ghelbenmoren Germani vocant.*

FISTICVM *ſiue Phiſticum, idem eſt quod Piſtachium ſiue Piſtacium.*

P. C. SCHOL.

Testiculi vulpis hoc loco.] *Cordus hic Orchin um Satyrione confundit, ut ritè inquit Franciscus llex. Quare orchios dictio delenda est.*

VALET ad erectionem virgæ, multiplicat sperma, & desiderium coëundi.

Theriaca D. Andromachi, ex Aëtio.

℞. Trochiscorum scylliticorum ʒ xlviij.
Trochiscorum de vipera, seu Pastillorum Theriacorum
Trochiscorum Hedychroi Piperis nigri
Opij Thebaici recentis ana ʒ xxviij.
Rosarum siccarum Scordij Cretici
Seminis Buniadis agrestis Iridis Illyricæ
Agarici albi Pontici [*id est, in Ponto nati.*]
Cinnamomi Succi Glycyrrhizæ sicci
Opobalsami [*loco eius olei Garyophyllorum.*] ana ʒ xij.
Myrrhæ Troglodyticæ
Croci Cilicij Zingiberis
Rheupontici [*id est, Rhabarbari.*]
Radicum Quinquefolij
Calaminthæ montanæ Marrubij comarum
Stœchadis cacuminum & foliorum
Petroselini Macedon.
Costi recentis [*videlicet veri, non adulterini.*]
Piperis albi Piperis longi
Dictamni Cretici Thuris masculi
Schœnanthi [*id est, Iunci odorati floris.*]
Terebinthinæ Chiæ [*.i. in Chio insula natæ.*]
Casiæ fistulæ [*videlicet Casia lignea vera.*]
Spicæ Nardi ana ʒ vj.

*Gentianæ radicis Polij comarum
Styracis calamitæ Seselios Maßilienſis
A Abrotoni Seminis Thlaſpios
Ammi Chamædryos comarum
Chamæpityos comarum
Hypociſtidis ſucci Melobathri foliorum
Spicæ Celticæ [*id eſt, Spicæ Romanæ.*]
Aniſi Helladici [*hoc eſt cognomen Aniſi, à regione, vbi optimum eſt.*]
Mei Athamantici [*vulgò Meu.*]
Fœniculi ſeminis
*Sigilli Lemnij [*aut eius penaria Boli Armeni.*]
Chalcitidis ſemiaſſatæ
Amomi racemi Acori radicis
Phu Pontici [*accipe verũ, quod in hortis colitur.*]
Carpobalſami Hyperici cacuminum
*Acaciæ liquidioris Gummi vermiculati
Cardamomi ana ℥ iiij.
Dauci Cretici Galbani puri
Opopanacis Sagapeni Perſici
Bituminis Iudaici [*id eſt, Aſphalti.*]
Centaurij minoris comarum Caſtorij
Ariſtolochiæ tenuis ana ℥ ij.
Vini veteris odorati, quantum liquoribus & gummi diſſoluendis ſatisfecerit.
Mellis deſpumati optimi triplum. Hoc eſt ℔ xiiij. ℥ vj. vt ſequetur paulo pòſt.

Confice ſic: Cinnamomum Crocumque (vt Aëtius vult) vnumquodque per ſe terito, & ſi voles etiam Rhabarbarum & Hedychroos Trochiſcos: miſce deinde inuicem optimè, poſteà reliquas herbas ac radices, & omnia arida ſimiliter tundito, ſemper ſimilia cum ſuis ſimilibus,

bus, aromata per se ac reliqua etiam per se corsum. Postea (vt Actium imitari est animus) Crocum, Casiam, Cinnamomũ, & Lemniam terram in pila cum vino optimo tere atque vnito, ac reliqua omnia secundum artem addito, & melle despumato vniuersa excipito.

Ego verò ita præparare consueui simili ferè ratione:

℞. Piper nigrum Piper album
Piper longum Iridem Illyricam
Zingiber Costum
Amomum [*aut eius succedaneum.*]
Acorum Cardamomum Carpobalsamum.

Incidenda minutim concidito, & in minutissimum puluerem conterito, & per angustissimum cribrum excernito, posteà in scatula diligenter, ne expiret, extructa reponito, donec reliquis admisceas. Posteà

℞. Radices Quinquefolij Gentianam
Meon [*aut eius succedaneum.*] Phu
Dauci Cretici radicem [*aut eius succedaneum.*]
Aristolochiæ tenuis radicem Rosas
Trochiscos scylliticos Scordium
Trochiscos de vipera
Calaminthen montanam
Marrubij comas Stœchadis comas
Dictamnum Creticum Schœnanthum.
Polij montani comas Abrotonum
Chamædryos comas Chamæpityos comas
Nardum Celticam Hyperici comas
Centaurij minoris comas, atque
Castorium, & semina omnia.

Concidito omnia minutim, teritoque in tenuis-

tenuiſſimum puluerem, & per anguſtiſſimum cribrum excutito. Excuſſum puluerem prædicto quem repoſuiſti adiicito, diuque donec perfectè commiſti ſint, in mortario terito, adhibita diligenti cura, ne quid inter tundendum excernendumq́. pereat, aut temerè ponderi decedat: mox è mortario exemptum puluerem iterum ne expiret reponito, vſque quò omnia conficiantur. Interea ℞ Agarici optimi albiſſimi, atque in longa rectaque capillamenta fiſſilis, fruſta electa, ab his ſcobem deradito ℥ ij. ſed quia non facilè per ſe tunditur, neque etiam cum aliis, propterea quòd in puluerem volatilem reſolutus euaneſcit, ita vt multum ponderi eius decedat; ideò ad ſcobem Agarici prædictam infunde optimum vinum, & fac Trochiſcos minutos in tepida vmbra exiccandos: exiccatos minutiſſimè contundito, atque per cribrum excernito anguſtiſſimum: excreti deinde Agarici cape pondus, quod requirit compoſitio, videlicet ℥ xij. & prædicto pulueri ſumma diligentia commiſceto: quo facto,

℞. Opium
Succum Glycyrrhizæ
Myrrham Acaciam
Gummi Hypociſtida.

Concidito omnia in minutas partes, & miſtis ſuperinfundito vini optimi quantū diſſoluendis atque eliquandis ſuccis ſatis fore conieceris, exprimito: poſteà per rarum colum liquefactam & modicè calefactam pulticulam colato, ita vt nihil præter ſordes in colo remaneat. Quòd ſi ſucci & liquores iſti ſordidi & ſurcu-

ſurculis foliiſque pleni fuerint, ponderi eorum aliquid addendum eſſe facilè æſtimare quis poteſt : quod in ſequentibus denſatis liquoribus etiam obſeruandum eſt. Deinde

℞. Galbanum
Opopanacum & Sagapenum. hæc affuſo optimo vino, modeſtè ſupra prunas diſſoluantur, & per rarum linteum fortiter exprimantur: his diſſolutis,

℞. Thus maſculum
Bitumen Iudaicum. terantur quàm minutiſſimè poterunt, addendo Terebinthinam & ſinceriſſimam, aut ex ſcobe ac ſordibus expreſſam Styracem, diſſoluantur lento admodum igne, cum mellis deſpumati ſufficienti copia, & ita calidam pulticulam poſtea cum reliquis calentibus miſceto, & diligenter rudicula agitato, ne rurſus in grumos concreſcant thus & bitumen, vbi refrixerint: quapropter aliquid de contuſorum puluere eſt admiſcendum.

Quòd ſi hoc modo diſſoluere, & miſcere diffidas, bitumen & thus vnà cum reliquis aridis tundito, & tantum Styracem atque Terebinthinam diſſoluito, atque melli deſpumato calenti admiſceto. his factis,

℞. Cinnamomum
Malobathrum [*aut eius ſuccedaneum.*]
Caſiam fiſtulam veram
Trochiſcos Hedychroi
Spicam Nardi Indicam, & ſimul tundito in tenuiſſimum puluerem:

Poſteà

℞. Crocum

Rhe-

Rheon siue Rhaponticum, id est, quod hodi Rhabarbarum vocatur, & vnumquodque seorsum tundito, deinde iis misceto
Trochiscorum Hedychroi Cinnamomi
Casiæ Spicæ Nardi
Croci & Rhei Pontici, pulueres, diligentissimè
Posteà
℞. Mellis optimi & aromatici, quale è Lithuania Dantiscum affertur: despumetur sedulò, despumati postremò mellis sume ℔ xiiij. ℥ vj. ex eo modicum infunde in amplum ahenum ex aurichalco factum, & insperge paulatim commistos paulò ante Trochiscorum Hedychroi, Cinnamomi, Casiæ, Spicæ, Croci & Rhei Pontici pulueres, alternis vicibus, mel despumatum tepidum, atque pulueres iniiciendo: quæ diligentissimè interim pistillo ligneo agitanda sunt. Cùm hæc optimè fuerint commista, & floridum puniceumque colorem contraxerint, iniicito Lemniam terram anteà subtilissimè per se, deinde cum vino tritam, & vnà etiam Chalcitida assatam, quam hoc modo assabis: Accipe purissimæ Chalcitidis circiter ℥ iij. eam in fictile non ita profundum iniectam, supra prunas ponito, donec liquefiat & bulliat: deinde ab igne auferto, & abiicito id quod in superficie durum est atque rufescit, & ex medio eius sume ʒ iiij. & cum vino tritam atque dissolutam medicamento admisce. Posteà paulatim etiam infundito tepefactos liquores & succos quos anteà in vino dissoluisti, alternis vicibus, succos, mel & reliquos pulueres, quos primò contriuisti iniiciens, simul etiã admisce
Sty-

styracem Terebinthinamque & Opobalsanum, ita vt omnia exactissimè admisceantur, atque sigillatim mel & pulueres commisce, donec vniuersa vnita & in vnam substantiam redacta sint, assiduè agitando, ne grumi aliqui relinquantur, aut nodi.

Postquàm verò optimè totam confectionem miscueris, indito in vas ex densa materia factum, videlicet ex plumbo albo, quod hodie stannum appellant: oportet verò vt tertia aut quarta pars vasis relinquatur vacua, vt efferuescens medicamentum attollere se queat, nec effluat. Reponendum autem est hoc medicamentū, donec ferueſcat in tepido & sicco loco: postquā verò subsederit, in frigido & sicco loco conseruandum erit. Porrò ego hac ratione præparaui Theriacen: alij verò paulò aliter conficiunt. Sed omniū pessimè faciunt qui succos & liquores & reliqua omnia simul tundūt, & posteà tusum puluerem impuro melli incoquunt. Animaduertendū etiam est, ne vini plus quàm opus sit liquoribus & succis dissoluendis adfundatur. Nam si vltra modum vinum succis addatur, situm contrahet Theriaca: proptereà etiam non cōsueui Casiam, & Crocum, & Cinnamomū vino permiscere, sed mel. nam aquosius est vinum nostrate: quod intelligentes quidā ex recentioribus, qui de Compositis medicamentis scripserūt, iubent pro vino accipere coctū mustū, hoc est, sapā, passum aut defrutum, quibus tamen non assentior. Nā hæc vina sunt spissiora, quàm vt in eis concreti atque densati succi, & liquores dissolui queant. Nam eius

tantum

tantùm rei gratia vinū Antidoto huic permiſcere ſoliti ſunt veteres, quos & nos imitabimur.

Hæc deſcriptio eſt ſumpta ex Aëtio: paulò poſt ponetur ea quam tranſtuli ex Græco carmine Andromachi ſenioris.

VIPERÆ *ſerpentes ſunt in Italia: inde etiam facti ex eis Trochiſci petendi ſunt.*

TROCHISCHI *Hedychroi, inferiùs in Trochiſcis deſcribentur.*

PIPERIS *nigri. Andromachus ſenior qui inuentor eſt huius compoſitionis, hoc loco habet* PIPER *longum, in Carmine Elegiaco Græco.*

SCORDII *Cretici. Optimum Scordium naſcitur in Creta inſula: nos interim noſtrate vtamur, ſatis efficaci. Porrò verum Scordium herba eſt Chamædry ſimilis, odore aliquo allij, & nullo modo allium ſilueſtre, vt hactenus magno errore crediderunt: naſcitur in Saxonia, quemadmodum & circa Nurembergam.*

BVNIAS, *id eſt, Napus: quid verò ſit Napus, dictum eſt in Diaſatyrio Meſuæ & anteà etiam.*

MYRRHÆ *Troglodyticæ. Troglodytæ populi ſunt Arabibus vicini: apud quos optima naſcitur Myrrha.*

OPOBALSAMO *vero caremus, ideoq; eius loco accipiendum eſt ſuccedaneum aliquod, veluti eſt oleum Garyophyllorum.*

CROCI *Cilicij, id eſt, in Cilicia Aſiæ regione nati: & idem eſt quod Crocus Orientalis.*

RHAPONTICVM *hoc loco ſignificat Rhabarbarum: nam magna illa radix quam hodie Rhaponticum vocant, falsò hoc nomen habet.*

COMÆ *ſunt folia & flores plantarum.*

PIPE-

PIPERIS *longi. Andromachus senior hoc loco habet* PIPER *nigrum: Iunior verò Andromachus, id est, Senioris filius, ordinem nigri & longi piperis inuertit, quem in hac compositione sequitur: paulo pòst etiam Senioris Theriacen adscribturi.*

DICTAMNVS *Creticus folia habet alba, lanugine obducta, gustu acria vt Thymus: affertur rursum ex Creta insula ad nos.*

CASIA *fistula hoc loco significat Casiam ligneam veram, quæ iam iterum affertur, estq; Cinnamomo similis.*

POLIVM *montanum duplex est: vnum pluribus surculis fruticosum, ac humi sparsum: alterum candidius & rectius se attollens. Maius nascitur apud nos: minus affertur ex monte Pessulano, & hæ sunt veri Poly species, & totam hiemem virent, vt Lauendula aut Thymus. Vulgò non habuerunt verum Polium Pharmacopolæ vsque ad hoc tempus.*

STYRAX, *id est, Storax calamita: accipienda autem est hoc loco purissima eius resina in micas concreta.*

SESELI, *id est, Sileris montani. dicitur autem Massiliense, à prouincia Massiliensi, in qua prouenit optimum.*

THLAPSI *est species agrestis Nasturtij, quæ passim nascitur secus vias, semine rufo, sapore acri & glutinoso: quod vt habeant diligenter curent Pharmacopolæ; vocatur Germanicè Wegetressen.*

CHAMÆPITYS *vera est Iua: herba est tenuibus foliis, floribus paruis & luteis: nasci-*

tur copiosè ad Rhenum in Franconia in vineis & agris quiescentibus, præsertim Spiræ, Wormaciæ, & Wirtzburgi, & aliis locis.

MALOBATHRVM *est folium Indum, cuius succedaneum est Spica tam Indica quàm Celtica.*

MEV, *seu potius Meum non habemus: loco eius sumimus Seseli Creticum, id est, Berwurtz, aut potius Sison hoc loco: inferius enim sequitur Daucus Creticus.*

SIGILLVM *Lemnium, id est, terra Sigillata, quæ signatur in Lemno insula, in qua effoditur hæc terra, in cuius defectu sumatur bolus Armenus Leuanticus.*

CHALCITIS *hodie non à quouis cognoscitur: est autem vitrioli natiui species. hac qui carent, accipere possunt vitriolum viride optimum, quale est Goslarianum in Saxonia. Porrò Andromachus mihi videtur Chalcitida Theriacæ miscuisse, nigri coloris gratia: qui color ab omnibus in Theriaca requiritur sine aliqua ratione. Mihi itaque videtur non necessariò eam addi. Nam horribili & æruginoso sapore totam compositionem inficit. At cùm ego aliquando in Theriacæ compositionem non adiecissem Chalcitida, saporem gratiorem acquisiuit hoc medicamentum. Consulantur igitur hac de re Doctores Medici.*

AMOMO *vero caremus: eius loco accipimus Carpesium aut Acorum verum, id est, nostrum Calamum aromaticum.*

ACORVS *verus, est illa radix quam hodie falsò vocant Calamum aromaticum.*

ACACIA, *succus est fructus ex arbore, è qua distillat gummi Arabicum, loco eius accipimus silue-*

uestrium Prunellorum succum inspissatum.

Gvmmi vermiculati, id est, Arabici gummi, quod concretum est in grumos vermium figura.

Davci Cretici vice accipere licet Seseli Creticum, id est Berwurtz, videlicet radicem eius.

Sagapenvm hodie vocant Serapinum, quod in Perside optimum prouenit: Senior Andromachus sagapeni habet ʒ iiij.

Iunior verò tantum ʒ ij.

Aristolochia tenuis, id est, Aristolochia nostra longa vulgaris.

P. C. SCHOL.

Abrotoni.] hanc dictionem, in Aëtio à Cornario verso, non reperio. A

Rhaponticum.] Idipsum à Rhabarbaro differre alibi diximus. Radix autem illa magna quæ Rhapontici nomine in officinis passim prostat, Centaurium magnum Dioscoridis est. B

Chalcitis.] Chalcitida commodè ac necessariò semper Theriacæ immiscendã esse, vnà cum L. Fuchsio, & Franc. Apolline censemus. Simulq; somnium esse, æruginosum & horridum eius saporem in Theriaca præ cæteris persentiri, vt imaginantur nonnulli, scimus & dicimus. rationibus autẽ hæc aliaq; quæ scholiis profero, confirmare, compendij egestas cùm non permittat, in nostrum opus, si fauerint Superi, ea omnia afferuantur.

Theriaca in omnibus antidotis ob multiplicem vsum potiores partes obtinet. Est enim famosa & salubris contra genera ægritudinũ plurima: valet enim ad grauissimas passiones totius corporis humani: Epilepticis, catalepticis, apoplecticis, cephalalgicis, stomachicis, hemicra-

micranicis prodest. Ad raucedinem vocis, & constrictionem pectoris optima est: arteriacis, asthmaticis, hæmoptoicis, ictericis, hydropicis, peripneumonicis, iliosis, & vulnera in intestinis habentibus. Nephriticis, calculosis & colicis
* subuenit: menstrua educit, & fœtum mortuum expellit: lepras, & variolas, & frigus periodi-
* cum, & cæteras passiones inueteratas emendat. Præcipuè contra omnia venena & serpentium morsus & reptilium valet. Sed diuersa est eius dosis pro quantitate & qualitate vniuscuiusq. passionis. Omnem defectionem sensuum releuat. Cor, cerebrũ, hepar, stomachum confortat, totum corpus incorruptum ducit & custodit.

Theriaca Andromachi Senioris, è carmine eiusdem elegiaco translata.

℞. Trochiscorum Scylliticorum ʒ xlviij.
Trochiscorum Theriacorum   Piperis longi
Liquoris Papauerini [*id est, Opij.*]
Magmatis Hedychroi   ana ʒ xxiiij.
Foliorum Rosarum siccarum
Iridis Illyricæ [*id est, Ireos.*]
Cyaneæ Glycyrrhizæ
Seminis Buniadis [*id est, Napi, vulgò Beyerische rublein.*]
Scordij   (*lorum.*]
Liquoris Balsami [*loco cuius oleum Garyophyl-*
Cinnamomi   Agarici   ana ʒ xij.
Myrrhæ   Costi   Croci Coricij
Casiæ [*id est, Casia lignea vera, aut succedanei*
Nardi Indicæ   (*eius.*]
Iunci Arabici [*id est, Schœnanthi.*]

Thuris

Thuris [*videlicet masculi & electi.*]
Piperis candidi Piperis nigri
Comarum Dictamni [*id est, foliorum & florum Dictamni Cretici veri.*]
Marrubij
Rhei [*.i. quod hodie vocatur Rhabarbarum.*]
Stœchadis
Petroselini [*id est, seminis eius.*]
Calaminthæ [*.i. Calaminthi montani tenuifolij.*]
Lachrymæ terebinthi Libystiadis
Zingiberis
Quinquefolij [*.i. radicum eius.*] ana ʒ vj.
Polij [*videlicet montani & albi, quod è Lugduno affertur.*]
Chamæpityos
Styracis [*.i. Styracis calamitæ sinceræ & electæ.*]
Mei [*quod vulgò Meu vocatur.*]
Amomi racemosi [*aut succedanei eius vt suprà.*]
Nardi Galaticæ [*id est, Celticæ.*]
Rubricæ Lemniæ [*id est, terræ sigillatæ veræ, aut Boli Armeni, vt suprà.*]
Phu Pontici
Chamædryadis Creticæ [*.i. Chamædryos veræ.*]
Foliorum Malobathri [*eius loco ponatur Macis.*]
Chalcitidis tostæ
Radicis Gentiadis [*id est, Gentianæ.*]
Anisi Succi Hypocistidis
Fructus Balsami [*id est, Carpobalsami, pro quo etiam succedaneum sumatur sicut suprà facta est mentio.*]
Gummi splendidi Seminis fœniculi
Cardamomi Indici [*id est, minoris.*]
Seselios tenuis Lachrymæ nigræ spinæ

Thlaspios Hyperici Ammios
Sagapeni ana ʒ iiij.
Castorei Aristolochiæ tenuis
Seminis Dauci Bituminis
Liquoris panacis [*id est, Opopanacis*]
Centaurij [*videlicet minoris.*]
Chalbanidis pinguis [*id est, Galbani recentis & puri*] ana ʒ ij.

Confice cum vino & melle. Hactenus Andromachus.

Vini autem tantum accipias, quantum liquoribus & succis dissoluendis satis fore conieceris, vt proximè dictum est. Mellis verò optimi accipe ℔ xiiij. ℥ iij. ita detrahis Mellis ℥ iij. de priori Theriaca, quia huic desunt Abrotoni & Acori ana ʒ iiij.

Confice autẽ & hanc Theriacã vt proximam.

Andromachus Neronis medicus, primùm condidit medicamentum hoc, eiq́; declarationem heroicis carminibus descriptã, nuncupauit. Sed Galenus mutata forma, compositionem reddidit meliorem.

TROCHISCI *Theriaci, sunt Trochisci de vipera siue de Thiro, vt hodie vocant.*

MAGMA *hedychroum, id est, Trochisci hedychroi, quos Auicenna vocat Alinda racaron: quorũ compositionem in tractatu de Trochiscis inquire.*

CYANEÆ, *id est, Cærulea vel nigra Glycyrrhiza, seu, vt hodie vocant, Liquiritiæ, quæ nigrum colorem habet. Intelligit autem Andromachus succum Glycyrrhizæ.*

CROCVS *Coricius id est, in Corico Siciliæ monte nati, hoc est, Croci Orientalis.*

LACHRYMÆ *Terebinthi Libystiadis, id est,*

Resinæ

ęsina Terebinthina Libyca, in Libyâ Aphricæ regiône nata. eius loco nôs accipere possumus Laricis resinam, quæ vbique in Germania Terebinthina impropriè vocatur.

MEI loco, quo carêmus, possumus accipere Seseli Creticum, id est, Berwurtz, aut semen nigrum & odoratum, quod hodie vocant impropriè Amomum, veteres autem Sison.

PHV Ponticum, non est Valeriana vulgaris, sed ea herba quæ in Hessia vocatur Theriacskraut, vel Gartenseliunck.

MALOBATHRVM non habemus: eius loco accipe Spicæ Romanæ radiculas, vel Spicæ Romanæ & Macis ana partes æquales, vt Arabes præcipiunt, vel Casiam ligneam veram.

RADICIS Gentiadis, id est, Gentianæ, à Gentio Illyrici rege sic appellata, qui eam primùm inuenisse creditur.

GVMMI splendidi, id est, mundi, sinceri & translucidi, videlicet Gummi Arabici cognominati.

NIGRA vel cærulea spina, est arbor quæ aliàs dicitur spina Ægyptia: ex qua manat gummi Arabicum. Per lachrymam verò eius Andromachus intelligit succum eius, qui Acacia vocatur, & fit ex fructu siliquacio huius spinæ. eius loco accipimus succum Prunellorum agrestium.

SESELI tenue, est Seseli Creticum, quod ex omnibus speciebus Seselios minimum & tenuissimum est. Germanicè vocatur Berwurtz. potest tamen etiam vulgare intelligi.

DAVCVS, id est, Daucus Creticus, hoc loco eius vice accipe semen Pimpinellæ nostratis, aut radices Seselios Cretici: nihil enim refert, quòd his

bis accipiantur in hanc compositionem. est autem Seseli Creticum, quod Germ. vocatur Berwurtz.

ARISTOLOCHIA *tenuis, est illa quæ apud nos nascitur, longa cognomento, cuius radices gracilitate sua & longitudine imitantur sarmenta vitium.*

Theriaca Diatessaron D. Mesuæ.

℞. Gentianæ Baccarum lauri Myrrhæ
Aristolochiæ rotundæ ana ℥ ij.
Mellis despumati optimi ℔ ij. id est, ℥ xxiiij.

DIATESSARON, *hoc est, ex quatuor simplicibus composita.*

ARISTOLOCHIA *rotunda, non est illa radix quam nos Holwurtz vocamus: sed alia multò maior & tuberosa, intus solida, colore buxi flauo, odore & sapore similis Aristolochiæ longæ nostrati. Affertur ex Italia & Heluetia.*

THERIACA antidotus Diatessaron ad affectus frigidos, tum cerebri, vt epilepsiam, paralysim, spasmum cynicum: tum ventriculi, vt inflationem, & ab ea dolorem, tardam coctionem: tum denique hepatis, vt hydropem, cachexiam, obstructionem. Prætereà morsui Scorpionis, & potioni veneni confert.

Mithridatiũ ex Damocratis Græco carmine in Latinam linguã translatum.

℞. Myrrhæ Arabicæ Troglodytidis
Croci Agarici Zingiberis
Cinnamomi Spicæ Nardi
Thuris [*videlicet electi.*]

Thlas-

Thlaſpios ana ʒ x.
Seſelios
Opobalſami [*aut oleum Garyophyllorum.*]
Schœni [*id eſt, Squinanthi, vt hodie vocant.*]
Stœchadis Terebinthinæ Chalbanæ
Coſti [*videlicet veri & aromatici*]
Piperis longi Caſtorei Pontici
Succi Hypociſtidis Styracis bonæ
Opopanacis
Folij Malobathri recentis [*aut ſuccedanei eius*]
ana ʒ viij.
Caſiæ nigræ [*lignea aut ſuccedanei eius.*]
Polij Piperis albi Scordij
Seminis Dauci Cretici
Fructus Balſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Cypheos
Bdellij ana ʒ vij.
Nardi Celticæ purgatæ Gummi
Petroſelini [*id eſt, ſeminis eius.*]
Opij papaueracei
Cardamomi Seminis Fœniculi
Gentianæ Foliorum Roſarum
Dictamni Cretici ana ʒ v. boni ponderis.
Aniſi Arij
Acori [*ſiue Calami aromatici.*]
Phu Sagapeni ana ʒ iij.
Mei Athamantici Acaciæ
Ventris Scinci [*videlicet veri.*]
Fructus Hyperici [*id eſt, ſummitatum eius.*]
ana ʒ ij. ß.
Vini quantum ſufficit
Mellis menſuram conuenientem.

VINI *quantum ſufficit, id eſt, quantum*

satis est succis & liquoribus dissoluendis.

MELLIS *mensuram conuenientem. in Graeco est* σύμμετρον, *quod idem significat. sint autem mellis optimi odorati & despumati* ℔ *ix.* ℥ *viij.* ʒ *ij.*

CYPHI *sunt Trochisci qui ad odorem suffiuntur. eius compositio habetur in tractatu de Trochiscis.*

NARDVS *Celtica, est Spica Romana. Purgata, id est, à paleis, terra & sordibus mundata. Radices eius tantùm debent accipi.*

ARII, *in Graeco est* Α'ρίυ, *id est, Ariu, quod nomen apud nullum alium auctorem in Mithridatio scriptum inuenitur. Intelligit autem Democrates per Arion, siue Arium, Aron, id est, Arum, quantum ego ratiocinari possum: nam Aron egregiam facit contra venenata medicinam.*

ACACIA *vera caremus. accipe ergo loco eius succum Prunellorum siluestrium, diligenter spissatum; aut alium quendam, quem Doctores substituent. Nos inferius ponemus Acaciam succedaneam.*

P. C. SCHOL.

Ari.] *Asari potius legendum esse, ex Graecis nonnullis exemplaribus, existimo.*

MITHRIDATICVM proximum est in qualitate & virtute Theriacæ, & parum differunt: nisi fortè quòd Theriaca est parum calidior & potentior contra venena serpentum. Curat omnes passiones capitis virorum vel mulierum, si fuerint ex frigiditate, & maximè melancholicis & timidis, epilepticis & hemicranicis confert, & dolorem supercilij patientibus, & lachrymantibus oculis, & ad omnia capitis vitia vel aurium subuenit. Dentium dolori-bus

bus & palato, & omnibus vitiis oris maxillarum medetur, si super locum dolentem ponatur, & itidem ad modum emplastri ponatur in temporibus, vnde fit discursio. Synanchen soluit. Apoplecticis, tussientibus, asthmaticis, hæmoptoicis, peripneumonicis, & omnibus doloribus qui intra corpus humanũ fiunt, succurrit: Iliacis, dysentericis, & lientericis confert; si detur cũ decoctione balaustiorũ: Extẽsionem humerorũ, tetanos siue spasmos patientes, & paralyticos sine mora sanat: Diaphragmati & hypochondriis subuenit. Renibus & vesicæ opitulatur. Calculos frangit. Menstrua prouocat, omniaque vitia matricis excludit: Arthriticam atq. Ischiasim patientibus, & podagricis singulare præsidium est. Præcipuè datur cõtra venena omnia. Venenatos morsus siue rabidi canis seu cuiuscumque reptilis impositum siue bibitum, cum magna admiratione emendat. Quotidianariis & quartanariis etiam ante horam accessionis cum vino tepido datum mirificè prodest.

Mithridatium aliud, vt ex Cleopatro & Antipatro, Galenus & Aëtius exscripserunt.

℞. Myrrhæ ʒ vij. ß. ∽ iiij.
Nardi tantundem
Croci ʒ vij. ∽ iij.
Opij ʒ iiij. ∽ ij. ß.
Styracis ℥ v.
Cinnamomi ʒ vij. ∽ iij.
Castorei ʒ vj. ∽ j.

Pólij ʒ vj. ℈ iij.
Scordij ʒ vij. ℈ iij.
Zingiberis tantundem.
*Costi ʒ vj. ℈ iij.
Piperis albi ʒ v. ℈ ij.
Piperis longi ʒ vj. ℈ iij.
*Seselios ʒ v. ℈ ij.
Abrotoni tantundem
Petroselini [*videlicet seminis*] ʒ iiij.
Dauci seminis ʒ vj. ℈ iij.
Casiæ ʒ v. ℈ ij.
Thuris ʒ vj. ℈ ij.
Succi Hypocistidis ʒ vj. ℈ j. ß.
Nardi Gallicæ ʒ iiij.
Fœniculi seminis ʒ iiij.
▲Nardi Indicæ ʒ iiij.
Acori [*aut Calami aromatici.*]
Phu Pontici Sagapeni
Fructus balsami [*aut succedanei eius.*]
Hyperici
Iridis Illyricæ[*id est, Ireos.*] ana ʒ ij.
Rubricæ Lemniæ [*loco eius Bolus leuanticus.*]
Lumborum Scinci [*videlicet veri*] (ʒ vi.
Cypheos ana tantundem, id est, ʒ vj.
Acaciæ Gummi Cardamomi
Pelecini ana ʒ ij.
Thlaspios ʒ vj. ℈ iiij.
Gentianæ ʒ iiij. Anisi ʒ iij.
Rosarum siccarum ʒ iiij.
Mei Athamantici tantundem
Schœni [*id est, Squinanthi.*] ʒ vj. ℈ iij.
Opopanacis ʒ vj.
Galbani ʒ vj. ℈ iij.

Opo-

Opobalsami tantundem [*cuius loco, vt suprà, oleum Garyophyllorum.*]
Aristolochiæ [*videlicet rotunda vera*] ʒ j.
Hyssopi ʒ iij.
Marrubij ʒ j.
Chamæpityos ʒ iij.
Libanotidis ʒ v.
Terebinthinæ ℥ vj ∽ iij.
Mellis Attici quod sufficit.
Vinũ ne addas. Hactenus Cleophantus & Antipater.

Mellis autẽ despumati optimi & odorati sume ad totam confectionem ℔ vij. ℥ vj. ʒ vj. vinũ ne addatur præcepit Cleophantus, ideò in aceto sunt dissoluendi liquores concreti, vt Sagapenum, Opopanax & Galbanum: Confice secundum artem.

MELLIS *Attici nobis copia non fit: ideoq; aliud, quod optimum fuerit, recipiendum erit.*

Compositio hac est valde mendosa in ponderibus apud Aëtium: apud Galenum verò est emendatior. Rursum simplicium numero aliqua desunt apud Galenum, qua ex Aëtio confectioni huic restitui. Aëtius hunc Auctorem vocat Cleopatrum, Galenus verò Cleophantem.

∽ *Hic character significat obolum: est autem obolus pondus* ℈ ß. *scrupuli videlicet dimidium: itaque* vj. *oboli faciunt* ʒ j.

NARDVS *Indica hoc loco non significat Spicam nardi Indicam, sed Malobathrum, id est, folium Indum, quod nardi est species, & in India gignitur. Aëtius propterea hoc loco pro Nardo Indica habet Phyllon, id est folium Indum, cuius loco accipe Casiam ligneam veram,*

quæ

quæ Cinnamomo est similis, aut Macis & radicum Spicæ Romanæ ana ʒ ij.

* ACORI, *id est, radicis quæ nunc impropriè vocatur Calamus aromaticus.*

PELECINI. *i. seminis eius: in eius penuria accipe semen Nigellæ agrestis & cornutæ: est autem omnino similis veræ Nigellæ: nascitur in agris.*

LIBANOTIS *hîc non significat Rosmarinum, sed Angelicam siluestrem minorem. Nam plures sunt Libanotidis species. Semen autem eius accipi debet, quod Cachrys vocatur.*

P. C. SCHOL.

A Nardi Indicæ.] *Galenus & Aëtius hîc non Nardi Indicæ, sed Fol. Malobathri legunt.*

Mithridatium D. Andromachi.

℞. Glycyrrhizæ ʒ vij. ß. ∽ iiij.
Opij ʒ iiij. ∽ ij.
Castorei ʒ vj.
Polij ʒ v. ∽ ij.
Costi ʒ v. ∽ ij.
Nardi spicæ ʒ vj. ∽ ij.
Casiæ [*videlicet veræ*] ʒ v. ∽ ij.
Thuris ʒ vj.
Seselios ʒ v. ∽ ij.
Succi Hypocistidis ʒ vj.
Acori [*id est, Calami aromatici.*] ʒ ij.
Scordij [*videlicet veri.*] ʒ vj. ∽ ij.
Folij [*loco eius sumatur Macis.*] ʒ iiij.
Gallij ʒ v. ∽ iij.
Cypheos ʒ vj. ∽ ij.
Myrrhæ ʒ vj.
Croci ʒ vij. ∽ ij.

Cinna-

Cinnamomi ʒ vij. ℈ ij.
Styracis [*videlicet optimæ.*] ʒ v. ℈ iiij.
Dauci seminis ʒ vj. ℈ iij.
Zingiberis ʒ vij. ℈ ij.
Phu Pontici ʒ ij.
Petroselini [*videlicet seminis.*] ʒ iiij. ℈ iij.
Nardi Gallicæ ʒ iiij.
Fœniculi seminis ʒ iiij.
Nardi Indicæ ʒ iiij.
Hyperici ʒ ij.
Acaciæ ʒ ij.
Gentianæ ʒ iiij.
Anisi ʒ iij.
Thlaspios ʒ vj. ℈ iiij.
Mei Athamantici ʒ iiij.
Rosarum siccarum ʒ iiij.
Gummi [*videlicet Arabici*] ʒ ij.
Cardamomi ʒ iiij.
Schœni [*id est, Squinanthi.*] ʒ vj. ℈ ij.
Opopanacis ʒ vj. ℈ ij.
Opobalsami [*siue olei Garyophyllorum*] ʒ vj. ℈ iiij.
Galbani ʒ vij.
Scinci [*videlicet veri.*] ʒ ij. ℈ ij.
Terebinthinæ ʒ vj. ℈ ij.
Vini Chij quod sufficit.
Mellis Attici cocti quod sufficit, hoc est, ℔ vj. ℥ iij. ʒ ij.

FOLIVM *duas res significat: folium Nardi videlicet, aut Malobathrum, quod hic recipiendum est.*

GALLION *herba est multis minimisq; floribus,*

ribus luteis & odoratis: est autem species Aspergula: Germanicè vocatur Ranritzen.

NARDVS *Indica hoc loco non significat Malobathrum, id est, folium; sed radicem Indicæ nardi: nam nardi partes tres olim in vsu fuerunt, videlicet radix, folium & spica. anteà verò præcepit in hanc compositionem sumendam esse Spicam nardi, & Folium, id est, Malobathrum: ideò necessariò hoc loco per Indicam nardum intelligit radicem Indicæ nardi.*

Esdræ antidotus ex Aëtio.

℞. Amomi	℈	xij.
Florũ iunci odorati [*id est, florum Schœnanthi, eorum loco sume summitates Schœnanthi.*]	ʒ	ix.
* Pyrethri	ʒ	vj.
Croci	℈	xxxvj
Cinnamomi	℈	vj.
Myrrhæ trogloditicæ	℈	xij.
Styracis calamitæ	℈	xviij.
Petroselini	℈	iij.
Seminis Dauci	℈	iij.
Tragacanthæ	℈	vj.
Succi Hypocistidis	℈	ix.
Iridis Illyricæ [*id est, Ireos,*]	℈	xv.
Seminis fœniculi	℈	vj.
Bdellij	℈	ix.
Thuris	ʒ	j.
Sulphuris viui	℈	vj.
Seminis Hyoscyami albi	℈	xxvij.
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius.*]	℈	ix.
Seminis papaueris	℈	xxx.
Spicæ Nardi	℈	xij.

Seminis

ęminis Rutæ ℈ iij.
ęminis Ocimi ℈ iij.
hois Culinarij ℈ l v.
eminis Anethi ℈ vj.
.ſari [*id eſt, radicum eius.*] ʒ j.
eminis Cardamomi ℈ vj.
pij ℈ xxvij.
uphorbij ℈ vj.
iperis nigri ℈ xxx.
.oſarum ſiccarum ℈ ix.
hylli [*id eſt, Folij.*] ℈ xij.
)pobalſami [*ſiue olei Garyophyllorum*]
℈ xxiiij.
entris mergi ℈ vj.
acceæ ℈ xij.
.ycij Indici ℈ xij.
aryophylli ℈ xij.
tercoris reperti in aluo mergi ℈ vj.
heu Pontici [*.i. Rhabarbari.*] ℈ xij.
ei Athamantici ℈ vj.
loris Nerij ℈ iiij. ß.
erræ Cimoliæ ℈ xij.
ucci Artemiſiæ ℈ xx.
oliorum Seridis [*.i. Cichoreæ.*] ℈ ix.
picæ Celticæ ℈ xij.
aſtorei ℈ iij.
oſti ℈ xij.
entianæ ℈ xij.
onfectionis Hedychroi ℈ ix.
niſi ℈ vj.
iſonis ℈ xviij.
hymiamatis ammoniaci ℈ xij.
oliorum citri ℈ xij.

Vini veteris odorati quantum satis fuerit succis & liquoribus resoluendis. Mellis despumati optimi, vt Aëtius scribit interprete Cornario, libras v. aut vj. Sed nos singulis specierum vnciis ternas vncias mellis adiiciemus. itaque sume mellis despumati odorati quàm optimi ℔ vj. ℥ vij. ʒ. ij. ß.

Arida omnia minutissimè contundito. Opium verò & Myrrham, Hypocistidem, Bdellium, Lycium, Ammoniacum in vino dissoluito. Tragacantham deinde seorsum per se affuso vino dissoluito. Deinde omnia simul misceto, addendo etiam despumatum Artemisiæ succum. In vniuersum hanc confectionem eodem modo conficies, quo Theriacam, & eodem modo dimittenda est vt efferuescat, non omnino repleto vase.

NICOLAVS *Alexandrinus duas habet Esdræ compositiones, alteram magna, alteram verò Hispaniensis cognomento: sed quia confusæ & indigestæ tantùm sunt moles, & numerosis, & nulla harmonia coëuntibus simplicibus constant, ideò noluimus eas hic ascribere, his duabus eius receptis paulò exactius compositis contenti.*

RHOIS *Culinarij, id est, Sumach, videlicet pulpa eius sine osseis seminibus.*

PHYLLI, *id est, Folij; cuius loco pone Spica Romanæ, Macis ana ℈ vj.*

TERRA *Cimolia; eius loco accipe Bolum verum præparatum.*

SISON *est semen illud nigrum quod apio simile est, & vocatur impropriè Amomi semen.*

THYMIAMA *Hammoniacum, id est, Gummi Ham-*

Ammoniacum, quod vocant Ammoniacum.

VENTRIS *Mergi, id est, Stomachi auis Mergi. Germanicè vocatur ein Taucher.*

NERION, *id est, arbor Oleander, pro cuius floribus accipe radices Vincetoxici. Legitur etiam in Aëtio rosarum Rhododaphnis; sed idem est quod flos Nerij: ideò alterum tantùm eorum posuimus.*

Mirificè contra lethalia venena prodest; aliosque vsus multos habet, quos apud Aëtium libro 13. cap. 101. Paulum lib. 7. cap. 11. Actuar. in libro De composit. medica. reperies.

Esdræ Antidotus ex Actuario.

℞. Mameræ ℥ j.
Amomi [*eius loco sume nostrum Calamum aromaticum*] ℥ ij.
Iunci odorati [*id est, Squinanthi.*] ℥ ß.
Pyrethri ℈ viij.
Croci ℥ j.
Myrrhæ ʒ iiij.
Styracis ℥ ß. ℈ ij. *
Petroselini ℈ iiij.
Tragacanthæ ℥ j.
Succi Hypocistidis ʒ iiij.
Ireos ℥ ß. ℈ ij.
Seminis fœniculi ℥ j.
Folij [*aut succedanei eius.*] ℥ iij.
Radicis Ponticæ [*id est, Rhabarbari.*]
Rosarum siccarum Glycyrrhizæ
Florum siluestris Punicæ
Cinnamomi ana ℥ iij.
Nardi Celticæ ʒ j.
Mellis despumati ℔ vj. ℥ ix. ʒ vij.

Myrrham & Hypocistidem in vino dissolue modico; Tragacantham verò per se etiam dissolue, & confice secundum artem. Actuarius ponit absurdum conficiendi modum, quem non sequimur.

Mameræ loco sume Doronicum Romanum.
Florum siluestris Punicæ, i. florum Balaustiorum.

CONDITA.

Caro Citri Cortices Citri Flores Citri
Arantia integra Cortices Arantiorum
Flores Arantiorum Limones

Limones conditi frequenter pro Chebulis conditis venduntur. Sed facilè deprehenditur dolus. Nam chebuli vnum tantum magnum & lignosum habent nucleum; Limones verò multa semina, &c.

Chebuli Myrobalani Bellerici Myrobalani
Emblici Myrobalani Citrini Myrobalani
Indi Myrobalani

Omnes quinque Myrobalanorum species iam afferuntur ex India conditæ.

Nuces moschatæ integræ vt ex India afferuntur
Iuglandes Citonia Mespila
Pyra moschatella Cerasa
Pruna siluestria Garyophylli
Piper in racemis vt ex India affertur.
Calamus aromaticus [*id est, verus Acorus.*]
Galanga Zingiber Enula campana
Secacul [*id est, Siser: Germanicè Gritzelmorn, Clingelmorn.*]
Eringium
Pimpinella [*nostra.*]

rethami [*agrestis radix*]

CRETHAMVS *agrestis herba est Eringij pro-modum foliis: Germanicè vocatur Sichelmoren & chelkraut: nascitur in agris pinguibus.*

Omnia diligenter Saccharo clarificato condian-r secundum artem.

CONSERVÆ.

nthos [*id est, flos Rosmarini.*]

oraginis Buglossi

tichorij Fumi terræ Lauendulæ

Maioranæ Melissæ Menthæ

ymphææ seu Nenupharis

rimulæ veris. *Primula veris, idem est quod her-ba Paralysis.*

osarum Pæoniæ

iolarum Cardui benedicti

iliorum conuallium

lorum tiliæ Euphragiæ

ambuci Hyssopi Acetosæ

etonicæ Scabiosæ Saluiæ

Flores minutissimè incidantur, & singulis li-ris florum addantur Sacchari albissimi li-ræ duæ, videlicet qui humidi & mucilaginosi erint, vt Boraginis, Buglossi, &c. Siccioribus erò, quales sunt Anthos, Lauendulæ, Maiora-æ, Melissæ, Saluiæ, Menthæ & similibus, ad-antur Sacchari albissimi libræ duæ & semis.

Diacitonium simplex.

℞. Carnium Citoniorum vapore aquæ dulcis resolutorum, & ad spissitudinem coctorum

Sacchari albiſſimi deſpumati, & ad ſpiſſitudinem iuſtam cocti ana ℔ viij.
Coquantur ad ſolidã cõſiſtentiam, & extendantur in tabulã feruens maſſa, refrigerata in partes incidatur. Quidam octo ℔ carnium Citoniorum, addunt ſex ℔ Sacchari clarificati.

Poteris etiam ita facere.

℞. Citoniorum excorticatorum & ab interioribus mundatorum ℔ viij. Sacchari clarificati ℔ iiij. Coque Citonia ſuper vaporem aquæ dulcis: deinde vnà cum Saccharo ad iuſtam ſpiſſitudinem coque.

Peculiare remedium eſt fluxus, vel vomitus: quoniam ſtipticat & corroborat membra collapſa, debilia. Confortat ſtomachum, virtutem retentiuam & digeſtiuam: & ſummopere excitat guſtum. Sed ad fluxum datur ante cibum & ad vomitum compeſcendum poſt cibum.

Diacitonium compoſitum D. Nicolai.

℞. Carnium Citoniorum comminutarum & coctura inſpiſſatarum ℔ iij.
Mellis deſpumati ℔ iiij.

Coquantur ſimul ad iuſtam conſiſtentiam & poſtquam ab igne depoſueris antequam refrigerentur, inſperge ſubſequentes ſpecies in tenuiſſimum puluerem contritas.

Cinnamomi ℥ j. ß.
Zingiberis ℥ j.
Piperis
Galangæ ana ℥ ß.
Garyophyllorum
Nucis moſchatæ ana ʒ iij.

Spica

Spicæ Nardi   Ligni aloës   Macis
Cardamomi   ana ʒ ij.
Zedoariæ   ℥ j.

Extendatur tota maſſa in tabula marmorea prius roſacea aqua inuncta, in qua aliquid Moſchi diſſolutum fuerit.

Et quando vt aluum ſoluat conficere volueris, antequàm in tabula marmorea extendatur, in vnamquamque lib. adde Scammoneæ ʒ ß. quæ bene trita ſubigatur compoſito.

MEL habet Nicolaus, ego potius conſulerem vt Saccharum loco mellis adderetur.

Quædam exemplaria habent Mellis lib. iij. Sed Nicolai exemplar, quod ad meas manus peruenit, habet lib. iiij. Nam neceſſe eſt etiam, vt ſpecies ſuum conſeruatiuum habeant.

Hoc eſt calidius & melius ad ea quæ diximus, reſoluit ventoſitates, remouet fœtorē corporis, reſtituit priſtinum colorem, & magis reſtaurat.

Diacitonium è ſucco Citoniorum.

℞. Succi Citoniorum deſpumati   ℔ xij.
Mellis optimi deſpumati
Sacchari albiſſimi clarificati   ana ℔ ij.

Coquantur ſimul ad iuſtam ſpiſſitudinem: deinde ab igne remotis & adhuc tepentibus inſperge ſubſequentium ſpecierum pulueres minutiſſimè tritos, & per cribrum excuſſos.

℞. Cinnamomi
Nucis moſchatæ   ana ʒ iiij.
Garyophyllorum   Zingiberis
Galangæ   ana ʒ ij.
Radicularum nardi Celticæ

Piperis nigri Ligni aloës
Macis Zedoariæ Cubebarum
Cardamomi ana ℥ j.
Confice ſecundum artem.

SYRVPI.

Syrupus de Duabus radicibus.

℞. Radicum Petroſelini
Radicum Fœniculi ana ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit
Sacchari clarificati ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.
* VISCERA obſtructione laborantia reſerat.

Syrupus de Quinque radicibus.

℞. Radicum Apij Radicum Fœniculi
Radicum Petroſelini Radicum Ruſci
A Radicum Aſparagi ana ℥ iiij.
Aquæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔ iiij.
Coquantur ſecundum artem.
CONFERT febribus pituitoſis & bilioſis, & iis incipientibus.

P. C. SCHOL.

A Ana ℥ iiij.] *Sacchari quod in hunc Syrupum recipitur, perpenſa quantitate, nimiam non eſſe hic radicum cuiusq; unciarum quatuor aſſumptionem induſtriè Cordus exiſtimauit; Fuchſio quamquam ſecus videatur.*

Syru-

Syrupus acetosus simplex, ex descriptione Mesuæ.

℞. Aceti vini ℔ iij.
Sacchari clarificati in aqua ℔ v.
Coquantur secundum artem.

Est communis ad omnem materiam, digerit choleram, phlegma & melancholiam, ratione que aceti attenuat crassos humores, incidit viscosos, duros mollit, ineptos euellit, vbique penetrat, oppilationes aperit, prouocat vrinam, putredini resistit, & corrigit malitiam humorum: idcirco in febribus pestiferis iuuat: sed ratione remissæ frigiditatis, tenues & subtiles humorum partes inspissat, adæquat calorem, refrigerat, viscera lenit, & sitim sedat.

Syrupus Acetosus compositus, D. Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apij
Radicum Endiuiæ ana ℥ iij.
Seminis Anisi Seminis Fœniculi
Seminis Apij ana ℥ j.
Seminis Endiuiæ ℥ iiij. *
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari optimi ℔ iij. *
Aceti acerrimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

Bilem crassam & auulsu difficilem, ac pituitam incidit, terget: obstructa hepatis, lienis, renum aperit,

Syrupus acetositatis Citri.

A ℞. Acetositatis mali Citrei per pannum destillatæ ℥ vj.
Sacchari albissimi ℥ iij.
Coquantur secundum artem.

RARO *habent Pharmacopolæ Syrupum acetositatis Citri verum: nam plerumque venditur pro eo Syrupus Citreorum conditorum. Porrò cùm quis bene conficere voluerit, oportet vt per filtrum aut pannum destilletur acetositas Citreorum, sine vlla vi aut expressione, alioquin coagulatur, cùm refrixerit, Syrupus.*

P. C. SCHOL.

A ℞. Acetos. mali Citrei ℥ vj. &c.] ℥ *vij Fuchsius, & Sacch. lib v. legi vult. Verùm cùm Cordus in hac Syrupi descriptione Mesuem non sequatur, vt conferenti liquebit, sed suo Marte eandem descripserit; frustra conqueritur Fuchsius Mesues nomen inscriptioni eius additum fuisse, vt & Syrupo de Agresta; scriptoris vitio id factum fuisse hinc liquet; quare vtrobique idipsum à me deletum est.*

ÆSTVM ac feruorem bilis flauæ, febriumque ardentium & pestilentialium mitigat, sitim quoque vehementem restinguit.

Syrupus acetositatis Limonum.

℞. Acetositatis Limonum maturorum per filtrum destillatæ ℥ vj.
Sacchari albissimi ℥ iij.
Coquantur secundum artem.

VEHEMENTIVS infrigidat, & penetrat, quàm

quàm Syrupus acetositatis Citri, & valet contra putrefactionem, contra vermes, vehementiam caloris febrilis, & alios crudos humores.

Syrupus Aranciorum acetosorum.

℞. Succi Aranciorum acetosorum per pannum aut filtrum destillati ℔ vj.
Sacchari albissimi ℔ iij.
Coquantur secundum artem.

Ad hunc modum potest etiam fieri ex succo Aranciorum dulcium.

Syrupus de Agresta.

℞. Agrestæ ℔ v.
Sacchari clarificati ℔ iij.
Coquantur secundum artem.

AGRESTA *est succus vuarum immaturarum, qui Græcè vocatur Omphacium, & inspissatus seruatur: hoc autem loco recipienda est Agresta nondum ad spissitudinem decocta.*

Agresta exprimi debet ex generosissimis vuis, apud nos paulo ante maturitatem.

IN magnis æstibus ad sitim restinguendam mirificè confert: Vomitum & alui profluuium biliosum sistit: Febribus biliosis succurrit: Grauidarum vomitum etiam reprimit, ac ventriculum earundem firmat: Venenisque aduersatur.

Syrupus de Pomis D. Mesuæ.

℞. Succi pomorum dulcium
Succi pomorum acetosorum ana ℔ v.
Coquantur, despumentur & colentur: deinde adde

Sac-

Sacchari ℥ iij.

Coquantur secundum artem.

Succus exprimendus est ex optimis pomis siue malis, qualia sunt quæ Weynlingen, siue Weynserulen vocantur: in acetosorum genere ex dulcibus etiam sapidissima sunt eligenda.

COR imbecilium roborat, ob id syncopen & cordis tremorem sanat.

Syrupus Granatorum dulcium D. Mesuæ.

℞. Succi Granatorum dulcium ℥ v.
Sacchari albissimi ℥ iij.

Coquantur secundum artem.

MALE *hodie faciunt Syrupum Granatorum, indifferenter cum dulcibus acetosa Granata miscentes. oportet enim vtrumque Syrupum tam acetosorum, quàm dulcium granatorum seorsum conficere: nam diuersis morbis, morborumque accidentibus medentur.*

SITIM, tussim, & pleuritidem iuuat.

Syrupus Granatorum acetosorum D. Mesuæ.

℞. Succi Granatorum acetosorum ℥ v.
Sacchari albissimi ℥ .iij.

Coquantur secundum artem.

FEBRES biliosas, & quæ ex pituitosis flammam multam inuehunt, iuuat.

Syrupus Dinarij, siue Byzantinus simplex D. Mesuæ.

℞. Succi Endiuiæ Succi Apij ana ℥ ij.

Suc-

Succi Lupuli
Succi Buglossæ domesticæ aut siluestris ana ℔ j.
Succi depurentur & despumentur dum maneant ℔ iiij.
Sacchari optimi ℔ ij. ß.
Coquātur cum facilitate, donec fiat Syrupus.

QVIDAM *differentiam faciunt inter Syrupum Dinarij & Byzantinum seu de Byzantiis, alterum simplicem, alterum compositum vocantes. Sed nos simplicis & compositi nomine distinguimus, vtrumque Dinarij siue Byzantinum appellantes.*

HVMORES crassos & lentos incîdit atque extenuat, obstructiones aufert, morboq́ue regio succurrit.

Syrupus Byzantinus compositus D. Mesuæ.

℞. Succi Endiuiæ veræ
Succi Apij ana ℔ ij.
Succi Lupuli
Succi Buglossæ domesticæ aut siluestris ana ℔ j.
In succis decoquantur
Florum rosarum ℥ ij.
Glycyrrhizæ ʒ iiij.
Seminis Anisi Seminis fœniculi
Seminis Apij ana ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ ʒ ij.
Colaturæ adde Aceti ℔ ij.
Sacchari albissimi ℔ ij. ß. *

Coquantur secundum artem diligenter.

SYRVPVS Byzantinus compositus, est efficacior simplici.

Syrupus de Artemisia D. Ioan. Matthæi de Gradi.

℞. Artemisiæ M. ij.
Pulegij Calaminthæ
Origani Melissæ
Dictamni Cretici Persicariæ
Sabinæ [*id est, Sauinæ.*]
Amaraci [*hic accipe Maioranam.*]
Chamædryos
Perforatæ [*id est, Hyperici.*]
Chamæpityos [*id est, Iua arthritica.*]
Comarum Matricariæ Centaureæ minoris
Rutæ Betonicæ
Buglossæ Radicum Fœniculi
Radicum Apij Radicum Petroselini
Radicum Asparagi Radicum Brusci
Radicum Saxifragiæ [*eius loco accipiantur radices Pimpinellæ.*]
Radicum Enulæ campanæ Radicum Cyperi
Radicum Rubeæ tinctorum Radicum Ireos
Radicum Pæoniæ ana M. j.
Baccarum Iuniperi Seminis Ligustici
Seminis Petroselini Seminis Apij
Seminis Anisi Seminis Nigellæ
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Costi Radicum Asari
Radicum Pyrethri Casiæ ligneæ aromaticæ
Cordumeni Calami aromatici
Phu [*id est, radicis eius.*] ana ℥ ß.
Aquæ quantum sufficit Sacchari ℔ iiij.

Coquantur omnia magna diligentia secundũ artẽ, ne plus quàm necesse sit aromata bulliant.

Pro vulgari & falso Dictamno hic debet poni Dictamnus Creticus, qui singulariter facit ad ea ad quæ Syrupus hic est compositus.

SAXIFRAGIAM *Itali vocant eam herbam quam nos Pimpinellam appellamus: & huius radix hic debet accipi.*

MEDETVR passionibus matricis, & retinet eam in proprio loco: resoluit frigiditates, ventositates, & dolores: corroborat neruos, aperit poros, sanguinem corrigit, menstruis imperat & prouocat.

Syrupus de absinthio maior D. Mesuæ.

℞. Absinthij Romani ℔ ß.
Rosarum rubearum ℥ ij.
Spicæ Indicæ ʒ iij.
Vini clari veteris & optimi
Succi Cydoniorum. ana ℔ ij. ß.

Macerentur in vase marmoreo aut fictili denso per noctem vnam, deinde decoquantur.

Colaturæ adde Sacchari ℔ ij.

Confice secundum artem.

ABSINTHIVM *Romanum, id est, Absinthium Ponticum gustu adstringens, & aromaticum: vulgare autem dicitur rusticum Absinthium.*

VENTRICVLVM roborat & iecur, aliaque instrumenta nutritionis, appetentiamque excitat: contra regium morbum prodest, flatus discutit, humoresque per vrinam pellit.

Syrupus Infusionis rosarum.

℞. Infusionis rosarum ℔ v.
Sacchari clarificati ℔ iiij.

Coquan-

Coquantur cum facilitate.

Est conueniens ad extinguendam sitim in febribus acutis, & ad remittendum excessum caliditatis in eis, confortans stomachum relaxatum, & hepar supercalefactum, & cor, resistens putredini, conueniens tempore pestilentiæ, & resistens venenositati.

Syrupus Infusionis Violarum.

℞. Infusionis violarum ℔ v.
Sacchari clarificati ℔ iiij.

Coquantur cum facilitate.

Febribvs acutis, iecinoris & cordis caloribus, asperitati gutturis, morbo laterali, tussique aridæ succurrit, sitim restinguit, aluumque emollit.

Infusio Rosarum Mesuæ.

℞. Foliorum Rosarum ℔ j. ponantur in vrceo angustiori, & infunde illis aquæ calidæ lib. iij. aut quantum sufficit, vt madeant. Macerentur per horas viij. aut xij. obstructo fictilis orificio: deinde exprime leuiter, & excola infusionem, abiectis rosis, & iterum inde recentes rosas, & infusionem excolatam calefac; & infunde rosis, ac obstructo orificio vrcei in calido loco dimitte per horas viij. vel xij. posteà rursum excola, & colaturam infunde aliis recentibus rosis, & tertiò dimitte: & si efficaciorem facere volueris, etiam quartò recentes rosas in eodem diluto recalefacto macera, ac postremò addito sacchĭaro, Syrupum facito.

Porrò

Porrò quidam tundunt Rosas, quidam verò integras ponunt. & tusa quidem celerius vim suam & colorem in aquam deponunt, ac minorem locum occupant. At violæ cùm tunduntur, aliquam herbaceam & tædiosam acrimoniam acquirunt, hoc est, sy crÿgen einen grusenden gesmack im mund. quare consulantur hac de re Doctores medici.

Hæc infusio dicitur alio nomine Mucharus, & Mucharum, siue ex Violis siue Rosis fiat.

Mesue tantùm bis iubet rosas infundi: melius verò est vt sæpius recentes abiectis substituantur.

Infusio Violarum.

Infusio Violarum eodem modo fit quo Rosarum infusio.

Syrupus de Succo Fumi terræ maior D. Mesuæ.

℞. Myrobalanorum Citrinorum
Myrobal. Chebulorum ana ℥ x x.
Florum Boraginis Florum Buglossæ
Florum Violarum Absinthij
Cuscutæ ana ℥ j.
Glycyrrhizæ Rosarum ana ℥ iiij.
Epithymi Polypodij ana ℥ vij.
Prunorum enucleatorum
Passularum enucleatarum ana ℔ ß.
Tamarindorum
Pulpæ Casiæ fistulæ ana ℥ ij.
Aquæ ℔ x.

Coquantur secundum artem ad tertias, deinde cola, & colaturæ adde
Succi Fumi terræ depurati

Sacchari albissimi ana ℥ iij.

Coquantur lento igne ad iustam consistentiam, & repone.

Meum exemplar manu scriptum habet Prunorum ℥ ß. quemadmodum passule.

Syrupus fumariæ maior ventriculũ & hepar roborat, obstructiones aperit, cutis morbos præcipuè ab humore salso vel vsto natos, vt psoram, lepram, impetiginem, serpiginem curat.

Syrupus de Mentha maior D. Mesuæ.

℞. Succi Citoniorum muzorum
Succi Citoniorum dulcium
Succi Granatorum acetosorum
Succi Granatorum dulcium
Succi Granatorum muzorum ana ℥ j. ß.
In succis macerentur per horas xxiiij
Menthæ siccæ ℥ j. ß.
Rosarum rubearum ℨ ij.

Coquantur deinde cum facilitate vsque ad medietatis consumptionem: colentur, & colaturæ adde
Mellis vel Sacchari ℥ ij.

Coquantur ad perfectionem: & cùm reponis, aromatiza cũ Gallia moschata vera trita, & in sindone ligata, atque ex orificio vasis suspensa.

M V Z O R V M, *id est, in vini saporem acescentium: nam muzus sapor de dulcedine & acetositate aliquid habet.*

Notandum est, si quis cum melle velit hunc Syrupum conficere, vt accipiat mel odoratum aromaticum, quale è Dantisco aduehitur: vel tale aliud, vt est quod vocant virgineum mel,

&

& Saxones Kruthonich, quasi aromaticum mel, & non illud vulgare flatuosum.

Ventriculum frigidum roborat, ob id nauseam, vomitum, singultum, fluorem alui sedat.

Syrupus de Mentha minor D. Mesuæ.

℞. Succi Menthæ depurati ℔ j.
Succi Granatorum dulcium
Succi Granatorum acetosorum, ad medietatem coctorum
Sacchari vel Mellis ana ℔ j.

Coquantur sensim secundum artem.

In hoc quoque Syrupo notandum est, quod in proximo Syrupo de Mentha maiore diximus de melle.

Eandem ferè cum superiore facultatē habet.

Syrupus de Calamintha D. Mesuæ.

℞. Calaminthæ domesticæ
Calaminthæ siluestris ana ℥ ij.
Ligustici [*seminis scilicet.*]
Dauci [*videlicet seminis eius.*]
Schœnanthi ana ℥ v.
Passularum enucleatarum ℔ ß.
Mellis ℔ ij.
Aquæ quantum sufficit.

Coquantur secundum artem.

MEL *cùm additur huic Syrupo, tunc oportet esse optimum & aromaticum mel, vt antè etiam dixi, idque in omnibus Syrupis & Oxymellibus obseruandum est.*

POTEST *etiam cum Sacchara fieri hic Sy-*

rupus, quia pauci optimum & aromaticum n... emere & expetere consueuerunt.

DOMESTICA *Calamintha, est quæ in agr... & cultis locis nascitur: & vulgò vocatur* Kor... *mintze.*

SILVESTRIS *autem Calamintha, est quæ in i... cultis locis & montibus prouenit, & appellatur C... lamintha montana.*

LIENOSIS plurimum confert, quibus du... rus est lien & pænè irresolubilis, & his qui frig... da viscera habent, & asthmate laborant, præ... sertim in senibus, & in habentibus antiqua... tusses: si quis enim vel pectus, vel ventriculum... vel intestina crassa tenaci & irresolubili mate... ria plena habeat, hoc Syrupo sanatur.

Syrupus de succo Endiuiæ simplex.

℞. Succi Endiuiæ depurati ℔ viij.
Sacchari Tabarzeth ℔ v. ß.

Coquantur secundum artem.

ENDIVIA *vera, est herba satiua, caulibus, fo... liisq; Cichoreæ similibus, maioribus tamen pinguio... ribusq; ; flores etiam similes sunt Cichoreæ. allatum... est semen eius ex Italia, & iam multis in locis apu... nos seritur.*

Valet principaliter ad omnes supercalefa... ctiones hepatis, & aliorum membrorum nutri... tiuorum, & in morbo laterali maximè con... uenit.

Syrupus de Endiuia compositus.

℞. Endiuiæ recentis Boraginis Scariolæ
Hepaticæ Melissæ Buglossæ Lactucæ
Eupato-

Eupatorij ana m j.
Seminum frigid. maiorum ana ℥ j.
Santali albi Santali rubri ana ʒ j.
Florum cordialium ana ʒ iij.

Coquantur secundũ artẽ, in sufficienti quantitate aquæ: deinde cola, & colaturæ adde
Succi Endiuiæ depurati ℔ j.
Vini Granatorum ℥ iij.
Sacchari albi ℔ iiij.

Fiat syrupus secundum artem.

VALET præcipuè ad supercalefactiones hepatis, cordis, & aliorum membrorum nutritiuorum: & generaliter confert cuilibet complexioni calidæ; & est aperitiuus oppilationum, & confortatiuus membrorum debilitatorum à mala complexione calida: est etiam digestiuus materiarum cholericarum acutarum.

Syrupus de Cichoreo cum Rhabarbaro Nicolai Florentini.

℞. Endiuiæ domesticæ
Endiuiæ siluestris Cichorij
Taraxaci ana m. ij.
Cicerbitæ Hepaticæ Scariolæ Lactucæ
Fumi terræ Lupulorum ana m. j.
Hordei non excorticati ℥ ij.
Vesicariæ [*id est, Alkekengi.*]
Glycyrrhizæ Capillorum Veneris
Ceterach [*id est, Asplenij*]
Polytrichi Adianthos ana ʒ vj.
Radicum Fœniculi Radicum Apij
Radicum Asparagi ana ℥ ij.

Coquãtur in aqua sufficienti, & percolentur, *

deinde cum Sacchari albi ℔ iiij. Fiat Syrupu

Pro cuius vnaquaque libra inter coquendu adiiciantur

Rhabarbari optimi	℥	iij.
Spicæ nardi	℈	ij.

B Colligato in linteolo raro, quod sæpe expi matur, dum Syrupus consistentiam iusta nanciscatur.

P. C. SCHOL.

A ℔ iiij.] *Hanc Sacchari quantitatem huic Syr po esse indendam, eamq́; abundè satis esse dicimus censemus: quamquam Commentatorum nullu quod sciam, huic multi vsus Syrupo pondus vllu exprimat, Coloniensium Dispensatoriolo except quod cum ℔ v. & ℥ viij. sumendas putat, medic mentum nimis imbecille tanta copia reddit, augen & malum, quod Manipulos viridium herbaru (quales hîc requiruntur) semunciales tantùm, sunt puerorum, constituat.*

B *Caterùm Spicæ ℈ ij hîc quoque sufficere debent.*

Valet cõtra omnem materiam venenosa in alterando & mundificando eam, & propr in anthrace & similibus: valet & in febre pest lentiali. Confortat cor & nutritiua, mundif cat materias per vrinam & secessum, & fac appetere cibum, ac inducit somnum.

Syrupi è Cichoreo Nicolai Florentin emendata descriptio M. De Lobel.

Etsi *quorundam popularium medicantium, pharm cantium, at medicastrorum fatalis inscitia fallere solita, nu ruonita in dignoscendu non contemnenda vtilitatu, Seridis fi Intubacei generis cunctu familiis, audierit; vt non tantùm M di*

dicos doctiss. & pharmacopæos probos eluserit, sed etiam multis ansam dederit in hunc vsque diem magno ægrotantium dispendio parandi Syrupum è Cichorea D. N. Florentini cum Rhabarbaro è solo succo Cichorei satiui, vel aliquot hortarum refrigerantibus temperatis herbis, quæ sanè instituto Nicolai Florentini minimè respondebunt (præscribitur enim eius Syrupus non modò ad refrigerandum hepar & viscera, sed etiam tum ad hepatis, stomachi, splenis, aliorumque viscerum æstuationes ac inflammationes, tum ad reserandas obstructiones in febribus biliosis & ad somnum conciliandum) *veruntamen amicu quorundam petitionibus, (quia multi & quotidiani vsus hic vtilissimus Syrupus) neglectis herbarum confusis ambiguis, & barbaris nominibus, siue secundum intentionem Nicolai, descriptionem sic castigamus, secuti ordinis seriem Rondelletij.*

℞ * Hordei integri ℥ iiij. A
Radicum Asparagi
Fœniculi
Paludapij [*i. apij Palustris*] ana ℥ ij. B
Glycyrrhizæ ℥ j.
Intybi domestici vel satiui [*id est, Endiuia vulgatissima, latifolia, officinis vulgò Scariola vocata.*] C
Intybi syluestris [*id est, Endiuia siluestris officinarum, perperam recentioribus Lactuca siluest.*]
Cichorei
Taraxaci [*id est. Dentis leonis.*] ana M. ij.
Cicerbitæ siue Sonchi lenis.
Hepaticæ siue Lichenis Lactucæ satiuæ D
Lactucæ siluestris soporiferæ Fumi terræ
Lupulorum ana m. j.
Adianthi [*siue Capillorum Veneris.*]
Polytrichi
Asplenij [*siue Ceterach.*]
Cassithæ ana ʒ vj.
Seminis Halicacabi [*siue Alkekengi.*] ℥ iiij.

si recens fuerit; alioqui sufficiet media quantitas.

Coquantur in aquæ & succi Cichorei æquis partibus in balneo aperto; deinde exprimantur, clarificentur, & syrupizentur in eodem balneo & vase lapideo aut vitreo, additis lib. iiij. paulo plus, minus, sacchari albi.

Sub finem ebullitionis adduntur Rhabarbari electi ℥ iiij. & Spicæ nardi ℈ iiij. nodulo excerptorum & ligatorum.

* *Præponuntur quæ diutius coquenda.*

A ℥ iiij.] *ex veteri exemplari cum Rondel. legimus.*

B Palud.] *magis aperit quàm Apium hortense.*

C Intubi dom.] *omnia exemplaria inserunt Scariolam: quæ tamen eadem est cum Endiuia aut Intubo domestica.*

D Lactuc. sil.] *Lactucam agrestem officinæ Belgicæ Antuerpiæ facilè sibi procurabunt; vbi semel sata maximo & importuno prouentu luxuriat, potissimùm in hortis nostris & optimorum pharmacopœorum Ioannis Coene, Oliuerij Driesch, & piæ memoriæ P. Coudebergi.*

Oxysacchara simplex D. Nicolai.

℞. Sacchari albi ℔ j.
Succi malorum Granatorum acetosorum ℥ viij.
Aceti ℥ iiij.

Coquantur cum facilitate ad ignem in vase stanneo, dum Syrupi crassamentum adsciscat.

Digerit materias cholericas phlegmati mistas, quæ grauant stomachum & præcordia, &

faciunt

faciunt tertianas duplas inordinatas, quas vocant erraticas, & similes quartanis duplis.

Oxysacchara composita D. Nicolai Præpositi.

℞. Capillorum Veneris
Linguæ ceruinæ [*id est, Phyllitidis.*]
Scolopendriæ [*id est, Aspleny.*]
Polytrichi Hepaticæ Violarum
Radicum fœniculi, Radicum Rusci
Radicum Asparagi
Radicum Graminis ana ℥ j.

Hoc modo confice: In succo malorum granatorum, herbas & radices triduum macerato, quarto die parum bullire sinito, cũ forti expressione percolato: postremò cum Sacchari ℔ ij. ex arte, ad iustam crassitiem concoquito.

Concalefacta corpora potum iuuat: longis febribus, quas sanguis aut bilis creauit, & calori iecinoris auxilio est, & lienis obstructiones tollit.

Syrupus de Iuiubis D. Mesuæ.

℞. Iuiubarum numero LX.
Violarum
Seminis Maluæ ana ʒ v.
Capilli Veneris Hordei mundati
Glycyrrhizæ ana ℥ j.
Seminis Cytoniorum
Seminis Papaueris albi
Seminis Melonum
Seminis Lactucæ
Tragacanthæ ana ʒ iij.

Aquæ fontis ℔ iiij. aut q. ſ.
Sacchari ℔ ij.
Coquantur ſecundum artem.
SYRVPVS iſte confert raucitati, tuſſi & pleuritidi.

Syrupus Violarum.
D. Meſuæ.

℞. Violarum ℥ ij.
Seminis Cytoniorum
*Seminis Maluæ ana ʒ vij.
Iuiubarum
Sebeſten ana numero xx.
Aquæ Cucurbitæ quantum ſufficit.
Sacchari ℔ j. ß.
Coquantur ſecundum artem.
CVCVRBITA *debet deſtillari cùm adhuc eſt tenera, antequam indureſcere incipiat.*
Prodeſt pleuritidi & tuſſi à cauſa calida.

Syrupus de Succo Violarum.

℞. Violarum recentium iamiam lectarum quantitatem ſatis magnam, & decerpe ab iis purpurea foliola, & abiice virides eorum cauliculos, quoniam herbaceam habent acrimoniam, & floridum colorem hebetant. Contunde deinde decerpta violarum folia in mortario marmoreo & exprime. mox
℞. Expreſſi ſucci ℔ ij.
Sacchari ℔ iiij.
SACCHARVM *prius clarificetur, & ad iuſtam conſiſtentiam coquatur: amoto deinde ab igne Sacchar o, tepeſieri ſinito, & ſuccum infundito,*

fundito, & rursum lento igne ad spissitudinem coquito, & emicantem in coquendo spumam continuò aufert o.

Quidam spumam non auferunt, ne color pereat. Sed citò corrumpitur cum spuma repositus.

Hic Violarum Syrupus in Misnia fit, præsertim Lipsiæ, vbi eum vocant Succum Violarum.

BILIS acrimoniam obtundit, ac ob lentorem thoracis vitiis est aptum.

Syrupus de Prassio D. Mesuæ.

℞. Prassij ℥ ij.
Capilli Veneris
Hyssopi ℥ j.
Calaminthæ Anisi Radicum Apij
Radicum Fœniculi ana ʒ v. *
Seminis Maluæ
Seminis Fœnugræci
Radicis Ireos ana ʒ iij.
Seminis Lini
Seminis Cytoniorum ana ʒ ij.
Passularum enucleatarum ℥ ij.
Ficuum siccarum pinguium numero xv. *
Penidiarum ℔ j. *
Mellis ℔ ij.
Aquæ quantum sufficit.

Coquatur secundum artem.

MEL *oportet esse aromaticum & optimum: potest tamen etiam cum Sacharo fieri.*

Vitiis thoracis & pulmonis diuturnis, & à frigido tenacique humore excitatis, atque eradicatu difficilibus succurrit: hinc est quòd senibus & asthmaticis plurimum conducat.

Syru-

Syrupus de Glycyrrhiza D. Mesuæ.

℞. Glycyrrhizæ rasæ ℥ ij.
Capilli Veneris ℥ j.
Hyssopi ℥ ß.
Aquæ ℔ iiij.

Macerentur horis xxiiij. Deinde coquantur ad dimidias: colaturæ adde

Mellis optimi Penidiarum
Sacchari ana ℥ viij.
Aquæ rosarum ℥ vj.

Fiat Syrupus secundum artem.

Thoracem & pulmonem expurgat, ideoque diuturnæ tussi & pleuritidi auxiliatur.

Syrupus de Hyssopo D. Mesuæ.

℞. Hyssopi aridi Radicum Apij
Radicum Fœniculi Radicum Petroselini
Glycyrrhizæ ana ʒ x.
Hordei mundati ʒ iiij.
Seminis Maluæ Seminis Cytoniorum
Tragacanthæ ana ʒ iij.
Capilli Veneris ʒ vj.
Iuiubarum
Sebesten ana num. xxx.
Passularũ magnarũ enucleatarum ℥ j. ʒ iiij.
Ficuum siccarum
Dactylorum pinguium ana num. x.
Penidiarum albarum ℔ ij.

Confice secundum artem.

Ad vitia thoracis & pulmonis efficax est, humoresq. exscreatu difficiles extenuat & educit.

Syru-

Syrupus de Eupatorio D. Mesuæ.

℞. Radicum Fœniculi Radicum Apij
Radicum Endiuiæ ana ℥ ij.
Glycyrrhizæ Schœnanthi
Cuſcutæ Abſinthij
Roſarum ana ʒ vj.
Capilli Veneris Bedeguaris Suchahæ
Florum aut radicum Buglosſæ
Aniſi Fœniculi
Eupatorij ana ʒ v.
Raued Seni [*id eſt, Rhabarbari Orientalis.*]
Maſtiches ana ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ Aſari
Folij [*pro Folio pone Spicam Romanam.*] ana ʒ ij.
Aquæ quantum ſufficit, aut ℔ viij.
Succi Apij
Succi Endiuiæ ana ℔ ij.
Sacchari ℔ iiij.

Coquantur ſecundum artem.

Pro Bedeguare & Suchaha, quæ hodie non cognoſcuntur, licet accipere Carduum Benedictum, & Carolinam, id eſt, Cardopaciæ radicem.

Eupatorium, quod Meſue ſemper intelligit, eſt Gratiola, vt antè etiam dictum fuit aliquoties.

Frigidis iecinoris vitiis, ac eiuſdem obſtructionibus, aquæ inter cutem maloq́ue corporis habitui ſuccurrit, humores enim craſſos extenuat, roburq́ue iecinori adiicit. Vrinas mouet, & hypochondriorum tenſionem demolitur.

Syrupus de Stœchade ſimplex.

℞. Florum Stœchadis ʒ xxx.

Thy-

Thymi Calaminthæ
Origani ana ℨ x.
Anisi ℨ vj.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Aquæ quantum sufficit: coquantur secundum artem. Colaturæ adde
Mellis optimi ℔ iiij. ß.
Condiatur cum
Cinnamomi Calami aromatici
Zingiberis ana ℨ j. ß.
Ligentur in sindone, & in Syrupo suspendātur.

Syrupus de Stœchade compositus D. Mesuæ.

℞. Florum Stœchadis ℨ xxx.
Thymi Calaminthæ
Origani ana ℨ x.
Anisi Pyrethri ana ℨ vij.
Piperis longi ℨ iij.
Zingiberis ℨ ij.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Aquæ quantum sufficit
Mellis optimi ℔ v.

Coquantur secundum artem lento igne, colaturæ adde mellis prædictas ℔ v. & cum reponis, tunc condies sequentibus speciebus in sindone rara & munda suspensis.

℞. Cinnamomi Calami aromatici
Spicæ nardi Indicæ
Croci Zingiberis Piperis nigri
Piperis longi ana ℨ j. ß.
Contundantur grosso modo.

Ego in condiendo Syrupo de Stœchade vtroque, pro Calamo aromatico mallem imponere Schœnanthum aut Galangam, nam vero Calamo aromatico iam caremus.

Iuuat omnes affectus frigidos cerebri & neruorum, vt paralysim, epilepsiam, spasmū, spasmū cynicum, tremorem: ac ventriculum firmat.

Syrupus de Epithymo D. Mesuæ.

℞. Epithymi ʒ xx.
Myrobalanorum Citrinorum
Myrobalan. Indorum ana ℥ xv.
Emblicorum Bellericorum ana ʒ vj.
Cuscutæ
Fumiterræ ana ʒ x.
Thymi Buglossæ Calaminthæ
Glycyrrhizæ
Polypodij Agarici
Stœchados ana ʒ vj.
Rosarum Fœniculi
Anisi ana ʒ ij. ß.
Prunorum num. xx.
Passularum enucleatarum ℥ iiij.
Tamarindorum ℥ ij. ß. *
Aquæ quantum sufficit.
Sacchari ℔ iij. Sapæ ℔ ij. *

Coquantur secundum artem.

SAPA *est mustum optimum ad tertias decoctum.*

ATRAM bilem, & alios humores vstos vacuat, ob id morbos ex his nascentes, elephantiam, cancrum, vlcera maligna, fistulosa, psoram, lepram præcauet, curatque.

Syru-

Syrupus de Nymphæa D. Francisci Pedemontani.

℞. Florum Nymphææ ℥ ij.
Florum vngulæ Caballinæ aquaticæ
Psyllij integri
Acetosæ ana ℥ j.
Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris
Seminis Melonis ana ʒ iiij.
Seminis Lactucæ Seminis Endiuiæ
Seminis Scariolæ
Seminis Portulacæ ana ʒ ij.
Radicum Fœniculi ℥ j.
Aquæ hordei quantum sufficit
Sacchari P j.
Aceti albi
Succi Granatorum acetosorum ana ℥ ij.

Coquantur secundum artem: deinde aromatizentur cum
*Santali Citrini
Spicæ nardi Indicæ ana ʒ j.

A *Duæ sunt Nymphææ species, altera candidum, altera luteum florem habet, & vtriusque flores hunc Syrupum ingrediuntur. Nam Auctor huius Syrupi eam speciem quæ albos habet flores, vocat Nenuphar; alteram verò quæ luteos fert flores, appellat vngulam Caballinam aquaticam, à foliorum figura, & florum colore.*

SCARIOLA *est species Endiuiæ, quam nos in Germania vocamus Endiuiam, vulgò Gensdistel, & habet spinulas in dorso foliorum.*

P. C. SCHOL.

Vngula Caballina aquatica.] *De Tussilagine hâc in propria sua significatione intelligi posse Fuchsius dextrè monet : apud aquas enim aut humentia loca plerumque nascitur.*

BILIS flauæ feruorem extinguit; ideoque mirificè in ardentibus aliisque acutis febribus auxiliatur: somnum quoque conciliat.

Syrupus de Papauere simplex * *D. Mesuæ.*

℞. Capita papaueris albi recentia
Capita Papaueris nigri recentia ana ℥ LX.
Aquæ pluuialis ℔ iiij.

Coquantur vsquequò remaneat tantum aquæ ℔ j. ß. Colaturæ adde
Sacchari
Penidiarum ana ℥ vj.

Fiat Syrupus secundum artem.

Valet ad catarrhum & tussim, causam insomniæ.

Syrupus de Papauere compositus D. Mesuæ.

℞. Papaueris albi
Papaueris nigri ana ℥ L.
Capillorum Veneris ℥ XV.
Glycyrrhizæ ℥ V.
Iuiubæ numero XXX.
Seminis Lactucæ ℥ XL.
Seminis Maluæ
Seminis Cytoniorum ana ℥ vj.

Coquantur in ℔ iiij. aquæ vsq. ad duas, & cum Sacchari &

Penidiarum ana ℥ viij.

Fiat Syrupus ſecundum artem.

VALET ad tuſſim ſiccam, phthiſin, cat- rhum, inſomnij cauſam.

Syrupus de ſucco Myrtillorum.

A ℞. Succi Myrtillorum depurati ℔ viij.
Sacchari clarificati ℔ iiij.

Coquantur ſecundum artem.

Curandum eſt vt adferatur ex Italia, aut Na- bonenſi Gallia Myrtillorum ſuccus, ſi quis vo- hunc Syrupum conficere.

P. C. SCHOL.

A ℔ viij.] *Cùm hic Syrupus à Meſues, cui err- neè à Cordo adſcribebatur, diuerſus ſit; atque à Co- do ipſo forſan concinnatus; malè legi hic ℔ vi- Fuchſius temerè ſcribit.*

SYRVPVS Myrtillorum ventriculum & v- ſcera roborat: ob id fluorem alui antiquatu- ſiſtit & tuſſim mitigat.

Syrupus Myrtinus compoſitus.

℞. Myrtillorum ℥ xx.
* Roſarum Santali albi
A Sumach Balauſtiorum
* Berberis ana ℥ xv.
* Meſpilorum ℥ L.
* Succi Granatorum acidorum vel muzorum
Succi Pomorum agreſtium ana ℔ ij.

Omnia in dictis ſuccis & aqua q. ſ. coqua- tur, & fiat Syrupus cum
* Sacchari ℔ iij. ſecundum artem.

P. C.

P. C. SCHOL.

Rosarum.] *Rosas Fuchsius rectè addit à Cordo neglectas, simulq; ana ℥ xv. legendum & ℥ L. atq; Sacchari ℔ iij. dextrè ait, vbi Cordus ℥ xxx. & ℥ . ac Sach. ℔ v. nimiè scripserat. Interim in aqua viij. coquit Fuchsius, & succi Granatorum ac ytoniorum ana ℔ ß. tantùm addit.*

HIC Syrupus sistit ventris fluorem, etiam ntiquum, & screatum sanguinis.

Syrupus de succo Acetosæ D. Mesuæ.

℞. Succi Acetosæ depurati ℔ iij.
acchari clarificati ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

FEBRIBVS biliosis & pestilentialibus salu-er est, cordis & ventriculi flammeum calorem ctinguit, ipsaque roborat.

Syrupus de Succo Boraginis.

℞. Succi Boraginis depurati ℔ viij.
lorum Boraginis recentium ℔ j.
Quàm modicè efferueant, aut potiùs horis liquot in succo clarificato ac calido maceren-ar: dein colentur, cumque Sacchari ℔ iiij. fiat yrupus.

SVCCVS *Boraginis prius est clarificandus cum lbuminibus ouorum, alioquin plus satis mucilagi-osus fieret Syrupus.*

P. C. SCHOL.

Stolidos tùm hic descripsisset Cordus huius r sequentis Syrupi conficiendi modos, ego eos-em suo nitori ex arte reddidi. Fecissem qui-

dem & aliis locis quamplurimis, nisi falcem in ... terius messem indere penitius, minimè consul... visum fuisset.

COR ipsum roborat, eiusque tremorem... syncopen sanat, maniacos & melanchol... iuuat.

Syrupus de Succo Buglossæ.

℞. Succi Buglossæ depurati ℥ viij.
* Florum Buglossæ recentium ℥ j.
* Sacchari ℥ iiij.

Fiat eodem modo quo præcedens.

Intelligo hic eam Buglossam quæ vulgò in vsu..., non illam Italicam maiorem.

Succus Buglossæ difficulter exprimitur: na... mucilago, dum tunditur Buglossa. ideò tusa di... tenda est per noctem in frigido loco, & postridi... primendus succus atque cum albuminibus ouo... clarificandus.

COR confortat, lætitiamque generat.

Syrupus de Lupulo.

* ℞. Succi Lupuli depurati ℥ ij.
* Succi fumi terræ depurati ℥ j.
* Sacchari ℥ ij.

Coquantur secundum artem.

Potest etiam hic Syrupus fieri è solo Lupuli s..., vt Mesue placet in capite De speciebus Volu... Exprimendus autem est Succus Lupuli cùm a... teneræ sunt eius viticulæ & asparagi.

Refrigerat, & collectionem impetus leni... lem regio morbo laborantibus detrahit, p... tam in aqua inter cutem exigit per aluum.

Iuleb Rosatum.

℞. Aquæ rosarum ℥ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.
Fiat cum diligentia secundum artem.
FEBRIVM, thoracis, & ventriculi incendium, caloremque flammeum extinguit, sitim inexpletam sedat.

Iuleb Violatum.

℞. Aquæ violarum ℥ iij.
Sacchari clarificati ℔ ij.
Coque vt Iuleb Rosatum.
Febres, phlegmonas, pleuritidem, asperitatem gutturis & thoracis, ac tussim mitigat.

Miua Cytoniorum simplex D. Mesuæ.

℞. Succi Cytoniorum depurati ℥ xij.
Coquantur ad medietatem, & affunde
Vini veteris optimi ℥ v. A
Sacchari ℥ iij.
Coquantur secundum artem.

P. C. SCHOL.

Vini ℥ v. Sacch. ℥ iij. } *Cordum hic Vini ℥ vij. Sach. ℥ xij. perperam legentem, & Fuchsium quoque animaduertit. quare veram vtrobique lectionem reposui.* A

VENTRICVLVM roborat, & cibum in eo continet.

Miua Cytoniorum aromatica D. Mesuæ.

℞. Succi Cytoniorum acetosorum ℥ xx.
Vini veteris optimi ℥ x.

Mellis despumati optimi ℥ vj.
Potest tamen etiam cum Saccharo fieri.
Coquantur ad perfectionem, & aromatizentur in sindone ligatis, cum
Cinnamomi electi
Cardamomi minoris ana ʒ iij.
Garyophyllorum ʒ ij.
Zingiberis
Mastiches ana ʒ j. ß.
Croci ʒ ij.
Xyloaloës
Macis ana ʒ j. ß.
* Moschi ℈ j.
Galliæ moschatæ veræ ʒ ij.
Fiat secundum artem.
* Mellis loco Saccharum sumi potest.
VENTRICVLVM, hepar, & cetera viscera roborat, appetentiam excitat, coctionem iuuat, vomitum & lienteriam sedat.

Mel Rosatum D. Mesuæ.

℞. Rosarum rubearum nondum penitus apertarum ℥ ij.
Mellis optimi ℥ vj.
Coquantur lento igne secundum artem.
STOMACHVM confortat & mundificat, est digestiuum materiarum phlegmaticarum in stomacho & meseraicis contentarum.

Mel Rosatum aliud efficacius.

℞. Foliorum rosarum rubearum nondum explicitarum contusorum ℥ ij.
Coquantur in aquæ cælestis ℥ iiij.

Colaturæ fortiter expressæ adde
Succi rosarum rubearum depurati
Mellis optimi despumati ana ℔ iiij.
Coquantur secundum artem.

Oxymel simplex D. Mesuæ.

℞. Mellis optimi despumati ℔ iiij.
Aceti vini acerrimi
Aquæ clarissimæ ana ℔ ij.

Mel cum aqua despumetur iterum diligenter, & cùm aqua fuerit consumpta, tunc adde acetum, & coque secundum artem.

HVMORES crassos, lentos ac pituitosos incîdit, extenuat, & abstergit, atque adeò obstructiones aufert, sputum educit, spiritumque faciliorem reddit.

Oxymel compositum.

℞. Radicum Fœniculi
Radicum Apij ana ℥ iiij.
Radicum Petroselini Radicum Rusci
Radicum Asparagi Seminis Apij
Seminis Fœniculi ana ℥ j.

Coquantur in aquæ claræ ℔ vj. aut quantum sufficit. Colaturæ adde
Aceti acerrimi ℔ j.
Mellis optimi despumati ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

HVMORES crassos & pituitosos incîdit, extenuat & abstergit: obstructiones tollit iecinoris, lienis ac renum: vrinam mouet, sudoremque euocat.

Oxymel Scylliticum simplex D. Mesuæ.

℞. Mellis despumati ℔ iij.
Aceti scyllitici ℔ ij.

Coquantur secundum artem.

HVMORES crassos, lentos, auulsu contumaces separat: ob id confert ventriculi & aliorum viscerum affectibus hos humores sequentibus. ructum acidum sanat, & vesicæ mollificationem seu vrinæ incontinentiam.

Oxymel Scylliticum compositum.

℞. Radicum Apij
Radicum Fœniculi ana ℥ iiij.
Radicum Petroselini Radicum Rusci
Radicum Asparagi Seminis Apij
Seminis Fœniculi ana ℥ j.

Coquantur in aquæ ℔ vj. aut quantũ sufficit.
Colaturæ adde

Aceti Scyllitici ℔ j.
Mellis optimi despumati ℔ ij.

Fiat secundum artem.

ID potentius multo incidit, tenuat, terget, obstructa aperit in diuturnis quartanis & quotidianis, quàm Oxymel compositum de radicibus.

Mel Anacardinum Azarauij.

℞. Anacardos recentes; terantur, & in aqua coquantur, donec melliginem quandam in rubeo colore fuscam emittant: eam aquæ innatantem auferto, & reponito.

Mel Emblicorum.

Mel Emblicorum, est mel in quo Emblici Myrobalani sunt conditi.

Alij verò vocant Emblicorum decoctum ad mellis consistentiam inspissatum.

Mel Passularum.

℞. Vuarum passarum ℔. iiij. Infundantur eis aquæ ℔ xij. aut q. s. & macerentur horis xxiiij, deinde coquantur ad remanentiam tertiæ partis. Colentur, & colatura decoquatur ad crassitudinem mellis, & reponatur. hoc decoctum vocatur Mel passularum.

SYRVPORVM TRES SEQVENTES VALERII CORDI DESCRIPTI HVIC EDITIONI NVNC PRIMVM ACCESSERVNT.

Syrupus de Pyris Valerij Cordi.

℞. Succi Pyrorum moschatellinorum
Succi Pyrorum Palatinorum
Sacchari clarificati ana ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

Et quoniam Pyra Moschatellina citius maturescunt, expressum eorum succum clarificatum cum Saccharo decoctum repones, donec etiam Palatina maturescant. demum miscebis.

Syrupus de Cichoreo Val. Cordi.

℞. Rad. fœniculi
Cichorij ana ℥ iiij.

Linguæ ceruinæ Scolopendrij
Capillorum Veneris
Trichomanes ana m. j.
Aquæ Cichorij
Succi eiusdem ana ℔ iiij.

Coquantur omnia secundum artem.

Colaturæ adde Sacchari clarificati ℔ iiij.

Et species sequentes petiæ illigatas suspende in Syrupo:

℞. Rhabarbari ℥ ij.
Rad. Spicæ Romanæ ℈ j.

Fiat Syrupus.

Syrupus Refectiuus Val. Cordi.

℞. Dactylorum enucleatorum
Ficuum siccatum pinguium
Xyloceratiorum enucleatorum
Vuarum Cubebarum passarum
Vuarum passarũ vulgariũ maiorũ & minorum
Tamarindorum enucleatorum anã ℥ iiij.
Musti generosi recentis
Succi Cydoniorum ana ℔ vj.

Incidantur fructus in partes, Passulæ minores & Xyloceratia modicè contundantur, vnumquodque per se. Deinde misceantur omnia, & in fictili denso affundatur eius succus & mustum, macerenturque horis xxiiij. Posteà coquantur lento igne ad consumptionem tertiæ partis aut amplius.

Colaturæ affunde lactis Amygd. cum aqua rosea ℔ ij. ex vna libra Amygdalarum dulcium tritarum expressi.

Clari-

Clarificetur deinde cum albuminibus ouorum xij.

Huic decocto clarificato adde sacchari clarificati ℔ ij.

Coquantur ad perfectionem: & cùm reponis, tum suspende in Syrupo sequentes species crassiusculè tritas, & in sindone ligatas:

℞. Cinnamomi interioris optimi

Macis Nucis moschatæ Cardamomi

Zingiberis Galangæ Zedoariæ

Garyophyllorum ana ʒ ij.

Ligni aloës ʒ iij.

Huiusmodi dilutum vel decoctum fructuum horum, vel alicuius eorum vocant Arabes Nabuch, quo vtuntur pro vino & melle in calidis regionibus.

HVNC Syrupum composui diuitibus quibusdam in chronicis morbis, omnem cibum & potum auersantibus, & comperi mirum in modum vires reficere, alere, & iam desperatos, refocillatis viribus sanitati restituere.

ROB.

Rob de Ribes simplex.

℞. Succi ribes ℔ viij.

Coquatur per se ad spissitudinem mellis, & reponatur.

Rob de Ribes compositum.

℞. Succi Ribes ℔ iiij.

Sacchari optimi ℔ ij.

Coquantur secundum artem.

VEN-

Ventriculum firmat, vomitum biliosum reprimit, sitim restinguit, aliasque excretiones biliosas sistit.

Rob de Berberis simplex.

℞. Succi Berberis ℔ viij.
Coquatur per se vsq. ad mellis spissitudinem.

Rob de Berberis compositum.

℞. Succi Berberis ℔ iiij.
Sacchari optimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

Rob ex Oxyacantha seu de Berberis, easdem quas præcedens facultates obtinet.

Rob Nucum D. Mesue.

℞. Succi Corticum viridium iuglandium ℔ iiij.
Mellis optimi ℔ ij.
Coquantur secundum artem.

Destillationi tenuium humorum à capite, & inflammationem excitantium confert.

Diamorum, descriptione Nicolai.

℞. Succi Mororum Celsi ℔ ß.
Succi Mororum rubi ℔ j.
Mellis optimi despumati ℔ j.
Sapæ ℥ iij.
Coquantur secundum artem.

Contra depascentia oris vlcera, ad dentium affectus & gingiuarum noxas, atque ad omnia oris vitia gargarizatus proficit.

Diamoron aliud D. Val. Cordi.

℞. Succi Mororum rubi

Succi Mororum rubi Idæi
Succi Mororum Celsi siue de arbore
Succi Fragorum ana ℥ ij.
Mellis despumati optimi ℔ iiij.
Coquantur lento igne secundum artem.

MORBORVM *omnium succus exprimendus est antequam perueniant ad maturitatem. Porrò Mora rubi Idæi & Fraga citius maturescunt, quàm alia: ideò oportet, vt horum Succus colligatur, & cum Sacchara decoctus reponatur, donec alij maturescant. Sint autem succi vniuscuiusque ℔ ij. Sacchari* ℔ j. *ad quamuis eorum, id est, Sacchari* ℔ ij.

RVBVS *Idæus est ille rubus: quem nos vocamus Himpen: eius mora siue fructus vocantur Himpeer.*

Medulla siue pulpa seu Rob Cerasorum.

℞. Cerasorum acetosorum quantum volueris, coque per se, sine humore aliquo, & per cribrum setaceum manibus exprime, & ad spissitudinem iustam coque, ac sine Sacchara repone, vt medullam Prunorum. Poterit qui volet etiam cum Saccharo conficere.

Diamarenatum simplex.

℞. Amarena Cerasa quantum libuerit, & cum modico vino coque, coctas per cribrum manibus exprime, expressam deinde pulpam ad spissitudinem coque, & deinde
℞. Inspissatæ pulpæ ℔ xij.
Sacchari clarificati & inspissati ℔ viij.
Confice secundum artem.

AMA-

AMARENÆ *sunt magna Cerasa gustu vinosa, quæ Germanicè vocantur Amarellen, Ammerlinghe, & Amelber.*

Diamarenatum compositum.

℞. Diamarenati simplicis iam confecti, & adhuc calidi ℔ iiij.

Cui insperge sequentes species in minutissimum puluerem tritas:

℞. Cinnamomi
Nucis moschatæ ana ℥ j.
Zingiberis
Galangæ ana ʒ iiij.
Cardamomi Garyophyllorum Macis
Ligni aloës ana ʒ ij.

Confice secundum artem.

Ad hunc modum potes etiam facere confectiones ex Cynosbatis & Cornis, hoc est, Corni fructibus.

LOHOCH.

Lohoch sanum & expertum D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Hyssopi
Glycyrrhizæ ana ʒ iiij.
Iuiubarum
Sebesten ana numero xxx.
Passularum enucleatarum
Ficuum siccarum
Dactylorum pinguium ana ℥ ij.
Fœnugræci ʒ v.
Capilli Veneris m. j.
Anisi Fœniculi Ireos Seminis Lini

Cala-

Calaminthæ ana ℥ iiij.

Coquantur ſecundum artem in aquæ clariſſimæ ℔ iiij. ad conſumptionem ℔ ij.

Colaturæ expreſſæ adde

Penidiarum ℔ ij.

Coquantur ad perfectionem, poſteà inſperge ſubſequentia minutiſſimè inciſa & tuſa.

℞. Pinearum mundatarum ℥ v.
Amygdalorum dulcium mundatorum
Glycyrrhizæ Tragacanthæ Gummi Arabici *
Amyli ana ℥ iij. *
Ireos ʒ ij.

Agitentur omnia ſimul celerrimè, donec albeſcant.

Tvssi vocisque aſperitati à frigiditate natæ auxilio eſt, craſſos in thorace & pulmone humores extenuat.

Lohoch de Pino D. Meſuæ.

℞. Pinearum ʒ xx. *
Amygdalorũ dulcium Auellanarũ aſſatarum
Tragacanthæ Gummi Arabici Glycyrrhizæ
Succi Glycyrrhizæ *
Amyli Capilli Veneris
Ireos ana ʒ iij. *
Carnium dactylorum ʒ xxxv.
Amygdalorum amarorum ʒ iij. A
Mellis paſſulatum Butyri recentis
Sacchari Tabarzeth ana ʒ iiij.
Mellis Tabarzeth ℔ iij. ℥ j. ʒ iiij.

Conterenda contundantur, & incidenda incidantur minutiſſimè, & cum melle excipiantur.

MEL *Tabarzeth est optimum, sincerissimum atque odoratissimum mel, quale ex Dantisco a-fertur.*

P. C. SCHOL.

A Amygd. am. ʒ iij.] *Cùm Cordus hic peruer-℥ iij. posuisset, ʒ iij tantùm legendas esse, Fuchs-quoque astipulante, dico.*

TVSSI diuturnæ, difficultati spiritus, & asthmati succurrit: humores in thorace crassio-incidit, & extenuat.

Lohoch de Papauere D. Mesue.

℞. Papaueris albi ʒ xxv.
Amygdalorum dulcium Pinearum
Gummi Arabici Tragacanthæ
Succi Glycyrrhizæ ana ʒ x.
* Amyli ʒ iij.
Seminis Portulacæ Seminis Lactucæ
Seminis Cytoniorum ana ʒ iiij.
* Croci ʒ j.
Penidiarum albarum ℥ iiij.
Syrupi de Papauere ℔ iij.

Omnia contundantur & incidantur atque cum Syrupo excipiantur, secundum artem. Porrò iste Syrupus de Papauere sic fieri debet:

℞. Capitum Papaueris albi recentium
Capitum Papaueris nigri recentium ana ℥ vj
Seminis Lactucæ
Florum Violarum ana ℥ j.
Aquæ quantum sufficit, aut ℔ viij.

Coquantur, & colaturæ adde
Sacchari ℔ iiij.

Coquantur ad spissitudinem.

Hoc Lohoch de Papauere appellatur etiam alio nomine Diapapauer.

Iuuat tussim, & gutturis asperitatem à catarrho calido, tenui (quem sputum liquidum indicat) cum enim coquit, & crassat. Confert etiam febribus ardentibus, dolenti thoraci, pleuritidi.

Lohoch de Scylla D. Mesuæ.

℞. Succi Scyllæ
Mellis despumati ana ℔ j.

Coquantur secundum artem.

SCYLLA *propriè succum non habet, sed mucilaginem; quæ sic est colligenda:*

℞. Scyllas crudas tres aut quatuor, eius laminas puriores, plenas & nitidas, in partes incidito cultello eburneo: deinde in pila siue mortario fictili aut lapideo siue marmoreo atterito cum agitaculo ex ligno Guaiaco siue sancto facto, & deinde exprime & vtere.

ECLEGMA de Scylla, materiam crassam, lentam, coctu difficilem in partibus respiratoriis, expelli facilem strenuè reddit, & natam inde spirandi difficultatem, & thoracis dolorem leuat.

Lohoch de Pulmone vulpis D. Mesuæ.

℞. Pulmonis vulpini siccati
Succi Glycyrrhizæ
Seminis Anisi
Seminis Fœniculi
Capilli Veneris ana ℥ j.
Sacchari clarificati ℥ xv.

Conterantur omnia tenuissimè, & cum Saccharo excipiantur.

ABSTERGIT & consolidat vlcera pectoris pulmonis, & præferendum est alijs remedijs phthisi.

Lohoch ad Asthma D. Mesuæ.

* ℞. Scyllæ assatæ ℥ iij.
* Radicum Ireos ℥ ij.
Hyssopi
Prassij ana ℥ j.
Myrrhæ rubeæ
Croci ana ℥ ß.
Cum mellis quantitate sufficienti fiat Lohoch.

AD asthma & tussim antiquam valet: humorem enim crassum tenuat.

LENITIVA ET SOLVTIVA.

FLORES CASIÆ FISTVLÆ SOLVTIVÆ.

℞. Cannas seu siliquas Casiæ ponderosas, quæ non resonant cōcussæ, aperi eas & contentam in eis pulpam seu medullam cum laminis & seminibus suis diligenter euacua: exempta proiice super inuersum & angustum cribrum setis equinis contextum. Cribrum deinde pone supra bullientis aquæ vaporem, & auerso cochlearis conuexo Medullam Casiæ hinc & inde ducito, vt per cribrum paulatim excernatur; & si quid excer-

tum est, aut penetrauerit, confestim subinde auferto, ne plus quàm necesse est de vapore imbibat: idque tamdiu facito, donec quantum voles, collegeris. Porrò cùm necessitas requirit, semper recentes exprime Casiæ flores: repositi enim acescunt.

Si quis Casiæ flores siue pulpam magis solutiuam reddere volet, in bullientem aquam proiiciat folia Persici, aut flores Persici, & Prunellorum siluestriũ, aut omnia hæc simul: horũ enim vapor & destillata aqua soluit aluum.

Mundificat sanguinẽ, & compescit omnem acuitatem, & sedat sitim, & propriè cum succo Endiuiæ aut Taraxaci, depurato secundum artem. Mundificat stomachum, & educit choleram & phlegma, sine nocumento & excessu, caret enim mordicatione. Et lenit pectus & guttur, ac resoluit apostemata acuta in eis. Et confert calefactioni renum sumpta cum diureticis & infusione Glycyrrhizæ, & prohibet generationem lapidis in eis, & confert febribus calidis.

Diacasia cum Manna.

℞. Prunorum Damascenorum ℥ ij.
Florum Violarum m. j. ß.
Aquæ fontanæ ℥ xviij.

Bulliant secundum artem vsq. ad medietatis consumptionem: Cola, & in colatura dissolue
Pulpæ Casiæ ℥ vj.
Pulpæ Tamarindorum ℥ j.
Mannæ optimæ Calabrinæ ℥ ij.
Syrupi Violarum ℥ iiij.

Sacchari Candi
Sacchari Penidij ana ℥ j.
Sacchari Violati ℥ iiij.
Confice secundum artem.

Pulpa Tamarindorum fit vt Pulpa Casiæ, siue flores Casiæ.

Est pro delicatis qui habent stipticum ventrem; non enim est ingrati saporis, nec molesta sed salubris: lenit viscera, subducit aluum, purgat choleram, & mitigat febres.

Casia extracta sine foliis Senæ.

℞. Prunorum numero xij.
Violarum m. j.
Hordei mundi Anisi Polypodij
Seminis Cartami ana ʒ v.
Capillorum Veneris Thymi
Epithymi ana m. ß.
* Passularum exacinatarum ℥ ß.
Seminis Fœniculi ʒ ij.
Seminis Portulacæ
Seminis Maluæ ana ʒ iij.
Glycyrrhizæ ʒ iiij.
Fiat horum decoctio in sufficienti quantitate aquæ: colentur; in colatura dissolue
Pulpæ Casiæ ℔ ij.
* Pulpæ Tamarindorum ℥ j.
* Cinnamomi ʒ iij.
Sacchari optimi ℔ j.
Coquantur ad perfectionem secundum artem.

Casia extracta cum foliis Senæ.

℞. Confectionis Casiæ extractæ sine foliis Se-

Senæ ℥ ij.
Pulueris foliorum Senæ ʒ ij.
Misce secundum artem.

FACILE soluit, lenit asperitatem intestinorum, remouet stipticitatem, & ventris onus subducit, & morbis cholericis & melancholicis auxilia præbet.

Casia extracta pro clysteribus.

℞. Violarum [*id est, florum Violarum.*]
Violariæ [*id est, foliorum violarum.*]
Maluæ Mercurialis Betæ
Parietariæ ana m. j.

Fiat horum decoctio in sufficienti aqua, cuius beneficio Casia extrahatur, & cannæ eius interius lauentur. Dein de.

℞. Pulpæ Casiæ cum hac decoctione extractæ & ad spissitudinem coctæ ℥ j.
Sacchari ℥ j. ß.

Coque ad perfectionem secundum artem. Quidam addunt Diacridiũ siue Scammoneam. Sed hoc nemo faciat insciis Doctoribus Medicis.

PARIETARIÆ, *videlicet vera, quæ circa macerias & muros nascitur sub stillicidiis tectorum, & non siluestris istius herbæ luteis floribus, quæ dicitur Germanicè Tag vnd nacht.*

EST lenitiua ventris & lenis, & est medicina pro delicatis, carens acuitate & mordicatione, & omni excessu lædente.

Electuarium Lenitiuum.

℞. Passularum enucleatarum ʒ ij.

Adianti nigri Violarum
Hordei mundi ana m. j.
Iuiubarum Sebesten ana num. xx.
Glycyrrhizæ ℥ ß.
Prunorum enucleatorum
Tamarindorum ana ʒ vj.
Senæ Polypodij ana ℥ ij.
Mercurialis m. j. ß.

Decoquantur secundum artem in sufficienti aqua: cola, & in colatura dissolue
Pulpæ Cassiæ Pulpæ Tamarindorum
Pulpæ Prunorum Sacchari optimi
Sacchari violati ana ℥ vj.
Pulueris senæ ℥ iij. ʒ iij. ß.

Confice secundum artem.

ADIANTVM *nigrum, est Capillus Veneris verus qui à Lugduno affertur.*

VSVS eius est in febribus humoralibus & pleuresi; lenit enim & mollit intestina, & delet eorum stipticitatem: facilè soluit sine molestia & læsione choleram phlegmaticam & melancholicam.

Electuarium Lenitiuum de Manna Nicolai Alexandrini.

℞. Capillorum Veneris
Scolopendriæ [*hoc est, Ceterach vocata.*]
Hepaticæ [*hoc est, Lichenis.*] ana ℥ iij.
Seminis Cucurbitæ Seminis Citrulli
Seminis Melonis Seminis Cucumeris.
Violarum ana ℥ j.
Prunorum Damascenorum num. xx.

Coquan-

Coquantur in aqua ad dimidias, deinde percolentur cũ expressione, in colato dissoluantur
Mannæ optimæ puræ
Sacchari violacei
Pulpæ Casiæ recens extractæ ana ℥ iiij.
Tamarindorum
Sacchari rosacei ana ℥ j.
Sacchari albissimi ℔ iiij.

Concoquantur ad mellis consistentiam: postremò species sequentes iniiciantur,
Nucleorum seminis Melonis
Seminis Cucumeris
Seminis Cucurbitæ
Seminis Citrulli
Florum Violarum
Florum Nymphææ
Seminis Lactucæ
Seminis Scariolæ
Seminis Portulacæ añа ʒ j.
Rhabarbari electi
Foliorum Senæ ana ℥ j. ʒ j.

His accuratè commistis & subactis, conficiatur electuarium.

VTILE est ad purgandum sanguinem, ad choleram reprimendam & melancholiam: valet etiam ad hepar calefactum, & corpus vniuersum perpurgat.

Electuarium de Sebesten D. Bartholomæi Montagnanæ.

℞. Sebesten sine nucleis
Prunorum siccorum enucleatorum
Tamarindorum ana ℥ v.
Aquæ Violarum ℔ j.
Aquæ Ireos

A Aquæ Anguriæ ana ℥ vj.
Succi Mercurialis depurati ℥ iiij.
* Penidiarum ℥ iiij.
Diapruni simplicis ℔ j. ß.
* Nucleorum seminis Cucurbitæ
Cucumeris Melonis
* Citrulli ana ℥ j.
* Diagridij ʒ iij. ß.

Caro siue pulpa Sebesten, Prunorum & Tamarindorum minutissimè teratur, & cũ aquis extrahatur. Semina verò minutissimè incidantur, & reliquis misceantur, & fiat secundum artem Electuarium.

ANGVRIA *est Melon magnus, viridis, alio nomine vocatur Albateca, siue Batega, & Melon Indus. Quidam per aquam Anguriæ intelligunt succum eius, & non malè: nam hic magis aluum lenit.*

P. C. SCHOL.

A Aquæ Anguriæ.] *Anguriam esse Melonem seu fructum magnum, ex viridi & subpallido foris interstinctum, siue variegatum anguis modo, unde illi nomen; oblongum, insipidum cum lauore, semine maiusculo, rubro, unà cum Francisc. Alexandrini Apolline existimo, & falli Fuchsium dico.*

CONFERT febribus cholericis interpolatis, & continuis puris, & sedat acuitatem febrium, sitim & vigilias, & etiam amaritudinem remouendo, & educit materias acutas à viis vrinalibus & vesica.

Medulla siue Pulpa Prunorum.

℞. Prunorum magnorũ acetosorum & vinosorum quantitatem, quam volueris, & exemptis nucleis in fictili vitreato magno coquito, deinde per cribrum setaceum exprimito, expressam pulpam iterũ lento igne ad perfectam & iustam spissitudinem coquito, & sine Sacharo reponito.

Porrò si medullam Prunorum laxatiuam requiris, ex dulcibus prunis, aut prunis Hungaricis magnis exiccatis conficito.

Medulla Prunorum vinosorum, calorem & sitim in febribus mitigat, & melius est vt conseruetur sine Saccharo, Cerasorum modo inspissata.

Diaprunum compositum non laxatiuum D. Nicolai.

℞ Prunorum Damascenorum electorũ num. centum.

Coquantur in modica aqua, donec emolliantur: excola, deinde decoctum eorum priuatim repones, ipsa verò pruna super inuersum & vasi impositum cribrum ponantur, & manibus hinc & inde ducantur, & premantur, donec omnis eorum pulpa penetrauerit, & cutis cum nucleis tantùm remaneat. Collectam deinde pulpam, & excolatum eorum decoctum in quo bulliert violarum ℥ ß. lento igne ad spissitudinem coquito. Melius esset, si Prũnorum pulpa per se inspissaretur, & si cum

decocto prunorum & violarum pulpa Tamarindorum extraheretur.

Deinde cùm inspissaueris

℞. Pulpæ inspissatæ ℔ j.
Sacchari clarificati ℔ ij.
Pulpæ Tamarindorum
Pulpæ Casiæ ana ℥ j.

Agita omnia simul supra ignem: deinde inspèrge subsequentium specierum puluerem.

℞. Santali albi Santali rubri
Spodij Rhabarbari
Cinnamomi ana ʒ iij.
Rosarum Violarum
Seminis Portulacæ Seminis Scariolæ
Seminis Berberis Succi Glycyrrhizæ
Tragacanthæ ana ʒ ij.
Seminis Cucurbitæ
Seminis Cucumeris
Seminis Citrulli
Seminis Melonis ana ʒ j.

Confice secundum artem.

Dicitur etiam hæc confectio Diadamascenum, à prunis Damascenis quæ capit.

Quidam ponunt prunorum non numero centum, sed ℔ j. verùm malè: nam ex Nicolao Alexandrino omnes alij hanc compositionem desumpserunt.

Quædam exemplaria non habent Cinnamomum: sed Nicolaus Alexandrinus idipsum ponit: & nisi ingrederetur Cinnamomi pondus, confectio hæc esset manca: nam Nicolaus Alexandrinus scribit totam confectionem habere ℔ iij. & ß. & sic est. Impressi ta-

men

nen codices mendosi sunt, habent enim ℔ ij. & ß. Ita pro ciphra 3. posuerunt 2. facili errore, non tamen condonando.

Nicolaus Alexandrinus non ponit semen Cucumeris: nam si posuisset, dixisset confectionem habere ℔ iij. & ß. & ℥ j. Itaque ℥ j. seminis Cucumeris, adiecta est à posterioribus: nihil tamen refert, cùm potius conducat.

Per semina Cucurbitæ, Cucumeris, &c. debet intelligi exempta eorum medulla: idq; semper intelligendum est, cùm pulueres horum seminum ingrediuntur in confectiones quascunque.

P. C. SCHOL.

Cinnamomi.] *Cinnamomum ex hoc medicamento erroneè reiicit Fuchsius, cùm vetera plurima exemplaria id contineant: quod rationibus etiam constare demonstrari posset.*

DATVR acutas & peracutas patientibus, & maximè Causoni & Synocho in principio, in augmento & statu ægritudinis. Et sine Diacridio potest exhiberi in omni hora diei. Cum Diacridio verò, in aurora matutinali, & cum cautela, quoniam est solutiuum forte.

Diaprunum compositum laxatiuum D. Nicolai.

℞. Diapruni non laxatiui adhuc recentis & calidi ℔ iiij.
Scammoneæ præparatæ ℥ ij.
Misce & repone.

Diacatholicon Nicolai.

℞. Pulpæ Casiæ fistulæ

Pulpæ Tamarindorum
Senæ mundatæ ana ℥ ij.
Rhabarbari Violarum Polypodij
Anisi ana ℥ j.
Penidiarum
Sacchari Candi ana ℥ j.
Glycyrrhizæ Seminis Cucurbitæ
Seminis Citrulli Seminis Cucumeris
Seminis Melonis ana ʒ ij.

Conterenda conterantur, & seminum quatuor maiorũ nuclei incidantur: posteà omnia simul conficiantur, cum subsequenti syrupo:

℞. Polypodij ℥ iij.

Coquatur in aqua cælesti q.s. addendo Sacchari optimi ℔ ij.

Nicolaus Alexandrinus hanc confectionem vocat Catholicum, è quo desumpta est: is paulò aliter eam describit: sed quia impressum Nicolai exemplar in hac confectione valde mendosum est, malui ex concordi aliorum traditione hanc adscribere.

CONFERT acutis & peracutis morbis: emollit enim, alterat, roburque addit iecinorosis & lienosis.

Electuarium Indum maius D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Garyophyllorum
Spicæ Indicæ Rosarum
Casiæ ligneæ veræ [*aut succedanei eius.*]
Macis
Cyperi [*videlicet rotundi*] ana ʒ iiij.
Santali Citrini ʒ ij. ß.
Ligni aloës

Nucis

Nucis moſchatæ ana ʒ ij.
Turbith optimi ʒ L. [*id eſt, quinquaginta.*] *
Sacchari
Penidiorum ana ʒ xx.
Galangæ Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Aſari
Maſtiches ana ʒ j. ß.
Diagridij ℥ j. ʒ iiij.

Omnia terantur, & cum oleo Amygdalino dulci fricentur, & cum ſubſequenti ſyrupo conficiantur.

℞. Succi Cytoniorum
Succi Granatorum Succi Apij
Succi Fœniculi omniũ depuratorum ana ℔ ß. A.
Mellis deſpumati optimi ℔ iij. ℥ iiij.

Decoquantur ſucci cum melle ad ſpiſſitudinem iuſtam ſecundum artem.

P. C. SCHOL.

℔ iij. ℥ iij.] *Cùm Mellis triplum ad reliquorum pondera Cordus plerumque requirat, his Mellis ℔ iiij, ß. poſuerat, ingredientia Sacchara pulueribus ceteris connumerans, quod alicubi tamen non effecit. Itaque num Sacchara pulueribus ſint annumeranda, vt ea ratione Mel quoque triplicandum ſit, nihil hic Fuchſius, nihil Deſſennius, nihil Apollo fatu dignum; vt nec in Amygdala, Pineas, Dactylos recipientibus medicamentis; cùm alioquin futilibus interdum paginas repleant. Ceterùm (vt hic id obiter dicam) huius iam narrati dubij, Diaphœnicon admodum eſt controuerſum.* A

EXCREMENTA humorum, maximè pituitoſorum ac putridorum, ventriculo & aliis nutri-

nutritoriis instrumentis educit, crassos in iis etiam flatus dissoluit, malaque hinc nata sanat: verbi gratia, inflationem ventriculi, colicos & renum dolores.

Electuarium Indum minus D. Mesuæ.

A ℞. Turbith optimi ʒ vj.
Sacchari tantundem Macis
Garyophyllorum Piperis Zingiberis
Cinnamomi electi Cardamomi maioris
Nucis moschatæ ana ʒ vij.
Scammoneæ correctæ ʒ xij.
Mellis optimi despumati triplum, hoc est ℔ ij.
* ℥ j. ʒ j.

P. C. SCHOL.

A Turbith ʒ vj.] *Mihi, Dessenaio, aliisq; videtur Cordus hic mutilus, Turbith tantùm sex drachmas huic medicamento indens, centum drachmas in Mesue scriptum fuisse dicentibus multis. Ego verò cùm nulla ratione centum drachmas admittere queam, medicamenti inscriptionis ratione habita, qua Indum minus appellatur, vix quinquaginta drachmas admittendas esse concedere possum, vt in Indo maiori: ni in ambabus idem Scammonij pondus citra controuersiam cerneretur. De decem tantùm drachmis aut duodecim, deq; vigintiquinque drachmis legentibus quibusdam exemplaribus nunc nihil dico. Tanta est hoc in pondere hîc varietas.*

Interim si Turbith pondus præter Cordi mentem augetur, augenda quoque erit pro triplicitatis ratione mellis quantitas.

Habet intentionem maioris.

Con-

Confectio Hamech maior D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum ℥ iiij.
Chebulorum Indorum
Rhabarbari ana ℥ ij.
Agarici Colocynthidis
Polypodij quercini ana ʒ xviij.
Absinthij Thymi
Senæ ana ʒ vj. *
Violarum ʒ xij. *
Epithymi ℥ ij.
Anisi Fœniculi
Rosarum ana ʒ vj.
Succi fumi terræ ℔ j.
Prunorum numero l x.
Passulatum maiorum enucleatarum ℥ vj.

Infundantur omnia in seri quantitate sufficienti, & ponantur in vitreato vase angusti orificij bene obturato, & dimittantur per dies quinque. Postea ad ignem ferueant vna atque altera ebullitione: deinde colentur: in parte colaturæ dissolue

Pulpæ Casiæ ℥ iiij.
Pulpæ Tamarindorum ℥ v. *
Mannæ ℥ ij.

Agitentur simul, & adiiciatur

Sacchari in altera colaturæ parte clarificati ℔ j. ß. *

Coquantur simul ad mellis spissitudinem: deinde aspergatur subscriptarũ specierũ pulueris:

Scammoneæ bonæ ℥ j. ß. *
Myrobal. Citrinorum
Chebulorum

Indorum ana ℥ ß.
Bellericorum
Emblicorum
Rhabarbari
Seminis fumi terræ ana ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ
Anisi ana ʒ iij.
Confice secundum artem.

MORBIS omnibus ex flaua bile & pituita salsa natis, nempe impetigini, scabiei, elephantiæ & cancro succurrit. In summa, omni fœditati cutis à biliosis, & adustis humoribus procreatæ conuenit.

Confectio Hamech minor D. Mesuæ.

℞. Myrob. nigrorum [*id est, Indorum.*]
Chebulorum
Epithymi ana ʒ L.
Fumi terræ
Absinthij ana ʒ xx.
Thymi Calaminthæ Polypodij quercini
Agarici Glycyrrhizæ
Buglossæ ana ʒ x.
Stœchados Arabicæ
Chamædryos [*videlicet vera.*]
Chamæpityos [*id est, Iua moschata.*]
Bedeguaris [*eius loco sume Carduum benedictum.*
Anisi ana ʒ v.
Prunorum Iuiubarum
Sebesten ana num. LXX.
Passularum enucleatarum ℔ j.
* Decoquantur in aqua sufficienti vsque ad tertias: Colentur, & colaturæ addantur Sapæ ℔ ij.
Mel-

Mellis despumati ℔ j.
Scammoneæ correctæ ℥ ij.
Coquantur lento igne vsque ad mellis spissitudinem.

PVRGAT Melancholiam, & vstos humores bilios: ob id confert maniæ, melancholiæ, vertigini, obliuioni, & vitiis cutis, qualia sunt psora, id est, scabies, morphæa, cancer, elephantia, impetigo.

Diaphœnicon D. Mesuæ.

℞. Dactylorum Hieron enucleatorum, ac tribus diebus in aceto maceratorum ℥ ij. ℈ ij.
Penidiarum ℥ j. ℈ j.
Amygdalorum ʒ v.
Turbith ʒ v. ℈ ij. ß.
Scāmoneæ [.*i. Diagridij*] ʒ ij. aliis ʒ iij. ℈ ij.

Zingiberis	Piperis longi	Foliorum Rutæ
Cinnamomi	Macis	Ligni aloës
Anisi	Fœniculi	Dauci

Galangæ ana ℈ j. Ğ v.
Mellis despumati triplum, hoc est, ℔ j. ℥ iij. ʒ vj. A
Fiat secundum artem electuarium.

P. C. SCHOL.

A *Mirum est in hoc tam frequentis vsus, tâmque dubiosæ atque difficilis compositionis medicamento, adeò vt etiam à duobus Pharmacopœis vix eodem concinnetur modo; mirum inquam hic silere, nihilque serij dicere (vt Fuchsium sileam) Francisc. Apollinem, eundémque tam insipidum esse, vt quid per Amygdala absolutè hic posita, intelligendum; quantum Scammonij (nam*

admodum diuersa est lectio) quantum Mellis, ... quo hoc loco grandior, quàm in quouis alio medi... camento, cardo versari deberet, sumendum ... nihil Apolline dignum proferat, aut ridicula in... cet atque scribat; cùm tamen plurimis locis, verb... rum ac vocum inanium multas myriades tem... ac futiliter effundat. Quoniam verò (quantum ... Mellis quantitatem attinet) se neque hîc vniuers... regula abuti velle dicat Franciscus: per quam ... Mellis triplum intelligat, nónne libræ nouem Mel... hîc sumendæ erunt admodum à tribus procul? Nu... igitur ad auctoris mentem compositionem ha... se restituisse, vt inquit, gloriari debet? Hunc ita... que, hunc Apollinem consulat Pharmacopœus opo... tet, vt radiis eiusdem illuminatus (nam vndique f... rè est sibi similis) vndequaque etiam caecutiat atq... exorbitet.

Febribus compositis & diuturnis auxiliatu... Bilem enim flauam & pituitam ducit. Colic... cruciatibus mirificè confert: item doloribu... ventriculi, & aliis malis ex crudo humore orti...

Diaphœnicon in forma solida.

℞. Dactylorum infusorum in aceto tribus di... bus ac noctibus numero vj.
Seminis Ligustici ʒ ij.
Pineorum nucleorum
Amygdalorum dulcium ana ʒ xv.
Turbith ʒ xij.
Diagridij ʒ xj.
Sacchari Candi ℥ ij.
Piperis longi Zingiberis Foliorum Rutæ ...

Cinnamomi Macis Fœniculi
Anisi Dauci Galangæ
Ligni aloës ana ʒ j.
Sacchari ℔ j. A

Fiat confectio in rotulis, secundum artem.

Ista confectio solida Diaphœnicum plerisq; medicis est vsui.

P. C. SCHOL.

℔ j.] *Mutilum in hac Sacchari quantitate esse Cordum, si ad precedentis Diaphœnici, aliásve cum Saccharo paratorum medicamentorum rationes contuleris, necesse est; Typographi forsan vitio. In eandem nihilominus nassam satis imprudenter, immò pueriliter cecidere Fuchs. & nonnulli alij: ita cæcus cæco duce labitur.* A

Diasena D. Nicolai.

℞. Senæ ℥ iij.
Auellanarum tostarum num. 2.
Serici tosti ʒ ij.
Lapidis Armeni loti ʒ j.
Lapidis Lazuli loti ʒ iij.
Sacchari ℥ vj.
Cinnamomi ℥ j.
Garyophyllorum Galangæ Piperis
Spicæ nardi Indicæ Ocymi
Foliorum Garyophyllorum Cardamomi
Croci Zingiberis Zedoariæ
Florum Rorismarini
Macropiperis ana ʒ ij.
Mellis despumati ℔ ij.

LAPIS *Armenus, est similis lapidi Lazuli, sed non est tantopere caruleus, sed magis viridis.*

FOLIA *Garyophyllorum sunt similia foliis Lauri, & odorem atq; saporem habent Garyophyllorum: eorum loco sume Garyophyllos ipsos.*

Succurrit melancholicis, mania vexatis, quartana tristitiaque affectis, lienosis, & omnibus malis ex atra bile procreatis.

Benedicta laxatiua D. Nicolai.

℞. Turbith electi
Sacchari ana ʒ x.
A Diagridij Esulæ Hermodactylorum
Rosarum ana ʒ v.
Garyophyllorum Spicæ nardi Indicæ
Zingiberis Croci Saxifragiæ Macropiperis
Amomi [*sumatur Acorus verus eius loco, vel Calamus aromaticus.*]
Cardamomi minoris Seminis Apij
Salis Gemmei Galangæ Macis
Carui Fœniculi Seminis Asparagi
Seminis Rusci [*id est, Brusci.*]
Granorum solis [*id est, Milij solis*] ana ʒ j.
Mellis despumati optimi triplum, hoc est ℔ j.
℥ v. ʒ v.
Confice secundum artem.

Per semen Aspdragi & Rusci intellige carnem & pulpam eius: reiectis nucleis essers.

P. C. SCHOL.

A Esulæ.] *Nullo pacto placent Fuchsii aliorumq; sententia, hic Esulæ ʒ x esse sumendas arbitrantes: etenim cum Cordo ʒ v. sufficere bona ratione dico. Breuis vndique esse cogor.*

HVMORES pituitosos, potissimum ad

articu-

rticulos decumbentes, elicit. A renibus quoque & vesica purgat.

Electuarium Eleschof siue Episcopi D. Mesuæ.

℞. Scammoneæ Antiochenæ
Turbith optimi ana ʒ vj.
Garyophyllorum Cinnamomi Zingiberis
Myrobal. Emblicorum Nucis moschatæ
Polypodij ana ʒ ij. ß.
Sacchari ʒ vj.
Mellis despumati triplum, id est ℥ x. ʒ j.

P. C. SCHOL.

Sacchari ʒ vj.] *Præter exempla ex Mesue, prætereà rationes, Fuchsius & Franciscus Alexand. hic ℥ vj. legunt.*

BILEM flauam & pituitam elicit, flatus quoque expellit, doloribus articulorum, laterisque prodest, itemque colicis cruciatibus: ad renes etiam & vesicam decumbentes humores expurgat.

Electuarium de Psyllio D. Mesuæ.

℞. Succi Buglossæ domesticæ
Succi Buglossæ agrestis Succi Endiuiæ
Succi Apij, omnium coctorum & despumatorum ana ℔ ij.
Succi fumi terræ ℥ iij.

In quibus macerentur per xxiiij. horas subsequentia:

℞. Cuscutæ Anisi Senæ ana ℥ ß.
Capilli Veneris m. j.
Asari ʒ iiij.

Spicæ nardi Indicæ ʒ ij.
Bulliant aliquantulum, adiiciendo
Violarum ℥ iij.
Epithymi ℥ ij.
Hæc postquàm modicè bullierint, colentur, & colaturæ iniiciantur
Psyllij seminis integri ℥ iij.
Macerentur per xxiiij. horas, singulis horis agitando: deinde sume expressæ à Psyllio mucilaginis ℔ iiij.
Sacchari albissimi ℔ ij. ß.
Coquantur lento igne ad perfectionem, addendo pulueris
Trochiscorum Diarhodon
* de Spodio
de Rhabarbaro ana ℥ j.
de Berberis ℥ ß.
* Scammonij in Cytonio malo cocti ℥ iij.
Confice secundum artem.
Per Buglossam domesticam potes intelligere Boraginem, vel magnam illam Italicam Buglossam.

P. C. SCHOL.

Asari ʒ iiij.] *Sic legendum esse, ritè quoque Fuchsius monet. Cordus enim, Asari, Spicæ ana ʒ ij. perperam hîc legebat.*

FLAVAM bilem euocat, febribus ardentibus & curatu difficilibus auxiliatur, dolori capitis & vertigini à biliosorum humorum euaporationibus procreatis, morbo regio, & iecori supra modum calefacto.

Ele-

Electuarium Rosatum D. Mesuæ.

℞. Succi rosarum rubearum perfectarum ℔ iiij.
Sacchari Tabarzeth [*id est, albi*] ℔ j. ß.
Mannæ puræ & recentis ℥ vj.
Scammoneæ Antiochenæ ℥ j. ß.

Coquantur sensim ad ignem molliusculum, dum ad mellis consistentiam vsque denscscant: deinde insperge

Trochiscorum de Spodio ℥ j.
Trochiscorum de Berberis ʒ iiij.
Galliæ moschatæ veræ
Croci ana ʒ ij.

Reponatur in vase vitreo.

Est cholagogum clemens, ob id salubre biliosis affectibus, arthritidi calidæ, cephalalgiæ calidæ, vertigini, oculorum dolori, ictero.

Electuarium de Succo Rosarum D. Nicolai.

℞. Succi Rosarum rubrarum
Sacchari albissimi ana ℔ j. ℥ iiij.
Diagridij ℥ j. ʒ iiij.
Santali rubri Santali albi
Santali Citrini ana ʒ vj.
Spodij de Ebore ʒ iij. Caphuræ ℈ j.

Succus Rosarum cum Saccharo ad iustam consistentiam coquatur, deinde tritæ species adiiciantur.

Hæc cõpositio potest fieri in forma solida.

Expellit flauam bilem citra molestiam: ad morbos articulorum ex biliosis & calidis humoribus natos, ad febresque tertianas confert.

Diaturbith cum Rharbarbaro D. Montagnanæ.

℞. Turbith optimi
Hermodactylorum ana ℥ j.
Rhabarbari. ʒ x.
Diagridij ʒ iiij.
Santali albi Santali rubri Violarum
Zingiberis ana ʒ j. ß.
Mastiches Anisi Cinnamomi
Croci ana ʒ ß.
Sacchari albissimi triplum, hoc est ℔ j. ℥ ij ʒ ij.

Potest fieri in liquida & solida substantia.

EST Cholagogum, Phlegmagogum, & Melanogogum.

* *Diaturbith maius D. Petri de Tussignano.*

℞. Turbith optimi ℥ j.
Diagridij
Zingiberis ana ʒ iiij.
Cinnamomi
Garyophyllorum ana ʒ ij.
Galangæ Piperis longi
Macis ana ʒ j.
Sacchari albissimi ℥ viij. ʒ v.

DVCIT phlegmaticos humores, & purgat, & calefacit.

* *Diaturbith minus Zezaris, ex Mesuæ cap. de Turbith.*

℞. Turbith albi & gummosi ʒ x.

Zingi-

Zingiberis ʒ v.
Mastiches ʒ ij.
Sacchari albissimi ℥ vj. ʒ vj.

Levtier purgat phlegma à stomacho.

Diacarthamum D. Arnoldi de Villanoua.

A

℞. Specierum Diatragacanthi frigidi ℥ ß.
Pulpæ Cytoniorum ℥ j.
Medullæ seminis Carthami ʒ iiij.
Zingiberis albi ʒ ij. *
Diagridij ʒ ij.
Turbith ʒ vj.
Mannæ granatæ ʒ ij. B
Mellis rosati colati ℥ j.
Hermodactylorum ʒ iiij. *
Sacchari albissimi ℥ x. ʒ iij. *

Fiat in liquida substantia.

Cùm autem species reseruare volueris, mel rosatum non conuenit addere.

Pvlpa *siue caro Cytoniorum hic requiritur exsiccata.*

P. C. SCHOL.

Diacarthamum.] *Cùm apud diuersos auctores diuersimodè legatur Diacarthami descriptio, atque hanc quoque ab Arnoldi variare dicat Franc. Alexander; Arnoldo tamen hãc acceptam feremus, tantisper dum eiusdem genuinam descriptionem Franc. Apollo in Arnoldi nobis libris commonstrauerit. Interea quoniam hanc vtilem repererint multi, eam conficere Officinæ possunt.* A

Mannæ ʒ ij.] *℥ ij. hîc legi debere vel pueri animaduerterent. ita vt à tot tantísque viris* B

(qui alioquin se satis emunctæ naris esse putant) id non esse olfactum, stupescam. Sed innumera huiuscemodi hocce in libello restituta conspicies, ab aliis ne cogitata quidem; quorum rationes in aliud tempus seruamus.

PRODEST in euacuatione choleræ & phlegmatis.

A *Hiera Picra simplex D. Galeni.*

℞. Cinnamomi
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Asari Spicæ nardi Indicæ Croci
Mastiches Chiæ ana ʒ vj.
Aloës non lotæ ʒ c.
Mellis despumati ℔ iiij. ℥ iij.

Cùm hæc confectio magis confortatiua quàm solutiua esse debeat, cum aloë lota conficienda est.

P. C. SCHOL.

A *Vt ex ipsissima Galeni mente confectio hæc paretur, qualiq; modo à peritis medicis hodie confici iubetur: Croci ʒ v. & Aloës ʒ xc. tantùm imponenda sunt.*

CONTRA biliosos, putres, marcidosq. humores, qui ori ventriculi insederunt, remedio est; item iis quorum faciem pallor decolorauit: iis quoque quorum oculis obiectæ culicum aut pilorum imagines obuersantur, alui recrementa mediocriter mouet, ad iecur vsq. progrediens: lædit quibus iecur calidius exhrbet negotium, & stomachum iuuat.

Hiera picra cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ simplicis sine aloë
Agarici

Agarici Trochiſcati ana ℥ iiij.
Aloës non lotæ ℥ j.
Mellis deſpumati ℥ vj.

Hiera Piera compoſita D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spicæ nardi Indicæ
Croci Schœnanthi Aſari
Xylocaſiæ
Xylobalſami } *quorum loco ſumantur ſuccedanea, vt ſuprà.*
Carpobalſami
Violarum Abſinthij Epithymi Agarici
Roſarum Turbith Colocynthidis
Maſtiches ana ℈ ij. A
Aloës non lotæ ʒ x. ℈ ij.
Mellis deſpumati ℥ viij.

P. C. SCHOL.

Ana ℈ ij.] *Fuchſius ana ʒ ß. legi vult, Cordum reprehendens cùm in idem recidant: concluduntur enim ſimplicia omnia vnico ana: & Aloës ad pondus omnium legunt Nicolai exemplaria. Inanis itaque eſt Fuchſii reprehenſio.* A

FACIT ad diuerſas capitis, & aurium, & oculorum diſtemperantias, ſtomachum quoq. optimè purgat, affectiones hepatis emendat, ſplenis duritiem & denſitatem emollit & extenuat. Renibus & veſicæ prodeſt, & matricis diſtemperantiam emendat.

Hieralogodium, ſeu potius Hiera Logadij D. Nicolai.

℞. Pulpæ Colocynthidis
Polypodij ana ʒ ij.

Euphor-

Euphorbij Polij montani minoris
Cocci Gnidij ana ℥ j. ß. Ǵ vj.
Absinthij
Myrrhæ Troglodyticæ ana ʒ j. Ǵ xij.
Centaureæ minoris Agarici Hammoniaci
Folij [*aut succedanei eius.*]
Spicæ nardi Indicæ Scyllæ assatæ
Diacridij ana ʒ j.
Aloës Comarum Thymi
Casiæ ligneæ Chamædryos Bdellij
A Prassij ana ℈ ij. Ǵ xiiij.
Cinnamomi Opopanacis Castorei
Aristolochiæ longæ Leucopiperis
Macropiperis Melanopiperis Croci
Petroselini Macedonici
Sagapeni ana ʒ ß.
Hellebori nigri
Hellebori albi ana Ǵ vj.
Mellis despumati triplum, hoc est ℥ x. ʒ iij. ℈ j. Ǵ iiij.

Quædam exemplaria habent Colocynthidis ℥ *ij. sed maximo errore: nos itaque veram compositionem Nicolai Alexandrini sequimur, qui habet hanc proportionem.*

COCCI *Gnidij debent esse* ʒ j. ß. Ǵ *xij si Alexandrinum Nicolaum sequi volumus impressum, qui habet* ʒ *xvij. & hæc compositio habet decimam partem Nicolai: itaque si* ʒ j ß. *&* Ǵ *xij. multiplicentur per decem, erunt* ʒ *xvij.*

Nota ℈ *ij. &* Ǵ *xiiij. sunt decima pars drachmarum nouem: in Nicolao autem Alexandrino impresso non nouem, sed vndecim legitur: sed hoc factum est vitio librariorum, xj. pro ix ponentium,*

sium, quamuis impressus codex pro xj. habeat 11. id est vndecim per ciphras scriptum. Quod autem legendum sit ix. & non xj. indicat degradatio ponderis in tota hac confectione.

P. C. SCHOL.

℈ ij. Ġ xiiij.] *Fuchsius sinistrè ex Myrepso legit hic ℈ j. tantùm.* A

Cocci Gnidij debent esse ʒ j. ß. Ġ xij.] *In Nicol. Alex. non aduertit mendum Cordus. Non enim ʒ xvij. sed xvj. legendum esse, & ratio & Myrepsus Fuchsii docent: quare in contextu ʒ j. ß. Ġ vj. rectè à Cordo posita sunt, præter suam ipsiusmet existimationem.* B

EXTERMINAT diuturnas & inueteratas passiones, id est, maniam, & omnes melancholias atque epilepsias. Scotomaticos, id est vertiginosos & spumantes, caducos, & qui sibi præmordent linguam, cephalalgicos, hemicranicos, & qui ita vexantur ex capitalibus commotionibus, vt videantur quasi dæmonium habere, qui appellantur spatici, data purgat, ne incendium aut lipothymia generetur corpori, quod suprascriptis passionibus subiacet, quibus inuitis etiam medetur. Paralyticis & tremulis subuenit: Datur indigestis, cardiacis, pleuriticis, hepaticis, spleneticis; Elicit menstrua. Nephreticos; arthriticos, & ischiadicos subleuat: Venena & venenatas passiones & morsus admodum persanat: Lepras & varias zermas emendat. Est autem sine vllo periculo, neque alias molestias infert accipientibus, daturque de ea ter in mense pondus drach-

drachmarum trium cum mulsæ cyathis iij. & salis cochleari.

Hiera Pachij, ex descript. Nicolai Alexandrini.

℞. Stœchados	Marrubij
Chamædryos	Agarici
Colocynthidis ana ✠ x.	
Opopanacis	Sagapeni
Petroselini	Mali terræ
Piperis albi ana ✠ v.	
Cinnamomi	Spicæ nardi
Myrrhæ	Folij
Croci ana ✠ iiij.	

Mellis despumati triplum, id est ✠ CCLXXXV qui faciunt ℔ iij. ℥ iiij. ✠ v.

Arida omnia in tenuissimum puluerem tundito: liquores verò, opopanacem, sagapenum, electa & pura in mortario tundito: deinde in feruenti mortario cum melle despumato feruenti adhuc vnito, ac reliquis misceto, cùm omnino leuigata fuerint. Cùm verò mel ad dissoluendos hos liquores accipies, de suprascripta quantitate sumito, nihil addendo.

MALVM *terræ, id est, radix Aristolochiæ rotunda vera.*

Scribonius Largus mirum in modum effert huius Hieræ virtutes, quemadmodum etiam Marcellus. Itaque non ab re fuerit tutò ea uti, cùm & nos eius efficaciam aliquoties experti sumus.

✠ *hæc nota significat Romanis scriptoribus denarium. Est autem denarius pondus Romanum*

num drachma paulò grauius. Nam drachmæ octo faciunt vnciam, cùm denarij septem constituant vnciam: non rarò tamen indifferenter pro drachma accipitur, sed malè.

Compositio hæc sanat morbo comitiali correptos, furiosos, scotomaticos, cephalalgicos, facit ad deprauatam in vtramlibet partem. Ad Tetanum, & Cynicum spasmum, præcipuè verò ad pectoris & lateris dolores prodest, ex qualibet causa factos siue latente & occulta, siue manifesta. Præterea neruorum tensionibus mirificè conuenit: Prodest ad articularium morbum, ad spinæ totius & lumborum dolorem. Duritias in mammis mulierum cum dolore consistentes, ex toto interdum sanat. Ad stomachicos euidenter conuenit. Remediat enim eos quibus frequenter acescit cibus, aut assiduè nauseant aut saliua abundant, præcipuè verò Melancholicis benefacit, &c.

Catharticum Imperiale D. Nicolai Alexandrini.

℞. Diagridij
Sacchari ana ʒ viij.
Cinnamomi Nardi Saxifragiæ
Polypodij ana ʒ iiij.
Garyophyllorum Zingiberis
Celticæ [*id est, Spica Celtica.*]
Macropiperis Melanopiperis Cardamomi
Amomi [*eius vice sume nostrum Calamum aromaticum.*] ana ʒ iij.
Mellis despumati ℔ j. ℥ iiij. ʒ vij.

SAXI-

SAXIFRAGIA, *quam Græci describun[t] mediam habet figuram, & magnitudinem int[er] Pulegium & Thymum. Germanicè vocatu[r] Stinplei.*

CAPVT optimè purgat, os bene olens red[dit], ex stomacho & toto corpore vtramque bi[lem] deducit.

Puluis medicaminis Turbith D. Auicennæ.

℞. Zingiberis albi
Mastiches ana ʒ x.
Turbith subtiliss. puluerizati ʒ x.
Sacchari Tabarzeth quantum eorum est.
Commisceantur.

PVRGAT humores phlegmaticos, datur pueris, mulieribus, senibus, & humidis, delicatis & otiosis.

Puluis Senæ præparatæ D. Montagnanæ.

℞. Senæ ʒ xij.
Zingiberis
Macis ana ʒ iij.
Cinnamomi
Tartari ana ʒ j. ß.
Hæc in puluerem redacta commisceantur.
Dosis ʒ j. ante cœnam.

PVRGAT caput mirabiliter.

Puluis aut Tragea laxatiua.

℞. Turbith ℥ j.
Zingiberis Cinnamomi
Mastiches Galangæ
Cardamomi minoris Garyophyllorum

Anisi

Anisi Hermodactylorum
Diagridij ana ℥ ß.
Foliorum Senæ ℥ ij.
Sacchari ℥ iiij.

Misceantur in puluerem contrita.

Purgat cholerã, phlegma & melancholiam.

Puluis Sternutatorius.

℞. Radicum Pyrethri ℥ ß.
Castorei ℥ ß.
Hellebori albi
Hellebori nigri ana ℥ j.
Maioranæ m. j.

Misceantur, fiat puluis lege artis.

Nasalia.

℞. Calaminthæ
Maioranæ Radicis Ireos
Seminis Nigellæ Castorei
Seminis Staphysagriæ ana ℈ j.
Hellebori albi Pyrethri
Nucis moschatæ Myrrhæ rubeæ
Euphorbij ana ℈ ij.

In pulueres singula conterantur, deinde cum Ladani ʒ vj. & melle modico formentur nasalia.

SVPPOSITORIA.

Suppositoria simplicia conficiuntur ex melle & sale simul coctis ad debitam crassitiem.

Species ad Glandes, aut Suppositoria acuta conficienda.

℞. Hellebori albi

Granorum Colocynthidis ana ℥ j. ß.
Esulæ præparatæ
Hermodactylorum ana ℥ j.
Specierum Hieræ picræ simplicis Galen. ʒ
Misceantur puluerizata.

PILVLÆ.

Pilulæ Alephanginæ D. Mesuæ.

℞. Cinnamomi Cubebarum Ligni al
Calami aromatici Macis Nucis mosch
Cardamomi Garyophyllorum Asari
Mastiches Schœnanthi Spicæ Indi
Carpobalsami [*aut. succedanei eius*] ana ℥
Absinthij sicci
Rosarum ana ʒ v.

Conterantur grosso modo, & infundan in aquæ ℔ duodecim, & coquantur lento ig in duplici vase vsque ad consumptionem du rum partium, id est, ad remanentiam ter partis: deinde exprimantur fortiter, & c lentur. In colaturæ ℔ duabus dissolue Alo Succotrinæ multoties in vitreo vase lotæ, cu aqua pluuiali, & iterum siccatæ ℔ j. agitea simul continuè in Sole: deinde addantur p ueris Myrrhæ, Mastiches ana ʒ v. Croci ʒ Deinde quod reliquum est colati decocti aromatibus etiam affundito; & exiccentur Solem vel in stufa, admiscendo subinde qu densatum est, liquido: & linteo puro vas ob gatur aduersus incidentium muscarum & so dium iniurias. Postremò reponatur massa, fiant Pilulæ paruæ cum necessitas requirit.

PIL.

PILVLÆ *Alephangina composita sunt à Mesue, vt confortent potius stomachum & cerebrum, quàm vt aluum ducant. Propterea Aloën toties lotam requirit, & nullum solutiuum medicamentum eis admiscet, sed confortantia omnia, nisi quis solum Asarum excipiendum esse contendat.*

Ista Pilula vbique sunt in frequenti vsu, sed rarissimè vt decebat conficiuntur. nam̄ detrahunt ponderi & numero aromatum, & augent pondus Aloës: quidam etiam impurissimam aloën admiscent, atque ipsius Aloës sordes. Porrò miror cur Mesue iubeat vt decoquantur aromata, cùm tamen omnia aromata tenuissimis constent virtutibus, qua facilè inter decoquendum resoluuntur. Adeò etiam, vt deinde ipsum decoctum aut colatura, prorsus non sapiat aromata qua incocta fuerant. Sed quia ita praparari hanc massam voluit Mesue, in nulla re immutabimus eius placitum.

Quidam confectioni huius massa Pilularum Alephanginarum consulentes, dimidiam aromatum partem cum aqua decoquunt, & Aloën in colatura dissoluunt: alteram autem partem aromatum in minutissimum puluerem redactam, inter exiccandum massa admiscent, non absurda admodum ratione, si aromata decoctionem sustinerent.

VENTRICVLVM, cerebrum, & sensoria humoribus crassis, putridis, pituitosis purgant, & inde natum dolorem dissipant, ventriculum roborant, & concoctionem eius iuuant.

Pillulæ Assaieret D. Auicennæ.

℞. Specierum Hieræ picræ, descriptione G[...]
leni ℥ j.
Mastiches
Myrobal. Citrinorum ana ℥ ß.
Aloës optimæ ℥ ij.
Syrupi de Stœchade q. s.
Fiat Massa.

* BILEM flauam & pituitam sine molesti[...] ventriculo potissimùm vacuant. Quapropt[...] iis qui caput è ventriculo dolent, conueniunt[...]

Pilulæ Arabicæ D. Nicolai.

℞. Aloës optimæ ℥ iiij.
Radicis Bryoniæ
Myrobalanorum Citrinorum
Myrobal. Chebulorum Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicoru[m]
Mastiches Diacridij Asari
Rosarum ana ℥ j.
Castorei ʒ iij.
Croci ʒ j.
Succi Fœniculi q. s.
Fiat Massa.

VALENT ad capitis dolorem, vertiginem hemicraniamque. Lætitiam generant, mentisque vigorem conseruant: Visum acuunt, auditumque amissum reparant: Ac stomachum à vitiosis humoribus purgant.

Pilulæ Arthriticæ siue Arthetica D. Nicolai.

℞. Hermodactylorum Turbith

Agarici ana ʒ iiij.
Colocynthidis Casiæ ligneæ veræ
Spicæ nardi Indicæ Garyophyllorum
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Macis Galangæ
Zingiberis Mastiches
Assæ fœtidæ Fœniculi
Anisi Saxifragiæ Seminis Asparagi
Seminis Rusci [*id est, Brusci.*]
Rosarum
Granorum solis [*id est, Milij solis.*]
Salis gemmei ana ʒ ß.
Scammonij ℥ ij.
Aloës optimæ ad pondus omnium
Succi Fœniculi q. s.
Fiat Massa.

Ex Asparagi & Rusci seminibus tantùm pulpa illa carnosa accipi debet, abiectis corneis seminibus: idq; semper est obseruandum.

VALENT ad podagram, aliosque articulorum dolores.

Pilulæ de Agarico D. Mesuæ.

℞. Agarici ʒ iij.
Ireos
Prassij ana ʒ j. Turbith ʒ v.
Hieræ picræ ʒ iiij.
Colocynthidis
Sarcocollæ ana ʒ ij.
Myrrhæ ʒ j.
Sapæ quantum sufficit.
Fiat Massa.

Ego consulerem, vt Hiera picra nondum me[...] commista acciperetur, hoc est species eius aromati[...] cum Aloë tantùm mistæ: intelligenda autem e[...] Hiera picra simplex Galeni.

SAPA *est mustum optimum ad tertias dec[...]ctum.*

Auxiliantur asthmaticis, & aliis thoracis vi[...]tiis à crassis & pituitosis humoribus natis.

Pilulæ Aureæ D. Nicolai.

℞. Aloës
Diacridij ana ʒ v.
Rosarum
Seminis Apij ana ʒ ij. ß
Anisi Fœniculi
Mastiches ana ʒ j. ß
Croci
Pulpæ Colocynthidis ana ʒ j.
Mucilaginis Tragacanthæ q. s.
Fiat Massa.

CAPVT expurgant, aciem oculorum exa[...]cuunt, flatus ventriculi & intestinorum dissol[...]uunt, ac citra molestiam aluum deiiciunt.

Pilulæ Aggregatiuæ D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Raued Seni ana ʒ iiij.
Succi Eupatorij
* Succi Absinthij ana ʒ iij.
Diacridij ʒ vj.
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. Indorum Agarici
Colocynthidis

Polypo

Polypodij ana ʒ ij.
Turbith optimi
Aloës ana ʒ vij.
Mastiches . Rosarum
Salis gemmei Epithymi
Anisi
Zingiberis ana ʒ j.
Electuarij de succo Rosarum Mesuæ q. s.
Fiat Massa.
RAVED *Seni, id est, Rhabarbarum Orientale optimum.*
SVCCI *Eupatorij & Absinthij debent esse inspissati, vt Aloë.*
Per Eupatorium hoc loco intelligendum est Eupatorium quod Mesue describit, quod idem est cum Gratiola, Germanicè vocatur Weysaurin : copiosè nascitur ad Albin. igitur hîc erit faciendus eius succus.
VALENT ad diuturnas febres, & vitia capitis, ventriculi & iecinoris. Humores item biliosos & pituitosos educunt.

Pilulæ Benedictæ D. Nicolai.

℞. Specierum Benedictæ laxatiuæ ʒ vj.
Mellis Rosati quantum sufficit.
Fiat Massa.
HVMORES pituitosos, potissimùm ad articulos decumbentes eliciunt, à renibus quoque & vesica purgant.

Pilulæ Cochiæ D. Rhasis 9 ad Almansor.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ʒ x.
Colocynthidis ʒ iij. ℈ j.

Scammoneæ ʒ ij. ß.
Turbith,
Stœchadis ana ʒ v.
Syrupi de Stœchade quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

STOECHAS *cùm ſimpliciter & indefinitè ponitur, ſemper eſt intelligenda Stœchas Arabica.*

Cephalica rectiùs appellantur, quòd ſcilicet caput magna efficacia expurgent, ex eoque à neruis humores craſſos euacuent.

Hiera picra Rhaſis 9. ad Almanſ. ad faciendum Pilulas Cochias.

℞. Roſarum rubearum
Spicæ nardi Indicæ Maſtiches
Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Cinnamomi
* Xylocaſiæ veræ [*id eſt, Caſia lignea.*]
Aſari [*videlicet radicum eius.*] ana ℈ j. G vj.
Aloës ʒ vj. ℈ ij.
Fiat puluis.

Pilulæ de Colocynthide D. Meſuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ʒ vj.
Myrobal. nigrorum [*id eſt, Indorum.*]
Myrobal. Citrinorum
Sagapeni Bdellij mollis
* Sarcocollæ ana ʒ v.
Aloës ʒ vij.
Nigellæ Cymini Carmeni Origani Perſici
Naſtur-

Nasturtij albi Salis gemmei
Absinthij ana ʒ j.
Succi porri quantum sufficit.

Fiat Massa.

CYMINVM *Carmenum, id est, Orientale, ex Carmenia regione.*

ORIGANVM *Persicum, idem est quod Creticum Origanum, & est Maioranæ simile.*

NASTVRTIVM *album, id est, Thlaspi, Germanicè Wegekressen: significat etiam Merretich.*

VALENT ad affectus pituitosos & melancholicos, vt alphos curatu difficiles, & iuncturarum dolores.

Pilulæ de Eupatorio maiores D. Mesuæ.

℞. Myrobalan. Citrinorum
Succi Eupatorij Mesuæ
Succi Absinthij ana ʒ iij.
Raued Seni [*id est, Rhabarbari.*] ʒ iij. ß.
Mastiches ʒ j.
Croci ʒ ß.
Aloës bonæ ʒ v.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.

Fiat Massa.

MIRIFICE prosunt in febribus intermittentibus biliosis, morbo regio, iecinorisque obstructionibus.

Pilulæ de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbij
Colocynthidis Agarici Bdellij mollis
Sagapeni ana ʒ ij.
Aloës ʒ v.

Succi porri quantum sufficit.
Fiat Massa.

Ad emittendam hydropicorũ flauã aquam & materiam tumoris discutiendam valent. Opem quoque afferunt lumborum doloribus & podagræ humida causa concitatæ.

Pilulæ Fœtidæ maiores D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Hammoniaci Opopanacis
Bdellij mollis Colocynthidis Seminis Rutæ
Aloës Epithymi ana ʒ v.
Hermodactylorum
Esulæ minoris ana ʒ ij.
Scammoneæ ʒ iij.
Cinnamomi Spicæ nardi Indicæ Croci
Castorei ana ʒ j.
Turbith ʒ iiij.
Zingiberis ʒ j. ß.
Euphorbij ℈ ij.
Succi porri quantum sufficit.
Fiat massa.

Vacuant pituitam crassam, crudam: ob id conferũt affectibus inde natis, arthritidi, podagræ, gonagræ, dolori spinæ & aliarum iuncturarum, ventriculi, colico, alphis, elephantiæ, & albaras.

Pilulæ Fœtidæ D. Rhasis.

℞. Specierum Hieræ picræ Rhasis ʒ x.
Colocynthidis interioris ʒ v.
Euphorbij ʒ ij. ß.
Castorei Piperis Assæ fœtidæ
Sagapeni Opopanacis Scitaragi

Sinapi ana ℥ j.
Centaureæ minoris Elaterij ana ʒ v.
Gummi, siue lachrymæ & liquores omnes densati, in succo Rutæ q. s. dissoluantur: deinde admistis reliquis fiat Massa.

SEITARAGI, *siue Seytari Indum, est herba similis Thlaspi maiori, id est Merretich: Latinè vocatur Lepidium maius: Germanicè, Roßkressen, Pfefferwurtz, Romischkressen & Maurkressen: accipienda autem sunt radices eius aut semina.*

ELATERIVM, *id est, succus fructuum Cucumeris asinini exiccatus.*

Pilulæ de Fumo terræ D. Auicennæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum*] ana ʒ v.
Aloës ʒ vij.
Scammoneæ ʒ v.
Succi fumi terræ clarificati quantum sufficit, vt formetur ter hæc massa: nã cùm primò fuerit siccata massa, plus succi est addendum; & rursum exiccetur, idq́. tertio est faciendum.

Educunt è corpore humores biliosos, acres & salsos: ideoque aduersus omnia cutis vitia valent.

Pilulæ de Hermodactylis maiores D. Mesuæ.

℞. Hermodactylorum Myrobal. Citrinorum
Aloës Turbith Colocynthidis
Bdellij mollis Sagapeni ana ʒ vj.

Casto-

Castorei Sarcocollæ Euphorbij

Opopanacis Seminis Rutæ

Seminis Apij ana ʒ iij.

Croci ʒ j. ß.

Succi caulium quantum sufficit.

Fiat Massa.

Aduersus podagram & arthritin prosunt.

Pilulæ Indæ Haly D. Mesuæ.

* ℞. Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum.*]

Hellebori nigri

* Polypodij ana ʒ v.

Epithymi

Stœchados ana ʒ vj.

Agarici Lapidis Lazuli loti

Colocynthidis

* Salis Indi [*aut Salis gemmei.*] ana ʒ iij.

Succi Eupatorij inspissati

Spicæ Indicæ ana ʒ ij.

Garyophyllorum ʒ j.

Hieræ picræ simplicis Galeni ʒ xij.

Succi Apij quantum sufficit.

Fiat Massa.

VALENT ad affectus melancholicos, cancrum, elephantiam, alphos nigros curatu difficiles, melancholicum morbum, & inde ortum timorem & mærorem, quartanam, icterum splenicum & splenis odorem.

Pilulæ Hieræ simplicis Galeni, lib. 6. Tuendæ val.

A ℞. Aloës ʒ L.

Cinnamomi

Xylo-

Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Aſari Spicæ nardi Indicæ Croci
Maſtiches Chiæ ana ℥ iij.
Mellis roſati quantum ſufficit.
Fiat Maſſa.

P. C. SCHOL.

Pilulis his, vt ex Galeni ipſiſſima ſententia conficiantur, & veluti apud peritiores hodie vſus obtinuit, Aloës ℥ xlv. & Croci ℥ ij. ß. tantùm hîc indenda ſunt.

ADVERSVS vitia ventriculi ex humoribus biliosis & pituitoſis nata, proſunt.

Pilulæ de Hiera compoſitæ D. Nicolai.

℞. Cinnamomi
Spicæ nardi Indicæ Croci
Schœnanthi Aſari Xylocaſiæ
Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Violarum Abſinthij Epithymi Agarici
Roſarum Turbith Colocynthidis
Maſtiches ana ℥ j.
Aloës ad pondus omnium, hoc eſt ℥ ij.
Fiat Maſſa cum aqua Endiuiæ.

OPEM ferunt vitiis capitis, neruorumque ab humoribus pituitoſis procreatis.

Pilulæ Hieræ cum Agarico.

℞. Specierum Hieræ ſimplicis Galeni
Agarici Trochiſcati ana ℥ iiij.
Aloës bonæ ℥ j.
Mellis roſati quantum ſufficit.

Fiat

Fiat Massa.

AVXILIANTVR stomachicis, asthmaticis, aliis stomachi ac thoracis vitiis à crassis & pitui-tosis humoribus natis.

Pilulæ de lapide Lazuli, siue Cyaneo D. Mesuæ.

℞. Lapidis Lazuli abluti ʒ vj.
Epithymi
Polypodij ana ʒ. viij.
Scammoneæ Hellebori nigri
Salis Indi, aut gemmei ana ʒ ij. ß.
Agarici ʒ viij.
Garyophyllorum
* Anisi ana ʒ iij.
Specierum Hieræ simplicis Galen. ʒ xv.
Succi Endiuiæ quantum sufficit.
Fiat Massa.

VALENT ad affectus melancholicos, & bile vsta natos.

Pilulæ de lapide Armenio D. Mesuæ.

℞. Lapidis Armeni loti & præparati
Hieræ picræ ana ʒ v.
* Epithymi Agarici.
Polypodij ana ʒ viij.
Scammoneæ coctæ in Cytonio ʒ iij.
Garyophyllorum ʒ j.
Salis Indi [*aut gemmei*] ʒ j. ß
Cum succo Endiuiæ conficiatur massa.

MELANCHOLIAM, & bilem vstam multipli-cem vtramque clementer vacuant, ob id mor-bis inde natis conferunt.

Pilu-

Pilulæ de Mezereo D. Mesuæ.

℞. Foliorum Mezerei præparatorum ʒ v.
Myrobal. Citrinorum ʒ iiij.
Myrobal. Chebulorum ʒ iij.

Confice cum Thereniabin vel Tamarindis in aqua Endiuiæ dissolutis q. s.

THERENIABIN *siue Tereniabin, est Manna Orientalis, quæ Græcis vocatur Drosomeli & Aërομeli.*

SEROSVM excrementum valenter purgant, seu aquas; ob id hydropem iuuant.

Pilulæ Lucis maiores D. Mesuæ.

℞. Rosarum Violarum Absinthij
Colocynthidis Turbith Cubebarum
Calami aromatici Nucis moschatæ
Spicæ nardi Indicæ Epithymi
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Seselios Seminis Rutæ Schœnanthi Asari
Mastiches Garyophyllorum Cinnamomi
Anisi Fœniculi Apij
Casiæ ligneæ [*videlicet veræ.*]
Croci Macis ana ʒ ij.
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum Myrobal. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorum
Raued Seni [*hoc est, Rhabarbari*] ana ʒ iiij.
Agarici Senæ ana ʒ v.
Euphragiæ ʒ vij.
Aloës Succotrinæ ad pondus omnium, id est ℥ viij. & ʒ ij.

Succi

Succi Fœniculi quantum sufficit.
Fiat Massa.
EXCREMENTA capitis pituitosa educunt, visumque roborant.

Pilulæ Lucis minores D. Mesuæ.

℞. Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Carpobalsami [*aut succedanei eius*] ana ʒ j.
Chelidoniæ [*videlicet maioris radicum*] ʒ v.
Rosarum Violarum Absinthij
Euphragiæ ana ʒ iij.
Senæ Epithymi Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorum
Agarici Colocynthidis Schœnanthi Lycij
Lapidis Lazuli loti ana ʒ ij. ß.
Aloës optimæ ad pondus omnium
Succi Fœniculi aut Chelidoniæ quantũ sufficit.
Fiat Massa.
IDEM quod priora possunt, atram tamen bilem magis vacuant.

A *Pilulæ Mastichinæ Petri de Ebano, siue Conciliatoris.*

℞. Mastiches ʒ iiij.
Agarici optimi ʒ iij.
Aloës electæ ʒ x.
Infundatur Agaricus in Aceto & Oxymelle simplici liquidiusculo per diẽ & noctẽ, & rursum exiccetur: deinde formetur Massa cũ succo Artemisiæ, aut cum Syrupo de Stœchade.

P. C. SCHOL.

A *Eo quòd Cordus bis eandem pilularum harum descriptio-*

descriptionem posuerat, ponderibus tantùm in altera quadruplicatis, nos vnam earum tamquam frustraneam expunximus.

Præseruant stomachũ ab omni ægritudine, leniter purgant, & maximè confortant, & non permittunt humores corrumpi, & qui eis vtuntur, præseruantur à doloribus stomachi, capitis, ventris, & matricis: conferunt tristibus & melancholicis, & vitia matricis corrigunt.

Pilulæ de Aloë & Mastiche D. Nicolai.

℞. Aloës ℥ j. Mastiches ℥ ß.
Garyophyllorum
Rosarum rubearum ana ʒ j.
Croci Diacridij ana ℈ ij.

Conformetur Massa cum succo fœniculi aut Absinthij.

Respiciunt virtutẽ naturalem: purgant incolumiter stomachum à phlegmate & à cholera.

Pilulæ de Aloë lota.

℞. Aloës lotæ cum succo rosarum rubearum ℥ j.
Agarici Trochiscati ʒ iij.
Mastiches ʒ ij.
Specierum Diamoschi dulcis ʒ ß.

Cum vino maluatico cogantur in massam.

VENTRICVLVM, cerebrum, viscera reliqua, oculos, vterum putridis humoribus purgant, & roborant.

Pilulæ de Rhabarbaro D. Mesuæ.

℞. Raued Seni [*id est, Rhabarbari.*] ʒ iij.

Succi Glycyrrhizæ
Succi Absinthij
Masticbes ana ʒ j.
* Myrobal. Citrinorum ʒ ij. ß.
Seminis Apij
* Seminis Fœniculi ana ʒ ß.
Trochiscorum diarhodon ʒ iij. ß.
Hieræ picræ simplicis ʒ x.
Aquæ Fœniculi quantum sufficit.
Fiat Massa.

IN febribus diuturnis, iecinoris obstructi-nibus, & aquæ inter cutem initiis conferunt.

Pilulæ Pestilentiales Rufi, quæ aliter De tribus vocantur.

℞. Aloës electæ ℥ ij.
* Myrrhæ optimæ ℥ j.
* Croci sinceri ℥ ß.
Confice cum vino aromatico.

MIRIFICE aduersus pestiferæ luis contag- populatim grassantia pollent. Humores etia- ventriculo immersos educunt.

Pilulæ de Sarcocolla Haly D. Mesuæ.

℞. Sarcocollæ ʒ iij. Turbith ʒ iiij.
Colocynthidos Zingiberis ana ʒ j.
Salis gemmei ʒ j.
Aquæ Rosarum quantum sufficit.
Fiat Massa.

PITVITAM vacuant, ob id pituitosis affecti- bus commodant.

Pilulæ Sine quibus esse nolo D. Nicolai. *

℞. Aloës optimæ lotæ ʒ xiiij.
Myrobal. Citrinorum
Myrobal. Chebulorum
Myrobal. nigrorum [*id est, Indorum*]
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum
Rhabarbari Mastiches Absinthij
Rosarum Violarum Senæ Agarici
Cuscutæ ana ʒ j.
Scammoneæ præparatæ ʒ vj. ß.

Dissoluatur Scammonea in succo Fœniculi sufficienti, & cum hac dissoluta Scammonea formetur massa.

Mirabiliter purgant choleram, phlegma & melancholiam: valent propriè ad cataractas, & obscuritates oculorum, visum custodientes: & aurium dolorem sanant, & iliosis conferunt.

Pilulæ Stomachicæ Alkindi D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum
Myrobal. nigrorum
Myrobal. Chebulorum ana ʒ iij.
Rosarum Mastiches ana ʒ ij.
Cardamomi Ligni aloës Santali Citrini
Cubebarum Garyophyllorum Schœnanthi
Nucis moschatæ ana ʒ j. *
Raued Seni [*id est, Rhabarbari*] ℥ ß.
Turbith ʒ vij.
Aloës ad pondus omnium.

Fiat Massa.

Cerebrum, & ventriculum corruptis humo-

riosus purgant, ventriculum roborant, concoctionem iuuant, appetentiam excitant.

Pilulæ Stomachicæ D. Mesuæ.

℞. Myrobal. Citrinorum Aloës
Turbethi ana ʒ x.
Rosarum Spicæ Indicæ
Mastiches ana ʒ ij. ß.
Anisi ʒ j. ß.
Salis Indi [*aut salis gemmei.*]
Croci ana ʒ j.

Formetur massa cum succo Absinthij.

Biliosos & pituitosos vacuant humores, eos potissimum qui caput & ventriculum obsident.

Pilulæ Imperiales Magistrales.

℞. Cinnamomi
Amomi [*eius loco sumatur Acorus verus.*]
Anisi Mastiches Cardamomi minoris
Zingiberis Zedoariæ Maceris
Nucis moschatæ Garyophyllorum Croci
Cubebarum Ligni Aloës Turbethi
Tereniabin [*id est, Mannæ.*]
Agarici Foliorum Senæ
Myrobal. Citrinorum Myrob. Chebulorum
* Myrobal. Indorum Myrob. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ℈ j.
Rhapontici veri [*id est, Rhabarbari,*] ad pondus omnium
Aloës quantum totum æquat.

Conficiantur cum Syrupo rosato aut violato.

Modicum soluunt, & plurimum confortant stomachum, & omnia intestina frigida

munīunt

muniunt virtutes naturales, remouent frigiditatem, clarificant sanguinem & spiritum.

Pilulæ de Opopanace D. Mesuæ.

℞. Opopanacis Hermodactylorum
Sagapeni Bdellij mollis Ammoniaci
Colocynthidos ana ʒ v.
Croci Castorei Myrrhæ rubræ Zingiberis
Piperis Macropiperis [*id est, nigri.*]
Casiæ ligneæ Myrobal. Citrinorum *
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ʒ j.
Scammoneæ ʒ ij.
Turbethi ʒ iiij. Aloës ʒ xij.

Cogantur in massam cum infusione gummi in aqua caulium.

VALENT ad paralysim, spasmum cynicũ, gonagram, podagram, & aliorũ articulorum dolores, morbosq́. partium neruosarum frigidos.

Pilulæ de Quinque generibus Myrobal. D. Nicolai.

℞. Quinque genera Myrobalanorum
Agarici Diacridij Colocynthidos
Senæ ana ℥ ß.
Epithymi Turbethi Anisi
Marathri Mastiches
Lapidis Lazuli præparati ana ʒ ij.
Aloës ℥ j.

Formetur massa cum succo Absinthij.

P. C. SCHOL.

Ana ℥ ß.] *Cùm Cordus hîc ana ʒ ß. deprauatè*

natè posuisset, Fuchsius æquè malè ℥ ij.ß. legendu[m] putat.

EDVCVNT humorem cholericum, phl[e]gmaticum & melancholicum, & clarifica[n]t sanguinem.

Pilulæ de Octo rebus, siue Optomere D. Nicolai.

℞. Aloës Diacridij ana ℥ ij.
Interioris Colocynthidis Epithymi
Agarici Mastiches Dauci Cretici
Myrob. Chebulorum Absinthij ana ʒ j.
Cum succo Solani conformetur massa.

PVRGANT humores crassos à capite, visu[m] clarificant, & cataractas oculorum prohiben[t].

Pilulæ de Serapino D. Mesuæ.

℞. Sagapeni Ammoniaci Opopanacis
* Bdellij ana ʒ ij. Seminis Apij Ammi[i]
Hermelæ [*id est, seminis Rutæ siluestris.*]
Anisi ana ʒ j.
Acori [*id est, Calami aromatici.*]
A Casiæ ligneæ veræ Calaminthæ
Centaurij [*minoris scilicet.*]
* Polij Costi Salis gemmei ana ʒ ß.
Aloës ʒ vj. Colocynthidos ʒ v.
Cogantur in massam cum aqua aut succ[o] Matricariæ.

NOTATO: *Ingreditur secundum Mesue Seitar[a]gum Indum. sed Clementius Clementinus loco eiu[s] posuit Casiam ligneam.*

P. C. SCHOL.

A Casiæ] *Seitaragi Indi (quod Lepidium h[...] lo[...]*

loco interpretandum) apud Mesuem legi, rectè olfecit Fuchsius, falliq; Cordum & Clementinum dextrè censet.

POLLENT ad ischiadem, podagram, & reliquarum iuncturarum dolorem, ac etiam vteri; mensesque promouent.

Pilulæ de Bdellio maiores D. Mesuæ.

℞. Bdellij ʒ xij. Ammios ʒ iij.
Myrob. Chebulorum Myrob. Indorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorum
Conchularum venerearum adustarum
Succini aut Karabæ ana ʒ ij. ß.

Maceretur Bdellium in succo foliorũ Porri, & conficiatur massa.

VALENT ad fluxum hæmorrhoidum & vlcerum in eis, & ad menses immodicos.

Pilulæ de Cynoglossa D. Nicolai.

℞. Cynoglossæ rad. Opij
Seminis Hyoscyami ana ʒ iiij.
Myrrhæ Troglodyticæ ʒ vj.
Thuris masculi ʒ v.
Garyophyllorum ʒ ij.
Cinnamomi Styracis rubei ana ʒ ij.

Cum aqua rosarum conficiatur massa.

MAGNAM vim obtinet in tenuibus sistendis destillationibus, ac doloribus mitigandis.

Pilulæ Bechicæ.

℞. Pineorum nucleorum
Amygdalarum ana ℥ j. ß.
Glycyrrhizæ ʒ vj.

Succi glycyrrhizæ ℥ iiij.

Cum aqua rosarum conformetur massa.

ADVERSVS tussim veterem pollent, & gutturis ac faucium asperitatem.

Pilulæ Alephanginæ D. Valerij Cordi

℞. Myrobalan. Chebulorum
Myrob. Citrinorum Myrobal. Indorum
Myrobal. Bellericorum
Myrobal. Emblicorum ana ℥ j.
Acori veri Galangæ Zedoariæ
Doronici Romani Radicularum Asari
Dictamni nostratis radicum Absinthij
Rosarum ana ʒ iiij.

Contundantur omnia crassiusculè, & Myrobalani per se macerentur priùs in aquæ clarissimæ fontanæ ℔ iiij. per horas xxiiij. deinde coquantur donec ferè tertia pars aquæ sit in vaporem resoluta: posteà coque etiam radices & aromata lento igne in duplici vase, cum aquæ clarissimæ ℔ vj. & affunde his anteà coctas Myrobalanos cum suo iusculo: vltimò rosas adiiciendo, coquantur vsque ad tertias: coletur posteà validè exprimendo: hinc in colatura dissolue

Aloës optimæ & lotæ, ac rursum exiccatæ ℔ iij.

Ponantur omnia in vitrea patina ad solem aut in stuffam, & agitentur sæpissimè, vt concrescens in margine Aloë liquido commisceatur: cùm verò mellis spissitudinem fuerint consecuta, tunc adde sequentium specierum puluerem minutissimè tritum:

℞. Galangæ Cyperi Zedoariæ Doronici

Lign

Ligni aloës Cinnamomi Schœnanthi
Nardi Celticæ radicularum Nucis moſchatæ
Macis Cubebarum Cardamomi
Garyophyllorum ana ʒ iiij.
Maſtiches
Succini [*id eſt, Caraba*] ana ʒ vj.
Myrrhæ
Croci ana ʒ iiij.

Agitentur optimè cum aloë ſpecies, & fiat maſſa cum diligentia.

MYROBALANI *omnes hoc pondus debent habere, exemptis nucleis ſiue lignis.*

PILVLÆ *iſtæ Alephanginæ ſunt efficaces, imò efficaciores prioribus: relinquimus tamen vnicuique liberum arbitrium, alterutram vel vtramque componendi.*

Hoc loco non debet poni Dictamnus Creticus, ſed radices Diptamni, quæ vulgò in vſu ſunt, & propriè cortex radicum eius. Germanicè vocatur Aſchwurtz, propterea quòd folia eius ſunt ſimilia Fraxino arbori: & hac eſt vera Fraxinella, vulgò ab Italis dicta. *

Aloën lauandi modus in poſtrema huius libri parte, quæ eſt De præparatione ſimplicium medic. docebitur.

TROCHISCI.

Trochiſci de Vipera D. Andromachi.

℞. Carnis viperinæ cum anetho, ſale & aqua coctæ ℥ viij. *
Panis tritici puriſſimi triti & cribrati ℥ ij.

Formentur trochisci cum iusculo, in quo de coctæ fuerint carnes Viperinæ, & inunganti cum Opobalsamo, aut oleo Macis aut Garyophyllorum, aut Nucis moschatæ : sed oleum Garyophyllorum propiùs accedit ad naturam Balsami. Siccentur in loco vmbroso, libero ventoque perflabili.

VIPERA est serpens, quem recentiores vocant Tirum, Itali verò Marassum & Scurzionem, vt scribit Nicolaus Leonicenus: ingrediuntur autem hi Trochisci in Theriacam : apud nos verò nondum licuit videre hoc serpentum genus. Igitur ex Italia peti debent veri Trochisci de Vipera.

Trochisci Scyllitici Andromachi.

℞. Scyllæ assatæ ℔ j.
Farinæ Orobi ℥ viij.
Formentur Trochisci secundum artem.

Trochisci Hedychroi D. Aëtij.

℞. Mari [*siue Maiorana, aut loco eius Dictamni Cretici.*]
Asari Sampsuchi
Aspalathi [*eius loco sumatur semen Agni casti.*]
Opobalsami [*eius loco accipiatur oleum Garyophyllorum.*]
Schœnanthi
Calami aromatici [*eius loco sumatur Galanga.*]
Phu pontici ana ʒ j. G xv.
Xylobalsami Cinnamomi
Costi ana ʒ j. ß.
Myrrhæ Troglodyticæ

Folij

Folij [*aut succedanei eius.*]
Spicæ nardi Indicæ Croci
Casiæ ana ʒ iij. ß. Ӡ xv.
Amomi [*aut succedanei eius,*] ℈ ij. Ӡ xiij.
Masticheς ana ʒ ß. Ӡ vij. ß.
Vini veteris odorati dulcis quantum sufficit, formentur Trochisci.

MARVM *herba est non dissimilis Maioranæ, eius loco accipitur Dictamnus Creticus.*

SAMPSVCHVS, *id est, Maiorana, quidam habent Amaracum, quod idem est. Non enim debet hoc loco accipi Matricaria, aut Cotula fœtida, quæ etiam vocatur Amaracus.*

ASPALATHVS *est cortex quidam odoratus, eius loco accipe lignum Aloës, aut Santalum Citrinum odoratissimum, aut semen Agni casti.*

FOLIVM.] *pro Folio sume Spicæ Romanæ radicum, Macis, ana partes æquales.*

HI *Trochisci appellantur ab Arabibus Alindaracaron, à recentioribus verò, vt Nicolao, sunt parum immutati, & vocantur Diacoralli.*

Trochisci Hedychroi D. Galeni.

℞. Corticum radicum Aspalathi [*ipsius loco sumatur semen Agni casti.*]
Calami aromatici [*sume eius loco Galangam.*]
Costi Asari Xylobalsami Phu
Amaraci [*hic significat Maioranam.*]
Mastiches ana ʒ vj.
Schœnanthi Cinnamomi ana ʒ xij.
Amomi Casiæ *
Rheu pontici [*eius loco sume Rhabarbarum*] ana ʒ xv.

Nardi Indicæ
* Folij ana ʒ xvj.
* Myrrhæ Croci ana ʒ xij.

Omnia subtilissimè trita cum vino Falerno, in Trochiscos formentur, qui in vmbra exsiccentur, & Opobalsamo aut oleo Garyophyllorum inuncti reponantur.

GALENVS *in libello De Theriaca ad Pamphilianum scripto, ad hunc modum præcipit conficiendos esse Hedychroos Trochiscos. Sunt enim proximis non ignauiores.*

Pro Aspalatho quo caremus, licet accipere semen Agni casti, aut Lignum aloës, aut Santalum citrinum odoratum. Oportet etiam diligenter aduertere, ne pro Aspalatho Aspaltum legatur aut accipiatur.

Pro Amomo vero, quo caremus, pone Carpesium, aut vocatum Calamum aromaticum.

Pro vino Falerno, accipe aliud quoduis vinum generosissimum.

P. C. SCHOL.

Troch. horum descriptionem in Cordo vitiatè positam, hîc ex Andernaci versione restitui.

Trochisci Hedychroi alij, Galeni.

℞. Mari Amaraci [*id est, Maiorana.*]
Asari Aspalathi ana ʒ ij.
Schœni [*id est, Squinanthi.*]
Calami odorati Phu pontici
Xylobalsami [*aut succedanei eius.*]
Opobalsami [*aut succedanei eius.*]
Cinnamomi Costi ana ʒ iij.
Myrrhæ

Folij

Folij Malobathri [*aut succedanei eius.*]
Nardi Indicæ Croci
Casiæ ana ʒ vj.
Amomi [*aut succedanei eius*] ʒ xij.
Mastiches Chiæ ʒ j.
Vini Falerni quantum sufficit.

Formentur Trochisci, & in vmbra exiccentur, Opobalsamo aut oleo Garyophyllorum vncti.

Pro Maro, sume Dictamnum Creticum.

ASPALATHI *loco sume lignum Aloës, aut Santalum Citrinum aut semen Agni casti, vt Galenus de Succedaneis dicit.*

Pro Calamo, sume Galangam.

Pro Opobalsamo, sume oleum Garyophyllorum.

Pro Malobathro, sume Spicæ Romanæ radices, aut Spicæ Romanæ Radicum, & Macis ana partes æquales.

CASIA, *id est, Casia lignea aromatica similis Cinnamomo.*

AMOMI *loco sume vocatum Calamum aromaticum.*

MASTICHE *Chia, id est, Mastix è Chio insula, quæ est optima.*

HÆC *est genuina Hedychroi compositio, vt Galenus dicit, & hæc debet ingredi Theriacam Andromachi senioris.*

GALENVS *primo libro de Antidotis ad hunc modum carmine describit compositionem Hedychroi magmatis, vbi Theriacæ compositionem docet. Non tamen diligenter distinguit pondera rerum. Nam omnia coniungit coniunctio-*

iunctionibus copulatiuis, τὲ & καὶ, *hoc est*, QVE & ET.

A. *Trochisci Cyphi D. Damocratis.*

℞. Carnium Vuæ passæ albæ & pinguissimæ
Terebinthinæ coctæ ana ʒ xxiiij.
Myrrhæ
Schœni [*id est, Schœnanthi.*] ana ʒ xij.
Calami vnguentarij ʒ ix.
Cinnamomi ʒ iiij.
B Bdellij Onychis Nardi spicæ
Casiæ optimæ [*quæ est similis Cinnamomo.*]
Cyperi purgati
Arceuthidum maximarum & pinguissimarum
ana ʒ iij.
Aspalathi ʒ ij ß. Croci ʒ j.
Mellis optimi
Vini ana quantum satis est ad formandum & incorporandum.

MELLIS *& vini parum debet addi, vt tantùm cum his conficiantur Trochisci.*

CARNES *Vuæ passæ atque Iuniperi baccas recentes & pingues minutissimè conscindito tunditoq́ue, deinde Bdellium Myrrhamq́ue affuso vino diluito: posteà reliqua omnia in tenuissimum puluerem redigito, ac demum adhibito modico mellis despumati optimi, Trochiscos formato.*

Arabes hos Trochiscos vocant Cochion.

Per Vuas passas hîc intellige eas quas vocant Vuas Cybibas, vulgò Cibeben.

TEREBINTHINÆ *coctæ: quomodo coquatur Resina Terebinthina, ostendam inferiùs in tractatu De præparatione medicamentorum.*

CALAMVS *unguentarius, id est, aromaticus verus; pro quo sume Galangam, quia hodie caremus vero Calamo aromatico.*

ONYCHIS, *id est, Blattæ Byzantiæ electæ.*

CYPERVM, *purgatum præcipit accipiendum, quoniam plerumque fibris sordidis sunt obsitæ radices eius.*

ARCEVTHIDES, *sunt baccæ Iuniperi. hîc autem debent accipi Iuniperi magnæ grandes baccæ: quoniam autem caremus ipsis, vulgaris & minoris Iuniperi baccas accipere licet.*

Pro Aspalatho sumatur semen Agni casti, ex mente Galeni de Succedaneis.

P. C. SCHOL.

Troch. hi apud Galenum leguntur lib. 2. Antid. A

Onychis, Bdellij.] *Fuchsius unà cum Cordo duas hîc distinctas res legit, intelligit ac defendit mordicus. Matthiolus verò atque Franciscus contrà unà cum Andernaco & Martiano Rota Galeni interpretibus pro unica eademque re, ambas eas voces intelligendas esse strenuè contendunt, & unguim Bdellij tamquam Bdellium ungui simile, legendum esse sentiunt atque volunt.* B

Trochisci Ramich D. Mesuæ.

℞. Succi Acetosæ [*aut loco eius succi Citoniorum austerorum*] ℥ xvj.

Rosarum ℥ j. Granorum Myrti ℥ ij. *

Bulliant parũ & colentur, colaturæ addãtur Gallarum iamiam tenuissimè tritarum ℥ iij.

Coquantur denuò aliquantulum, deinde insper-

inspergatur sequentium specierum minutissimus & optimè commistus puluis.

℞. Rosarum ℥ j.
Santali Machoziri ℥ j. ʒ ij.
Gummi Arabici ℥ j. ʒ iiij.
Carnium Sumach
Spodij ana ℥ j.
* Succi Agrestæ ʒ vij.
* Succi granorum Myrti multum tritorum ℥ iii
* Ligni Aloës Garyophyllorum Mastichis
Nucis moschatæ ana ʒ iij.

Misceantur omnia optimè, deinde exiccentur, exiccata rursus in tenuissimum puluerem terantur, & formentur Trochisci subtiles cum Camphoræ aureo vno, & aqua rosarum quantum sufficit. Exiccentur in vmbra libera, exiccati reponantur.

VENTRICVLVM, cor, hepar, imbecilla firmant: & lubrica viscera ac intestina, choleram morbum sistunt, acrimoniam obtundunt, animum reddunt tranquillum, omnem hæmorrhagiam cohibent, ob quam naribus sanguine fluentibus flando impellitur, aliis medicamentis miscetur.

A

Trochisci de Cappare D. Mesuæ.

℞. Corticum radicum Capparis
Seminis Agni casti ana ʒ vj.
Seminis Nigellæ veræ
Calaminthæ
Succi Eupatorij [*id est, Gratiolæ.*]
* Acori

Amygdalorum amarorum
Sem. Nasturtij Ammoniaci
Foliorum Rutæ
Radicis Aristolochiæ rotundæ veræ ana ℥ ij.
Cyperi
Scolopendriæ ana ℥ j.

Formentur Trochisci cum Hammoniaco prædicto in aceto dissoluto, & exiccati reponantur.

SCOLOPENDRION *est Ceterach, & non Lingua ceruina.*

P. C. SCHOL.

Troch. de Capp.] *Compositionem hanc apud Cordum mancam esse cùm Fuchsius meritò conqueratur, nos eam hîc ex vetustis partim exemplaribus, partim ex Minoritarum in Mesuem (ex quibus pleraque alia) restitutionibus, suæ integritati reposuimus. Qui, inquam, Fraterculi hoc nomine herclè plurimum laudis ac præmij merentur, quòd extra professionem etiam ea in re plura præstiterint soli, quàm innumeri alij; quamquam eos cespitare quandoque, & iudicio carere interdum satis sit in confesso: laborem interim indefessum, quem in restituendo impenderunt, negotiumq; ipsum tam ingens, tantiq; commodi nobis præstitum haud exosculari, magnisq; efferre præconiis non debemus. Immeritò itaque nimisq; quàm decent, à quibusdam exagitantur boni fratres.* A

AD splenis duritiem & flatus eius dissipandos valent.

Trochisci de Eupatorio D. Mesuæ.

℞. Tereniabin [*id est, Manna.*]
Succi Eupatorij ana ℥ j.
* Rosarum ℥ ß. Spodij ʒ iij. ß.
Spicæ nardi Indicæ ʒ iij.
Rhabarbari Asari
Anisi ana ʒ ij. ß.

Formentur Trochisci cum aqua Cuscutæ, in vmbra libera ventoque perflata exiccati reponantur.

Pro Spodio sumatur Ebur combustum.

EVPATORIVM *Mesuæ, intelligẽdũ est Gratiol*

OBSTRVCTIONEM & tumorem præter naturam hepatis & lienis sanant, ac inde natas febres antiquas, & harum rigorem, ictерum, a incipientem hydropem.

A *Trochisci Diaui, seu potius, Diaion D. Nicolai.*

℞. Florum Violarum viridium ʒ v.
Amyli ʒ iij.
Seminis papaueris albi ʒ ij. ℈ j.
* Rhabarbari ʒ j. ℈ ij.
Seminis plantaginis ʒ j.
Balsami [*loco eius oleum Garyophyllorum*] ℈ j.
Rhodostagmatis quantum sufficit.

Formentur Trochisci.

DIANI, *vel* DIAVI, *aliàs vocantur hi Trochisci, sed corrupte nomine.*

B PER VIOLAS, *hoc loco oportet intelligere Violas albas, quæ hodie vocantur Cheyri Citrini, vulgò Gelbe Violen.*

Per Balsamum intelligitur Opobalsamum.
RHODOSTAGMA, *id est, aqua Rosarum.*

P. C. SCHOL.

Troch. Diani.] *horum Troch. duas descriptiones in idem recidentes, alterius pondere tantùm triplicato, mendoq; in Rhabarb. pondere sublato; temerè Cordus posuerat. Mancè enim ibidem* ℈ j. *quod & Fuchs. ritè animaduerterat, positus erat, cùm* ʒ j. ℈ ij. *vt restitui, legendum sit.* A

Per Violas.] *Malè id sentit Cordus, vt & Fuchs. docet: non enim Dialeucoïon, hoc est, ex Violis albis, quas Cheyri vocamus, sed Diaïon, hoc est, ex Violis nigris seu Martiis dictis, appellantur hi Trochisci. Violæ itaque Martiæ virentes hic intelligendæ veniunt.* B

EXCALFACTIONES mitigant, aluumque emolliunt.

Trochisci de Lacca D. Mesuæ.

℞. Laccæ mundatæ
Succi Glycyrrhizæ
Absinthij Berberis
Succi Eupatorij [*id est, Gratiolæ.*]
Rhabarbari Aristolochiæ longæ Costi Asari
Amygdalorum amarorum
Rubeæ Tinctorum
Anisi Apij Schœnanthi ana ʒ j.

Formentur Trochisci dragmæ pondere cum aqua Eupatorij.

Mesue intelligit suum Eupatorium, id est, Gratiolam.

Trochisci de Lacca valent ad obstructio- *

nes hepatis & lienis, & inde natas febres vari[...] antiquas,& ascitem per vrinas mouent.

Trochisci Diarhodon D. Nicolai.

℞. Rosarum viridium ʒ iiij.
Spodij [*id est, Eboris combusti*] ʒ ij.
Santali rubri ʒ j. ß. G vij.
Santali albi ʒ j. G xij.
* Croci ℈ ij. G viij.
* Camphoræ G xij.

Aquæ Rosarum quantum sufficit, formen[...]tur Trochisci.

Ista compositio debet administrari in magnis con[...]fectionibus ipsius Nicolai.

Trochisci de Rhabarbaro D. Mesuæ.

℞. Raued boni [*id est, Rhabarbari.*] ʒ x.
Succi Eupatorij [*id est, Gratiolæ.*] ʒ iiij.
* Rosarum ʒ iij.
Spicæ nardi Indicæ Anisi
Rubiæ tinctorum Seminis Apij
Absinthij Asari ana ʒ j.
* Amygdalarum amararum ʒ iiij.

Formentur Trochisci aurei vnius ponder[...] cum aqua Cuscutæ.

VALENT ad hepatis obstructionem, dolo[...]rem, tumores præter naturam, affectus inuete[...]ratos eiusdem, & hydropem, & icterum, & for[...]mæ corruptionem.

Trochisci de Berberis D. Mesuæ.

℞. Berberis ʒ ij.
Spodij Xyloaloës

Semi.

[S]eminis Acetosæ Mastiches
[G]alliæ moschatæ veræ
[S]picæ nardi Indicæ ana ʒ j.
[R]osarum ʒ v.
[G]ummi Arabici ʒ iij.
[A]quæ rosarum quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

Trochisci de Berberis seu Oxyacanthæ [v]alent ad intemperiem calidam, fluorem alui, [&] hepatis dolorem.

Trochisci Galliæ moschatæ D. Mesuæ.

℞. Xyloaloës crudi ʒ v.
[A]mbræ ʒ iij. Moschi ʒ j.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua rosa[r]um factæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci parui.

Cerebrum, corque roborant, vomitum & [a]lui profluuium sistunt, oris atque adeò corporis totius odorem commendant.

Trochisci Alyptæ Moschatæ D. Nicolai.

℞. Ladani purissimi ℥ iij.
Styracis Calamitæ ℥ j. ß.
Styracis rubræ ℥ j.
Ligni aloës ʒ ij. Ambræ ʒ j.
Camphoræ ℈ j. ß. Moschi ℈ ß.
Aquæ rosarum quantum sufficit.
Formentur Trochisci secundum artem.

Styrax *rubea, hîc non significat Thymiama, aridum illum & nigrum corticem; sed resinam Styracis quæ subrufa aut flaua est, id est, optima Styrax.*

Valent pueris patientibus asthma & constrictionem pectoris, & etiam non valentibus lac retinere. Fit inde optimum fumigium & odoriferum, & assumuntur etiam ad pretiosissimas medicinas.

Trochisci de Agarico D. Mesuæ cap. de Agarico ex Haly.

℞. Agarici electi ℥ iij. Salis gemmei ʒ [illegible]
Syrupi acetosi simplicis quantum sufficit.

Formentur Trochisci, & reponantur in calido siccoque loco.

Pvrgant ex cerebro & capite phlegma crassum cũ cholera mistũ. Et præcipuè educunt e pectore crassos humores, putridos & viscosos.

Agaricus Trochiscatus D. Mesuæ, cap. de Agarico ex Galeno.

℞. Agarici electi ℥ iij.
Vini infusionis Zingiberis quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

Trochisci de Charabe D. Mesuæ.

℞. Charabis aureos vj.
Cornu cerui vsti Gummi Arabici assati
Corallij rubri vsti Tragacanthæ
Acaciæ Hypocistidis
Balaustiorum florum Mastiches Laccæ
Papaueris nigri assati ana aureos ij.
Thuris Croci
Opij ana aureum j. ß.
Mucilaginis Psyllij quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

Fiunt

Fiunt & hi Trochisci sine Opio.

TROCHISCI de Charabe siue ex Succino, inuenti sunt ad restingendum sanguinem vndecumque fluentem, menstrua, sputum, fluxum sanguineum, & hæmorrhoïdalem: & consolidant vlcera pectoris & pulmonis.

Trochisci de Myrrha D. Rhasis.

℞. Myrrhæ ℥ iij. Lupinorum ℥ v.
Foliorum Rutæ Mentastri
Pulegij ceruini Cymini
Rubiæ tinctorum Assæ fœtidæ
Sagapeni Opopanacis ana ℥ ij.
Succi Artemisiæ quantum sufficit.

Formentur Trochisci secundum artem.

MENTASTRUM *est siluestris Menta pilosis & hirsutis foliis.*

PULEGIUM *Ceruinum, id est, Dictamnus Creticus.*

PROVOCANT menstrua, & sedant passiones, quæ ex retentione menstruorum proueniunt.

Trochisci de Alkekengi D. Mesuæ.

℞. Fructuum Alkekengi ℥ iij.
Seminis Citrulli Seminis Albatechæ
Seminis Cucurbitæ ana ℥ iij. ß.
Boli Armeniaci Gummi Arabici Thuris *
Sanguinis Draconis Papaueris albi
Amygdalorum amarorum
Succi Glycyrrhizæ Tragacanthæ Amyli
Pinearum ana ℥ vj.
Seminis Apij Charabis
Boli [*aut eius loco Terra sigillata.*] *

Hyoscyami Opij ana ℥ ij.
Succi Alkekengi quantum satis fuerit ad formandum Trochiscos.

Fiunt & hi Trochisci sine Opio.

ALBATECHA *siue Batega, est Melon magnus Indus, viridis & subniger.*

TROCHISCI Alkekengi seu Halicacabi valent ad renum & vesicæ vlcera, & natam inde dysuriam.

Trochisci de Rosis D. Rhasis.

* ℞. Rosarum ℥ iij.
* Ligni aloës
* Spicæ nardi Indicæ Masticheѕ
Casiæ ligneæ [*aut succedanei eius.*]
Florum Squinanthi Cinnamomi
Absinthij ana ℥ j.
Vini veteris quantum ad formandum Trochiscos satis fuerit.

SVNT efficaces ad multos affectus, præsertim ad ventriculi dolorem, malam coctionem, febres antiquas, hydropem incipientem, & illos maximè quibus forma corrumpitur.

Trochisci de Camphora Mesuæ.

℞. Rosarum ℥ iiij.
Spodij Glycyrrhizæ ana ℥ ij.
Seminis Cucurbitæ. Seminis Citrulli
Seminis Cucumeris Seminis Melonis
Tragacanthæ Croci Gummi Arabici
Spicæ nardi Indicæ ana ℥ j.
Santali citrini ℥ ij. ß.
Ligni aloës Cardamomi Amyli

Camphoræ ana ℈ ij.
Sacchari Tabarzeth
Tereniabin [*id est, Manna*] ana ℥ iij.
Mucilaginis Psyllij cum aqua rosacea factæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

TROCHISCI Camphoræ conferunt ad febres ardentes, bilis & sanguinis feruorem, ventriculi & hepatis intemperiem calidam, & ab his sitim inexpletam: icterum quoque ac phthisim & hecticam curant.

Trochisci de terra sigillata D. Mesuæ.

℞. Sanguinis Draconis
Gummi Arabici assati Trochiscorũ Ramich
Rosarum rubrarum Seminis Rosarum
Amyli assati Spodij Acaciæ
Lapidis Hæmatitidis Hypocistidis
Florum Balaustiorum Boli Armeniaci
Terræ sigillatæ [*vel boli Armeni*]
Corallij rubri Charabis ana ℥ ij.
Margaritarum Tragacanthæ
Papaueris nigri ana ℥ j. ß.
Seminis Portulacæ assati
Cornu ceruini vsti Thuris *
Gallarum Cypressi *
Croci ana ℥ ij.
Aquæ Arnoglossæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci.
Et quandoque adduntur Opij ℥ ij. *

SPODII.] *pro Spodio sume Ebur combustum præparatum.*

SEMEN *Rosarum hic significat Antheram,*

id est, luteos apices, qui sunt in Rosis: hi exiccati rubescunt.

GALLÆ *Cypressi, etiam vocantur nuces Cypressi.*

P. C. SCHOL.

Mesues exemplaria Gallas absolutè scriptas habent.

SVNT admodum efficaces ad sputum sanguinis, cum aqua Plantaginis poti: ad fluorem verò sanguinis è naribus, fronti illiti: ad menses immodicos, vtero iniecti vel pubi illiti: ad mictum sanguinis, in vesicam iniecti; & ad alias hæmorrhagias, parti sanguine fluenti impositi.

Trochisci de Spodio Mesuæ.

℞. Rosarum rubearum ℨ xij.
Spodij ℨ x. Seminis acetosæ ℨ vj.
* Seminis Portulacæ
Coriandri præparati & tosti
Pulpæ Sumach ana ℨ ij. ß.
* Amyli assi Florum balaustiorum
Baccarum Berberis ana ℨ ij.
Gummi Arabici assati ℨ j.
Agrestæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci.

VALENT ad febres biliosas cum alui fluore: inflammationem ventriculi & hepatis, & sitim continuam sedant.

Trochisci de Absinthio D. Mesuæ.

℞. Rosarum Absinthij Anisi ana ℨ ij.
Raued [*id est, Rhabarbari.*]

Succi

Succi Eupatorij [*id est, Gratiolæ.*]
Aſari Seminis Apij
Amygdalorum amarorum
Spicæ nardi Indicæ Maſtiches
Folij ana ʒ j.
Succi Endiuiæ quantum ſufficit.

Formentur Trochiſci ſecundum artem.

Pro Folio accipe radices Spicæ Romanæ, aut radicum Spicæ Romanæ & Macis ana partes æquales.

OBSTRVCTIONES ventriculi & hepatis, & ab his dolorem, & febres antiquas tollunt, dictas partes reliquasque nutritorias roborant, ac appetentiam excitant.

Trochiſci Alhandal D. Meſuæ.

℞. Pulpæ Colocynthidis ℥ x. A

Incidantur minutiſſimè, & fricentur cũ olei Roſacei ℥ j.

Deinde ſume Tragacanthæ
Gummi Arabici Bdellij ana ʒ vj.

Macerentur hæc in aqua roſacea, donec liquefiant & diſſoluantur: deinde cum parte reſolutarum lachrymarum formentur ex prædicta Colocynthide Trochiſci qui ſiccentur, & cùm fuerint ſiccati, cõtundantur minutiſſimè, & rurſum formentur Trochiſci; cum reliquo diluto lachrimarum, atque reponantur.

Trochiſci Colocynthidos in Hieram Hermetis, & Compoſitiones alias iniiciendi loco Colocynthidos, ſuntq́; ſalubriores quàm ipſa Colocynthis.

P. C. SCHOL.

℥ x.] *Cordum hîc falli Bernardus Dessennius in suis illis verbosis Commentariis, miserè exclamat, eò quòd ℥ x. pro ʒ x. vt ipse inquit, hîc posuerit: cùm ipsemet hac in re (vt & plerisque aliis locis) iudicio vacuus, toto erret cælo. Verùm in alio Dispensariolo Senatus sui iussu emisso, dextrè resipuit, à suis collegis forsan monitus. Proinde quid Fuchsius artis nostræ (vt & plurimis aliis locis liquet) nescius, in Pharmaceuticas rationes, hoc loco suis annotationibus imaginando deliret, nescio. Mihi breuitati studendum est.*

Trochisci Bechÿ albi.

℞. Sacchari albissimi ℔ j.
Sacchari Candi optimi
Sacchari Penidij ana ℥ iiij.
Ireos ℥ j. ʒ vij.
Amyli ℥ ij. ß.
Mucilaginis Tragacanthæ albissimæ cũ aqua Rosacea factæ quantum sufficit.
Formentur Trochisci parui, & signentur.

AVXILIANTVR tussiculosis, & difficulter spirantibus.

Trochisci Bechÿ nigri.

℞. Succi Glycyrrhizæ ℥ iiij.
Styracis Calamitæ ℥ j. ß.
Sacchari candi ℥ ij. ß.
Specierum Diaireos Salomonis
Specierum Lohoch sani ana ℥ ß.
Sacchari penidij ℔ ß.

Saccha-

Sacchari albiſſimi ℔ ij. ℥ iij.
Mucilaginis Tragacanthæ cum aqua Hyſſopi factæ quantum ſufficit.
Formentur Trochiſci, & ſignentur.
ABSCISSÆ vocis iacturam reſarciunt, & proſunt his qui patiuntur tuſſim calidam & ſiccam: leniunt pectus, & facilitant ſputum.

TROCHISCORVM DVÆ SEQVENTES VALERII CORDI *deſcriptiones huic editioni nunc primùm acceſſerunt.*

Trochiſci de Lacca Val. Cordi.

℞. Laccæ electæ ℥ iiij.
Ligni Guaiaci ſcobina in minimam ſcobem ſeu raſuram detriti ℔ j.
Coquatur lignum Guaiacum in ℔ iiij. aquæ cæleſtis ad conſumptionē ferè dimidiæ partis: In colatura deinde coquito rad. Rubeæ tinctorum ℥ iiij. donec remaneat ℔ j. ß. Dein iterū colato, & colaturæ iniice prædictas ℥ iiij. Laccæ, & ad ignem coquito, donec Lacca diſſoluatur. Poſteà colato & exprimito, & abiice ſuperfluitates Laccæ. Colaturam dein ad ſpiſſitudinem aliquā coquito, & inſperge ſequentes pulueres:
℞. Ariſtolochiæ longæ Radicis concauæ
Rhabarbari Coſti veri ana ʒ ij.
Zedoariæ Galangæ Aſari radicum
Curcumæ Cinnamomi Ligni aloës
Nucis moſchatæ Schœnanthi ana ʒ j.
Camphoræ ℈ j.

Miſcean-

Misceantur omnia optimè, & formentu[r] Trochisci drachmæ vnius pondere.

RADIX *concaua, Helwurtz, quæ falsò appellatu[r] Aristolochia rotunda.*

HOS Trochiscos composui aliquibus ob[-] structione splenis hepatisque laborantibus, & præsenti auxilio id malum curauerunt.

Trochisci de Succino Valerij Cordi.

℞. Ambræ excellentissimæ
Succini albissimi ana ℥ j.
Succini Phalerni
Succini cerei ana ℥ iiij.
Succini nigri Camphoræ
Margaritarum non perforatarum
Margaritarum perforatarum ana ʒ ij.
Onychis Dentaliorum
Entaliorum Vmbilici marini
Lapidum cancrorum
Synodontum Ligni aloës Cinnamomi
Schœnanthi Nucis moschatæ Cubebarum
Cardamomi Croci Cyperi rotundi
Zedoariæ Doronici ana ʒ j.

Conterantur omnia minutissimè, & conficiantur Trochisci cum mucilagine Tragacanthæ albissimæ in aqua Maioranæ dissolutæ.

AMBRA *est succinum Orientale.*

SVCCINVM *est quod Arabibus vocatur Carabe, Germanis Agstein siue Bernstein: Sudaniis, Gentar: Gallis, Ambre. Est enim Succinum nihil aliud quàm Ambra Germanica.*

Phalernum, id est, flauum & clarissimum, & omnino pellucidum.

Cereum,

Cereum, id est, quod ceræ colorem habet, nō adeò pellucidum est.

Nigrum Succinum alio nomine vocatur Gagates lapis, Germanicè Swartzer Agstein, oder Swartzer Bernstein.

Inter emendum album Succinum, vitare oportet scobem & ramenta: nam hæc solent pro albo Carabe vendi. Cùm enim Cereum aut Phalernum Succinum tornatur, candida ramenta remittit. Ideoq; integras glebas candidi Succini emere oportet. Est enim valdè pretiosum.

Onychis, id est, Blattæ Byzantiæ.

Vmbilici marini, Germanicè Meerbonen.

Lapis Cancrorum, id est, quos vocant Oculos cancrorum.

Synodontes lapides sunt in capite Synodontis piscis inuenti: qui si haberi non possunt, quoniā piscis marinus est, pro iis accipiantur lapilli qui bini inueniuntur in capitibus piscium fluuiatilium, quos Raulperszken Germanicè vocant.

Hi Trochisci faciunt ad calculū, ad tumentem ventriculum, vertiginem, epilepsiam, apoplexiam, tremorem & imbecillitatē cordis, ad paralysim, si dantur in aquis appropriatis, cum Betonicæ floribus, aut Lauendulæ, aut Tiliæ: & ad suffocationes & strāgulationes vteri valent.

OLEA.

Oleum ex ligno Iuniperi.

Fictile vas in foueam ponatur, supra id aliud fictile angusti orificij inuersum ponatur, recentibus Iuniperi lignis minutimque incisis plenum,

plenum, cui ſubducatur lamina ferrea foram-
nibus peruia, vt deſtillet liquor, & ne ligni ſ
gmenta delabantur; bene autem aptentur,
luto ſapientiæ circumlinantur fictiliũ orifici
ne quidquam expiret. Poſteà inferius ficti
vſq. ad collũ ſuperioris obruito terra, & fa
pauimento ignem circa & ſupra fictile ſuperi
accendito atque ardere ſinito aliquot horas. Po
ſtremò liquorem qui deſtillauit, auferto. Cui
vſus eſt purgandis ſordidis vlceribus.

EMENDAT cutis infectiones, ſerpiginem
cancrum, vlcera maligna, qualia quæ in tibi
& cruribus quorundam, malum mortuum r
centiores vocant.

Oleum ex Iuniperi baccis.

*Oleum è Iuniperi baccis elicitur per artem diſti-
landi, vt Vinum ſublimatum. Quia verò minor
emitur quàm vt ab aliquo Pharmacopola prepa-
rari queat, confectionem eius non indicabimus.*

Oleum Nardinum ſimplex D. Meſuæ.

℞. Spicæ nardi aromaticæ ℥ iij.
Vini Aquæ ana ℥ ij. ß.
Olei ſeſamini ℔ j. ß.

Coquantur in duplici vaſe, donec vinum &
aqua in vaporem reſoluantur: coletur deinde
oleum, & colatum reponatur abiecta Nardi
ſpica.

VAS *duplex, Græcè vocatur* DIPLOMA
*conſtat duobus crateribus, altero alteri impoſito
ita vt in vnum aromata & oleum coniician-
tur*

ur, in alterum verò aqua fundatur, qua subie-
ctis prunis calefacta suo tempore vnguenta & olea
decoquit: est autem hoc notandum in omnibus aro-
maticis oleis quæ decoquuntur.

CALEFACIT, tenuat, digerit, modicè adstringit, proinde affectus omnes frigidos & flatulentos cerebri, ventriculi, hepatis, lienis, renum, vesicæ, vteri magnoperè iuuat: naribus infectum caput purgat, corporis colorem & odorem commendat.

Oleum Nardinum compositum D. Mesuæ.

℞. Spicæ Indicæ ℥ iij.
Sampsuchi [*id est, Maiorana*] ℥ ij.
Xyloaloës Enulæ Folij Indi
Calami aromatici [*eius loco sumatur Galanga.*]
Foliorum Lauri
Cyperi Schœnanthi
Cordumeni ana ℥ j. ß. *

Contundantur omnia grosso modo, deinde affunde illis
Aquæ fontanæ
Vini ana quantum sufficit, id est, circiter ℥ xiiij.
Olei Sesamini ℔ vj. *

Macerentur per noctem, deinde coquãtur in Diplomate, id est, duplici vase, secundũ artem.

PRO *Folio Indo, recipe Spicæ Romanæ radicum, macis ana ℥ v.*

Oleum Costinum D. Mesuæ.

℞. Costi amari [*optimi & veri*] ℥ ij. *
Casiæ [*aut succedanei eius*] ℥ j.

* Summitatum Sampſuchi ℥ ij.
Vini quantum ſufficit
* Olei ſeſamini ℔ ij.
Macerentur duabus noctibus, deinde c[o-]
quantur in duplici vaſe ſecundum artem.

CASIA, *Aromatica vera, & Cinnamomo ſi[mi-]*
lis accipi debet.

CALEFACIT, obſtructa aperit, neruoſu[m]
genus roborat, vt neruos, muſculos, tendon[es,]
ligamenta, ventriculum. Præter hæc, hepar[,]
capillos: canitiem ob id moratur, & corpo[ri]
colorem ac odorem commendat.

Oleum de Piperibus D. Meſuæ.

℞. Macropiperis [*id eſt, longi.*]
Melanopiperis [*id eſt, nigri.*]
A Leucopiperis [*id eſt, albi*] ana ʒ iij.
Myrobal. Chebulorum
Myrob. Bellericorum Myrob. Emblicorun[m]
Myrob. Indorum ana ʒ v.
Radicum Apij
Radicum Fœniculi ana ʒ iij. ß.
Sagapeni Opopanacis
B Ammoniaci ana ʒ ij. ß.
C Turbith albi ʒ ij. Zingiberis ʒ iij.
Caulis foliorum recentium
Thymi viridis Rutæ viridis ana m. j.
Coquantur ſecundũ artem in aquæ quan[ti-]
tate ſufficienti ad tertias. Colaturæ adde o[lei]
de Cherua ℔ ij. & iterum coque ad conſu[m-]
ptionem aquæ.

P. C. SCHOL.

A Ana ʒ iij.] *Cordus malè* ℥ *iij. hic habebat.*

Amm[oniaci]

Ammoniaci.] *Hyoſcyami fœdè in Cordo legebatur.* B

ʒ ij.] ʒ *xij. vitiosè Cordus ſcripſerat, vt hæc omnia ritè à Fuchſio quoq; dicuntur; quamquam à Monachis hauſta eſſe non dubitem.* C

IVVAT morbos neruorum frigidos, vt paralyſin, ſpaſmum, ſpaſmũ cynicum, tremorem, epilepſiam: adhæc iſchiadem, & cæteras arthritidis differentias, & vteri, coli, renum, veſicæ affectus frigidos, quia calefacit, tenuat, terget: ob id obſtructiones aperit, calculum frangit.

Oleum Mandragoræ D. Nicolai.

℞. Olei ℔ v.
Succi malorum Mandragoræ ℥ viij.
Succi capitum Papaueris hortenſis ℥ vj.
Succi Hyoſcyami albi ℥ iiij.
Succi Violarum
Succi Cicutæ tenerrimæ ana ℥ ij.
Opij Styracis ana ℥ j.

Confice ſic: miſce ſimul omnes ſuccos oleo, atque in vitreo vaſe obſtructo orificio, Soli exponito per decem dies: vndecimo die coquantur in duplici vaſe vſque ad conſumptionem ſuccorum: deinde vbi refrigerari cœperit, cola, & colato oleo adde Styracem & Opium, & confice ſecundum artem.

STYRAX *quidem ſincerus & purus facilè in oleo diſſoluitur.*

OPIVM *verò ſincerum in oleo diſſolui non poteſt. igitur tenuiſſimè tritum inſpergatur oleo, & ſæpè miſceatur: nam niſi in aqua aut vino diſſoluatur, non commiſcebitur oleo.*

Non habentur apud nos Mandragoræ poma; ergo loco succi Mandragoræ pomorum accipe infrascriptam decoctionem.

℞. radicum Mandragoræ, id est Corticum radicum eius ℔ j. Contundantur, & coquantur in aqua sufficienti, & colatum decoctum succi adde.

AD nimios dolores capitis valet, & phreneticis malè dormientibus fronti illitum, & naribus iniectum vehementer opitulatur, pulsibus brachiorum & plantis pedum illitum quocunque modo vigiliis fatigatum celerrimè obdormiscere facit.

Oleum Mastichinum D. Mesuæ.

℞. Olei Rosacei ℥ xij.
Vini odoriferi ℥ iiij.
Mastiches electæ ℥ iij.

Coquantur secundum artem vsque ad consumptionem vini.

CEREBRVM, neruos, iuncturas, ventriculum, hepar corroborat, tumores duros lenit, dolores sedat.

Oleum de Euphorbio D. Mesuæ.

℞. Euphorbij ℥ ß. Olei Cheyrini ℥ vi
Vini odoriferi tantundem, coque secundum artem vsque ad consumptionem vini.

IVVAT maximè frigidos cerebri & neruorum affectus, cephalalgiam, hemicraniam, lethargum, naribus immissum: articulorum quoque & hepatis, & splenis dolores, illitum iuuat.

Oleum

Oleum Castorei D. Iacobi de Manliis.

℞. Castorei Styracis calamitæ Galbani
Euphorbij Casiæ ligneæ veræ Croci
Opopanacis
Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]
Spicæ nardi Indicæ Costi ana ʒ iij. *
Cyperi Schœnanthi Macropiperis
Melanopiperis Sabinæ
Pyrethri ana ʒ ij. ß. Olei ℔ iij.
Vini odoriferi ℔ ij.

Confice sic: Galbanum & Opopanacem in vino seorsim dissolue, deinde reliqua omnia cõtusa cum oleo & vino coquito ad consumptionem vini in duplici vase: posteà cola, & dissolutũ & expressum Galbanum cum Opopanace oleo adfunde, & iterum coque ad consumptionem vini, & repone sæpius miscens in posteum, vt Galbanum & Opopanax in vasis fundo subsidentes, oleo commisceantur.

EST optimum contra omnes ægritudines frigidas, præsertim neruorum & iuncturarum: medetur paralysi, spasmo, tetano, & sedat acerrimos rigores, & frigora febrium, si spina dorsi inatur.

Oleum Scorpionum simplex D. Mesuæ.

℞. Scorpiones numero xx. vel xxx. secundum eorum magnitudines. *
Olei Amygdalorum amarorum ℔ ij.

Macerentur in vase vitreo stricti orificij per dies xxx. caniculares ad solem, vel pluribus diebus: posteà colatum ad vsus repone. *

LAPIDEM renum & veſicæ frangit & e[...] pellit, lumbis, pubi, peritonæo illitum, aut p[...] meatum vrinarium iniectum.

Oleum Scorpionum compoſitum D. Meſuæ.

℞. Ariſtolochiæ rotundæ Gentianæ Cype[...]
Corticum radicum Capparis ana ℥ j.
Olei Amygdalorum amarorum ℔ j. ß.

Macerentur in oleo contuſæ radices ad So[...]lem feruidum diebus viginti: deinde coquan[...]tur aliquantulum in duplici vaſe, iniectis ad v[...]timum ſcorpionibus numero xv. poſteà iteru[...] ſerenis diebus xxx. ad Solem macerentur: po[...]ſtremò excolatum oleum reponatur.

ARISTOLOCHIA *rotunda non eſt Holwurtz ſed radix lutei coloris, odore & ſapore Ariſtolochi[...] longæ: affertur ex Italia.*

VALET contra venena, & peſtilentiam.

Oleum Formicarum.

℞. Formicarum alatarum quantum vis
Olei quantum ſufficit.

Macerentur æſtate ad ſolem diebus xl. poſt[...]eà excolatum oleum repone.

VALET ad confortandum coitum.

Oleum Lumbricorum terreſtrium.

℞. Vermium terræ ℔ ß.
Oleum oliuarum ℔ ij. Vini ℥ ij.

Bulliant omnia ſimul, & fiat oleum: deinc[...] percoletur & reſeruetur.

NER[...]

Nervos infrigidatos confortat, & vtile est doloribus iuncturarum.

Oleum Vulpinum D. Mesuæ.

℞. Vulpem detracta pelle, & abiectis interaneis, incidatur in partes, & coquatur in aquæ fontanæ

Aquæ marinæ ana ℔ iij. ℥ iiij.

Olei veteris clari ℔ iij. ℥ ix.

Salis ℥ iij. Inter coquendum adiice

Anethi Thymi ana ℔ j.

Coquantur autem quousque ab ossibus recedat caro, & aqua consumatur: deinde coletur oleum, & excolatũ ad vsus suos reseruetur.

Qui prope mare non habitant, sumant aquam salsam, id est, muriam, siue aquam fontium salsorum, vbi salinæ fuerint. Porrò ad coquendam vulpem non sufficit aquarum præscriptarum quantitas; ideò accipe quantum abundè satis fuerit, & fortiter vltimò oleum exprime.

Ad podagras, reliquasq. arthritidis species, ac dorsi, renumque dolorem est efficacissimum.

Oleum de Cappare.

℞. Corticis radicum Capparis ℥ j.

Corticum Tamarisci Foliorum Tamarisci

Seminis Agni casti

Scolopendriæ [*id est, Asplenij.*]

Cyperi ana ʒ ij. Rutæ ʒ j. Aceti

Vini optimi ana ℥ ij. Olei maturi ℔ j.

Coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini & aceti.

Valet duritiei, oppilationi, & dolori splenis, ac omni eius ægritudini.

Oleum de Lateribus D. Mesuæ.

℞. Laterem aut tegulã rufam antiquissimam ex rufo luto ductam, eam confringe in frusta mediocria, & in prunis vrito, donec tota excanduerint: deinde è prunis exempta fragmenta restinguito in oleo claro veteri, & dimittito quousque se oleo impleuerint: postea oleo exempta in tenuissimum puluerem contundito, atque in Retortam aut Cucurbitam vitream indito, & secundum artem luto chymistico iuncturas vitrorũ claudito, & subtus accensis prunis oleum elicito & elicitum reponito.

CONVENIT omnibus morbis frigidis. Est enim calidũ, penetratiuum, resolutiuum, mollit dura, & discutit tumida. Opitulatur his qui patiuntur epilepsiam, vertiginem, obliuionem, paralysin, spasmum, dolorem dorsi & genuum, podagram, vel alios iuncturarum & neruorum morbos: medetur spleni, vesicæ & renibus.

Oleum Terebinthinæ.

℞. Resinæ Terebinthinæ aut Laricеæ, quam in Germania Terebinthinam vocamus ℔ iiij.

Eam pone in capacem Retortam, siue Cucurbitam vitream, & per artem destillatoriam elice eius oleum, ita vt Cucurbita aut Retorta arenæ imponatur. Primò autem cum aqua exibit oleum tenue & clarum, secundò aurei coloris, vltimò fuscum & crassum, horum vnumquodque per se auferto & reponito.

CONFERT omnibus ægritudinibus frigidis, & maximè neruorum.

Oleum Tartari.

℞. Tartari puri ℔ iiij.

Pone in ollam, & vre in fornace cum lateribus aut tegulis aut fictilibus, vel per ſe, donec omninò excandeſcat Tartarum. Poſteà impone in ſacculum laneo panno factum, & ſuſpende in cellario, tum deſtillabit ex eo clarus quidam liquor, quem repone. Porrò reverà hic humor non eſt oleum, ſed acerrima aqua.

VALET ad faciem tergendam, & erugandam.

Oleum Cytoniorum D. Meſuæ.

℞. Cytoniorum non excorticatorum
Succi Cytoniorum ana quantum ſufficit.

Incidito Cytonia, & impone in vas vitreum, & affunde ſuccum. Affunde etiam oleum omphacinum, hoc eſt, immaturum, vt excedat eius quantitas ſucci menſuram. Poſteà ſtringe vaſis orificium, & ad Solem omnia macera, aut in æſtuario diebus quindecim: deinde coque in duplici vaſe, & abiice poſthac Cytonia, & adde recẽtia, & rurſum macera & coque, inde etiam tertiò recentia Cytonia impone, & prædicto modo omnia perage, tum repone diligenter obſtructum, ne expiret.

Hodie tanta diligentia non fit hoc oleum: igitur rogo vt maiorem diligentiam impendant.

EST optimum contra debilitatem ſtomachi, vomitum & fluxum, ſiſtit ſudorem, reſtaurat reſolutionem, lapſas vires, corroborat neruos & vires, confortat digeſtiuam.

Oleum ſampſuchinum.

℞. Foliorum Sampſuchi m. iiij.
Serpylli m. ij. Foliorum Myrti m. j
Abrotoni Siſimbrij ana m. ß.
Caſiæ ligneæ veræ ℥ ij.
Olei omphacini quantum ſufficit.

Concidito & contundito omnia, & vitreo vaſi impone, ac infunde oleum vt ſupra ſpecies emineat: tum obſtructo vaſis orificio macera ad ſolem vel in æſtuario diebus octo. Poſteà exprime, & expreſſum oleum infunde recentibus ſpeciebus, & hoc etiam tertiò facito.

Folia vera Myrti accipi debent, quæ ex Italia & Narbonenſi Gallia afferuntur.

SISIMBRIVM, *id eſt, Mentha aquatica. eſt & aliud Siſimbrium in montibus naſcens, multò odoratius. quod melius eſſet ſi vbique haberi poſſet.*

OMPHACINVM, *id eſt, ex immaturis oliuis expreſſum.*

LASSITVDINI vtile eſt, & morbis cerebri & neruorum prodeſt, ob id in balneo inunctum paralyſim iuuat & ſpaſmum cynicum, vulgò torturam oris, naribus iniectum: & auribus immiſſum à flatu tinnitum diſſipat, menſes ciet, ac morſui ſcorpionis prodeſt.

Oleum Vitellorum ouorum.

℞. Oua recentia numero centū; coquito donec penitus indurentur. poſtea vitellos eorum exime, & comminutos aſſa in ſartagine, mouendo donec ruſeſcant, & pinguedinē quandam

dam remittant: deinde offam feruentem iniice in sacculum pilis contextum, & exprime, quodque expressum fuerit oleum repone.

Experientia plurima probatum est, cutim expurgare, impetiginem, serpiginem, & alia cutis vitia persanare, capillos regignere, & vlcera maligna & fistulosa curare.

Oleum Hyperici Iacobi de Manliis.

℞. Summitatum Hyperici iamiam maturescentis ℥ iij.

Macerentur in vino odorifero diebus iij. bulliant deinde in vase duplici obthurato orificio vasis: posteà exprime, & recentis Hyperici par pondus iniice, & iterum macera & coque, & exprime, tum etiam tertiò recens Hypericum adde: & si vinũ minuitur, adde aliquid. Posteà

℞. Terebinthinæ claræ ℥ ij.

Olei veteris clari ℥ vj. Croci ℈ j.

Coquantur in duplici vase vsque ad consumptionem vini: posteà exprime, & à sedimento purgatum oleum repone.

Calidvm est & siccum, stipticum, ob id consolidat vulnera incisorum neruorum & combustionem ignis; sedat dolores femoris & vesicæ, & prouocat vrinam.

Oleum Irinum.

℞. Olei ℔ vj. Vini ℔ j.

Lauetur oleum ter in aqua calida, deinde effusa aqua adde vinum, & insperge

Macis ℥ iiij.

Cardamomi Zedoariæ ana ℥ ij.

Maceren-

Macerentur in loco aliquo calido, obstructo vasis orificio per dies octo: posteà in duplici vase coquito, vsque ad consumptionem vini dimidij. Posteà exprime oleum & insperge ei puluerem subtilem
Iridis Illyricæ ℔ ij.

Macera vt prius diebus octo, deinde exprime oleũ, & recentis Iridis contusæ par pondus iniicito, tunc rursus ad solẽ aut loco calido diebus viij. macerato, & rursum exprime. Postremò etiã tertiò exprime, & aliam Iridẽ adde, & similiter omnia perage: deinde in duplici vase oleum vnà cum vltimò inspersa Iride aliquamdiu coquito; ad vltimum deinde exprime & repone oleum, cumq́. videris subsidere ad fundum vasis Iridis puluerem, leuiter cola.

Cùm ita permutatur crebrò Iris, oleo singulis vicibus aliquid decedit: ideò boni ponderis ℔ vj. olei accipiantur.

ATTENVAT, resoluit, maturat, & digerit malos humores phlegmaticos pectoris & pulmonis, facilitat sputum & anhelitum, sedat tussim & frigidos dolores hepatis, splenis & maximè matricis, resoluit dura apostemata, & mollit durities, & confert spasmo, doloribus iuncturarum, aurium, & fœtori narium.

A *Oleum Irinum D. Nicolai Alexandrini.*

℞. Olei sextarios x.
Aquæ sextarios iij.
Radicum Iridis ℔ iij. ℥ iiij.
Crini domestici radicis ℥ xv.
Cyperi viridis radicum ℥ vj.

Helc-

Helenij ℥ iij. Anchusæ ℥ ij.
Cinnami Assæ Spicæ ana ℥ j.

Contundantur radices & aliæ species, & macerentur in oleo & aqua diebus quinque ad solem vel loco calido, obstructo vasis orificio: posteà supra lentas prunas in duplici vase coquito, donec aqua consumpta fuerit; deinde refrigerare sinito; vltimò exprimito, & cùm aliquid subsederit, sensim excolato oleum.

Nicolai Alexandrini Latinum & impressum exemplar ita tradit huius olei confectionem.

SEXTARIVS *Romanus, mensura est quæ habet olei uncias ponderales xvj. ℥ v. ℈ j.*

CRINON *domesticum, id est, Lilium odoratum album quod in hortis plantatur.*

Non vbique habentur radices Cyperi virides, ideò aridas sume, & vino asperge tritas.

HELENII, *id est, Enulæ Campanæ, videlicet radicum eius.*

ANCHVSA, *est Buglossa siluestris, rubra radice, quam aliqui hodie non rectè Alcannam vocant: tinguntur ea radice vnguenta, & cera.*

CINNAMVM, *idem est quod Cinnamomum.* B

ASSÆ] *ego hic non dulcem Assam, sed fœtidam ponerem; licet tamen vtriusque ℥. ß. accipere.* C

P. C. SCHOL.

Oleum Irinum Nicol. Alex.] *Cùm Myrepsi descriptio ab hac Nicolai diuersa sit, temerè Fuchsius hanc erroneam dicit.* A

Cinnamum.] *Cinnamomum imò legendum; aliquantulum nempe differunt, vt alibi diximus.* B

Assæ.] *Num huius loco Casia cum Fuchsio legendum* C

legendum sit, videndum. Interea fallitur Cordu[s] Azam hic fœtidam intelligendam putans.

VSVRPATVR ad diuturnum catarrhum nar[i]bus illitum. Ozænas & putredines narium au[]fert, tinnitum aurium cum aceto & ruta [] amygdalis amaris commistum, & auribus i[n]iectum tollit, asthmaticis gargarismo adhibit[um] opitulatur, hæmorrhoïdas veteres inunctum [] ue colo iniectum educit.

Oleum Moschelinum D. Nicolai.

℞. Olei puri ℔ viij.

A Aquæ ℔ iij.

Folij [*aut succedanei eius.*]

Spicæ nardi Indicæ

Costi [*odorati & veri.*]

Mastiches ana ℥ iij.

Styracis calamitæ Croci

Myrrhæ Troglodyticæ

B Xylocinnamomi [*in eius absentia corticis Cinna*momi.]

Casiæ ligneæ veræ ana ℥ j. ß.

Carpobalsami [*aut succedanei eius.*]

Garyophyllorum Bdellij ana ℥ j.

C Moschi ʒ vj.

Nuces Indicas num. iiij.

Confice sic: Folium aut eius succedaneum, Myrrham, Casiam, Carpobalsamum, & Bdel[]lium tere, & per biduum in aqua & oleo ma[]cera: posteà coque supra lentum ignem in du[]plici vase vsque ad consumptionem aquæ: de[]inde reliqua omnia in tenuissimum pulue[]rem redacta insperge, excolato & express[o]

oleo

oleo, & iterum macera & coque parumper: vltimò deinde Moschum admisce, & repone, & patere vt aromata subsidant; ea interdum oleo commisce, agitato vase.

Ex Nicolao Alexandrino desumptum est hoc oleum, apud quem non puri, sed Punici olei legitur, id est, in Aphrica nati, quod omnium optimum & dulcissimum existit.

Pro Folio sume radicularum Spicæ Romanæ, macis ana ℥ j. ß.

Pro Xylocinnamomo sume Cinnamomum electum.

NVX *Indica hîc non significat grandem illam nucem quæ vbique Indica nux vocatur, sed nucem moschatam. Nam veteres Græci eam appellant Caryon siue Carydion Indicon, id est, Nucem siue nuculam Indicam: vocatur etiam Caryon Myrepsicon, id est, Nux vnguentaria siue odorata: & Moschocaryon, hoc est, Moschata nux. quod diligenter in hoc oleo notandum est.* D

P. C. SCHOL.

Aquæ] *Fuchsius vinum aquæ loco sumendum satis aptè dicit.* A

Xylocinnamomi.] *Nicolai Alex. exemplar Xylocinnami legit.* B

Moschi ʒ vj.] *Nimia certè quantitate: quare forsan ʒ iij. legendæ erunt, vt pro duobus ij. inferius in vnum contractis, u scriptores olim cæcutientes legerint.* C

Nux Indica.] *Nuces Indicas hodie passim vocatas Fuchsius hoc loco intelligendas; non Nuces Moschatas vulgò appellatas, contendit: eo quòd hasce veteribus Græcis cognitas non fuisse constet.* D

Verùm

Verùm idipſum & de Garyophyllis ac Moſcho hạ compoſitionem quoq; ingredientibus dici poſſet, qu non perpendit Fuchſius. Poſterioris etenim ſec compoſitionem hanc eſſe, quod omnia hîc commem rata cognouit, eſt indubitatum.

Est optimum ad omnem frigiditatem co poris, potiſſimùm ventriculi, & ad dolorem l teris foris inunctū. Stranguriosis & colicis, & a omne neruorum vitium illitum optimè faci miſcetur epithematibus & emplaſtris quæ a ſtomachi & renum affectiones adſciſcuntur.

Oleum Rutæ.

℞. Rutæ recentis inciſæ & contuſæ quantu libuerit, pone in vaſe vitreo, & affunde ol veteris clariſſimi ſufficientem menſuram, & macera ad ſolem, aut in loco calido aliqu diebus quindecim: deinde in duplici va coquito, & abiecta Ruta recentem iniicito & iterum quindecim diebus macerato; po ſteà ſimili modo coquito & exprimito, & tertiò recentem Rutam iniice; macera quo que & cola.

Ita debet præparari oleum hoc & aliquot ſe quentia.

Est calidum, apertiuum, reſolutiuum, & mitigatiuum dolorum, calefacit renes, veſicam matricem, & ſedat dolores eorum, & maxim colicam, ſi venter vngatur, & fiat ex eo ſol clyſter: præterea opitulatur neruis, confer ſpaſmo, & expellit frigidos humores.

Oleum Anethinum.

Oleum Anethinum fit ex floribus & folii

Anethi,

nethi, & oleo veteri claro, eodem modo quo uraceum Oleum.

SEDAT dolores, aperit poros, & resoluit va-ores & apostemata, tumores & durities: mi-gat dolores & rigores febrium, prouocat som-um & sudorem.

Oleum Chamæmelinum.

Oleum Chamæmelinum siue Chamomillæ, t vocant, fit ex floribus Chamæmeli, id est, hamomillæ, & oleo veteri claro, vt Ruta-eum oleum.

VALET ad plura; aperit poros, resoluit vapo-es, sistit fluentes humores, corrigit malas qua-tates, confert neruis & membris neruosis, & pprimè mitigat dolores.

Oleum Lilinum.

Oleum Lilinum, siue Liliorum, fit ex Liliis lbis odoratis recentibus, & oleo veteri claro, t oleum Rutaceum.

SEDAT frigidos dolores pectoris, renum, ve-cæ, matricis, & colicam: est enim calidum, re-olutiuum, mitigat tussim, & efficaciter resol-it, & citiùs maturat apostemata.

Oleum Narcissinum.

Oleum Narcissinum fit primo Vere ex recen-ibus floribus albi Narcissi, qui vocatur Ger-nanicè Mertzenblum, Weysshornungsblum, Veyssaprillenblum, Weyss Iosepsstebe: fit vt Rutaceum.

VALET ad emolliendas vuluæ duritias, præ-lusionesque.

Oleum Ligustrinum D. Mesuæ.

Oleum Ligustrinum, quod Græci vocan Cyprinum, Arabes autem oleum de Alcann fit ex floribus recentibus Ligustri florente vi aut paulo pòst, & oleo veteri clarissimo, modum Rutacei olei.

Ligustrum est arbuscula salicis ferè folio, flo bus paruis candidis, veluti spumosis & mucos Germanicè vocatur Reynweyden & Muntholi Nascitur copiosè ad Rhenum, & in Misnia, Hess Suenia, Wirtenbergensi agro, Thuringia, & cir Nurembergam, non longè à Kalckreut.

PARTES neruosas roborat, & capillos à can tie vindicat.

Oleum Sambucinum.

Oleum Sambucinum fit ex floribus Samb ci, & oleo veteri clarissimo, quemadmodu etiam oleum Rutaceum.

LENIT, abstergit, & mundificat cutim, m detur icteritiæ, & maximè hepati infirmo, o pilato, & plurimum confert doloribus iunct rarum.

Oleum Iasminum.

Oleum Iasminum, quod Arabes vocant I seminum & oleum de Zambach, fit ex floribu Iasminis, siue Iaseminis, siue Zambachi, & ol veteri claro, vt oleum Rutaceum.

Est Iasme flos similis Violis aut Cheyri, a modum odoratus: nascitur in frutice, qui mult viticul

[...]iticulis ascendit pergulas & concamerationes, vt [...]utis. Colitur in Italia & Gallia.

OPITVLATVR corporibus quæ calefactio[...]em laxationemque desiderant.

Oleum Cheyrinum.

Oleum Cheyrinum fit ex Leucoiis luteis, hoc est, ex Cheyris citrinis & oleo veteri claro, [...]t Rutaceum oleum.

Cheyri Germanicè dicuntur Gelbe-Violen.

DOLORES neruorum aliarumque partium corporis mitigat, eaque quæ in thorace, renibus & vesica sunt, discutit.

Oleum Myrtillorum.

Oleum Myrtillorum fit ex Myrtillis, hoc est, baccis veræ Myrti, & oleo omphacino, hoc est, immaturo, eodem modo quo Rutaceum.

Myrtus vera apud nos non nascitur: neque habemus semper virides Myrtillos, sed aridos: vt plurimùm enim ex Hispania & Italia afferuntur: ideò necesse est vt vino odorato aspergantur. *

REFRIGERAT & adstringit, ideoque cœliacis affectibus subuenit, sanat igne ambusta, pustulas erumpentes illitu emendat, attritus hyeme concitatos, & intertrigines illitum corrigit. Sedis rimas, condylomata, luxatos artus persanat, & sudores coërcet.

Oleum Myrtinum.

Oleum Myrtinum fit ex foliis veræ Myrti & oleo Omphacino, id est, immaturo: quemadmodum oleum Myrtillorum.

Quoniam verò Myrti vera recentia folia apud nos haberi nequeunt, ideò sume folia Myrti vera quæ ex Italia & Narbonensi Gallia & Candia af-ferantur denuò, & asperge ea contusa vino vete- odorato, vt dictum est proximè in oleo Myrtilla-rum.

CEREBRVM, neruos, cor & ventriculum roborat.

Oleum Menthæ.

Oleum Menthæ fit ex Mentha crispa satiu & oleo omphacino, id est, immaturo, eodem modo quo Myrtinum aut Rutaceum oleum.

VENTRICVLVM refrigeratum & imbecillum calefacit: firmat nauseam, vomitumque reprimit, appetentiam excitat, coctionemque iuuat.

Oleum Absinthij.

Oleum Absinthij fit ex Absinthio Pontico & oleo omphacino claro, quemadmodum oleum Rutaceum.

Absinthium Ponticum nos non habemus, quod videlicet non adeò calidum est, sed suauioris odoris & valdè adstringens. Nostrum verò Absinthium siue rusticum Absinthium calidius est, & nihil ferè adstringit, vt etiam Galenus scribit: ideò corrigendum est cum Rosis, quæ dimidium eius pondus æquent.

CALEFACIT, ac roborat ea quæ sunt refrigerata, potissimùm verò ventriculum, excitat appetentiam, obstructiones aufert, lumbricosque enecat.

Oleum

Oleum Rosaceum.

Oleum Rosaceum siue Rosarum fit ex Rosarum rubearũ nondum penitus apertarum decerptis foliis & oleo Omphacino, id est, immaturo, eodem modo quo Rutaceum oleum.

Refrigerat & astringit, inflammationibus præsidio est, æstuantem ventriculũ restinguit, erosiones intestinorum clysteribus inditum, & dolores dentium, si eo colluantur, sanat.

Oleum Violaceum.

Oleum Violaceum siue Violarum, fit ex floribus Violarum & oleo Omphacino, id est, immaturo, quemadmodum Rutaceum & Rosaceum.

REFRIGERAT, incandescentibus inflammationum feruoribus vtile est.

Oleum Nenupharis albi.

Hoc oleum fit ex recentibus floribus Nenupharis, quæ albos flores producit; & oleo Omphacino, quemadmodum Violaceum.

NYMPHÆATVM oleum vires habet Violati: refrigerat tamen magis quàm Violatum, & minùs quàm Papauerinum: hypnoticis, & intemperaturam partium, vt renum, calidam sanantibus vtiliter miscetur, & Veneris tentiginem prohibet genitali inunctum, somnum etiam conciliat.

Oleum Nenupharis Citrini.

Hoc oleum fit ex luteis, siue Citrinis Nym-

phææ, hoc eſt, Nenupharis floribus, & o
Omphacino, vt Violaceum oleum.

Oleum Populinum.

Populinum oleum fit primo Vere ex ocu
Populi arboris cõtuſis & oleo veteri claro, la
in aqua calida aliquoties, eodem modo qu
Rutaceum aut Anethinum oleum.

Oleum Populinum D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei ℥ lxxxvj. faciunt ℔ vij. ℥ ij.
Vini ℔ iiij.
Gemmarum Populi arboris recentium Ve
initio collectarum ℔ iij.

Gemmæ Populi diutiſſimè terantur, & m
cerentur in vino & oleo diebus ſeptem, & qu
tidie ſæpè agitentur. Octaua deinde die ſup
lentas prunas in duplici vaſe coquito, vſque
cõſumptionem vini: deinde exprimatur oleu
& reponatur.

Porrò hoc oleum efficacius erit, ſi ſecun
& tertiò recentes Populi gemmæ addantur.

GEMMÆ *Populi, id eſt, oculi Populi.*

Expedit ad capitis dolorem, arthriticis, n
phriticis & podagricis, & vbicumque dolor

Oleum Amygdalorum dulcium.

℞. Amygdala dulcia ſicca, non tamen ranci
contundantur minutiſſimè: poſtea in ſar
gine aliquantulum torrefacies affuſo aq
Roſaceæ modico, poſtea prælo exprime.

LENIT aſperitates pectoris, gutturis
pulmonis, duritiem & ſiccitatem iuncturarum

est suaue in cibis, & confert hecticis & phthisicis; impinguat, auget sperma, sedat tussim & ardorem vrinæ, vesicæ & vuluæ excoriatæ, cum fistula iniectum.

Oleum Amygdalorum amarorum.

Fit hoc Oleum eodem modo quo ex dulcibus Amygdalis.

APERIT oppilationes, & discutit ventositates & vapores, sed potissimum medetur surditati, sibilo & dolori aurium, lenit duritiem neruorum, & delet maculas faciei.

Oleum Balaninum.

Oleum Balaninum fit ex Balano Myrepsica, id est, Glande vnguentaria, quam Arabes vocãt Granum Ben. Fit autem ex tuso assatoque, affusa Rosacea aqua, fructu isto.

Fructus hic ipse Auellanæ magnitudinem habet, colorem candicantem, & figuram vt plurimùm triangularem. Cortice tenui claudit pinguem quendam nucleum fungosa & alba tunica inuolutum. affertur ex Syria & Arabia.

OLEVM Balaninum repurgat maculas, varos, lentigines, cicatricũ nigritias, fucos, aluum soluit, sed ventriculo aduersatur, dolores aurium emendat. Item si sonant aures, vel strepitum, aut sibilum edunt, cum adipe infusum auxiliatur. *

Oleum de Cherua.

Oleum hoc fit ex pingui quodam semine, quod Arabes Cherua, Græci Crotona, Latini

Ricinum vocant. Fit autem eodem modo qu olcum Amygdalorum.

Planta quæ semen hoc producit, vocatur à recentioribus Cataputia maior, ab Italis Palma Christi & Mira solis, à Germanis Wunderbaum, Zekensame, & Heydnisch Sprinckorner.

PRODEST psoris, vlceribus capitis erumpentibus, sedis inflammationibus, vuluis quæ occlusæ conuersæque strangulant; cicatricibu fœdis, aurium doloribus, potu aluum ciet, quis aquis grauatur, lumbricos eiicit.

Oleum Papaueris.

E semine vtriusque Papaueris tam albi quàm nigri exprimitur oleum, eodem modo quo e Amygdalis, Balano Myrepsica, & Cherua.

IMPINGVAT, asperam arteriam lenit, febrium ardorem mitigat, & insomnium.

Oleum Hyoscyami.

Hoc oleum exprimitur ex Hyoscyami semine eodem modo quo ex Papauere.

Oleum Spicæ.

Oleum Spicæ fit per destillationem ex maiori Lauendula, quæ Spica vocatur.

Hoc oleum apud nos maioribus sumptibus fi quàm in Gallia Narbonensi, ideò potius emendum est à mercatoribus, qui illud è Gallia afferunt.

Oleum Laurinum.

Oleum Laurinum apud nos non facilè fieri potest: quoniam verò in magna copia affer-

tur

tur ex Italia & aliunde, ideò facilè emitur à Materialistis.

CALIDVM est & apertiuum, mitigat colicam & frigidos dolores ventris, stomachi, capitis, hepatis, splenis, renum, matricis, neruorum, iuncturarum; denique omnibus ægritudinibus frigidis confert.

Oleum Sesaminum.

OLEVM Sesaminum exprimitur è Sesami semine, eodem modo quo de sem. Papaueris. *

Sesamum verum affertur ex Alexandria Ægypti Venetias: nunc ex Italia & Hispania, vnde ematur sincerum; nam adulteratur oleo Nucum & Papaueris, sed odore & sapore facilè deprehenditur à peritis dolus.

OLEVM Sesaminum impingnat, auget sperma, lenit guttur &. omnem asperitatem & duritiem, & clarificat vocem.

Petroleum Flauum.

PETROLEVM clarum, quoddam est album, quoddam verò aurei coloris: Defluit autem ex petris in Italia & plerisque aliis locis, vnde ad nos affertur.

CALEFACIT, siccat, essentiæ tenuitate in altum penetrat, digerit: proinde materiam omnem excrementosam consumit, ob id epilepsiæ, paralysi, vertigini, obliuioni, & lienis, renum, vesicæ, vteri, neruorum, articulorum omnium, & reliquarum partium neruosarum doloribus frigidis maiorem in modum confert.

Petroleum nigrum.

Petroleum nigrum, siue Naphtha nigra, crassius est quàm flauum: Gignitur autem in agro Brochdorpiano & Brunswicensi in Saxonia.

PETROLEVM, *id est, Naphtha.*

OPOBALSAMVM SVCCEDANEVM PRETIOSVM EVRICII CORDI, *qui Valerij pater fuit, huic editioni ex Val. Cordi scriptis nunc primùm accedens.*

℞. Iridis Illyricæ
Zarnabi longi [*id est, Zedoariæ.*]
Zarnabi rotundi [*id est, Zurumbeth.*]
Cubebarum Cardamomi maioris
Cardamomi minoris Agallochi
Olei Benzoi ana ℨ iiij.
Garyophyllorum Nucis moschatæ Macis
Arceutidum [*id est, gran. Iuniperi.*]
Cassiæ Cinnamomi Santali citrini
Benzoi ana ℨ ij.
Croci Asari Maioranæ Schœnanthi
Nardi Celticæ rad. Rosarum rubearum
Cyperi longi &
rotundi ana ℨ j.
Camphoræ ℈ ij. Moschi ℈ j.

Hæc omnia trita macerentur in vino Rhenano ter sublimato, diebus octo. Posteà diligentissimè distillentur in balneo. Distillatæ deinde aquæ quæ primò exiuerit, cape ℥ vj. in quibus dissolue optimæ, candidissimæ, electæque Myrrhæ ℥ ij. sic tenuissima & præstantissima

ſima pars Myrrhæ, aquæ vitæ miſcetur: craſſior verò inſtar fecis ſubſidet, quæ nequaquam eſt ſeparanda aut excolanda: quoniam in fundo dimiſſa ipſum Opobalſamum aliquot annis conſeruabit incorruptum.

VNGVENTA.

Vnguentum Agrippæ Regis D. Nicolai.

℞. Radicum Bryoniæ ℔ ij.
Radicum Cucumeris aſinini ℔ j.
Scyllæ ℔ ß. Ireos ℥ iij.
Radicum Filicis Radicum Ebuli
Tribulorum aquaticorum ana ℥ ij.
Ceræ albiſſimæ ℥ xv. Olei albiſſimi ℔ iiij.

Radices omnes iſtæ recentes inciſæ & contuſæ macerentur in oleo per dies octo: deinde coquantur, poſteà exprimãtur: & in colato oleo & expreſſo reſoluatur cera, & fiat vnguentum ſecundum artem.

Apud Nicolaum Alexandrinum inuenitur idem vnguentum: ſed impreſſi codices non habent radices Filicis & Ebuli, & Tribulos.

Oportet omnes iſtas radices & tribulos eſſe recentes. quòd ſi neceſſitas vrgeat, & non ſint ad manus recentes, tunc ſume ſiccatas, & affunde vini optimi ℔ iiij.

TRIBVLI *aquatici ſiue marini, ſunt waſſernuſſe, & ipſi fructus accipi debent.* A

P. C. SCHOL.

Tribuli aquatici.] *Deſſennius verò contrà, non fructus, ſed radices hic intelligendas eſſe putat.* A

HYDRO-

Hydropicis omnibusq́ue corporis œdematis succurrit. Neruorum mala sanat, vrinam mouet, extrinsecus illitum ventrem subducit, doloriq́ue renum vtile.

Vnguentum Apostolorum D. Auicennæ.

℞. Terebinthinæ Ceræ albæ Resinæ
Hammoniaci ana ʒ xiiij.
Aristolochiæ longæ Thuris masculi
Bdellij ana ʒ vj.
Myrrhæ Galbani ana ʒ iiij.
Opopanacis Floris æris ana ʒ ij.
Lithargyrij ʒ ix.
Olei, si fuerit æstas ℔ ij.
In hieme autem ℔ iij.
Aceti quantum satis est ad Hammoniacum, Galbanum, & Opopanacum dissoluenda. Confice secundum artem.

Flos *Æris propriè significat grana quædam parua, quæ à partibus æris prosiliunt cùm refrigerantur affusa aqua partes æris: hoc tamen loco solet poni viride æris.*

Est efficax contra vulnera & vlcera difficilia & fistulas: consumit carnem mortuam, & consumptam restaurat, duram mollit, & plagas sanat.

Vnguentum Aregon D. Nicolai.

℞. Rosmarini Maioranæ
Radicis Iari Serpilli Rutæ
Rad. Cucumeris asinini ana ℥ iiij. ß.
Foliorum Lauri Saluiæ
Sabinæ ana ℥ iij.

Pulica-

Pulicariæ maioris
Pulicariæ minoris ana ℥ iiij.
Radicum Bryoniæ ℥ iij.
Laureolæ ℥ iiij. ß. *
Nepetæ ℥ iij. *
Masticheſ *
Olibani ana ℥ j. ß. *
Pyrethri *
Euphorbij ana ℥ j. *
Zingiberis
Piperis ana ʒ iiij. ß. *
Adipis vrſini
Olei Laurini ana ℥ iij. *
Olei moſchellini ℥ ß.
Petrolei clari ℥ j.
Butyri ℥ iiij. Olei communis ℔ v.

Herbæ & radices Maio menſe collectæ, in oleo macerentur diebus ſeptem, deinde coquantur additis circa cocturæ medium ſiccis reliquis: tum colentur.

Colato oleo adiice reliqua, &
Ceræ ℔ j. ℥ iij.

OLEVM *debet eſſe purum & vetus. Porrò auctores non ponunt certam menſuram olei: quidam iubent accipi ℔ v. vel quantum ſufficit. Sed tantum herbarum & radicum pondus & quantitas, non poteſt bullire in ℔ v. olei: ideò accipe olei ℔ medicinales ſex, & affunde aquæ etiam aliquot libras, & coque ad conſumptionem aquæ, & cola.*

IARVS *eſt vera Serpentaria; pro qua ponitur Aron recenter effoſſum.*

PVLICARIA, *id eſt, Conyza, Germanicè vocatur Durwurtz, & eſt ſimilis Enulæ*

Cam-

Campana in foliis, caulibus & floribus; sed mult minor: nascitur humidis locis & exiccatis aquis cir ca stagna.

LAVREOLA, *est planta similis Thymeleæ, id est planta in qua nascitur Coccum gnidium: eius loc sume radices vel folia Cocci gnidij.*

OLEVM *Moschellinum suo loco descriptum est.*

P. C. SCHOL.

A Et affunde aquæ.] *Cæcutit Cordus in aqua vn guentum coquens, cùm in vino coquendum esse ra tio dictitet.*

Cæterùm cùm vnguentum istud in ponderibus mirè corruptum vndique legatur, nos idipsum quantum nunc licuit, restituimus.

PRODEST malis corporis frigidis, conuul sionibus, resolutionibus partium. Item dolor colico, renum, articulorumque.

A *Vnguentum Martiatum D. Nicolai.*

℞. Ceræ albæ ℔ ij.
Olei ℔ viij. [*aut quantum sufficit.*]
Rorismarini
Foliorum Lauri ana ℥ viij.
Rutæ ℥ vij.
Tamarisci [*foliorum scilicet.*] ℥ vj.
Maioranæ Sabinæ Balsamitæ Saluiæ
Ocymi Polij [*videlicet veri*]
Calaminthæ Artemisiæ Enulæ
Betonicæ Brancæ vrsinæ Spargulæ
Herbæ venti Pimpinellæ Agrimoniæ
Absinthij Herbæ paralysis
Herbæ sanctæ Mariæ Cimarum Sambuci
Herbæ crassulæ Millefolij

Sem.

Semperuiuæ Chamædryos Centaureæ
Centumneruiæ Fragulæ Tetrahit.
Quinquefolij ana ℥. iiij. ß.
Radicum Hibisci [*id est, Althææ.*]
Cymini Myrrhæ ana ℥ iij.
Fœnugræci ℥ j. ß. Butyri ℥ j. ʒ ij.
Vrticæ Violarum Papaueris nigri
Menthæ Saracenicæ Menthæ crispæ
Lapathioli. Polytrichi Carduncelli
Matris siluæ Maturellæ Herbæ moschatæ
Alleluija Linguæ ceruinæ Crispulæ
Camphoratæ Styracis calamitæ
Medullæ ceruinæ ana ℥ ß.
Adipis vrsini Adipis gallinacei.
Mastiches Thuris ana ℥ j.
Olei nardini ℥ ij.

Herbæ omnes in Maio mense colligantur, & incisæ macerentur in vino odorifero per dies septem, octauo deinde die coquantur, donec ferè consumatur vinum: posteà cola, & colaturæ expressæ adde oleum, & coque denuò donec cõsumatur vinum, mox adde ceram & reliqua secundum artem.

In hoc vnguento multa sunt herbarum nomina, quæ apud probatos Auctores nusquam inueniūtur, ideoq; aliquis non facilè eas interpretabitur.

NICOLAVS *Præpositus loco Maiorana habet Esbrium, alij autem habent vtrumque. Sed non constat quid sit Esbrium: alij enim dicunt Maioranam esse, alij Saluiam: sed vtrumque ingreditur hoc vnguentum tam Maiorana quàm Saluia.*

BALSAMITA, *id est, Mentha aquatica.*

BRAN.

BRANCA *vrsina vera, quæ Romana cognominatur, accipi debet, quæ habet radices longas multas glutinosas, sapore Tragacantha. Et alio nomine vocatur Acanthus: quæ verò Germanicè vocatur Bernclaw, & habet Anethi vmbellam & semina odore & sapore cyminum, nihil minus est quàm Branca vrsina: nam semper illam Romanam brancam vrsinam intelligunt auctores omnes. est autem vrbana & hortensis herba Branca vrsina vera.*

B SPARGVLA, *id est, Gallion, Germanicè vocatur Ranrizen & Sprengelblum, herba est denso, numeroso, conferto & odorato flore.*

C PIMPINELLA, *quam Auctor intelligit, est Sanguisorba, quæ Germanicè Blutssdrofflein vocatur.*

HERBA *Paralysis, id est, Himelschussel.*

D HERBA *sanctæ Mariæ, secundum interpretationem omnium, est Persicaria.*

HERBA *Crassula pinguia habet folia: nascitur in muris & in tectis: Germanicè vocatur Fettehenne, siue Donnerkraut.*

CENTVMNERVIA, *id est, Plantago maior.*

TETRAHIT, *id est, herba Iudaica, quam dicunt esse Orobum.*

LVMINARIS *maioris auctor Ioannes Iacobus Manlius, pro Cymino & Myrtha habet Cimarum Myrthi. Sed nescio quàm bene: non tamen improbo. Porrò Nicolai Alexandrini impressum exemplar habet Cymini & Myrthæ: sed Nicolaus Præpositus pro Myrtha habet Myrrham: sed malè.*

LAPATHIOLVM, *id est, Acetosa.*

POLY-

POLYTRICHON, *herba est ex speciebus Capilli Veneris.*

MENTHA *Saracenica, Germanicè vocatur Vnser frawen mintze. Herba habet folia oblonga, Lapathio minora, & in summis caulibus aureos flores in corymbis dispositos ferè vt Tanacetum: tota odoratissima est.*

CARDVNCELLVS, *id est, herba Turcha, quam nos in Germania vocamus Carduum benedictum.*

MATRISSILVA, *id est Periclymenum, Germanicè vocatur Speklilien: ascendit arbores vt Vitis, flores habet longos, reflexos & odore Lilij. Nurembergæ in hortis colunt, cùm alibi proueniat spontè in siluis.*

MATVRELLA, *id est, Phu, id est, Valeriana maior. Impressi codices Nicolai Alexandrini non habent Maturellam, sed Marathrum, id est, Fœniculum: sed malè.*

ALLELVIA, *id est, Trifolium acetosum: Germanicè Buchampfer vocatur.*

CRISPVLA, *quæ sit herba, non constat recentioribus: alij enim Buphthalmum, alij herbam Cancri sic vocant, nec indicant figuram herbæ Cancri: ego autem ponerem eius loco Buphthalmum, id est, Coculam maiorem, non fœtidam.*

HERBA MOSCHATA *duas habet species: vna habet veluti acus longas, & est rostrum Ciconiæ: altera est parua, & non habet acus, sed est herba admodum parua, folia habet similia concauæ radici, id est, Holwurtz, odorem habet in Maio mense Musci: nascitur vmbrosis locis iuxta concauam radicem id est Holwurtz,*

in Maio tantùm reperitur : Germanicè vocat[ur] Bisemkraut.

CAMPHORATA *est Abrotonum, quia odo[re] accedit ad Camphoram: quidam dicunt esse Abr[o]tonum siluestre siue album, sed perinde est: effic[a]cius tamen est vulgare Abrotonum.*

Nicolaus Alexandrinus paulò aliter describit h[oc] vnguentum, vt codices impressi ostendunt. ide[o] & eius modum subiungemus: nam variatur po[n]derum ordo & quantitas.

ADVERSVS frigida corporis mala, resoluti[o]nem coxendicum, nephritim, conuulsionem, & id genus alia valet: tumores reprimit, duriti[em] emollit, liuoremque cutis emendat.

Vnguentum Martiatum magnum D. Nicolai Alexandrini.

℞. Ceræ albæ ℔ ix. Olei sextarios vj.

Pet. verò Coud. Ceræ ℔ xij. Olei sextar. lxvj.

Rosmarini Foliorum Lauri ana ℔ ij. ß.

* Amaraci ℔ ij.

Esbrij Sabinæ Balsamitæ Ocymi

Elelisphaci [*id est, Saluiæ.*]

Polij [*scilicet veri.*]

Calaminthes Artemisiæ Enulæ

Betonicæ Brancæ vrsinæ Herbæ ver[enæ]

Pimpinellæ Argemoniæ Absinthi[j]

Herbæ paralysis Herbæ sanctæ Ma[riæ]

Cimarum Sambuci Herbæ crassulæ

Semperuiuæ Millefolij Chamædryo[s]

Centaureæ Centineruiæ Fragulæ

Quinquefolij Herbæ Tetrahit ana ℔ j.

Rad[icum]

Radicis Euiſci Cymini
Myrrhæ ana ℈ j. F
Fœnugræci ℈ ß Butyri ℥ v.
Vrticæ Violarum Papaueris rubri
Menthæ Saracenicæ
Menthæ alterius [*id eſt, Mentha criſpa ſatiua.*]
Lapathioli Polytrichi Carduncelli
Matris ſiluæ Marathri Herbæ moſchatæ
Alleluia Linguæ ceruinæ Criſpulæ
Camphoratæ Styracis Medullæ ceruinæ
Adipis vrſini Adipis gallinacei ana ℥ iij.
Thuris ℥ ij. Olei nardini ℥ j.

Confice hoc modo: Herbas omnes atque radices in fine Maij menſis vel circa Solſtitium æſtiuũ collectas, minutim inciſas in vini ſufficienti quantitate macerato per dies ſeptem: octaua deinde die coquantur lento igne, donec propemodum vinum ſit conſumptum: poſteà cola & exprime, & affunde colaturæ expreſſæ olei prædictos ſextarios, & iterum coque, donec omnis aqueus herbarum ſuccus cum vino in vaporem reſolutus fuerit; deinde adde Ceram in partes confractã; & paulo pòſt Adipes, Butyrum atque oleum Nardinum: ad vltimum * verò Styracem, atque Thus in minutiſſimum puluerem trita: melius tamen eſſet, optimam & electam Styracem, & puram inſtar reſinæ alicuius, vnà cum Cera indere: nam liqueſcit in oleo. Sed talis Styrax calamita rariſſimè ad nos affertur. Porrò miror in hoc vnguento, quòd tam parum olei tot herbarum libris addatur: prætereà etiam optimæ vires aromaticarum herbarum in coctura euaneſcunt.

Ita se habet vnguenti huius compositio secundu[m] impressum Nicolai Alexandrini exemplar.

SEXTARIVS *mensura est Romana, quæ cap[it] mensurales vncias viginti olei: pondere verò hab[et] olei vncias sedecim, drachmas quinque, scrupulu[m] vnum. Sex autem sextarij olei, faciunt in hoc vn[guento] ℔ viij, ℥ iiij.*

ESBRIVM *quidam dicunt esse Maioranam, qu[i]dam flores Saluiæ: ego autem acciperem pro Esbri[o] Maioranæ capitula, summitates & flores.*

AMARACVM *ego hîc non credo signifi[care] Matricariam, cùm per eam vocem etiam Ma[i]oranam possimus intelligere, nam vtraque ama[racus] vocatur; si autem Maioranam inieceris, mu[l]tò odoratius vnguentum fiet, quàm si Matricaria[m] indideris.*

HERBA *venti, id est, parietaria vera.*

PIMPINELLA, *hîc non significa[t] Germanicam Pimpinellam acri radice, quam Ita[li] vocant Saxifragiam; sed eam quam Itali vo[cant] Sanguisorbam, Germani Blutstroffleyn. Ra[dicem] habet rubram Tormentillæ sapore: nasci[tur] in pratis vna eius species, altera in monti[bus], & Itali acetariis miscent, habetq; cucumer[is] odorem.*

QVIDAM *non habent Cyminum, sed Cima[m] Myrthæ: est autem Myrtha idem quod Myrtus. Al[ij] habent Myrrham, sed malè.*

PRO *Papauere rubeo habent alij Papauer n[i]grum: est autem rubeum Papauer idem quod agre[ste] Papauer in agris nascens.*

MARATHRVM, *id est, Fœniculum Porr[i]. ego hunc locum Nicolai Alexandrini credo es[se]*

corru[ptum]

orruptum, & censeo pro Marathro legendum esse Maturellam, id est, Phu maius, cuius radices acci-pi debent.

Lingua ceruina est herba quæ hodie impropriè Scolopendria nominatur.

P. C. in vtrumque vng. Martiatum Schol.

Vng. Martiatum.] *Fuchsius rectè monet, non Martianum, sed Martiatum nominandum esse.* A

Spargula, id est, Gallion.] *Spargulam non Gallion, vt Cordus ait, sed Apparinen esse veterum, Fuchsius ritè sentit.* B

Pimpinella.] *Fuchsius per hanc vocem, non Sanguisorbam Germanis vocatam, cum Cordo hîc intelligendam esse vult; sed acrem herbam Saxifragam à multis appellatam, Germanis Pimpinellæ nomine cognitam: idque ea propter, quòd adstrictoria sua facultate, huic medicamento Sanguisorbam malè conuenire existimet: quasi verò nihil vnguentum hoc præterea recipiat quod adstringat atque etiam refrigeret. Itaque cùm Italiæ multo prius (imò forsan in ea fabricatum) quàm Germaniæ vnguentum istud cognitum fuerit, Pimpinellam Italorum seu Sanguisorbam Germanorum hîc intelligendam esse contendo.* C

Herba sanctæ Mariæ.] *Hanc Persicariam esse, sinistrè Cordus interpretatur, vt & Fuchsius quoque inquit: sed eam esse quam Saluiam Romanam, & Mentham Græcam, seu Costum hortensem, ac Lassulatam, Etruscis vocari constat, Vnser frauwen mintz Germanis dictam, à Mentha Saracenica diuersam. Qua in re falsi nihilominus Fuchsium existimo, Mentham* D

hanc Græcam cum Saracenica confundentem, eandemq; facientem, cùm diuersæ sint: ni Germanis aliquibus ita eam appellare placuerit, Italis tamen secus; qui hac in re, ob eas quas superiùs dixi rationes, hic quoque consulendi atque credendi sunt.

E Mentha Sarac.] Hanc Mentham Saracenicam vocatam quoque Mentham Romanam, in suis de Stirpium libris, imagine & scripto depingit doctiss. Rembertus Dodonæus: quæ hoc loco intelligenda erit, quicquid Fuchsius ex suo corruptissimo in medium proferat.

F Myrthæ.] Fuchsius Myrrhæ legi mauult, nescio quàm bene: cùm vnguentum Martiatum paruum Nicol. Alexandrini, Myrti folia manifestè recipiat. Cur autem Myrtum aliaq; adstringentia admittat hoc vnguentum, hîc dicere non vacat. Tantummodo miror id à tanto viro non esse olfactum, neque perpensum.

Cæterùm hocce in vnguento, vt & multis aliis in medicamentis, plura longè aliter exponenda, miscenda, tractanda, atque conficienda sunt, quàm à Fuchsio & Francisco Alexand. est factitatum: ita vt huius Apollo non vsque adeò, veluti Thrasonicè promittit, nebulosis suis radiis Pharmacopœos vibret, neque irradiet; qui in densa adhuc caligine aquè vt priùs versentur atque deambulent. Quod tamen illi condonandum foret; eo quòd adolescentem se fateatur; ni sua illius ætatis iuuenilis iudicio vacua, & hinc temeraria rei Pharmaceutices sibi inexpertæ, (vt locis mille liquet) ignorata scriptione, Apolline abusus, illique iniurius, tantum diuum pl-

eq-

quo contaminasset. Sed hæc, quoniam vesperascit, itis, si voles, quadrigis.

AD frigiditatem & dolorem capitis, pectoris & stomachi, ad scirrhos hepatis & splenis, ac ilij dolorem; ad paralyticos, arthriticos, ischiadicos, nephriticos, & podagricos, & ad omnes dolores, ad tumores, durities, spasmos & febrientes, ad ignem vel solem inunctum.

Vnguentum Martiatum paruum D. Nicolai Alexandrini.

℞. Foliorum Lauri ℔ iij.
Rutæ ℔ ij. ß.
Amaraci [*id est, Maioranæ*] ℔ ij.
Rosmarini ℔ j. ß.
Foliorum Myrthæ ℔ j.
Esbrij [*accipe summitates Maioranæ pro Esbrio.*]
Balsamitæ
Ocymi ana ℥ vj.
Butyri ℥ v.
Styracis Medullæ ceruinæ Adipis vrsini
Adipis Gallinacei ana ℥ iiij. *
Mastiches ℥ iij. Thuris ℥ ij. ß. *
Olei nardini ℥ j. *
Olei oliuæ q. s.
Ceræ mundissimæ quantum sufficit.
Ego Olei acciperem ℔ *vj.*
Ceræ verò ℔ *iiij.*
Pet. verò Coud. olei ℔ *xxiiij. sumendas esse dicit.*

Porrò hoc quoque vnguentum conficies vt proximum.

MYRTHA, *id est, Myrtus: sunt autem accipienda folia vera Myrti, quæ ex Italia afferuntur,*

runtur, & non eius plantæ quam vocamus Germanicè Heydelber.

P. C. SCHOL.

Petrus verò Coud. olei, &c.] *Si omnia huiusce Dispensatorij loca manca erigenda, dubiosa expendenda, erronea collapsaq; restituenda mihi essent, simúlque singulorum rationes scriptis reddere deberem, in densum volumen præter institutum, libellus omnimodè extumesceret. Hic attamen (priusquam sese negotium subducat, ad calcem enim ferè perductus sum) pedem figere, aliquidque serij propalare, tempus & locus opportunus summopere vrgere videntur: vt puta, si quid salis Francisco Alexand. inesset, atque vel minimum haberet rerum medicamentariarum pharmaceuticarúmve peritiæ, experientiæq; (vt omnibus numeris absolutum opus se promulgasse arroganter sibi persuadet) non ita leuiter oscitantérque aliorum errores incogitantiasq; etiam euidentissimas transscriberet, & alioquin pagellas multas tædiosa, atque inani dicacitate repleret, conspurcarétque. Consulat ille, quæso, vulgares tantùm vniuersalesq; componendorum miscendorumq; medicamentorum normas, tum à seipso etiam conscriptas formulas, vel si volet, etiam minimos pharmacopolas hac in re examinet; herbarum materialiúmve libra, num olei binas ad minus requirat. Carnis libris duabus aquæ libram cocturæ sufficere si dixeris, à coci puero nónne etiam rideberis? Itaque cùm Cordus hoc in vnguento suo ex censu, olei hîc libras sex tantùm, ad herbarum materialiúmve libras*

bras plures duodecim (qua quantitate vix madescerent) accipiendas suasisset, vt adhuc dum eius in contextu sonant verba, ego verò multas addens olei libras, ex sex vigintiquatuor effeci, & necdum sufficere pro tanta materiæ copia scio; si oleo, vt regula & ratio docent, materiæ sunt contegendæ. Simili insuper cæcitate, vt in hoc vnguento, omnes dispensatoriorum combinatores vsi sunt in vnguento Martiato magno. Vbi enim Nicolai Alex. aliorúmque exemplaria, olei sextaria sex admodum macrè legunt; ego sexaginta sex multo pinguiùs, necessariò reposui, rationes, errorúmque causas hic præteriens. Bone Deus, tot tantósque Aristarchos mirum est tanta laborare coryza, vt tantum interuallum, nempe à sex ad sexaginta sex, à sex insuper ad viginti quatuor, non olfecerint, adeóque euidentes res animaduertisse neminem. Hinc vt quantum in reliquis neglectum fuerat, colligere facilè queas: quod asterisci præter omnium scio expectationem, ita frequentes, locorum non omnium, sed præcipuorum tantùm, in hocce tam exiguo enchiridio animaduersorum indicatiui demonstrare possunt. Quocirca vt ingenuè quid sentiam tandem proferam, reíque summam semel expliuem; tot inter hodie dispensatoriorum diuulgatores, nullum penè digni quid Pharmacopœis consarcinasse protulisséq; video, nihilque ferè præter aliorum ignanias transscripsisse, ac in suas chartas transfudisse, acta egisse, errata, & ineptias, erratis atque ineptiis accumulasse comperio: ita vt posteriora prioribus etiam nonnunquam deteriora Pharmacopœisque inutiliora esse conspiciantur. Eiuscemodi igitur omphacini rabulismi valeant. Sed

pedem retrahere, receptuiq; canere tempestiuè, satius est, priusquam malè audiens, vilis ineptusq; apothecarius, sordidusq; immò olidus vnguentarius, à medico quopiam dispensatorij corrasore appeller, nulla ratione cum seplasiario conferendo; à quo corripi reprehendive posse, æquitas vetitat, piaculumq; putatur. Silere itaque volo, ne in Laccæ labyrinthum aliquem incautus incidens, illudere quempiam existimer. Verùm gallus in suo sterquilinio audet.

Cæterùm hîc obiter etiam referre volo, vnguentum Aregon olei quoque magna tabescere penuria.

AD podagram frigidam siue calidam, paralyticos, arthriticos, nephriticos, ischiadicos, & ad omnia vitia & dolores neruorum valet.

Vnguentum album.

℞. Cerussæ in aqua rosarum lotæ ℥ xviij.
Lithargyri albi loti ℥ j. ß.
Olei Rosati ℔ ij. ℥ iiij.
Ceræ albissimæ ℥ vj. aut circiter.
Confice secundum artem.

Quidam alia ratione componunt hoc vnguentum: nam alij addunt albumina Oui, alij non addunt Lithargyrium, alij non Ceram, sed Tragacanthum admiscent.

POLLET aduersus vlcera, scabiem & adustionem.

Vnguentũ Dialthææ simplex D. Nicolai.

℞. Radicum Althææ ℔. ij.
Seminis Lini

Semi-

Seminis Fœnugræci ana ℔ j.
Olei ℔ iiij. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ ℥ ij. Resinæ ℥ vj.
Radices & semina contusa macerentur tribus diebus in aquæ ℔ viij. aut quantum sufficit: quarta die coquantur, donec remittant crassam & viscosam mucilaginem: eam deinde exprime: mox
℞. Expressæ mucilaginis ℔ ij. & coque cum oleo: cùm deinde aquosum illud in mucilagine consumptum fuerit, ceram addito, & fac secundum artem.

EMOLLIENDI vim habet, calefacit, & humectat.

Vnguentum Dialthææ compositum D. Nicolai.

℞. Radicis Althææ ℔ ij.
Seminis Lini
Seminis Fœnugræci ana ℔ j.
Scyllæ recentis ℥ vj. Olei ℔ iiij. Ceræ ℔ j.
Terebinthinæ Gummi Hederæ
Galbani ana ℥ ij.
Colophoniæ Resinæ ana ℥ vj.
Radices & semina contusa macerentur tribus diebus in ℔ viij. aut sufficienti quantitate aquæ: deinde coquantur donec crassescat mucilago. Posteà
℞. Mucilaginis expressæ ℔ ij. & adde reliqua, ac fiat secundum artem vnguentum.

VALET propriè ad dolorem pectoris ex frigiditate & pleuresi, & super pectus inunctum

ctum sanat omnia loca, infrigidata calefacit, mollificat & humectat.

Vnguentum Ægyptiacum D. Mesuæ.

℞. Æruginis ℥ v. Mellis optimi ℥ xiiij. Aceti fortis ℥ vij.

Coquantur omnia simul, donec fiat vnguentum spissum, & colore purpureum.

ÆRVGO, est viride æris.

CONFERT ad vulnera antiqua, fistulasque extergit: carnis excrescentiæ medetur, vehementerque exiccat.

Vnguentum aureum D. Mesuæ.

℞. Ceræ citrinæ ℥ vj. Olei boni ℔ ij. ß.
Terebinthinæ ℥ ij.
Resinæ Colophoniæ ana ℥ j. ß.
Thuris Mastiches ana ℥ j. Croci ʒ j.

Confice secundum artem.

VVLNERA certò & salubriter glutinat.

Vnguentum Citrinum D. Nicolai.

* ℞. Boracis ʒ ij. Camphoræ ʒ j.
Corallij albi ʒ iiij.
* Amenti dulcis ℥ j.
Vmbilici marini Tragacanthæ albissimæ
* Amyli ana ʒ iij. Crystalli Entalij
Dentalij Thuris albissimi
* Nitri * Marmoris albi ana ʒ ij.
Gersæ serpentariæ ʒ j. Cerussæ ʒ vj.
Axungiæ porcinæ recentis, non salitæ, sed præparatæ & mundatæ ℔ j. ß.
Seui caprini præparati ℥ j. ß.

Adipis

Adipis gallinacei præparati ℥ j.

Confice sic: Axungiam porcinam atque adipem gallinaceum in vitreato vase liqua simul, & impone tepidis adhuc, corticum Citrei mali satis magnam quantitatem, & macerentur per mensem vnum. Posteà eximito cortices, & eliquatis adipibus, vt dictum est, adde seuum caprinum: deinde addantur reliqua tenuissimè trita: vltimò verò insperge Camphoram subtilissimè tritam.

Notandum est in hoc vnguento non concordare exemplaria in ponderum characteribus. Nam quidam pro ℥, ponunt ʒ, & econtrà.

BORAX *est nitri species, qua aurum ferruminant Aurifabri.*

AMENTVM *dulce, est Gypsum quod in capillatas venas scinditur.* A

VMBILICI *marini, lapilli sunt inuenti in littore maris, figura Fabarum magnarum: Germanicè vocantur Merbonen.*

ENTALIVM *testaceum quiddam est marinum, Fistulæ modo longum & concauum, foris strictum, longitudine digiti parui.*

DENTALIVM *conchula marina est parua, dentatam rimam habens.*

NITRVM *est Salpetra.*

GERSA *Serpentaria, est radix Serpentariæ veræ præparatæ, vt infrà ostendemus.*

P. C. SCHOL.

Amentum dulce.] *Amiantum veterum esse id, permalè verterunt Fuch. & Francis. Alexand. longè enim alia res est. Barbara vocabula, doctis licet veterum vocibus quandoque sint conformia,*

mia, non ea propter semper reipsa eadem sunt, n… esse debent, idemq; significare. Qua in re doctos et… viros interdum hallucinatos videmus.

FACIEI maculas emendat, scabiem in qu… cumque corporis parte exterit, cicatrices ex… nuat, ruborem oculorum aufert, & ea quæ a… pera sunt, læuigat.

Vnguentum Populeum D. Nicolai.

℞. Oculorum Populi arboris recentium ℔ j. …
Axungiæ porcinæ præparatæ ℔ iij.

Oculi Populi contundantur, & macerentu… in Axungia, donec sequentes herbæ collig… queant æstate.

℞. Foliorum Papaueris agrestis
Foliorum Mandragoræ
Cimarum rubi tenerrimarum
Foliorum Hyoscyami
Solani Vermicularis Lactucæ
Semperuiuæ maioris Bardanæ Violariæ
Scatuncelli ana ℥ iij.

Herbæ contundantur & misceantur ocul… Populi & Axungiæ, & dimittantur per dies de… cem: deinde coquantur supra lentũ ignem cu… vini odorati sufficienti quantitate, donec vi… num consumatur: posteà colentur & expriman… tur, & expressum vnguentum reponatur.

MANDRAGORÆ *folia vbique haberi non pos… sunt, ideò duplex pondus foliorum Hyoscyami su… mendum est.*

VERMICVLARIS *vera, est Semperuiua minor… linguam non mordicans.*

BARDANA, *id est, Lappa maior, cuius ra…*

dicen…

dicem præcipit esse accipiendam Nicolaus Alexandrinus.

SCATVNCELLVM, *reuerà est Vmbilicus Veneris seu Cymbalaris, & non Krentzkraut. Folia habet pinguia concaua vt Cymbalum, radicem Aro similem: perquàm pauci eam cognoscunt.*

CONTRA nimium calorem valet, & temporibus illitum, somnum conciliat.

Vnguentum Fuscum D. Nicolai.

℞. Olei ℔ j. ß. Ceræ nouæ ℥ iiij.
Colophoniæ Picis naualis
Sagapeni ana ℥ ij.
Mastiches Galbani Thuris
Terebinthinæ ana ℥ j.

Confice secundùm artem vnguentum.

SANANDI vim habet & extrahendi.

Vnguentum Diapompholygos D. Nicolai Alexandrini.

℞. Olei Rosacei
Ceræ albæ ana ℥ vj.
Succi fructus vuæ Lupinæ quantum sufficit.
Cerussæ ℥ ij. Plumbi vsti & loti
Pompholygis Thuris puri ana ℥ j.

Confice secundum artem.

DIAPOMPHOLYGOS, *id est, de Nihili albo. Nam Pompholyx est Nihili album, id est, Galmeyflug.*

VVA *Lupina, id est, Solanum siue Solatrum.*

AD exiccanda erysipelata, vulnera sordida, & ad sananda tibiarum vlcera, aliorumque loco-

locorum concaua vel dissipata, replet, refrigerat & cicatrisat.

Vnguentum Comitissæ D. Guilielmi de Varignana.

℞. Corticum medianorum castanearum
Corticum medianorum glandium
Corticis mediani quercus arboris
Myrtillorum Caudæ equinæ Gallarum
Corticum Fabarum Acinorum Vuarum
Sorborum immaturorum siccorum
Mespilorum immaturorum siccatorum
Foliorum Pruni siluestris
Radicum Chelidoniæ ana ℥ j. ß.

Contundantur aliquantulum, & coquantur in aquæ Plantaginis ℔ viij. aut quantum sufficit, donec media pars consumpta fuerit: deinde in colatura lauentur sequentia nouem vicibus semper recentem aquam decoctionis affundendo quotiescumque laueris.

℞. Ceræ nouæ ℥ viij. ß. Olei Myrtillorum
Olei Mastichini ana ℔ j. ß.

Postea insperge sequentium rerum tenuissimum puluerem:

℞. Corticis mediani castanearum
Corticis mediani glandium
Corticis mediani quercus arboris
Gallarum ana ℥ j.
Cineris ossium cruris bubuli
Myrtillorum Acinorum vuarum
Sorborum siccorum ana ℥ ß.
Trochiscorum de Charabe ℥ ij.

Confice secundum artem vnguentum.

ACINI *hic significant lignea semina quæ sunt in vuis.*

SORBA *sunt fructus similes Mespilis: Germanicè vocantur Sporling, Sporbirn, Sporepsel & Dreckecke.*

PRVNVS *siluestris, id est, Schlehendorn.*

INCEPTVM abortum prohibet, hæmorrhoidas sistit, ac laxatos renes conciliat.

Vnguentum de Arthanita maius D. Mesuæ.

℞. Succi Arthanitæ ℔ iij.
Succi Cucumeris asinini ℔ j.
Olei Irini ℔ ij. Butyri vaccini ℔ j.
Pulpæ Colocynthidos ℥ iij.
Polypodij ℥ vj. Euphorbij ℥ ß.

Arida omnia contundantur & macerentur in succis per dies octo: affuso etiam oleo in vase vitreo diligenter obturato: nona deinde die coquantur lento igne aliquãdiu, posteà colentur: Colaturæ adde
Sagapeni in aceto dissoluti aureos v.
Myrrhæ aureos ij.

Coquantur iterum vsque ad consumptionem succorum: posteà adde
Ceræ ℥ v. Fellis taurini aureos v.

Ferueant simul donec liquescat cera, posteà insperge sequentium rerum tenuissimum puluerem.

℞. Scammoneæ Aloës Mezereon
Colocynthidos ana aureos v.
Euphorbij aureos ij.
Salis gemmæ aureos iij.

Turbith aureos v.
Piperis longi Zingiberis
Chamomillæ ana aureos ij.
Confice secundum artem.

Omnia ferè exemplaria habent Colocynthia ana aureos v. meus autem manuscriptus Mes habet aureum j. quod magis probo: sed textum nol immutare.

ARTHANITA *est Cyclamenus, siue Cycl minus: quidam malè vocant Panem porcinum. radices eius non adsint recentes, tunc accipe rad ces eius siccatas circiter ℔ vj. contundantur & c quantur in aqua, & eliciatur succus, vt ex Glycy rhiza fit.*

ILLITVM stomacho, vomitu purgat: hyp gastrio autem inunctum, aluum deiicit, ob hydropicos mirè iuuat: seorsum excrementu largè vacuando, vermes quoque necat, & edu cit: adhibetur non potentibus sumere medic mentum purgans.

Vnguentum de Arthanita minus D. Mesuæ.

℞. Succi Arthanitæ
Viscositatis quæ exprimitur è radice filicis.
Succi Cathengit ana ℥ ix.
Succi extremitatum Tamarisci ℥ ij.
Oesypi [*id est, Hyssopi humida*] ℥ v.
Olei Irini ℔ ij.
Bdellij Hammoniaci ana ℥ j. ß.
Aceti quantum satis est ad Hammoniacu dissoluendum.
Ceræ Citrinæ ℥ vj.

Cort

Corticum radicum Capparis ℥ j. ß.
Spicæ ʒ iij.
Confice secundum artem vnguentum.

FILIX *non significat Polypodium, sed eam herbam quæ Germanicè vocatur Walfaren, & Creutzfaren.*

CAIHENGIT, *significat Ebulum: est autem hoc vocabulum valde corruptum in plurimis exemplaribus.*

OESYPVS, *id est, Hyssopus humida, & est pinguedo lanarum succidarum.*

SPLENIS tumores etiam scirrhosos dissoluit, & strumas.

Vnguentum Potabile.

℞. Butyri recentis sine sale ℔ iij.
Rubeæ tinctorum Castorei Spermatis Ceti
Tormentillæ ana ℥ j.
Bulliant simul in vino odorifero ad vini consumptionem, ac fiat vnguentum secundum artem.

DATVR ad consolidandum casum ex alto.

Vnguentum Rosatum D. Mesuæ.

℞. Axungiæ porcinæ recentis quantitatē quam volueris, & lauetur in aqua calida novies, & tantundem cum aqua frigida lotione vltima: deinde teratur cum ea Rosarum rubearum recentium æquum pondus, & dimittantur marcescere per dies septem: posteà coquantur cum facilitate ac percolentur, & rursus tantundem rosarum rubearum teratur cum ea, & dimittatur per alios dies se-

ptem marceſcere, atque adfundatur ſucci ro-
ſarum pars dimidia, olei Amygdalini pa-
ſexta, & rurſum concoquantur cum facili-
te dum ſucci euaneſcant. Quòd ſi paru
Opij in aqua Roſarum colliquatum in
decoquendum iniicitur, fit efficacius.

PHLEGMONAS, eryſipelata, herpetas ſeda
Cephalalgiam calidam & ventriculi ac hepa
intemperiem calidam mitigat.

Vnguentum Pectorale.

℞. Mucilaginis ſeminis Pſyllij
Tragacanthæ Gummi arabici Seminis Li
Fœnugræci ana ℥ j.
Adipis gallinæ Medullæ vituli
Butyri recentis loti cum aqua violarum a
℥ j. ß.
Olei Violati
Olei Amygdalorum dulcium ana ℥ j.
Ceræ albæ quantum ſufficit: fiat vnguentu

MITIGAT dolores pectoris & tuſſim, diger
maturat, facilitat ſputum, & reſoluit pleureſi

Vnguentum Album Caphuratum.

℞. Olei Roſati ℔ j. Ceræ albæ ℥ ii
Ceruſſæ ℥ vj.
Albi ouorum num. iij.
Caphuræ diſſolutæ cũ aqua roſarũ ex arte ʒ
Fiat vnguentum ſecundum artem.

Vnguentum Rubeum Caphuratum.

℞. Olei roſati ℔ j. ß.
Lithargyrij ℥ ij.

Min

inij ℥ iij. Cerussæ ℥ j. ß.
hutiæ
aphuræ ana ʒ iij.
eræ ℥ ij. in æstate. Sed in hieme ℥ j.
Fiat vnguentum in pila plumbea cum pistil-
plumbeo.

CEROTA.

erotum Infrigidans Galeni ex Mesue.

. Ceræ albæ ℥ j. *
lei rosati omphacini ℥ iiij. *
Conquassentur simul cum modico albi &
ari aceti. Oleum verò Omphacinum ante-
uam rosas recipiat, sæpius est lauandum cum
qua fontis gelidissima: deinde confice secun-
um artem.

Refrigerat febres ardentes, calorem he-
atis, & sedat dolores capitis, circum tempora,
uper hepar & spinam dorsi linitum.

Cerotum Santalinum D. Mesua.

. Rosarum ʒ xij.
antali rubei ʒ x.
antali albi Santali Citrini ana ʒ vj.
oli armeniaci ʒ vij.
podij ʒ iiij. Camphoræ ʒ ij.
eræ albæ ʒ xxx. Olei Rosati ℔ j.
Confice secundum artem.

Oleum *Rosatum debet fieri ex oleo acerbo, id*
st, ex immaturis oliuis expresso.

Phlegmonas & intemperaturas

omnes calidas ventriculi, hepatis, & partium aliarum potentissimè extinguit.

Cerotum Stomachale Galeni D. Mesuæ.

℞. Rosarum rubrarum ʒ xx.
Foliorum Absinthij ʒ xv.
Mastiches ʒ xx.
Spicæ nardi Indicæ ʒ x
Ceræ mundæ ℥ iiij.
Olei Rosacei ℔ j. ß.

Cera & oleū aliquoties ex aqua Rosarum lauentur, & excolata omni aqua rursus ad lentum ignem resoluantur: deinde alia omnia in subtilissimum puluerem trita, inspergantur.

VENTRICVLVM & hepar roborat, horum dolorem à frigido lenit, appetentiam excitat, coctionem iuuat.

EMPLASTRA.

Emplastrum Diachylon simplex D. Mesuæ.

℞. Mucilaginis Fœnugræci
Mucilaginis seminis Lini
Mucilaginis radicum Althææ ana ℔ j.
Olei veteris clari ℔ iij.
Lithargyrij ℔ j. ß.

Coquantur secundum artem, & fiat Emplastrum.

DIACHYLON *vocatur hoc Emplastrum, à succis viscosis siue mucilaginibus: hodie corrupto nomine dicunt Diaquilon.*

Mucilagines istæ debent esse spissæ & viscosæ ideoq

eoq; oportet ut quantitas seminum & radicum sit tis magna, unde fieri debent mucilagines.

Scirrhos hepatis, lienis, ventriculi, & aliarum partium, ipsas etiam chœradas & durities aliquas emollit & iuuat.

Emplastrum de Mucilaginibus seu Diachylon compositum.

℞. Mucilaginis radicum Althææ
Mucilaginis seminis Lini
Mucilaginis mediani corticis Vlmi
Mucilaginis Fœnugræci ana ℥ iiij.
Olei Chamæmelini Olei Liliorum
Olei Anethini ana ℥ j. ß.
Hammoniaci Galbani Opopanacis
Sagapeni ana ℥ ß.
Ceræ nouæ ℥ xv.
Croci ʒ ij. Terebinthinæ ℥ ij.

Gummi siue lachrymæ resoluantur in vino optimo, & conficiantur secundum artem.

Porrò hieme licet oleorum & Terebinthinæ pondus augere.

Vlmus *arbor est quæ vocatur Germanicè Ylmen & Rustern. Cortex eius medius est similis cortici Tiliæ: Gleich wie ein bast. Ex eo debet fieri mucilago.*

Chamæmelum, *vulgò vocatur Camomilla.*

Matvrat apostemata, & mollit durities, partim resoluit, & partim digerit, abstergitque saniem ruptorum apostematum, & sanat phlegmones.

Emplastrum Diachilon magnum Filij Zachariæ, ex Mesue.

℞. Lithargyrij mundi tenuissimè triti, & per cribrum excussi ℥ xij.
Olei Irini
Olei Chamæmelini
Olei Anethini ana ℥ viij.
Mucilaginis seminis Lini
* Mucilag. rad. Althææ
Mucilag. Fœnugræci
Mucilag. Ficuum pinguium
Mucilag. Passularum
Succi Ireos Succi Scyllæ Oesypi
* Glutinis Alzanahan ana ʒ xij. ß.
* Terebinthinæ ℥ iij.
Resinæ Pini
Ceræ citrinæ ana ℥ ij.

Conficiatur secundum artem Emplastrum.

SVCCVS *Scyllæ, est mucilago ex trita Scylla expressa.*

OESYPVS, *est pinguedo lanarum succidarum, cuius faciendi modum in vltimo tractatu indicabimus: vulgò vocatur in Pharmacopoliis Hyssopus humidus.*

GLVTEN *Alzanahan vel Alchanach siue Alzanach, est Ichthyocolla, id est, gluten, siue colla piscium: vulgò Hausenblasen.*

Hoc Emplastrum debet habere consistentiam & spissitudinem Ceroti.

RESOLVIT & maturat omnes durities & inflammationes.

Emplastrum Diachilon paruum D. Mesuæ.

℞. Lithargyrij ℥ vj.
Olei veteris clari ℔ j.
Mucilag. Psyllij ℥ iiij.
Mucilag. Hyoscyami ℥ j. ß.
Mucilag. seminis Lini
Mucilag. radicum Maluæ ana ℥ ij.
Conficiatur secundum artem Emplastrum Ceroti alicuius spissitudine.
TVMORES calidos digerit & maturat.

Emplastrum de Meliloto D. Mesuæ.

℞. Meliloti ℥ vj. Florum Chamæmeli
Fœnugræci Baccarũ Lauri Radicum Althææ
Absinthij ana ʒ iij.
Seminis Apij * Cordumeni Ireos Cyperi
Spicæ nardi Indicæ
Casiæ ligneæ Ammios ana ʒ ij. ß. *
Sampsuchi [*id est, Maiorana.*] ʒ iij. *
Hammoniaci [*id est, Harmoniaci.*] ʒ x.
Styracis calamitæ Bdellij ana ʒ v.
Terebinthinæ ℥ j. ß.
Ficuum pinguium num. xij.
Seui caprini *
Resinæ ana ℥ ij. ß.
Ceræ ℥ vj. Olei sampsuchini
Olei Spicæ ana quantum sufficit.
Confice Emplastrum sic:
℞. De Meliloto prædicto ℥ v. ʒ ij.
Fœnugræci

Chamæmeli seorsum præter prædicta ana ℥ iiij.

Coquantur in ℔ iiij. aquæ aut quantum sufficit, donec remaneat ℔ j. deinde omnia arida cum reliquis sex drachmis Meliloti subtilissimè puluerisentur. In decoctione autem colata secundum artem dissoluantur Hammoniacum & Bdellium: dissolutis addantur Ficus per se minutissimè incisæ & contusæ, & optimè misceantur. Posteà ad ignem simul liquefiant Terebinthina, Seuum caprinum, Cera & resina Pini, & addatur olei Spicæ nardi, olei Sampsuchi ana circiter ℥ v. Cùm deinde omnia sunt mista addantur pulueres triti, & fiat secundum artem Emplastrum.

Porrò potes etiam sequenti ratione conficere. ℥ vj. ingredientes Meliloti, vnà cum reliquis aridis tundito, & iisdem permisceto: posteà ad decoctionem priuatim Meliloti m. iiij. & gummi, videlicet Hammoniacum atque Bdellium, in vino dissoluito: Olei verò Sampsuchini atque olei Nardini accipere tum oportet ana circiter ℥ vij. aut ℥ viij. & confice secundum artem Emplastrum.

OLEI *Sampsuchini compositio suprà traditur in tractatu de Oleis.*

Per oleum Spicæ, Mesue intelligit oleum Spicæ Nardi siue oleum Nardinum. Mesue enim nusquam meminit Lauandulæ maioris; quæ hodie Spica vocatur, neque eius olei quod vocant oleum Spicæ.

EMOLLIT omnem duritiem quæ in iecinore, liene & ventriculo existit. Dolorem

item

[dol]orem vehementer sedat, hypochondriaque ten[sione]s sanat.

Emplastrum Triapharmacum Mesuæ, cui sub vnguenti nomine describitur. *

℞. Lithargyrij subtilissimè triti
Aceti vini ana ℔ j.
Olei veteris ℔ ij.
Fiat coctione secundum artem Emplastrum. *

Facit nasci carnem in vulneribus, & consolidat ea.

Emplastrum Oxycroceum D. Nicolai.

℞. Ceræ Picis Colophoniæ
Croci ana ℥ xij. Terebinthinæ
Galbani Hammoniaci Myrrhæ
Libani [*id est, Thuris.*]
Mastiches ana ℥ iiij.
Aceti phialam vnam.

Galbanum & Hammoniacum in aceti sufficienti quantitate dissoluantur, & rursum ad lentorem coquantur, donec acetum in vaporem euanuerit: tum addantur liquefactis simul Ceræ, Pici, Colophoniæ & Terebinthinæ; postquam omnia sunt commista, inspergito etiam Myrrham, Libanum & Mastichen subtilissimè trita: ad vltimum verò etiam Crocum per se in tenuissimum puluerem redactum. Et fiat secundum artem Emplastrum.

Oxycroceum *dicitur hoc Emplastrum, ab ingredientibus Croco & Aceto.*

Nicolaus Alexandrinus secundum hunc modum tradit Oxycrocei confectionem. Alij autem A

qui

qui ex eo hoc Emplastrum scripserunt, tertiam eius partem describunt: & cùm ℥ iiij. in tres partes diuidere conarentur, tertiam earum partem statuerunt ℥ j. ʒ iij. itaque resultat ʒ j. Nam ter tria nouem faciunt: quapropter nos maluimus ex fonte haurire huius Emplastri confectionem.

P. C. SCHOL.

A Nicolaus Alexand.] *Fuchs. praué hîc censet Cordum in ponderum ratione errare, re non bene ab ipsomet ponderata.*

PRODEST ossibus fractis, item partibus quæ dolore aliquo affliguntur: duritiem denique omnem emollit & discutit.

Emplastrum Apostolicon D. Nicolai.

℞. Lithargyrij ℥ vj.
Ceræ fuluæ
Colophoniæ ana ℥ ij.
Propoleos
* Visci quercini ana ℥ j.
Hammoniaci
Lapidis calaminaris ana ʒ vj.
Mastiches Olibani
* Mumiæ ana ʒ iiij.
Terebinthinæ Bdellij Galbani
Myrrhæ Æris vsti Squammæ æris
Viridis æris Sarcocollæ
Dictamni Cretici Aristolochiæ rotundæ
Opopanacis ana ʒ iij.
* Olei veteris quantum satis erit.
Vini clari quantum Galbano, Hammoniaco & Opopanaci dissoluendis satis fuerit.

Confice

Confice secundum artem & diligenter Emplastrum.

Nicolaus olei quantitatem non exprimit, quare nonnulli ℔ j. iniiciunt.

PROPOLIS, *non sunt sordes aluceariorum apum, sed est Cera odorata; qua apes ante hiemem foramina aluceariorum obturant: Germanicè vocatur Bet & Nebenwax: eam apes colligunt ex oculis Populi & Betulæ arborum.*

VISCUM *quercinum hic non significat lignum visci quercini, sed gluten illud lentum ex visco quercino extractum, quo capiuntur aues, hoc est, der vogelleym auß eichenmistell gemacht.*

SQUAMA *æris est duplex, vna est crassa, quæ vocatur Germanicè Kupfferschlach; altera farinæ modo tenuis & rufa: hæc vocatur Kesselbraun, & est efficacior, & hic debet poni.*

VALET ad dolores ceruicis potissimùm & renum; sagittas ac surculos corpori infixos extrahit.

Emplastrum Apostolicon D. Nicolai Alexandrini.

℞. Lithargyrij ℥ xviij.
Ceræ rubræ
Colophoniæ ana ℥ vj.
Propoleos
Visci Quercini ana ℥ iij.
Hammoniaci
Lapidis Calaminaris ana ℥ ij.
Thuris Mastiches
Mumiæ ana ℥ j. ß.
Terebinthinæ Galbani Bdellij Myrrhæ
Chalcu

Chalcu cecaumenu Sarcocollæ
Lepidos chalcu Opopanacis
Dictamni Cretici Aristolochiæ
Prasij viridis ana ʒ j.
Olei veteris quantum sufficit.

Coquatur Lithargyrium secundum artem in oleo, donec fiat massa purpurea, & non adhæreat manibus dum refrigerata tractatur, quod Græci vocant Amolinthum: deinde omnia singillatim secundum artem iniiciantur. Galbanum & Opopanacum in vino dissoluantur: reliqua Gummi terantur & inspergātur. Dictamnus Creticus verus solus vltimò addatur.

Nicolaus Alexandrinus non ponit olei pondus aut mensuram: mihi autem videntur sufficere vncia sex.

CHALCV CECAVMENV, *id est, Æs vstum.*

LEPIS *Chalcu, id est, Squama æris: Germanicè Kufferschlag vel Kesselbraun: & efficacior est altera eius species quæ Kesselbraun vocatur.*

PRASIVM *viride hic significat Æruginem, id est Viride æris.*

AD omnia vulnera recentia siue antiqua, & ad neruos præcisos vel musculos, ad puncturas vel morsum terrestrium animalium vel maritimorum peculiariter congruit, educit ab eis humores & putredines intimè immersas, & concauitates earum pura carne replet: repletisque cicatricem absque detrimento inducit. Sagittas, calamos, & similia altiùs membris infixa, sine dolore extrahit.

Emplastrum Album coctum.

℞. Olei ℔ ij. Cerussæ ℔ j. ß.
Ceræ albæ ℥ iiij.

Coquantur secundum artem, & fiat Emplastrum.

OPITVLATVR excoriatis à calceamentis, & capellatione, vel ab alia causa.

Emplastrum griseum, de Lapide Calaminari.

℞. Lapidis Calaminaris præparati ℥ j.
Lithargyrij ℥ ij. Cerussæ ℥ ß.
Tuthiæ ʒ j. Terebinthinæ ʒ vj.
Ceræ albæ ℥ j. ß. Seui ceruini ℥ ij.
Thuris electi ʒ v. Mastiches ʒ iij.
Myrrhæ ʒ ij. Camphoræ ʒ j. ß.

Confice secundum artem.

DESICCAT, replet & cicatrisat vlcera.

Emplastrum viride.

℞. Ceræ nouæ Resinæ
Terebinthinæ ana ℥ iiij.
Olibani Mastiches
Viridis æris ana ʒ iij.

Confice secundum artem.

Emplastrum Basilicum magnum.

℞. Ceræ albæ Resinæ Pineæ Seui vaccini
Picis naualis Terebinthinæ Olibani
Myrrhæ ana ℥ j.
Olei quantum sufficit: fiat Emplastrum.

VLCERA phlegmone carentia, præsertim partium neruosarum, terget, & carne implet.

Empla-

Emplastrum de Crusta panis Montagnanæ.

℞. Mastiches Menthæ Spodij
Corallij rubri Santali rubri
* Santali albi ana ʒ j.
Crustæ panis tostæ & maceratæ in aceto per horam mediam ℥ ij.
Olei de Mastiche
Olei Cydoniorum ana ℥ j.
Farinæ hordei, quantum sufficit.
Fiat Emplastrum.

VALET in vomitu puerorum, & his qui cibum retinere non possunt.

Emplastrum de Baccis Lauri D. Mesuæ.

℞. Thuris Mastiches Myrrhæ ana ℥ j.
Baccarum Lauri ℥ ij.
Cyperi
Costi ana ℥ ß.
* Mellis calidi quantum ad cogendum satis est.

Si verò triplum Cyperi & stercoris vaccarum aut caprarum sicci ad pondus omnium accipiatur, erit efficacius ad hydropisin, & inflationes discutiendas.

VENTRICVLI, intestinorum, hepatis, renum, vesicæ, vteri, & partium aliarum dolorem à flatibus aut intemperie frigida ortum placat.

PRÆ-

PRÆPARATIONES QVORVNDAM SIMPLICIVM.

Aloën cum Aromatibus abluendi modus.

℞. Aloës puriſſimæ & cribratæ ℔ j. *
Caſiæ ligneæ Spicæ nardi Indicæ
Aſari Schœnanthi
Carpobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Xylobalſami [*aut ſuccedanei eius.*]
Cinnamomi Ligni aloës Croci Maſtiches
Laccæ ana ℥ iij.

Decoquantur aromata in aquæ quantitate * ſufficienti, ſecundum artem in duplici vaſe: deinde colentur. In colatura diſſolue Aloën continuè agitando: & pone ad ſolem in vitrea aut vitreata patina, donec exſiccetur. Oportet autem patinã linteolo puro tectam ſoli exponere, ne aliquid incidat. Quòd ſi hieme lauanda eſt Aloë, in æſtuariũ ad fornacem ponatur: oportet etiam fundo vaſis inſidentes arenas, & ſi quæ ſunt aliæ ſordes, diligenter auferre.

Aloën ſimplex abluendi modus.

℞. Aloës puriſſimæ & tritæ ℔ ij.
Aquæ cæleſtis q. ſ. aut ℔ vj.

Miſceantur in patina vitrea, ita vt aqua calefacta prius infundatur: deinde ſubſidere ſinito ſordes & calculos, & puram pinguemque aquam, cui ſe pura Aloë miſcuit, ſenſim excolato, & ſordes in fundo abiicito; poſteà colaturam tectam linteolo in ſole exiccato.

Laccam abluendi modus.

Modus abluendi Laccam, qui passim à scriptori-bus traditur, admodum absurdus est: & qui eum primus inuenit aut tradidit, Laccæ naturam peni-tùs ignorauit: nam quidquid purum, sincerum & efficax est in Lacca, illud aquæ miscetur, quam illi dicunt abiiciendam esse, & quod remanet, in Tro-chiscos formandum, hoc est, calculos, ligna & sordes. Nos verò rectiùs modum tradémus.

℞. Aristolochiæ longæ
Schœnanthi ana ℥ ij.

Decoquantur in aquæ ℔ iiij. aut q. s. donec remaneant ℔ iij.

Colaturæ insperge
Laccæ integræ ℔ j. ℥ iiij.

Decoquatur Lacca deinde lento igne, donec aqua fiat coloris sanguinei: & quidquid in Lacca boni fuerit, dissoluatur, tum per filtrum aut laneum pannum cola, & remanentes sordes abiice. Excolatam verò & sanguinei coloris aquam lentis prunis in duplici vase vsque ad mellis spissitudinem coquito, & tepidam ma-sam in Trochiscos fingito. hic itaque verus est modus abluendi Laccam.

Plumbum lauandi modus.

℞. Mortarium plumbeum; in eum infunde aquam cælestem, & agitato aliquot horis aquam in mortario, donec aqua colorem ac-quirat liuidum, & crassescat in modum limi. Limum hunc per linteum exprime, & exic-catum repone.

Limaturæ ferri, quam Scoriam vocant, præparatio.

℞. Limaturam ferri optimi, aut Chalybis, aut Squamam, hoc est, Batituram eius: purga eam ab omnibus immunditiis, hoc modo: Proiiciatur in aquam clarissimam, & fricetur manibus, posteà sordidam aquam effunde totam, deinde impone limaturam in vitream patinam, & affunde modicum aceti, vt tantùm humectetur, nec emineat acetum: postea macera diebus xxx. vltimò tere & repone.

Scammoneam præparandi modus.

℞. Scammoneæ optimæ ℥ iiij.

Contere in subtilissimum puluerem, deinde insperge illi olei Violati optimi modicum, vt fiat massa: deinde excaua aliquot Cytonia mala magna, & in cauitatem eorum impone massam Scammoneæ, & cooperi foramina Cytoniorum: posteà assa in fornace cum pane, donec Cytonia perfectè sint assata: deinde exime Scammoneam, & impone sequenti diluto.

℞. Carnium Myrobal. Citrinarum ℥ j.
Succi Cytoniorum ℥ iiij.

Conterantur Myrobalani, & misceantur cum calefacto Cytoniorum succo, & stent in infusione horis xxiiij. deinde leuiter cola: colaturam verò infunde Scammoneæ, & optimè simul misce: vltimò in loco calido exicca, & exiccatam repone Scammoneam.

Colocynthidis præparatio.

* ℞. Colocynthidis pulpæ ℔ j.
Bdellij
Tragacanthæ ana ℥ xij.

Incidatur Colocynthis minutissimè, Tragacanthum verò & Bdelliũ dissolue in aquæ Rosarũ q.s. & dissoluta insperge incisæ Colocynthidi, & fac Trochiscos, quos in sicco aliquo loco siccabis, exiccatos deinde Trochiscos iterum subtilissimè terito, & reforma Trochiscos adhibita Mastiche in oleo Rosaceo dissoluta.

Scillæ præparatio.

* ℞. Scillam magnam recentem, neque putridam, neque gelu flaccidam: abiice eius exteriores aridas tunicas: inuolue deinde eam massæ siue pastæ pistorum vnde panis fit: assato posteà in furno cum panibus, donec panes percocti fuerint: hinc è furno eximẽ Scillã, & sigillatim omnes tunicas detrahe & funiculo traiectas in calido loco exiccato: abiicito verò medium Scillæ cor, vnde germen enasci solet. Porrò Scilla non est incidenda ferreo aliquo cultro, sed è ligno solido aliquo facto: nam contrahit à ferro venenosam quandam rubiginem.

Mezerei fol. præparatio.

℞. Foliorũ Mezerei quantum libuerit, ea macera in aceto vini horis xxiiij. posteà exiccentur: cùm verò vti iis voles, contere, & in contundendo abiice eorum venas & neruos.

Esu-

Esulæ rad. præparatio.

Esula tam maior quam minor, præparatur eodem modo quo Mezereon.

Gersam Serpentariæ faciendi modus.

℞. Radices Serpentariæ veræ, vel loco eius radicum Ari, id est, Aronis ℥ iij. Terantur subtilissimè; & affunde eis aquæ Rosaceæ ℥ iiij. deinde exsiccentur ad solem in vitrea patina, linteolo tecta. Posteà secundò tantum aquæ rosaceæ affundito, & simili modo exsicca: tertiò eadem aquæ Rosaceæ quantitas inspergatur, & vltimò siccatam farinam cum vino odorato in Trochiscos siue orbiculos finge & repone: ingreditur autem hæc Gersa vnguentum Citrinum, & reliqua quæ ad nitorem cutis conficiuntur.

Spodium præparandi modus.

℞. Eboris in partes secti ℔ j.

Pone id in nouum & nondum crematum fictile, & crudo operculo tegito, & iuncturam luto figulino diligenter oblinito: posteà in fornacem figuli mitte, & cremari finito, donec fictilia percocta sint: deinde exemptum Ebur in tenuissimum puluerem terito & cribrato, & infunde ei in patina vitrea aquæ Rosarum ℔ ij. & exiccari finito. Deinde secundò terito, & alias ij. ℔. aquæ Rosaceæ affundito, atque similiter exicca. Tertiò etiam terito, & admisce aquæ Rosarum ℔ j. in qua diligenter dissolutæ sint Camphoræ tritæ subtilissimè ʒ iiij.

Tere omnia in tabula marmorea durissima, & finge Trochiscos, quos repone in denso vas aliquo, ne expirent. Porrò si Ebur habere non poteris, loco eius sume Cornu ceruinum, & similiter præpara: est enim hoc quoque effica medicamentum ad multa, præsertim contr venena.

Ebur crematum, melius est vt operto fictili fiat aliàs enim non candidum, sed nigrum fit.

Pulmonis Vulpini præparatio.

℞. Pulmonem Vulpis recentem, extrahe ex e arteriam siue fistulã, & laua in vino odorat calefacto: mox ollæ impositum, exicca in te pido furno: deinde exiccatum repone in lo co sicco, & inuolue Absinthio, ne putrescat.

Hepatis Lupini præparatio.

Hepar Lupi eodem modo præparatur qu pulmo Vulpis.

Sanguinis Hircini præparatio.

Hircum mediocris ætatis domi alito, & p mensem nihil aliud dato præter Pimpinellam Apium, Petroselinum, Leuisticum, & simili deinde sanguinem eius, qui ex arteriis fluxit, ex cipito, & concrescere sinito; atque aqueum i lud effunde, grumos verò sanguinis in furn exicca. Mactandus autem est Hircus Veris ex tu, id est, principio æstatis cùm Sol Cancru ingressus est.

Adipum vel Pinguedinum præparati

℞. Adipem vel Pinguedinem cuiuscumqu

anim

animalis, & laua in aqua aliquoties, donec pura defluat aqua, & non ampliùs saniosa aut cruenta appareat: deinde incisam liqua in duplici vase, & eliquatam in frigido loco repone sine sale.

Medullarum præparatio.

Medullas ex ossibus auferto Autumni initio, & laua, & liqua in duplici vase, secundum modum qui traditus est in Adipum siue Pinguedinum præparatione.

Oesypum faciendi modus.

℞. Lanæ succidæ, hoc est, nondum purgatæ, ex collo, feminibus & femoribus ouis detonsæ, quantitatẽ satis magnam, infunde ei aquam feruidam, & laua diligenter quousq. omnem suam pinguedinem in aquam deposuerit. Posteà expressam lanam sepone, & aquam illam pinguem & sordidam vasculo aliquo diutissimè ex alto fundito & refundito, donec spumosa fiat: tum sinito spumam subsidere, & collige aquæ innatantem pinguedinem: iterumq́ue aquam refundito, donec spumet, & subsidentem pinguedinem auferto, & rursus refundito, donec non amplius spumet, & nulla concrescat supra aquã pinguedo. Tum collectam pinguedinem iungito, & in aqua lauato, manibusq́ue diducito, donec pura fiat, & aqua clara defluat & albescat, & linguam admota non mordeat: tum repone in fictili denso, loco frigido. Porrò hic Oesypus hodie vocatur corrupto

nomine Hyſſopus humida: ſed non bene præparatus habetur in Pharmacopoliis.

Terebinthinam reſinam coquendi modus.

℞. Reſinæ Terebinthinæ, aut eius loco Laricinam reſinam, quam Terebinthinam hodie vocant, ℔j. affunde ei aquæ ℔xxiiij. & coque in magno vaſe, donec odorem amittat & inſpiſſetur, adeò vt refrigerata digitis in puluerem teri queat. Hoc modo vſta reſina ingreditur in quædam Vnguenta, Olea, & in Trochiſcos Cyphi, qui pertinent ad Mithridatium.

Acacia Succedanea.

Acacia vera apud nos non poteſt confici: eius autem loco ſumunt noſtri Pharmacopolæ totius fere Europæ, ſuccum Prunorum ſilueſtrium, id eſt Schlehenſafft. Sed hæc, quam deſcribemus, propius ad veræ Acaciæ vires accedit.

℞. Seminum Thamarindorum
Sumach ana ℥ ij.

Contundantur, & affunde eis aquæ cæleſtis ℥ viij. aut q. ſ.

Macera deinde per horas xxiiij. Poſteà coque donec tertia pars aquæ remaneat: excolatam deinde aquam, cum albuminibus ouorum clarifica & deſpuma: deſpumatam deinde iterum coque ſupra lentas prunas ad ſpiſſitudinem iuſtam, deinde repone, vt Acaciam ex Prunellis ſilueſtribus factam.

PONDERVM RATIO.

PONDERA *quibus hodie Medici vtuntur, hæc sunt: Libra, Quartarium vel Quadrans, Vncia, Drachma, Scrupulus, Obolus, Lupinum, Granum, Siliqua, Lens: & hæc quidem à Græcis atque Romanis mutuarunt.*

Præter hæc sunt alia quæ à Barbaris atque Arabibus desumpserunt; qualia sunt, Manipulus, Pugillus, Aureus, Kist, Kirath, & Danic; quorum nominibus Mesuen potissimum vti constat.

Libra itaque, quæ & Pondo etiam dicitur, in duodecim vncias diuiditur. Errant itaque indocti huius ætatis Pharmacopolæ, qui libram sedecim vnciarum, quot sanè mercatoria ac negotiatoria est, in medicamentis conficiendis accipiunt. Ea autem illos vti libra facilè ex quartis colligitur, quibus vncias quatuor assignant, quas si quater sumpseris, sedecim prodibunt vnciæ. Quartam autem libræ partem, Latini Quadrantem nominat, sicuti tertiam Trientem, sextam Sextantem. Quadrans itaque, vel (vt nostri loquuntur) Quarta, vel Quartarium, pondus exsistit trium vnciarum: Triens verò quatuor, veluti Sextans duarum vnciarum.

Porrò Vncia octo drachmas constituit: denarios septem. Drachma scrupulos tres. Scriptulum verò, qui Græcis γράμμα dicitur, quasi primum ponderis elementum nonnulli Scrupulum etiam nominant: habet verò obolos duos. Obolus pendet grana duodecim, quæ idcirco viginti qua- *

tuor scrupulum constituunt. Nicolai tamen scrupulus ex viginti tantùm granis constat.

At & alia pondera Græcorum Medici vsurparunt. Drachma enim nouem Lupinos pendit. Siliqua verò, quæ Græcis κεράτιον, est dimidium Lupini: Siliquæ itaque sex, Lupini tres scrupulum pendent. Semen autem in Siliqua contentum, non tota Siliqua intelligitur: & id mediocre, non enorme & habitius, neque strigosum & emaciatum, qualia hordei aut tritici grana vsurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, veluti olim grana lentis. Vnum enim Siliquæ granum sex lentis seminibus pondere respondet: quæ si sexies sumpseris, in vniuersum triginta sex lentis semina prodibunt, quæ scrupulum constituunt.

Nunc ad ea, quibus Arabes & recentiores vsi sunt, veniemus: inter quæ primùm Manipulus nobis occurrit. Sic autem vocant herbarum fasciculum, qui manu deprehendi & complecti potest. Pugillo autem perperam pro pondere vtuntur recentiores, cùm sit diminutiuum potius à pugno, qui compressis fit digitis. Aureus, illis pondus vnius drachmæ cum dimidia significat. Danich pondus octo granorum: Kirath verò quatuor.

P. C. SCHOL.

Danich.] *Contra Georgij Agricolæ, aliorúmque doctiorum virorum sententias, Cordus Danich pondus granorum sex, & Kirath trium faciebat.*

NOTÆ

NOTÆ PONDERVM QVÆ HODIE IN VSV SVNT.

Grani	Nota est	Ǵ. *Ein grein oder gersten kornlein schwer.*
Scrupuli		℈. *Ein scrupel ein dritteil eins quintlins.*
Drachmæ		ʒ. *Ein quintle oder gulden schwer.*
Vnciæ		℥. *Ein vntz, ist zwey lot.*
Quadrantis		*Quad. Ein quart, vj. lot.*
Libræ		℔. *Ein pfund.*
Semis		*ß. Halb.*
Manipuli		*M.*
Pugilli		*P.*

FINIS *eorum quæ Valerius Cordus Nurembergensi Senatui exhibuit.*

VALE.

VALERII CORDI

DE EXTRACTIONE
VT VOCANT, PVRGANTIVM ME-
dicamentorum, & Oleorum distillatione; in genere primùm: deinde priuatim de Oleo è Chalcantho duplici, vno austero (vel acido,) altero dulci Libellus tripartitus à Conrado Gesnero primùm publicatus, & Val. Cordi annotationibus in Dioscoridem ab eodem annexus.

PARS PRIMA.

De Extractione. Cap. I.

EXTRAHITVR ex medicamentis Solutiuis ipsa qualitas purgans æquè ac Olea, sed diuersa ratione. Olea propter aëriam substantiam ascendunt in distillatione: Solutiua verò facultas, quoniam terrestri corpori inseparabiliter inhæret, non ascendit, sed in fundo relinquitur: excepto vno atque altero, flore videlicet Pruni siluestris & Persici; quorum aquæ destillatæ aluum subducunt; & hoc quia flores hanc vim obtinent: nam hi melius à Sole excoquuntur, & subtiliores vires, quæ facilè resoluuntur in vaporem, acquirunt. Sed quæ propriè solutiua vocantur, vt sunt radices, aut radicum liquores, aut succi, aut cortices, aut semina, omnibus inest tenaciter inhærens & viscosa qualitas. Ideoque eorum solutiua vis non potest ascendere in distillatione, sed manet in substantia decoctionis, ex ea euaporante quicquid est aqueum. Excogitata autem

n hæc est extractio pro delicatis & nausea-
undis, vt qui magnam solutiui dosim non
runt.

Ellebori nigri extractio. Cap. II.

RECIPE rad. Ellebori nigri recent. libras
j. lauentur, dum sunt succo præditæ: deinde
cide minutim, ac superinfunde sequentis de-
ctionis colaturam.

Succi Buglossi, Borag. ana ℔ ij. Succi depu- *
ntur, & colentur diligentissimè, vt auri cla-
tatem acquirant, & reponantur ad tempus
onueniens.

Deinde ℞. rad. Fœniculi, Cichoreæ, Aspa- *
gi, Petroselini, ana vnc. iij. Fruct. Iuiub-
um, Sebesten ana ℥ ij. Seminum Melonum,
Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli, ana ℥ ß. de- *
oquantur secundum artem in aquæ ℔ xij. Co-
aturæ infunde prædictas ℔ iiij. succorum: de-
nde sine ebullire paululum ad ignem. Posteà
ncisas & contusas radices Ellebori iniice, &
oque lento igne paulatim, vsque dum radices
mineant: deinde exprime tursum per filtrum.
Colaturam coque ad Mellis crassitudinem, cle-
menti igne, adhibita assidua cura ne aduratur.
Posteà repone, & vtere faciendo periculum in
dosi, à scrup. semisse, vsque ad scrup. vnum.

P. C. SCHOL.

Sebesten ana ℥ ij.] *Cùm Gesneri editio ana
ʒ ij. legat, ego ex industria (si pondere metiendi
sunt hi fructus) ex drachmis vncias feci, & le-
gendas esse puto. alioquin cuiusque vncia vna
ad minus sumi debet. Cumq; semina frigida pon-
deribus*

deribus carerent, ego cuiusque ℥ ß. adscripsi. Si ci vero hæc non placuerint, illi, vt suo more loca hæc re stituat, permittitur.

Extractio Rhabarbari. Cap. III.

RHABARB. electi ℔ j. minutim incidatur, & grosso modo teratur: posteà affunde succi de* purati Boraginis, Buglossi, ana ℔ ij maceretu per horas xxiiij. deinde coque ad lentissimum ignem, vsque quo extrà emineat Rhabarba rum. Exprime posteà fortiter, & expressam de coctionem per laneum colatorium transmitt & exprime, vt substantia in colatorio maneat colaturam coque ad mellis spissitudinem, adie ctis Zacchari vnciis ij. Quidam in balneo Ma riæ ad spissitudinem coquũt, ne aduratur, quod melius est, quemadmodum etiam in duplic vase. Purgando deglutiendum cum gutta ole Cinnamomi, aut Anisi mixtum & azymo inuo lutum, faciendo in dosi periculũ à scrup. j. vsq ad scrup ij. Quidam, quia Rhabarbara per se non valde purgant, acuunt totam extractionem cũ modico Diacridij optimi, quod nihil nocet

De Extractione è Massis Catapo-tiorum. Cap. IIII.

CVM virtutem solutiuã ex massis pilularum extracturus es, necesse est, vt prius diligenter dispensata sit massa, sumpta Aloë purissima, & aliis medicamentis electis. Deinde recipe quan cumq. volueris massam, & concidas in minutas partes, ac macera per octiduũ in aqua pluuiali, succorum Boraginis, Fœniculi ana q. s. Coque

deinde

inde in vitreo duplici vase per integrũ diem: inde exprime per laneum pannum mundissimum, qui nullos pilos emittat, & iterũ in balneo vel in duplici vase ad iustam spissitudinem diligenter coquito, & forma pilulas minutas. ʒ scrup. ij. aut circiter vnum. Hoc modo exacta massa est purissima, tenera, & facilè in manu liquescit. Porrò reliquorum purgantium medicamentorum vires similiter exprimi possunt. Sed animaduertendum, quòd semper sint admiscenda in decoctione lenientes & lubrici succi, quales prædicti sunt: & melius multo est, omnia in duplici vase coquantur.

Aloë quomodo optimè lauetur. Cap. V.

ALOEN optimam, fuluam, pellucidam, facile in manu liquescentem, confringe in partes minutas, & pone in patinam vitream, mundam: & infunde desuper sufficientem quantitatem aquæ pluuialis: dissolue in duplici vase omnino, & permitte denuò refrigerari. posteà aufer innatantes, si qui sunt, pilos; & sensim quod est liquidissimum ad spissitudinem in duplici vase coque. Quod verò in fundo vasis est crassiusculum, in alios vsus seruetur.

PARS SECVNDA.

De distillatione Oleorum. Cap. I.

QVONIAM Aromata quædam, & omnium vmbelliferarum herbarum semina ferè constant magna ex parte, calida, tenui & aëria substantia: ideò necesse est, vt aliquid de olea-

ginosa substantia habeant. Nam talem habe mixturam propemodum omne oleum. At cùm oleum & pinguedo quæ in simplicibus medicamentis continentur, duplex sit, quædam monenda sunt. Naturæ periti, duplex inuenerunt oleum in simplicibus medicamentis. Vnum terrestre, crassum & viscosum, & totaliter suo corpori in quo est commixtum: quale est oleum Nucum, Amygdalarum, Baccarum Lauri, Seminum Lini, Hyoscyami, Sinapi, Papaueris, & omnia similia quæ in fructuum aut seminum nucleis continentur. Hæc autem omnia propter totalem cum substantia cui insunt commixtionem inseparabilia sunt, nec vllo modo per distillationem elici possunt: quare vi exprimenda sunt è substantia. Alterum tenue, aëriumque est, & separabiliter suo corpori inhæret: & hoc est segregabile. Ascendit enim facilè in distillatione, nec difficulter à suo cui inest corpore decedit. Tale autem est quod continetur in aromatibus, Carpobalsamo, Cardamomo, Pipere nigro, Cubebis, Cinnamomo, Garyophyllis, Macere, Nuce moschata, Ligno aloës. Item quod continetur in seminibus vmbelliferarum herbarum: quales sunt Ligusticum, Angelica, Angelica minor, Libanotis nigra, Magistrantia, Pastinaca, Caros, Cyminū, Ammi, quod appellant Amomum: item Apium, Petroselinum, Gingidium, Pimpinella, Anisum, Fœniculum, Anethum, &c. Eliciuntur autem hæc olea per distillationem in arena, ita vt tusa aromata aut semina iniiciantur in cucurbitam vitream luto

intectam

tectam optimè: vna autem vice ad L. ij. inii-
antur, & ſint trita ſecundum capacitatem
cucurbitæ: infundantur deinde ad vj. lib. aquæ
ariſſimæ, ac miſceto diligenter. Pone deinde
cucurbitam in capellam aptam fornaci, & are-
a imple, & non attingat fundum, ſed interſit
ena. Cucurbitæ impone alembicum vitreum
ius roſtrum deſinat in ſtanneam vel ferream
ſtulam ſtanno intus & foris illitam: ea fiſtu-
tranſeat in obliquum per vas quod habet in
aquam frigidam, vt inter diſtillandum egre-
ens cum oleo liquor refrigeretur, claude iun-
uras accuratè, madefacta papyro vel linteo,
t ſuppone exceptorium. Poſteà accēde ignem
ntum, & vide ne nimium ſurgat & ebulliat
alembicum, quod in cucurbita continetur.
emina enim quædam, vt Aniſum, propter ra-
tatem ſubſtantiæ ſuæ, ſimulque viſcoſum
uod habent, largiter ebulliunt, ideò nō ſtatim
embicum imponere debemus: ſed poſteà
uàm bullas excitari videris, & vaporem ſurſum
rri. Quod cùm fiet, depone alembicū, & im-
iſſo bacillo agita; ita reſoluetur in vaporem
uma, quæ poſteà mediocri igne moderari,
mpeſci & excitari poteſt. Quo facto, impo-
e rurſus alembicum, & circumlutato ſatis, ac
ſtillato ſine ceſſatione, donec conieceris nul-
m amplius intus contineri oleum: quod vi-
& guſtu ſtatim percipies: nam cum guſtu
ſtillantes guttæ non amplius reſipient inie-
i aromatis ſaporem, deſiſtendum eſt ne aro-
a fundo cucurbitæ inhæreat & exuratur.
einde ſegrega contentum in diſtillata aqua
X oleum

oleum optimum, quo potes artificio. Porrò no-
tandum est, quædam ex his oleis aquæ innata-
re, quædam fundum petere. Innatant Piper
nigri, & recentis Cardamomi & Anisi: Fun-
dum petunt, Cinnamomi, Macis & Garyo-
phyllorum, &c. vt videtur. Aqua Cinnamomi
& Anisi cùm destillantur, lacteum habent colo-
rem, & lacteum hoc paulatim in oleum conue-
titur. Reseruanda autem Cinnamomi est aqua,
præsertim quæ primò exierit.

Naturæ & vires Oleorum. Cap. II.

FOENICVLI & Anisi olea, naturam mi-
rabilem habent: nam in hieme vtrumque con-
crescit instar butyri, ita vt aspectu imitentur
sperma Ceti, præsertim Anisi. nam hoc æsta-
media concrescit aspectu niueum: reliqua om-
nia liquida permanent. Reponuntur optim-
in loco frigido & puro, præsertim Cardamomi
& Piperis. Ea enim omnium tenuissimam sub-
stantiam habent, adeò vt neglecta omnino eua-
nescant. Vires autem habent earum rerum,
quibus extracta sunt; sed multò efficaciore-
Nam efficacia quæ vni libræ inest, in pauca-
drachmas contrahitur. Garyophylli enim vnci-
xvj. contrahuntur in vnciam vnam semis, au-
duas. Cinnamomi in drachmas duas semis, au-
duas. Piperis, in drachmas duas aut tres vna se-
mis. Miscentur autem in confectione guttæ x
vel xv, aut xx. libras Zuccari pro delicatis: se-
infundendum est vltimò cum morsellis, quo-
facis, vel orbiculis, optimè miscendo.

PAR-

PARS TERTIA.

De Oleo Vitrioli faciendo. Cap. 1.

OLEVM vitrioli, quod à quibuſdam Oleum vitæ appellatur, aut melancho-a artificialis, nihil aliud eſt, quàm aluminoſa ualitas, & ſubſtantia ex vitriolo per artem ex-acta, modicoque ſulfuri mixta. Nam ipſum triolum è quo fit, triplici conſtat mixtura, vi-elicet multo alumine, modica ærugine, & pau-o ſulphure. Aluminoſa enim aqua in metallis er æris venas & Marchaſitam diſtillans, æru-inoſam qualitatem acquirit, & ſulphuri, quod Iarchaſitæ ineſt, mixta paulatim concreſcit, ut induſtria ad ſpiſſitudinem coquitur: in di-illando autem aluminoſus & ſulphureus va-or tantùm aſcendunt, æruginoſa qualitate in ındo retortæ relicta; quo fit, vt hoc oleum alu-ninis, & non æruginis ſaporem habeat. Eſt au-em duplex hoc oleum, nempe auſterum & dul-e. Auſterum duplici conſtat mixtura, ſcilicet lumine multo & modico ſulphure. Dulce ve-ò ſimpliciter ſulphure conſtat. Nihil enim liud eſt, quàm liquidum ſulphur ex auſtero leo extractum. Quapropter guſtu nequaquam lumen, ſed ſulphur æmulatur. Faciendum eſt utem vtrumque maxima cura & diligentia, dhibitis aptis fornace, retorta, & receptaculo: quidem aptitudo inſtrumentorum, vt aiunt Chymiſtæ, magiſtrum parit. Quapropter ſe-uentes Canones diligenter obſeruentur.

Electio Vitrioli. Cap. II.

CVM plurimæ ſint Vitrioli ſpecies, ope pretium eſt indicare, quæ nam ſpecies eius hu operi potiſſimùm conducat. Et quamuis om vitriolum hoc oleum reddat, nullum tamen ex omnibus præſtantius cæruleo aut virid quoniam plurimum fugitiui ſulphuris obtin quo adiuuatur, vt facilius oleum aſcendat. N tandum etiam melius eſſe factitio natiuu Vitriolum, & maximè Vngaricum: aut ſi hui copia non ſit, Goſlarienſe. Eligendum præter eſt quod magnis racemis conſtet, & maiorib cubis concretum ſit. Quod autem fractum, m nutum & pulucrulentum eſt, veluti inutile n eſt recipiendum, quemadmodum etiam qu Solis vel aëris iniuria candorem & puluerule tam canitiem contraxit.

Coctio Vitrioli. Cap. III.

AT quia Vitriolum multũ in ſe habet aqu & excrementicij humoris qui oleum diluit, nõ niſi longo tempore & magnis moleſtiis p diſtillationem ab oleo ſeparari poteſt; compe diaria eſt inuenta via, qua breui temporis inte uallo id abſumi queat, ne longa mora artifi faſtidium pariat. Recipe igitur prædicti Vitri li ℔xij. coniice eas in ollam magnam, noua & optimè crematã: ollam impone fornaci pr fundæ, ſupra ardentes prunas: cùm liquefie & bullire cœperit, ſpatula agitetur, vt int grum liquefacto miſceatur, donec & ipſum l quefiat. Bullire demum ſinito, vſquequo nu

lam

n prorſus bullam amplius excitet, & donec
tum denſetur. Deinde exemptam è fornace,
m Vitriolo ollam refrigerari permittito, loco
que humido neque ventoſo, ſed ſicco & te-
do: poſtquam refrigeratum fuerit, ex olla ex-
ito, & conſidera an ſuperficies eius vndique
beſcat. nam ſi rubeſcit, bonum eſt ſignum, &
cilius calcinatur, vt iam dicemus.

Calcinatio Vitrioli.

Cap. IIII.

EXEMPTVM olla Vitriolum, in minutas par-
s confringe, & in mortario ſubtiliſſimè tere:
inde tertiam aut quartam eius partem in no-
m ac bene coctam ollam coniice, ac rurſus in
ofundam fornacem, ſicut antè, dimitte, &
iquamdiu vrito, donec rufus fiat color. Mox
lam ab igne depone, & moue eam, vt videas
tam, an ſatis calcinatum ſit Vitriolum. Nam
in olla fluctuat argenti viui aut liquefacti
umbi modo, & exilientes bullas eiaculatur, ſa-
s vſtum eſſe intellige: tunc effunde in magnam
recentem ollam priùs calefactam, & effluet
uaſi ſit liquidum, aut ad modum argenti viui.
uod autem reliquum eſt Vitrioli, ſimiliter ſi-
illatim, vt calcinetur, vras. Cùm vſtum fuerit,
ommiſce rurſus optimè in mortario, modeſtè
gitans ne puluerem excites nares & fauces of-
nſurum. Cùm hæc omnia executus fueris,
itriolum in bilancem ponito, & animaduerte
ondus ipſius. Nam ſi vj. lib. id eſt, medietas
per fuerit, bene omnia facta ſunt: ſed hæc
ufficiant.

De fornace faciunda, Cap. V.

MATERIA quæ ... stillanda est, quomodo pr... paranda sit, iam indicau... mus. Nunc autem dicere ... fornace res & ordo post... lat, nam si hæc inepta fu... rit, frustra omnia fient. E... struenda igitur est forn... ex lateribus in planum p... sitis, quo crassioribus pari... tibus ignis faciliùs & di... tiùs contineatur: fiet etia... quadrata & æqualiter cra... sa, intusque habeat prop... modum duarum spitham... rum latitudinem, non tamen omnino, s... dempta tertia parte spithamæ. Extruatur a... tem hoc modo: Prima & infima cauitas h... beat altitudinem semipedis, cui per transue... sum imponantur ferramenta satis crassa, ... ignitis carbonibus non inflectantur: secund... cauitas quæ est constituta supra ferream cr... tem [id est, *vber den rost*] habeat duûm p... dum altitudinem, & ex anteriori parte foram... per quod carbones iniiciantur. hoc incipiat l... teris transuersi crassitudine super cratem. P... mediam deinde cauitatem, in ipso medio in... spicienti fornacem, per transuersum infigatu... ferreus axis, quadrangularis, crassitudine po... licis, qui impositam retortam sustineat. In l... ter...

·de finiſtro fornacis, relinquatur mea-
quem retortæ collum exeratur.

Diſtillatio Vitrioli. Cap. VI.

...STQVAM fornacem extruxeris, eligi-
..ortam capacem, aptamq́ue ante omnia,
vitro Venetiano aut ſaltem Heſſiaco fa-
..am, prius vndique luto obductam: in eam
..niicito totum Vitriolum, ita vt aliqua pars
..tortæ relinquatur vacua, quò facilius à Vi-
..iolo ſpiritus aſcendere queant. Mox tranſuer-
..m & ferream trabem in fornace optimè luto
..bducito, eiq́ue in medio ſuperponito perlu-
..tum teſtæ fragmentum: ſuper id collocabis
..tortam, ne à candente ferro immediatè diſ-
..cetur, ita tamen, vt in medio fornacis retorta
..nſtituta ſit, eiusq́ue roſtrum extrorſum mo-
..cè pronum promineat, & meatus per quem
..llum ſuum è fornace exerit, diligentiſſimè
..to farciatur atque obſtruatur. Poſteà accipe
..uinque tegulas, & fac ex iis tectum ſupra for-
..acem, ſub quo lateat retorta ad eum modum
..uem depinxi: tectum luto vndique obducatur,
..uatuor pro fumo foraminibus relictis, in
..ngulis angulis ſingulo, ea amplitudine, vt
..raſſiſſimus pollex liberè intromitti & exeri
..ueat. Fac etiam quatuor conos ex luto, quibus
..oramina obſtruantur: quo facto, applica re-
..ortæ orificio receptaculũ grande ex vitro Ve-
..etiano aut Heſſiaco: quo enim maius idi-
..ſum fuerit, eo liberiùs ſpiritus recipiet: ſi verò
..aruum fuerit, periculum eſt ne ſpirituum copia
..iſtentũ rumpatur: infunde etiam in retortam

aquæ clarissimæ unc. xviij. aqua enim citò spiritus ad se rapit, & prohibet ne confringatur receptaculum. Ita applicatum optimo luto diligentissimè obstruatur, magna adhibita cura ne quicquam in receptaculum incidat; tingitur enim inde in rufum colorem oleum. Cùm omnia hæc feceris, dimitte per integram noctem lutum exiccari: ac si quæ fatiscunt rimæ luto illinantur: manè deinde perlucidum accende ignem, ex puris & magnis carbonibus, aperto vno superiùs foramine, per quod fumus exeat, augeaturque successiuè ignis vsque ad vesperam: quo tempore aperiendum est secundum foramen, & attende diligenter an appareant spiritus, qui è retorta egrediuntur, veluti si quis candidum efflaret fumum: nocte sequente vigili cura cauendum ne ignis remissior fiat, sed acrior, paulatim tamen: ita deinde auctum ignem in vigore teneas, ac altera die tertiũ aperi foramen, augendo sigillatim ignem, vsque quo etiam retortæ collum candescat. Sequenti secunda nocte auge ignem, & post mediam noctem aperi quartum foramen. Cùm ita in summo vigore ignis fuerit constitutus, videbis spiritus egredi, veluti conglomeratas nubes; qui cùm cessare voluerint, aperi omnes fornacis aditus, & sine intermissione carbones ingere, vsquequo etiam receptaculum excandescat; studiosè cauendo ne quicquam frigidum aut humidum super retortam aut receptaculum iniuria aut casu decidat. Agenda hæc sunt in loco clauso, quò neq. imber, neque ventus ingrediatur: conseruandus autem ignis est, donec

donec nulli prorſus ſpiritus in Vitriolo relinquantur: quod viſu facilè percipi poteſt. Cùm autem nulli ampliùs egredientur, ſine vt per ſe extinguatur ignis, ac totum opus integrum cum nocte diem quieſcere ac refrigerari ſinito: poſteà aufer cum contento humore receptaculum; & repone, donec oleum ab aqua ſegregabis: tum confractam retortam inſpice, & vide an caput mortuum nigrum ſit: hoc enim ſignum eſt perfecti operis. Eſt autem caput mortuum exuſtum in retorta Vitriolum.

Segregatio infuſæ aquæ. *Cap*. VII.

QVONIAM in receptaculo continetur vnà cum Vitrioli oleo aqua, ſegreganda hæc eſt, vt Vitrioli liquor ſincerus reponatur: ſegregatur autem per diſtillationem in balneo aut cinere ſubtili, tutius tamen in balneo: quapropter totum humorem qui eſt in receptaculo, in cucurbitam vitream Venetianam aut Heſſiacam infunde, ſuperponendo Alembicum è ſimili vitro factum, quæ bene luto circumlinatur: ſub balneo deinde accenſo igne, paulatim ſine aquam exſtillare, donec habeas vnc. xviij. illas quas infudiſti. Si Vitriolum non bene calcinatum fuerit, plus egredietur: quare vide vt prædictæ xviij. vnciæ ſint bonæ menſuræ. Cùm hoc feceris, refrigerari balneum ſinito, & aquam quæ diſtillauit abiicito. Quod verò in balneo cucurbitæ in fundo reliquum fuerit, purum eſt Vitrioli oleum: habet tamen plerumque rufum colorem, ideò

ſecundum ſequentem modum rectificandum eſt, vt clarum fiat.

Rectificatio olei Vitrioli. Cap. VIII.

ACCIPE retortam Venetianam aut ſaltem Heſſiacam, antea luto optimo veſtitam: in eam funde quod in cucurbita continetur oleum: retortam pone in minorem fornacem, in capellam quæ pura & lota arena repleatur. Et quemadmodum antea in balneo, ita nunc in arena diſtilla, paulatim ignem acuendo, vt ſigillatim ex interuallo delabantur guttæ. Retortæ orificio applica receptaculum ex eodem vitro factum, ac commiſſuram optimè luto claude, ne quicquam expiret: cùm deinde totum è retorta diſtillauerit, refrigerari ſinito, ac poſteà aufer, & infunde ſenſim in purum vitrum Venetianum, quod habeat anguſtum orificium, ac repone, ceu præſens in multis morbis remediū. Hoc eſt auſterum Vitrioli oleum, cuius vires & naturam nunc indicabimus, quas excellentes & efficaces habet.

Vires eius. Cap. IX.

MERVM ac non dilutum, neque debet neque poteſt intra corpus ſumi: nam propter nimiam acrimoniam, ignis modo interanea, & quicquid attingit, adurit: omnia nempe corrodit præter vitrum & pinguia, veluti ceram, picem, ſeuum, & liquidorum etiam oleorũ colorẽ immutat; præſertim olei Macis, cui ſi miſceatur, ſanguineum reddit colorem. Si etiam in duobus vaſculis contineatur quantumuis frigidum

gidum, & repentè sibi ipsi misceatur, adeò incalescit sua sponte, vt manibus vix teneri queat. In terram effusum bullit, quemadmodū etiam pura melancholia: quare etiam melancholia artificialis appellatur. Quemadmodū enim melancholia, ita etiam hoc oleum ventriculum confortat, & ad cibi appetentiam inuitat ac stimulat, frigidum ventriculum calefacit, phlegma consumit, crassos & viscosos humores incîdit, colicæ ac dysenteriæ opitulatur, sitim ac feruorem interaneorum in febribus extinguit: singultum prohibet confestim, & nauseam ac cibi abominationem auertit; sed temperandum est cum aliis quibusdam. Quare exemplum vnum atque alterum ponemus.

Aduersus Calculum.

℞. Olei Macis
Olei Terebinthinæ clariss. ana guttas xij.
Aquarum Anisi
Fœniculi ana vnc. ij.
Syr. Liquiritiæ vnc. j.
Olei Vitrioli tres aut quatuor guttas.

Misce omnia optimè, & gusta: si habet acetositatem, quæ dentes non in stuporem trahat, bene est; si non est acetosa potio, instilla adhuc vnam aut alteram guttam, & consule palatum, ac propina securè.

Ad ventriculum debilem.

℞. Syr. de Mentha vnc. j.
Aquæ Cinnamomi vnc. iiij.
Olei Cinnamomi guttas ij.

Olei

Olei Vitrioli guttas iij.
Da securè.

Ad calorem & sitim in febribus.

℞. Syr. ex succo aut infusione Violarum vnc. j.
Aquarum Cinnamomi vnc. j.
Hordei vnc. iij.
Olei Vitrioli guttas iij. aut iiij.
Misce, & contrahet puniceum colorem, & saporem vini austeri Cinnamomo aromatisati.

Ex austero quomodo dulce fiat.
Cap. X.

ANTEA dictum est, Austerum Vitrioli oleum dupliti constare mixtura, videlicet multo alumine, & pauco sulfure. Quare cùm ex austero oleo dulce extrabitur, nihil aliud fit quàm quòd sulfur ab alumine segregetur. Est itaque dulce Vitrioli oleum nihil aliud, quàm oleum sulfuris aut ipsum sulfur in liquidam substantiam redactum: & hoc propriè oleum dici potest: est enim pingue vnctuosumque, quemadmodum ipsum sulfur quod in oleo, & non in aqua liquescit. sequitur autem modus segregationis.

Modus segregationis.
Cap. XI.

RECIPE vini ardentis acerrimi & ter sublimati vnc. vj. Olei Vitrioli austeri tantumdem, misce in Veneto vitro, & pone in cucurbitam

citam paruam, angusto orificio, & optimè luto orificium claude: dimitte ita per integrum mensem aut duos. Deinde effunde in cucurbitam cui sit immediatè vi ignis agglutinatum & annexum alembicum, [hoc est, *ein kolb mit einen angeschmeltzen helm*,] cuius figuram subiiciemus: pone deinde in paruam fornacem, ac dimidiam partem eius cinere obrue: posteà applica recipientem, & luto iuncturam claude diligenter, & extrahe vnc. vj. vini ardentis, quas infudisti: vt verò tutiùs hoc fiat, pone in balneum Mariæ, sic solum vinum absque oleo ascendet. Cùm extraxeris autem per balneum infusas sex vnc. vini ardentis, pone id quod residuum est, in fornacem, vt arena mediam cucurbitæ partem attingat, ac nouo & vacuo recipiente, eóque non magno applicato, luto iuncturam diligenter claude. Accende deinde lentū ignem, & sensim extrahe omnem humiditatem quæ relicta est in cucurbita, donec nihil humidi amplius in fundo appareat: adhibita semper maxima cura & diligentia, vt ignem ita modereris, ne ebulliat vsque ad alembici canalem. Nam si hunc ebullitio attigerit, sedari non potest, nec prohiberi, quin in receptaculum egrediatur: ac totum oleum corrumpat; solet enim facillimè ebullire. Cùm autem sensim extraxeris, aufer statim recipientem cum suo humore, tum videbis duo contineri in eo, videlicet aqueum humorem, & oleosum ac pinguem. Segregabis autem vnum ab altero statim, ita vt nihil aqueum in oleo relinquatur, nam aqua illa perdit oleum. Solet

autem

autem oleum ipsum plerumque aquæ in natare, maximè si in fusum priùs vinum omnino per balne extractum fuerit: se statim poteris tact discernere oleum a aqua. Oleum enim pingue est, aqua mi nimè. Segregatum oleum deinde vsu reserua.

Einen kolb mit einem angeschmeltzen helm / der musz man ettlich auff der Glasz hutten bestellen zu machen/ausz zerbrochnen Venedischem glasz / oder ausz Hessischen glasz.

Vires eius quod segregatum est.

Cap. XII.

VIRES habet quascumque & Sulfur, sed omnia efficaciùs præstat, quia propter liquiditatem faciliùs penetrat, & ad actiones properat, quod sulfur non potest; quia impeditur à soliditate & spissitudine sua, quo minus penetret. Illud verò amplius potest sulfure hoc oleum, quòd valeat potenter ad omnes in corpore putrefactiones, & præcipuè ad pestem. Ad educendum è pulmone in pleuritide, & peripneumonia, & difficili tussi, pus, & crassos viscososque humores: tutò enim absque omni

periculo

o intra corpus ſumitur. Calculum ne-
a renibus, neque veſica coaleſcere ſinit,
ceratam veſicam ſanat. Doſis eius eſt vna
ut altera guttula, aut tres, in vino modico
emperatæ. Miſcetur etiam rotulis & morſellis
ſaccharo factis. Diligentes autem reſeruan-
um eſt. Nam modicum fit ex lib.j.auſteri olei
Vitrioli, & facilè propter tenuitatem partium
uaneſcit.

FINIS.

EPITAPHIVM VALERI CORDI; QVI SEPVLTVS EST Romæ in æde D. Mariæ de anima, regione Parionis.

VALERIO *Cordo Simesusio Hesso Euricij filio, moribus, ingenio, comitate præstantiß. Doctorum omnium admirationem merito: Qui naturæ obscuritatem & herbarum vires adolescens senibus explicauit: Cùm expleri cognoscendi cupiditate non posset, perlustrata Germania, Italiā adiit, Venetiis in honore habitus, & Romam vix ingressus subito morbo inter amicorum lachrymas, non recuperabili studiorum iactura, opt. ætate extinguitur, anno salut.* M. D. XLIIII. VII *Calend. Octobr.*

Ingenio superest Cordus, mens ipsa recepta est
Cœlo: quod terra est, maxima Roma tenet.

APPEN-

APPENDIX EX SCRIPTIS D. IACOBI SILVII MEDICI PARISIENSIS, PRO INSTRVCTIONE PHARMACOPOLARVM.

DE SINGVLORVM MEDICAMENTORVM SIMPLICIVM exacto delectu, Collectionis tempore legitimo, Repositione commoda, & Duratione eorum.

DE RADICIBVS.

RADICES *euellendæ ſunt, cùm medicamentoſæ ſunt maximè. Quæ dos omnibus eodem non ineſt tempore, ſed alio aliæ vegetæ magis ſunt: quamquam ſunt qui putent omnes radices legendas Autumno, vbi folia deciderunt: alij Veris initio, priuſquàm in folia aut caulem erumpant. Omnes tamen integræ ſunt, ſi fieri poteſt, vellendæ, & vnaquæq; in ſolo & cælo naturæ ipſius maximè familiari, bene nutritæ, bene habitæ, non præ alimenti copia enormes, neque ob inopiam ſtrigoſæ, tenues, rugoſæ: mox aqua lauandæ, & radiculis portionem quandam alimenti repetentibus, & ſtolonibus etiamdum trahentibus, purgandæ: pòſt (niſi vtendi recentibus aliqua inceſſerit vel commoditas vel neceſſitas) ſiccandæ, quædam vmbra & vento, vt apij, fœniculi, iridis, & quæ aliæ ſunt vel minores, vel ſicciores, vel rariores, quarum vires ſol ſeu ignis promptè diſſipet: quædam contrariæ*

dictis sole & vento, vel igni siccantur si cælum
nubilum, aut hiems: & sæpè versandæ, ne muc
aut putridæ fiant: vt bryoniæ, gentianæ, mandra
ræ, rhei pontici. Si verò siccatis citò est opus, pat
ignitæ impositas sæpè versando siccabis. Quæda
item integræ siccantur, vt gentianæ; aliæ in taleo
dissectæ, vt iris; aliæ lignosa matrice (sic enim
Plantarum Gaza ex Theophrasto vocat) ademp
vt fœniculi, petroselini, apij. Deinde reponun
loco non insolato, non infumato, non humido, n
puluerulento, sed sublimi, puro, sicco, aut septe
trionem, aut potiùs meridiem spectante, præsert
quando hunc plantæ quædam adhuc humidiores
quirunt, modò non flent austri. Eædem quam
vegetæ adhuc sunt seruandæ, paruæ scilicet ac ten
& raræ, vt asari, asparagi anno tantùm, quam
elleborus vterque etiam triennio seruari possit,
magnæ & crassa essentia præditæ, bryonia, rhe
Ponticum, aristolochia, gentiana. Hæc autem tr
colligendi tempus legitimum, repositio commoda,
duratio, non in radicibus solis obseruanda sunt,
etiam in aliis plantarum partibus, atque adeò q
busdam animalium aliquorum partibus, vt s
guine hircino, hepate lupi, pulmone vulpis, ve
apri. Propterea Chamæpityn, chamædryn, thla
centaurium, polion, hypericum, aliaq; floren
capiebat Galenus, theriacen vel aliud medicam
tum compositurus, non sole æstiuo siccata, nec
dum fructus eorum adhuc crudi & imperfecti su
Iubet idem continua speculatione cognoscendu
quando fructus sunt futuri, quando edũtur, qu
do augentur, quando denique vigent. Quo temp
potissimùm eos commodè decerpas, & in siccis
munc

unculis repositas custodias, ne à solis radiis urantur, neque humiditate à tecto vel muris madesiant. Ob id domo non vult subterranea eos reponi, nec aliis vicina, neque sub tegulis, sed horum media, quæ ostia meridiem spectantia habeat, prope quæ tamen medicamenta ne reponas. Omnia igitur legenda, quando summarum sunt virium, & accusandi tum mercatores tum herbarij, qui radices, liquores, succos, flores, germina, fructus extra anni tempus carpunt, & in vrbes conferunt. In quibusdam & astrorum obseruatio valere putatur. Pæoniæ enim radix ad epilepsiam legenda decrescente Luna quibusdam videtur, & Alysson sub æstu Caniculæ vult legi Galenus, vt Æschrion cancros fluuiatiles capi contra rabiem, vnde est herbæ nomen, tamquam vis quædam illis contra rabiem à sidere accedat, rabiem canibus afferente. Plantas item calidas ex calidis regionibus, & ex harum editis & siccis locis, vt Cretæ montibus, præfert Galenus.

DE HERBIS.

QVÆ priùs in radicibus dicta sunt de collectione, repositione, duratione illarum, ad herbas etiam transferri possunt, nisi quòd his ferè recentibus vtimur quibusdam omnino, vt portulaca, lactuca, buglossa, atriplice, beta, brassica, acantho, nasturtio, helxine, mercuriali, viola nigra, intubo, fumaria, hyoscyamo, mandragora, & aliis permultis. Quibusdam verò recentibus vtimur, quando his mitioribus opus est, vt ruta, mentha, absinthium, abrotonum, recentes minus

calent ob mistam humiditatem excrementosam; cata verò calidiores sentiuntur, & fumaria rec minus aluum subducit magis sicca.

Colliguntur ferè cum floribus herba, aut semi bus, sic benedictus carduus acanthium putatus, c taurium paruum, calaminthe, chamædrys, chan pitys, daucus, fumaria, maiorana, polium, pu gium, origanum, serpyllum, thymus: aut salt cùm vigent folia magnitudine, odore, colore, præ tim quæ cacumini sunt propiora.

Siccantur in vmbra magis, nisi si quæ scapo su crassiore, aut folio humidiore, & ob id apto putre Vbi probè sunt siccata, reponuntur vti radices, minus diu seruari possunt, ob id quotannis m tanda.

DE FLORIBVS.

Flores vt plantarum partes reliquæ legantu cùm maximè vigent, vt capparis in gemma, sa expandi cœpta, reliqui ferè aperti; sed haud pridem, & ex quibus vis nondum exhalauit. sicca tur sole magis minùs, pro varia ipsorum natur quidam siccandos volunt, donec ex ponderibus cem vnicam supersit. Reponuntur, vt alia: quota nis mutentur, quamuis schœnanthos etiam dece nium efficax seruari possit: chamæmelum item a vegetum est ob fortem partium suarum mistione

Flores & omnia quæ iucundum odorem efflan arculis tiliaceis nullo situ obductis reponuntur.

DE SEMINIBVS.

Legenda sunt semina cùm sunt matura, fructus quibus includuntur maturi. Sem

na v

verò quotannis mutare præstiterit, etiamsi ple-
que diutius seruari possint.
Vt aptè perennent, charta aut foliis aptè inuol-
ntur.

DE FRVCTIBVS.

Fructus vt maturi decerpantur necesse est.

DE CORTICIBVS.

Cortices vt recondantur eximere conuenit, cùm herba suis foliis exuuntur. siccantur um expurgata inibi, locis aspergìnem non redo- tibus: sed cùm luto aut puluere sunt obsita, aqua i debent.

DE SVCCIS.

Χυλὸς, id est, succus ex plantis totis vel planta- rum partibus concisis & tusis, torculari vel nu, vel aliter expressus, aqua interdum aspersa t vino, aut liquore alio, vel recens vsurpatur, vel se aut loculamento aliquo reponitur, hicq; vel li- idus vel siccus. Liquidus item aut per se serua- , vt vinum, acetum: aut misto sale, vt ompha- m, oleum: aut superfuso phialæoleo, vt succus ro- um, granatorum, limonum, cydonioru͂, sambuci, li, & similium: aut sole, vetustatéve, aut igni se siccatur, vt succus glycyrrhizæ, opos Cyrenai- , scammonium: aut coctione cum melle, vel sac- ro ad iustam crassitiem facta sole vel igni, vt in rimis syrupis audies. Qui verò succi sine mel- aut sacchara reponuntur, plurimum corrum- ntur, nisi igne diutius cocti, aut sole æstiuo vsque mediocrem crassitiem siccati fuerint. Iidem mporis spacio sicciores euadunt, pluribúsque an- seruati, eò siccitatis veniunt, vt balaustiicis simili-

similiter leuigari possint, quales sunt succus hypoci-
sthidis, vuæ acerbæ, glycyrrhizæ, centaurij, & alij pro-
pè omnes. qui verò ex his lentorem quendam natu-
ra habent, dilatantur magis quàm leuigentur, ni-
siccioribus multis mista horum parua portio. Por-
tulacæ, semperuiui, cotyledonis, & aliarum simili-
ter glutinosarum succus, præ lentore nimio per se
non potest exprimi, quare cum omphacio probè tri-
ta herba exprimitur, alij tritas igni lento calefa-
ciunt: alij tritas loco frigido, vt cella vinaria, v-
mineo vasi impositas in catinum subiectum desti-
lare permittunt. χυλὸς etiam, id est, succus, sæ-
cum humore aliquo extractus ex partibus planta-
rum, vt semine psyllij, cydoniorum, lini, fœnugræci
lentorem aut velut cremorem & mucorem signifi-
cat, vnde dictum est emplastrum διὰ χυλῶν, id est,
de glutinosis quibusdam succis, diuersum tamen
ab eo quod est de mucilaginibus, vt in compositis
leges.

Liquidis medicaminibus densior materia argen-
tea, vitrea aut cornea conuenit. Fictilis etiam,
modò rara non sit, accommodatur. & lignea, præ-
sertim è buxo: sed ænea vasa ocularijs medicamenti
liquidisq́ue, &c.

DE LACHRYMIS.

Δάκρυον, id est, lachryma, seu humor ex plan-
ta sponte sua defluens, siue in gummi aque-
res concrescat, siue in resinam liquescat, olea-
gina eius substantia. Arborum partibus, præsertim
truncis à germinatu incisis & scarificatis, etiam
resinas elicimus. Accensis autem arboribus re-
sinosis, vt pinu, picea, larice, terebintho, teda, ce-
dro, ex resinosa substantia igni parum siccata

pix liquida, cui quod supernatat, pissanthum te-
ni consistentia & facultate est astringente, ob id
nitiem sine vlla noxa tardat; vt pisselaeum, id est,
x liquida, cum oleo mista. Galenus lib. I. comp.
. part. Pissasphaltus autem est Mumia Serapio-
. Si pix iterum coctione siccetur, Palimpissa dici-
r, sicca adeò vt pulueri sari possit, qualis est Græ-
, etiam Colophonia, & Hispana, & Gallica di-
a πίσσα βρυτία, lib. 8. comp. ph. part. & Diosco-
di probatur & Lycia. Est etiam Dioscoridi ex
sdem arboribus resina liquida & sicca. Resina
nnis calefacit, siccat, tenuium est partium, magis
inus.

DE ANIMALIBVS ET EORVM PARTIBVS.

SAnguis hirci quadrimi, bene habiti, aliquam-
diu nutriti vino albo fœniculo, seseli, lauro, &
eteris calculum frangentibus, Augusto mense iu-
ulati, medius effluens (nam primus tenuior, po-
tremus crassior putatur) vase vitreo receptus, te-
lus linteo raro, Sole siccatus, etiam cum myrrha, fo-
is Lauri, & similibus, calculum potenter frange-
e dicitur, Tralliano, Auicennæ & ceteris pra-
ticis.

Adipem & medullam stanneis vasis recondi con-
tenit.

Medulla loco sicco & edito, & Septentrionem spe-
ctanti reponitur, cum foliis lauri siccis, ne putrescat,
aut situm ducant, quæ iniuria in locis humidis Me-
ridiem spectantibus eis accidit: sunt qui reponant
bifariam, adipum modo.

ADVLTERIA SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM.

ACacia succo & carne prunorum agrestium repræsentatur, dolo parum malo, cùm vtraq; viribus conueniant.

Aloës crassæ partes & impuræ lotione separatæ aqua marina & croco Mesue adulterantur, sed croci odor dolum aperit. Alij acacia, alij gummi immiscendo adulterāt, tuncq; minus est ad minima friabilis, & odor & sapor est alius.

Ambra, puluere ligni aloës, styracis, ladani, ambra largioris moscho in aqua rosarum soluto. Sed hæc manuum attritu multo, ceu cera, mollescit, vera non mollescit. Platearius.

Amomum, planta amomide simili, sed inodora, ex Armenia delata. seminis dissimilitudo vitium detegit.

Asphaltum, id est, bitumen pice mistum Dioscoridi; licet adulterari non posse, vt neque carpobalsamum, neque xylobalsamum, scribit Gal. lib. 1. antid.

Ærugo multis modis adulteratur Dioscoridi: sed hodie sincerior videtur. si adulteratum suspiceris, notas ex eo repete.

Æris flos limata æris scobe.

Bdellium adulteratur gummi. sed ita vitiatum minus est amarum, & suffitu odoratum: Dioscorid.

Balsamum, id est, opobalsamum, vitiatur terebinthina pauco opobalsamo mista, vel sine hoc croco orientali, & succo foliorum citri, vel oleo nardino

rdino. De quo in opobalsamo plura leges.

Bitumen adulteratur pice, vt in Asphalto dixi.

Castorium variè adulteratur; vitium autem cilè deprehendes attentus notis quas in vero & lautiore Castorio diximus in partibus animalis medicamentosis.

Costus, radice prædura Helenij Comagenij: sed dor Helenij minus vehemens, neque caput tentans, r sapor minus acer, quàm costi.

Crocus misto crocomagmate tuso, flore croci, vel leo & puluere bersilij, vt vocant: qui fricando doum detegit, vel sæpe sublitu & lithargyro, vel lumbagine ad pondus augendum, vtrumque mius odore vegetum est, prætereà hoc est puluerulenum. Adulterati quoque croci color & odor celeriter euanescunt, veri diu permanent. Galenus primo Antidot.

Casia odorata, corticibus capparis & radicis tamaricis mistis.

Caphura, gummi Iuniperi, sed hoc est minus odorum & durius, illa est friabilis, & odore valentiore. Platearius.

Garyophylli vetustate exanimati, vino puluerem optimorum Garyophyllorum habente irrigantur, siccantur, foris solùm Garyophyllos olent, & vix ad dies decem: molliores sunt integris.

Carpobalsamum adulterari semine hyperici simili, quod Petra Palæstinæ oppido affertur, auctor est Diosc. adulterari tamen non posse affirmat Gal. 1. Antidot.

Euphorbium lacte hædino, sarcocolla & glutini mistione conspurcatur. experientia veri est difficilis: nam euphorbium leui gustu os diu ac-

cendit, ita vt omnia gustata euphorbium resipiant. Idem iniectum igni odorem edit fastidiendum, Dioscor.

Ebur vstum (quod cur spodium vocet vulgus, non video) ossibus canis vstis vel albo marmore vsto: id verò grauitate proditur, illud forma ossis, & linearum desiderio.

Galbanum mutatur resina, farina fabarum excorticatarum, hammoniaco, Dioscorid. ex cuius notis sincerum deprehendes.

Galanga acris cypero Europæo insipido, vel salso, vel bistorta, vt vocant, radice austera: si verò dictæ radices aceto pulverem veræ galangæ & piperis habente biduò macerentur, foris solùm galangam referunt. Platearius.

Ladanum, stercore caprino & puluere nigro, id autem tractando non mollescit, sed in puluerem abit, modo ladani vetustate exucti. Viribus præterea & odore ladani caret, quod sic vitiatum est.

Laser omne antequam siccescat, adulteratur sagapeno, aut fabæ lomento: sed maleficium deprehenditur colore, odore, sapore, dilutione, Diosc.

Lycium quibusdam amurca, succo absinthij, felle tauri: sed id à viribus sinceri multum recessit.

Lemniam terram sic adulterant, vt nemo veram à falsa possit secernere: sic & Lycium, Indicum, & plurima alia, vt verorum notæ à falsorum notis non exactè discerni possint.

Ligustici semen adulteratur semine quodam simili, quod facilè gustu discernitur, amarum enim est: alij semen fœniculi aut seseleos admiscentes Ligusticum dolo vitiant.

Lentisci-

Lentiſcina reſina, id eſt, maſtiche, thuris & reſinæ pineæ nucis miſtura.

Moſchus pelliculis inciſis puluere carnis columbinæ ſiccata, ſanguine hædino, & pane aſſo. Si eius certum pondus pelui madenti impoſitum aliquamdiu ſit grauius, eſt legitimum; ſi priſtinum pondus ſeruat, ſuppoſiticium.

Manna Arabum, ſaccharo & folliculis ſennæ.

Myrrha adulteratur gummi macerato in aqua, in qua myrrha maduerit, Dioſcorid.

Nardus adulteratur ſtimmi, ſeu ſtibio cum aqua aut palmeo vino inſpiſſationis ponderisq́ue cauſa inſpirato

Nardus Celtica adulteratur impoſita herba ſimili, quæ hirculus ab odoris grauitate vocatur: ſed herba candidior, ſine cauliculo, minoribus foliis, radice nec amara nec odorata, vti vera nardus eſt.

Opi omnes adulterantur addito ſagapeno, antequam inareſcant colore, odore, ſapore dolus deprehenditur: & quia cum aqua vel ſaliua non mox ſoluuntur adulterata, adulterantur etiam furfure & farina, præcipuè καυλίας, id eſt, qui ex caule defluit, quia dilutior, ῥιζίας verò, id eſt, qui ex radice perlucidior & purior. Quamuis enim radice inciſa aut caule quod effluit craſſum & lentum ὀπὸς, id eſt, liquor dicitur, lib. 6. ſimpl.

Opium, ſemine lactucæ agreſtis.

Opopanax, hammoniaco aut cera, tunc in aqua ſi digitis teratur, non ſoluitur, nec lateſcit vti ſincerum. Dioſc.

Os ex corde cerui cartilaginoſum, ſimili ex maiorum animalium corde.

Opobal-

Opobalsamum tam variè adulterant & astutè, vt eius adulteria etiam exercitatissimos fallant. Hæc verò adulteria inuulganda non censeo, ne maligni etiam vitient à nobis edocti. Vitiatur misto vnguento terebinthino, lentiscino, cyprino, balanino, susino, metopio, melle, vel Cypria cera liquida: sed maleficium facilè deprehenditur. Nam verus liquor in vestem laneam fusus, maculam non facit, & post lotionem notam non relinquit, cùm vitiatus inhæreat. Adhæc merus, lac si instillatur, coagulat, & in aqua aut lacte celerrimè liquatur, & colore lactescit. Alias quasdam notas apud eundem & Simeonem, si libet, legeris potius, quàm apud barbaros hoc seculo adhuc legi solitos, profunda hominum ignorantia, & magno mortalium incommodo.

Piper longum fraudulenter præparatum, est herba quædam flaua, quæ à Xene affertur, aspectu quidem, non autem gustu macropiperi similis: hæc autem aqua irrigata soluitur, natiuum macropiper insolubile permanet, Gal. lib. 1. Antidotorum. Piper longum verum ex Barbaria affertur: adulteratum verò duplex est, alterum, quod in Alexandria maximè conficitur, alterum herbæ cuiusdam germen. Quod facticium est, si per diem totum in humore maceretur, illico liquatur ac soluitur, lib. 4. sanit. tuend. Illud fortè ex massa subacta aqua, in qua dissolutum aut maceratum sit piper, & in formas effictas coniecta, pòst siccata. Vidi etiam adulteratum ex germine & velut nucamento betulæ & coryli.

Pastilli theriaci, ex radice pentaphylli, id est,

tormen-

tormentillæ Venetiis malè componuntur, non ex viperarum carne. Hermolaus in Coroll. Musa.

Phu, radice rusci admista vitiatur, sed maleficium facilè deprehenditur; quia hæc dura est, frangi contumax, & sine vlla odoris gratia.

Pompholyx, taurino glutine, ouillo vel marino pulmone, aut grossis vel quibusdam aliis crematis.

Pentapetalon, Pentaphyllon, Polium, nihil simile habent in plantis, ob id non adulterantur.

Rha-Ponticum, radice centaurij magni. Rhabarbarum examinatur maceratum aqua diebus quinque, posteà siccatum idem minus in crocum tingit, intus nigricat, varietatem in fracturis amisit; densius est, astringit magis: ex aqua verò illa siccata trochisci fiunt regibus.

Rhon cùm viget ac integrum est, valenter astringit, densum est ac contractum tota substantia, tamen celeriter perforatur. Incolæ regionis in qua gignitur, coctione vires eius in aquam trahunt; deinde rheum siccatum, tamquam integrum sit, nec coctum, transmittunt: sed id rarius est & laxius integro, nullam aut minimam astrictionem retinens. Quantum aliis notis rheon à rhabarbaro differat, alibi diximus.

Sagapenum, succo laseris & galbano, Diosc. id non liquescit, sed verum vino vel aqua affusa statim dissoluitur, Galen. lib. 1. Antid.

Sarcocolla puluerizata est suspecta adulteriis Diosc. à quouis puluere misto, integra eligatur.

Styrax modis multis Dioscoridi adulteratur, sed dolus facilè deprehenditur notis ab eo dictis.

Santala lignis aliis; rubrum bersilio inodo-

ro,

ro, flauum & album ligno cedrino odoratiore lin guam calefaciente.

Scammonium lacte tithymali & sarcocolla, vel erui farina, tunc linguam minus valenter pungit & mordet.

Saccharum, intus faculentum aut spuma succi canna eius auctum, tunc in ore vanescit, & fra ctum nigricat.

Turbith gummi dissoluto quibusdam radicibu extremis illito; verum autem si frangitur, gummo sum est intus.

Tamar Indi prunis adulterati non splendent, hu midiores sunt, sapore & nucleo prunorum multum à semine Tamar Indorum diuerso.

Thus, pini resina & gummi, suffitum autem gummi flammam non edit, resina autem in fumum vanescit, thus statim ardet, odore etiam maleficium proditur.

Thuris cortex, pini aut nucis pinea cortice: horum tamen index ignis: nã reliqui cortices suffiti, quam quàm incenduntur, sine odore fumant. Thuris ver cortex ardet, & odorum fumum edit.

Thuris manna, adulteratur cribrata pini resina aut polline aut cortice thuris contuso: sed hac ign deprehenduntur.

Hac abundè fuerint ei, prasertim qui veras sim plicium sincerorum notas, ex nostro libro simpli cium primo accuratè didicerit. Nam cùm rectum sui & obliqui sit index, vt initio secundi docuimus & in vno quoque rerũ genere quod perfectissimum est, idem sit simplex ac vnicum. Id si cognoueris alia ei congeneria aut etiam arte affinia nullo nego tio secreueris.

SIMPLICIS ALICVIVS NOMINE ABSOLVTE SCRIPTO, QVID ACCIPIENDVM.

IAM tradamus simplicis alicuius nomine scripto absolutè & sine determinatione sexus, coloris, magnitudinis, figuræ, loci, temporis, vel notarum probitatis aliarum, vel partis eius simplicis, radicum, foliorum, florum, seminum, &c. quódnam sit eligendum: nam pro variis scopis varia, sed in scopos efficaciora deligimus: Quam in rem te iuuabit nostra simplicium per locos communes descriptio. Quæ enim radicibus solis sunt efficaces plantæ, illarum nomine radices veniunt: quæ foliis, floribus, fructibus, seminibus, cortice, ligno, liquore, succo, gummi, sunt vtiles ac medicamentosa magis, dum planta nomen effertur, partem eius vsurpari solitam elige. Quum verò pluribus suis partibus ad res etiam varias valent, quibus sit opus, coniecta ex partium illarum facultate & affectus natura, & medicamenti constituendi forma, vt ammi, anisum, apium, carum, cnicus, cuminum, gith, libysticum, nasturtium, psyllium, seseli, staphis agria, semine sunt præstantiora, idque solum illarum nomine intelligendum, in aliis multis similiter.

Anisum, Cretense, lib. iiij. sanit. tuend.

Agnus, id est, flos eius aut semen, licet folia etiam sint vtilia.

Agaricus albus & femineus.

Aloë, id est, succus eius, aloë Indica, lib. 9. simplicium in diphryge.

Alumen scilicet sciſſile, quia præſtantiſſimum ... *compoſ. pharm. gen. primo.*

Acetum, ex vino, non hydromelite vel cere...

Ariſtolochia, pro re propoſita explicanda eſt ... *tunda enim cùm multùm tenuare craſſum h*... *rem, tergere vlcera, digerere ex vtero; longa au*... *cùm mitiora hæc volumus. Clematitis autem* ... *fragrantior in vnguentis expetitur.*

Amomum, Scythicum lib. 8. comp. phar.

Ammi, Illyricum, lib. 9. eiuſdem; Ægyp... *alij laudant.*

Balſamum, opobalſamum potius intelligen... *quàm carpobalſamum aut xylobalſamum, li*... *comp. phar. part.*

Bryonia, alba, quia efficacior, quàm nigra.

Bugloſſum, vtrumque foliis & flore effica... *radice tamen non inutile.*

Caſia vel caſſia in libris Græcorum. Caſſia ſy... *optima, & cinnamomo viribus & toto habitu* ... *tima. In libris Arabum eadem lignea dicitur:* ... *ra verò fiſtula his dicta ponitur, cùm medica*... *tum eſt purgatorium.*

Cardamomum, maius.

Capparis, cortex radicis.

Centaurium, minus in purgantibus medica... *tis: in ceteris maius dictum à facultate multi*... *& efficaciore.*

Calaminthe montana, quia efficacior quàm ... *meſtica.*

Coſtus, amarus, cùm ſubamarus & valde ... *ſolum nominetur, dulcem tamen neſcio quem A*... *bes innexerunt.*

Cypreſſus, id eſt, nuces eius in aſtringent...

mea...

licamentis: lignum aut folia in diureticis.
Cinnamomum optimum, de quo in simplicibus
ndè.
Corallium, rubrum.
Cuminum, Æthiopicum, lib. 4. sanit. tuend.
Daucus, agrestis, nam satiuus pastinaca est, ali-
ntum verius, quàm medicamentum.
Elleborus, niger Mesuæ, quia salubrior: albus Ga-
Aph. 1. lib. 5. Obserua igitur an compositio sit
abica aut Græca. Elleborus vterque & helenium
locis editis præstant.
Eruca, siluestris quia efficacior hortensi.
Epithymum, Atticum melancholiam ex ventri-
purgat: id in Græcis compositionibus vsurpan-
n; in Arabicis Arabicum.
Fœniculus, semen, sed in collyriis succus foliorum
radicum.
Galla solida, efficacior quàm perforata.
Gummi, Arabicum; id enim omnium perfectissi-
m, vel Plinio auctore.
Gluten, mastiche, ceteris glutinis efficacius, vt vi-
m etiam glutinet, quibusdam intelligitur: aliis
hyocolla: aliis taurocolla magis placet glutinis
nine.
Hyssopus, montanus hortensi melior, vt calamin-
montana efficacior domestica. Hyssopum Cili-
m Diosc. Creticum verò Archigenes, apud Gal.
8. comp. phar. part.
Hyoscyamus, albus, seu album eius semen,
od tamen interdum exprimitur, frequentiùs ta-
ur.
Iris radix ireos Illyrica veteribus, nunc phar-
copolarum ignauia Florentina vsurpatur,

cùm

cùm illa per Venetos facilè haberi queat.

Lupinus, amarus, nam dulcis esculentus est, ille amaritudine per macerationem in aqua depo-sita.

Lactuca, semen, præterquàm in victus ratione, ubi herba potius intelligitur.

Lapathum, oxylapathum efficacius rotundo.

Lithargyros, auri tamen lithargyros chrysitis a-quoties in lib. comp. phar. Gal. legitur.

Mastiche, Chia, lib. 7. met. & alibi passim. Ægy-ptiam tamen ac recentem ob id pinguissimam lau-dat, lib. 2. ad Glaucon.

Marrubium, album præstantius nigro.

Mel, apum: alterum, aëromeli seu mel aërium, roscidum.

Margaritæ, solidæ meliores perforatis, nisi etiam sint flauæ, obscuræ, solidis pares.

Medulla si non additur cuius animalis, & va-lens futurum est medicamentum, ceruina miscen-da valentior, quàm vitulina, lib. 6. comp. phar. part.

Nuclei, pini, oliuæ, dactyli autem Auicennæ.

Oleum, oliuum, ex oliuis expressum.

Opium, Thebaicum, Galenus lib. 7. simpl. & p-eum omnes.

Petroselinum, Macedonicum & in hoc Astreoti-cum, & huius semen maximè in vsu est, lib. 8. comp. phar. part.

Pruna, si aluus deiicienda est, Damascena, & Hispana seu Iberica, hodie Augustana & Ca-thalaunica Italis dicta, sunt multò præstantiora, vel si qua his similiter sunt pinguia, dulcia. Si ad cohibendum & astringendum sit medicamen-tum, Damascena immatura, vel potius quæ li-

ran

na nobis dicuntur S. Iuliani & Turonica.

Papauer album, semen.

Piper, album, quia acrius, & linguam magis ungit, quàm nigrum, à quo per adustionem vis exhalauit, Gal. lib. 8. simpl. sed album id maturum intellige. Nam album ex macropipere in racemum granatim dehiscente, recens factum, minus acre, & macropiperi facultate proximum, quale apud Serapionem est accipiendum.

Pix, liquida in suppurantibus & tergentibus: sicca in siccantibus vnguentis epuloticis & glutinantibus, Galen lib. 7 simpl.

Pæonia, mas seu eius radix vel semen, Manardus ætatis nostræ medicus longè doctissimus in epistolis.

Polypodium, quercinum vulgò vsurpatur: multo magis, & à saxis prætulerim cum Narbonensibus quibusdam, quod frequentissimum, & pro quercino omnes venditant, nisi si quando astrictione opus est, qua ratione hederam quoque quercinam nonnullis peti audio.

Quatuor emollientia: malua, althæa, viola nigra, acanthus, id est, branca vrsina.

Quatuor semina:
- Frigida
  - Maiora, melonum, cucumeris, cucurbitæ, citrulli.
  - Minora, lactucæ, portulacæ, intubi, cichorij.
- Calida
  - Maiora, cumini, carui, anisi, fœniculi.
  - Minora, apij, dauci, ameos, amomi.

Quinque radices vrticæ, apij, petroselini, aspa-ragi, graminis, rusci.

Resinarum primas non iniuria meruit lentisci-na, id est, mastiche: inter alias verò præfertur tere-binthina, quia melior quàm colophonia, & fricta dicta, aut illius loco ponitur laricea dicta, terebin-thina propè similis, Galen. lib. 1. comp. phar. gen. Recentioribus verò pinea intelligitur.

Ruta, folia rutæ agrestis: Græcis verò folia rutæ domesticæ. Illam verò & illius semen, moly, vel he-sanum, vel hesasa, vel cum Syris, apud quos nasci-tur, Hermola ferè vocant.

Rosa, rubra recens in purgantibus: sicca in astrin-gentibus.

Raphanus, siluestris.

Rosmarinus, folia; interdum flos, quem nescio cur hodie vulgus ἄνθος, id est, florem absolutè ap-pellet.

Rhus, cortex fructus sumach dicti.

Stœchas, Stœchados Arabicæ flos.

Styrax calamite: nam liquidus vulgò dictus est myrrha stacte, si verus sit.

Santalum, flauum.

Spica nardi, Indicæ.

Sulfur ἄπυρον, id est, ignem non expertum, seu viuum, est nobilissimum, ad quædam extinctum ce-nobis familiarius præfertur.

Σχοῖνος, id est, iuncus: pro schœnu anthos.

Tres flores cordiales, { *violarum* / *buglossi* / *boraginis.* }

Thymum, Atticum, aut ex editis locis & siccis lib. 4. sanit. tuenda.

Viola nigra seu purpurea, vulgò Martia & quadragesimalis, quòd in ea tempora flos ferè incidat, & eadem recens si haberi potest: nam sicca inefficax.

Zizipha, id est, iuiuba, recentia & bene matura, aut saltem integra, non putria aut vetustate exucca, quod illis post sextum mensem ferè accidit.

Si quæ singula in singulis regionibus sunt præstantissima & laudatissima.

Alumen, Milesium.

Agaricus, Ponticus Andromacho iuniori in Theriaca.

Mysi, Cyprium.

Nitrum, Berenicium. *Sinon, Syriacus.*

Cuminum, Hispanum, alibi: Æthiopicum, melius Ægyptio.

Anisum & Thymum, & alia plurima, Cretica, lib. 4. sanit. tuend. in diatriôn piper. & diacalam.

Meon, Hispanum & Macedonicum.

Aristolochia, Pontica, & hac melior Cretica, lib. 10. comp. phar. part.

Phu, Ponticum. *Castorium, Ponticum.*

Daucus, Creticus, semine & radice bonus: ceteri solo semine.

In Dicæarchia, quæ nunc vocatur Puteoli, ærugo, cerussa, æs, squama æris, & alia nonnulla. Romæ argenti spuma fit optima. ex Sicilia item, magna Libya & Creta quotannis multo præstantissima Romam afferebantur.

Hucusque Siluius.

DIARIVM PHARMACORVM PARANDORVM, ET SIMPLICIVM LEGENDORVM, A MATTHIA LOBELIO collectum.

IN vniuersum annum optimè instructurus officinam Myropola per dies & menses operariis famulis & officinæ cacalis iniungit quæ facienda sunt: quia nonnulla medicamenta omni tempore parari nequeunt: quorum quidem aliqua si concinnari possent, tamen non debent, quia omnia simplicia suo tempore & in summo virium vigore (vt scitè Diosc. & Gal. docuere) colligenda, recondenda, præparanda, & aliis miscenda. Nonnulla verò quouis anni cardine, solo & cælo, vel minori sumptu præparantur, & miscentur. Exemplo igitur sumpto ab iis qui opera locarunt, exordium sumemus.

IANVARIO.

MENSE primo & anni primis diebus perlustranda quæ supersunt valida & integra in officina; vt vitiata, cariosa, antiquata, deprauata, putrefacta abiiciantur; vt & quæ desiderantur inueniantur, & absumpta restituantur.

FEBRVARIO.

QVÆCVMQVE imperata sunt mense Ianuario, fieri possunt hoc & sequenti mense. Et circa finem in regionibus calidis, in quibus omnia præcocia sunt, collige Violas ad syru-

præp-

præparationem; Conferuationē siue Conditū, ad Oleū : & ad pulueres cordiales siccatas seruandas; quas & tardius colligere potes vt sicciores sint, & calor maior adsit ad siccandas eas.
Collige item Keyri.

RADICES COLLIGENDI TEMPVS.

Circa finem Februarij, initio Martij, & primo Vere collige radices in varios vsus, priusquam vis in folia erumpat.

Censuit tamen Dioscorides omnes incipiente foliorum defluuio esse legendas, & cælo sereno; cui in quibusdam Gal. Auicenna & Mesues consentiunt, in aliis diuersa sentiunt.

MARTIO.

RADICES quouis anni tempore colligi possunt quæ hominum cultu & satione crebra in omnem anni partem vegetæ incidunt: quales ferè sunt hortenses alimentosæ. vt,

Apij vulgaris
Buglossi vtriusque
Betæ
Lactucæ
Intubi
Oxalidis
Raphani
Napi
Pastinacæ
Sisari
Cepæ
Porri
Allij.

Dauci
Gingidij
Caucalidis

Et præter has erraticæ,

Ari
Dracunculi
Cyclaminis
Periclymeni
Cotyledonis.

Nam hæ quinque vt bulbosæ quædam aliæ, etiã æstá-

 tesic-

te ſiccatis foliis plenæ ſunt, & frequenter Au-
tumno regerminant, alimenti pinguis & craſſi
copia.

Siluius. Quæ verò ſolius naturæ ſponte creſcunt, au
ſemel à nobis tempeſtiuè ſeruntur aut plantan-
tur; ferè ſunt optimæ, ſolo aut vere, aut (vt dixi)
autumno, pauciſſimæ æſtate aut hieme. Qui
& hæ quas multis anni partibus communes di-
ximus, ſunt præſtantiores, cùm tempeſtiuè ſata
adoleuerunt & vigent: aliis verò temporibus
ignauiores; quando vi quadã & holitoris opera
& irrigatione coguntur adoleſcere ſub cælo ſibi
parũ propitio; quale æſtiuum eſt ac autumnal
& hiemale. Sic vere ipſo quando primùm ger-
minare incipiunt, nobis leguntur in annum:

Enula	Eringium	Carlina
Althæa	Tormentilla	Garyophylla-
Iris	Pentaphyllon	ta
Acorus	Pæonia vtraq.	Centaurium
Symphytum	Polypodium	maius
Ruſcus	Gramen	Chelidonium
Aſparagus	Lilium	vtrumque
Petroſelinum	Alni nigræ ra-	Cotyledon
Apiũ paluſtre	dicis cortex	Cynogloſſum
Fœniculum	Hyoſcyamus	Dictamnus
Bryonia	Angelica vtra-	albus
Agrimonia	que	Elleborus ni-
Meum	Anonis	ger
Phu	Aſarum	Eſula maior
Cyperus	Aſclepias	Farfara
Rubia, quæ po-	Biſtorta	Filipendula
tius autumno	Betonica	Filix
Saxifraga	Bugloſſum	Filix florida.

Ge

Gentiana	Petasites	& Rustica-
Iarus	Petrosel. Ma-	nus
Aron	cedon.	Muscus arborũ
Imperatoria	Peucedanum	Cort.rad.Sam-
Lepidium	Pimpinella	buci
Mandragoras	Pistolochia	Rad. Ebuli.
Narcissus	Pituusa	Cortex rad.
Nymphæa	Cortex rad.	Fraxini
Radix caua	Populi	Cortex rad.
Capnos Plin.	Sigillũ Mariæ	Lauri.
Rubus	Orchides	Cortices arbo-
Scrophularia	Raphanus syl.	rum.

HERBÆ ET FLORES.

Viola Martia ad
Syrupum
Conseruam } in regione temperata.
Oleum
& cordiales confectiones.
Keyri.

Aquæ destillantur ex violis & herbis hieme vegetis, vt Aqua
Vmbilici Veneris
Mandragoræ
Semperuiui
Cápill. Veneris.

Adiantum omne, Asplenium, Phyllitis.

In regionibus calidis Syr. ex herbis recentibus parari possunt, vt:
Capillorum Veneris simplex & compositus
Grana hederæ arboreæ
Oculi Populi.

APRILI.

Quæcumque omiſſa Martio menſe, initio Aprilis parari poſſunt.

Keyri	Primula Veris	
Narciſſi flores ad oleum		
Cochlearia	Orchides	Saluia vita.

MAIO.

Quæ prætermiſſa ſunt menſe Aprili, fiant initio Maij.

Diſtillentur herbæ quæ ad ſtatū peruenerunt.

Herbæ quæ iam caulem producunt, & ſemen edunt illo menſe, conſeruantur ad Theriacam vel aliam compoſitionem. Reponantur in altiori parte domus.

Vnguenta ex ſuccis fiunt.

Emplaſtra ex ſuccis herbarum parantur.

Conſeruationes ex plantis.

Colliguntur

Abſinthij coma ad conſer.

Eupatorium ad ſuccum.

Paludapium	Plantago	ſuccus
Daphnoides.	Lupulus	Limoniũ Ger-
Cichorium	Tamariſcus	manicum
Fumaria	Thlaſpi ſemen	Sem. Pyrolæ
Geniſtæ flores	Vinca per-	Ophiogloſ-
Lactuca ſyl.	uinca	ſum
Serides	Bugulæ	Pulmonaria
Lens paluſtris	Aſplenium	vtraque
Leucoia	Phyllitis	Roſæ
Lichen	Borago	Roſmarini
Mezereon	Bugloſſum	flores
Napi ſemen	Burſæ paſtoris	Flor. Sambuci.

IVNIO.

IVNIO, & initio IVLII.

Abrotonum
Agrimonia
Alchymilla
Alteicum, siue Hyoscyamus
Althææ flores & folia
Anethum
Anthemis vtraque
Artemisia
Asari folia
Ballotæ
Calamintha montana
Calendulæ stillaticia
Carduus benedictus
Cassitha
Centaurium minus
Chamædrys
Chamæpitys
Rosæ in regionibus temperatis
Syr. Ros. cōser. oleū, vnguētum, succus
Betonica
Brassica marina
Botrys
Branca vrsina
Cari semen
Coriandrum
Epithymū & Epithymbra
Equisetum
Euphrasia
Galega
Genistæ semen
Gratiola
Hypericum
Hyssopum
Iacobæa
Labrū Veneris
Laurus
Lysimachia lutea
Maiorana
Marrubium
Marum
Matricaria
Melissophyllum
Mentha
Mentastrum
Mercurialis
Millegrana
Nepita
Numularia
Origanum
Papauer Rhœás
Opium
Parietaria
Parthenij siue Cotulæ flores
Periclymeni flores, & fructus, & folia.
Petroselini Macedonici semen
Phlomos
Pilosella
Polium
Polygoni aqua & succus
Portulacæ succus & stillaticia
Ros solis
Ruta vtraque
Sabina
Saluia
Sanicula
Satureia
Serpyllum
Scordium
Verbena
Veronica.

IVLIO.

In regionibus temperatis quæ prætermiſſ[a] ſunt Iunio, facienda.

Quæcumque Solis feruorem requirunt, pa[ra]randa, vt Theriaca, quæ in calidioribus regio[ni]nibus parari ſolet, Iunio menſe, vbi omni[a] ſunt præcocia.

Parantur Trochiſci Aliptæ moſchatæ, qui[a] molleſcũt Ladanũ & Styrax, ſi Soli exponãtur.

Quòd ſi quis eo tempore hæc neglexerit au[t] prætermiſerit, licebit aquam roſaceam adder[e] calidè; & vi caloris liqueſcant; (ſicuti balneo) quod melius eſt, quia illa longa inſolatio exſol[uit] uit vires odoratorum.

Apud nos quia ſemina ſeriùs matureſcunt inſolatio & fermentatio Theriaces poteſt iu[u]uari & accelerari in balneo vel hypocauſto.

Colligenda

Abſinthium	Lauendulæ flores	Sem. Aneth[i]
Abrotonum	Liguſtici ſemen	Morus
Ageraton	Sem. Seſeli Maſſilienſis	Orobus
Coriandrum	Sem. Lithoſpermatis	Capita & Sem. Papaueris vtriuſque
Dauci Cretici ſemen	Lupinus	Pſyllium
Sem. Petroſelini	Sem. Maluæ	Ribes
Hydropiper	Flores Meliloti	Sophiæ ſemẽ
Pulegium vtrumque		Tanacetum.

AVGVSTO.

Quæcumque neglecta aut omiſſa ſunt præcedente menſe, fiant Auguſto.

Col-

Collig.

Althææ semen
Sem. Cataputiæ
Cnici semen
Cornus
Cynosbatos fructus
Dauci vulgaris semen
Cucumis Elaterij
Rhamni Cathartici sem.
Polium
Ricinus
Spica Lauendulæ
Tribulus aquaticus
Fraxini semen
Milium
Flos Nymphææ.
Petum. Mel peti
Omphacium
Prunus syl.
Sem. Sãbuci & Ebuli
Momordica
Scordium
Seseli Æthiopici semen
Sem. Hyoscyami

SEPTEMBRI & OCTOBRI.

Antispodium è Myrto & Cydonio
Cortices Castanearum
Cotonea mala Halicacabum Mespilus
Rhamni cathartici semen
Radices nonnullæ omissæ Vere nouo. vt, Iridum Pæoniæ Acori.

NOVEMBRI & DECEMBRI.

His duobus mensibus, Nouembri videlicet ac Decembri, eadem erit ratio, si modò in eis contigerit eiusmodi cæli temperies, vt radices adhuc validæ nulla vel frigoris vel niuis tempestate concutiantur. nam sæpe iisdem mensibus contingit, vt sine vlla cæli iniuria Pharmacopœis quod reliquum est radicum in hortis remanentiũ, æquè ac in præcedentibus, colligere liceat.

Sequuntur & nonnulla purgantia medicamenta M. Lobelij.

ALIQVOT MEDICAMENTA COMPOSITA HABERE IN PROMPTV OPERÆ PRETIVM.

DOLVM esse si quis compositis vtatur, Villanouanus dixit, vbi in promptu habentur simplicia: Duabus tamen de causis nonnulla composita pharmaca non minus vtilia quàm necessaria sunt. Prima & potissima, quotiescumq; præcipites implicati morbi, eorumdemq́; sæuissima symptomata adeò vrgent, vt noua medicamenta, magistralia vocata, repentè per otium concinnare non liceat. Secunda, quia multa comprobata, & vsu & ratione receptæ compositiones fermentatione egent; vnde noua & optata exoritur facultas; quandoquidem simplicia quouis loco, cælo & solo, ad manum esse nequeunt; ideò quo tempore maximè vigent, in annuum vsum ex his composita nonnulla medicamenta præparari, permisceri & asseruari operæpretium est, vt Theriaces compositio, Mithridatica, Philonis antidotus, & huiusmodi. His rationibus ductus, quia medicamento purgante indies vtendum, aliquot tuta eaq; pauca pharmaca composita, blando nulloq́; labore euacuantia, singulis humoribus dicata, nobis elegimus; quibus diu felicissimè vsi sumus, & ex duabus tribúsve compositionibus vnam fecimus, ne mole & copia compositionum obruamur; quæ diu in officinis asseruari solita, sæpe putrent, non sine Pharmacopœorum & ægrotantium dispendio.

CHO-

CHOLAGOGVM ROSATVM CLEMENS, OMNI ÆTATI VTILE,

ori, ventriculo & visceribus gratum, febribus & affectibus biliosis aptum. Respondet Electuario Rosato, & Elect. è Prunis solutiuo.

℞. Succi Rosarum rub. ℥ xv.
Sacchari albi ℥ xxx.
Mellis candidi despumati ℥ vj.
Prunorum ℥ xx. quæ exhibent pulpæ solidiusculæ ℥ xvj.
Passularum à stipitibus mundatarum ℥ xij. quarum pulpa solidiuscula est vnciarum vj. Pruna & Passulæ coquantur separatim ad mollitiem ex decocto sequenti, & per setaceum cernantur.
℞. Cichorei totius
Boraginis Acetosæ
Polytrichi, vel Adianthi
Endiuiæ } ana m. iij.
Hordei integri m. j.
Glycyrrhizæ mundæ ℥ j. ß.
Florum violarum
Boraginis ana m. j.
Anisi ℥ iij.
Fiat omniũ decoctio in s. q. aquæ ad ℔ iiij. In cuius colatura coque in vase occluso Pruna & passulas. In residuo infunde, coque leniter
Seminis Psyllij
Quatuor seminũ frigid. maiorum
Sem. Lactucæ
Oxalidis
& Portulacæ contusorum } ana ℥ ß.

Dissol-

Dissolue G. Tragacanthi ʒ j. ß.
Saccharum, Mel & Succus rosarum coquantur ad Electuarij solidiusculi consistentiam: deinde pulpæ & emulctiones seminum addantur, iterumque coquantur lento admodum igni; tum demum insperge pulueres
Cinnamomi electi ℥ ß.
Santalorum rub. ℥ j. ß.
Santal. alborum ʒ vj.
Garyophyllorum
Surculorũ vel foliorum Lentisci } ana ʒ j. ß.
vel Garyophyllorum ʒ ij. ℈ j.
Macis ℈ iiij.

Adde denique singulis lib. siue ℥ xij huius Electuarij, Scammonij optimi ℥ j. cocti in ℥ j. ß. Succi rosarum lento igne vel cineribus calidis, quemadmodum coquitur à Mesue in suo Elect. Rosato.

Tota compositio est librarum v. & ℥ v.
Dosis à ʒ iij. ad ʒ iiij. v. & vj.

Si velis minus purgare, vtere minori dosi. medicamenta enim validiora minori dosi assumpta, debilia sunt.

EXTRACTVM MELANAGOGVM SANGVINEM DEFECANS,

& serosa excrementa euacuans, omnibus cutis & cuticulæ vitiis, lepræ & elephantiasi conueniens, siue à bile, siue à pituita salsa. Spleneticum & Hepaticum medicamentum efficax.

℞. Succorum rosarum rub. defecatorum ℔ ij.

Suc-

uc. fumariæ
Lupulorum
Boraginis
Pomorum dulcium } ana ℔ j.
Mercurialis
Endiuiæ vel Cichorei
ini albi

Quibus decoque sequentia in balneo operculo occluso.

. Polypodij recentis, & adhuc viridis è quercu vel fraxino ℥ vj.
oliorum Senæ mundatorum ℥ ix.
ummitatum & florum Thymi,
Caſſithæ } ana ʒ vj.
& Abſinthij
adicũ Lapathij acuti virentium
Helenij Ebuli, vel
orticis radicum Sambuci } ana ℥ j.ß.
orticis rad. Fraxini
& Populi nigri
apillorũ Veneris vel Polytrichi
ſplenij Chamædryos } ana m. j.ß.
hamæpityos
lorum Chamæmeli Romani
& Cotulæ fœtidæ ſiue Parthenij ana m. j.
eminis Cnici ℥ iij.
em. Aniſi
Fœniculi } ana ʒ vj.
Carui

Contuſis, infuſis, decoctis, expreſſis & transolatis infunde
garici candidiſſimi & leuiſſimi
ermodactylorum, &

Pulpæ Colocynthidis ana ℥ j.
Omnium Myrobalanorum ana ʒ ij.
Zingiberis, Cinnamomi, Schœnanthi, Macis, Galangæ, Garyophyllorum } ana ʒ j.

Iterum expressis & defæcatis percoquantu lento admodum igni cum mellis candidi ℔. tri bus ad mellis vel Electarij liquidi crassitud nem. Addendo singulis ℔. Scammonij præpa rati vel cocti in succo Rosarum, vt antè dix mus, ℥ ß. pul. Gummi Arabici ℈ j. Dosis ʒ iij. ad ʒ iiij. & vj.

Extremis morbis adiiciuntur vniuersæ com positioni
Hellebori albi
& nigri ana ℥ ß.

CATHARTICVM HY-DRAGOGVM.

℞. Radicum Graminis ℥ vj.
Rad. Asari ℥ j.
Granorum Hederæ arboreæ ℥ iiij.
Garyophyllorum, Galangæ tenuis, & Cinnamomi ana ʒ ij.

Coquantur ex arte, vt dixi modò in ſ. aquæ mulsæ, & ℔. j. vini albi, ad ℔. j. Colatur addc Succorum rad. Iridis & Brassicæ marin ana ℔. ß.

Succorũ Chamælææ & Thymelææ } densatorum, vt docui mus capite de Chamæ læa, ana ℥ iij.

Vel eorundem vice in regionibus frigidis qu caren

carent vel non abundant Chamælæa & Thymelæa, sume
Extracti Laureolæ vel Gratiolæ ℥ j.
Percoquantur igni lento cum sacchari ℔. j. sub igne vbi abstuletis, adde pulueris radicis
Mechioacæ ℥ j. ß.
Tartari albi ℥ ß.
Macis ʒ ij.
Datur ex aqua Graminis & mulsa à ʒ iij. ad ʒ iiij. cum pari quantitate Melanogogi.

DIACNICVM CVM CITRO SOLVTIVVM PHLEGMAGOGVM

& Hydragogum, quartana febre affectis, vt si quod aliud, vtilissimum. Respondet Diacarthamo & Electuario è Citro solutiuo Monspeliensium.

HÆC *Compositio à Cnico siue Carthamo nomen accepit, tamquam præcipuo agente: meritò igitur* ℥ iiij. Medullæ seminis Cnic. *cum Rondeletio legendum, pro* ʒ *iiij.* (*vt deprauatè habent omnia exemplaria*) *censemus. Ad hæc Cnici semen omnium viscerum obstructiones reserat; colluuiem propellit, & pituitam purgat egregiè.*

Recipit autem Medullæ seminis Cnici ℥ iiij. vel eius loco sume seminis Cnici boni & pleni ℥ xiij. ʒ vj. ℈ ij.
(ex ℈ j. autem seminis habebis Ġ vj. medullæ)
Contundantur, & fiat emulctio ex aqua mulsa, vel iure gallinacei, vt docet Dioscor.
Conser. Corticis Citri* melle conditi
Conser. Violarum &

*ad detersionem pituitæ.

Florum Boraginis ana ʒ x.
Carnis Dactylorum vino albo maceratorũ ℥ j.
Pul. specierum Diatragacanthi frig. ℥ j. ß.
Turbith ℥ j ʒ vj. Diagridij vel Scammonij ℥ j.
Zingiberis albi ʒ ij.
Hermodactylorum ʒ iiij.
Spiritus Anisi, vel
Fœniculi Cochlearia tria.
Mellis optimi despumati ℥ xij.
Sacchari albi ℥ xx.
Terenda terantur & permisceantur.

ANTIDOTI DIAPHOENICI MESVÆ EMENDATA DESCRIPTIO.

℞. Dactylorũ Cheyron, id est, è Chayero oppido, non Cirrhon siue fuluorum, vt malè ex Græco vertit Ruellius, nonnullas officinas secutus, ℥ xij. & ß.
Macerentur vino * albo loco tepido ad mollitiem, terantur, cernantur per cribrum. *Rondel.
Pinearum non penidiorum aqua hordei mundatarum & infusarum ℥ v.
Turbith optimi ℥ iiij. ʒ iij.
Amygdalarũ dulcium purgatarum ℥ iij. ʒ vj.
Scammonij ℥ j.

Zingiberis, Piperis longi, Cinnamomi, Macis, Galangæ, Xyloaloës, Foliorum Rutæ siccorum, Anisi, Fœniculi, Dauci Cretici, vel eius loco Cari semen aromaticum. } ana ʒ ij. ß.

Prob

Probè trita omnia excipiantur libris tribus Mellis despumati ex infusione vini Dactylorum & aqua Hordei, in qua post lotionem Pinei & Amygdala macerata sunt.

Tota compositio est ferè lib. v. & ℥ xj. Dosis ab ℥ ß. ad ʒ vj.

ELECTARIVM INDVM.

Dissuadet præparationem Electarij Indi noster Rondelletius; quia non multum differt à Diaphœnico. Adstringentia & attenuantia Electuario Indo addiderunt, quæ deteriorem potius compositionem fecerunt, & deprauarunt, vt exploranti facilè patebit.

LENITIVA è CASSIA *medicamenta.*

E Cassiæ Ægyptiæ siliquis à diuersis auctoribus multa & varia medicamenta lenitiua descripta; minimè paranda aut dispensanda censentur, quia vel acescunt vel exiccantur, & eorum laxandi vis deperditur.

FLOS CASSIÆ.

E Cassiæ recentis & prægnantis fistularibus siliquis pulpa elicitur, quam florem Cassiæ & Cassiam extractam vocant: Sed cùm Cassiæ siliquæ siue fistularis recens pulpa melius asseruetur in sua theca, quàm excreta; quid extractione ante vsum opus est? Triplex Cassia extracta in officinis prostare solet. Cassia extracta sine Sena & cum Sena; Cassia extracta cum Manna; Cassia cum saccharo & cum mel-

Cassia extracta.

le pro clysteribus & pauperibus. Si præscribatur à medicis, paretur hoc sequenti modo.

CASSIA *extracta communis Nicolai.*

℞. florum Violarum
Violariæ siue foliorum violarum,
Maluæ,
Mercurialis, Betæ,
Parietariæ ana M. j.
Absinthij pontici siue vulgaris M. ſ.
Herbæ istæ virides coquantur artificiosè in ſ. q. aquæ; è cuius colato ablue siliquas Cassiæ, & dilue in eius portiuncula pulpæ Cassiæ ℔ j. Mellis ex reliqua colati parte despumati ℔ ß, percoquãtur lento igne ad electarij formam.

DIACASSIA cum MANNA non multum differt à Diacatholico, nisi Sena, Rhabarbaro & Polypodio.

DIACATHOLICON *Nicolai, vel potius è Dia. catholico liquamentum.*

Huius vniuersalis medicamenti varia est descriptio. Exemplaria vulgata habent pro pulpæ Cassiæ & Thamar-Indorum ana ℥ ij sacchari ℔ ij. id est ℥ xxiiij. Andernachus autem pro ℔ ij. sacchari addit Cassiæ & Thamar-Indorum ana ℥ viij. Rondelletius verò ℥ vj. mediocritate fretus. Hoc Catholicon lene siue mite in suauissimam & lenissimam cum Cassiæ operatione maximè conuenientem compositionem, redegimus: quam è Diacatholico liquamentum diximus; neglecto Dia-
catholico

cholico maiore Fernelij, quod recipit Turbith
Diagredium, ab his benignis medicamentis
intentione Nicolai multum aliena. Paretur
go in hunc modum.
. radicum filiculæ siue* Polypodij recentium,
fol. Senæ mundatorum ana ℥ xvj.
ycyrrhizæ rasæ
nisi ana ℥ ij.
minis fœniculi ℥ j.
oliorum violarum M iiij.
orum violarum M j. ß.
r seminum frigidorum maiorum ana ℥ j.
Contusa omnia, dempta Sena & seminibus
igidis, floribusque violarum, 24. horas vel bi-
uo aquæ pluuialis ℔ v. vel q. s. madefacta, de-
quuntur leuiter ex arte in balneo Mariæ; mox
aulo antequam ab igne deponantur, Senam
diiciunt cum seminibus frigidis & floribus
olarum, macerantúrque calidè aliquot horas
balneo. Vbi tantisper refrixerint, linteolo
colantur & leuiter exprimuntur, ne Polypo-
j & Senæ vis astrictoria eliciatur. Colatum
rum decoquitur, dum mellis crassitudo fiat,
diectis sacchari boni subrubri, perdulcis, vel
bi pinguis ℔ iiij. Postea ab igne remotis ad-
e floris Cassiæ vapore decocti præscripti ex-
actæ & Thamar-Indorum ana ℥ vj. sacchari
ndi & Penidiarum ana ℥ j. ß. succi vel infusi
os. ℥ iiij. æstate addi poterit decocto libra
na succi Mercurialis defæcati & purificati, &
ro diuitibus in singulas ℥ scrupulus vel ʒ ß.
habarbari selectissimi.

*Polypodij magma aut crassamentum, quia Rond.

copiosos flatus gignit, ventrem lædit, eumque magis obstruit quàm reserat, leuiter Polypodium decoquendum iussimus, vt efficacius suas vires, easque suauiores, exuat. Decoctionem enim mediocrē sustinet, quemadmodum Sena & Turbith, vti monuimus in nostris stirpium Obseruationibus Latinis: Pondus eius etiam adauxi, quia vili emitur pauperum commodo longeque maiori pondere in decoctis, vti Sena, & alia permulta, quàm in substantia, vt vulgus loquitur, assumitur.

Aliqui omittunt Saccharum penidiarum, leui incommodo, quia Penidiæ parantur ex saccharo pingui, leniente.

ELECTARIVM LENITIVVM.

Elect. Lenitiuum conuenit cum Diacatholico & Diacassia, quare eo carere possumus. Hæc de Electariis lenioribus sufficiant, pluribus humoribus, exustis potissimùm expurgandis idoneis.

DIA-SEBESTEN.

Dia-sebesten Montagnanæ bilem tenuem euacuat. In Italia & regionibus calidis magis vsitatum quàm in hisce frigidis tractibus, vbi rarò dispensatur, quemadmodum Elect. è Psyllio Mesuæ, quo etiam carere possumus. Recipit copiosè scammonium cum trochis. è Spodio vel antispodio, ex Oxyacantha, trochis. Diarhodon, quò Scammonij vires remissiores sint, & alui fluores dispendiosæ vitentur. Pro hisce inusitatis electariis medicus doctus facilè cholagogum rosatum decocto conuenienti siue è myxariis siue è Psyllio, Fumaria, Epithymo

thymo

thymo, Eupatorio, Rhabarbaro & huiusmodi pro ratione & natura morborum diluit.

Electarivm è Succo Rosarum Nicolai fortissimum est cholagogum & minùs castigatum aut emendatum.

Antidotus siue CONFECTIO HAMECH *apud Mesuem.*

Ex veterum antidotis retinent hanc confectionem neoterici ob insignes vires ad omnes morbos ex pituita salsa, flaua bile, adustisque humoribus ortos, & prauos eorum ichores; scabiem, impetiginem, elephantiasim, luem Veneream & quæuis cutis & cuticulæ vitia. Improbandi tamẽ sunt qui hac cõpositione vtuntur in pituita crassa euacuanda, ob Myrobalanos, quæ magis impinguant materiam lentam, ex Galeni & antiquorum sententia. Sed quia „ hæc compositio, vt scitè monet Rondelletius, „ sine arte composita videtur; & contra theore- „ mata à Galeno, Mesueo & aliis tradita: nam „ infunduntur diutius & coquuntur maximè „ inæqualia, vt Polypodium, Myrobalani, Aga- „ ricus, Colocynthis, Rhabarbarum &c. lubuit „ eius parandi rationem explicare. Quid enim „ opus quinque diebus in macerando Polypodio ex sero lactis? cùm nostra ætas ipsum Guaiacum lignum durissimum, eiusque cortices & huiuscemodi 24. horis aqua tantùm feliciter macerat. Serum autem diutius asseruatum facilè acescit, situm ducit & putret. Octo vel 10. horarum Rhabarbari infusum (præterquam in alui fluoribus, ventriculi & intestinorum im-

becillitatibus, lubricitatibus & leuitatibus à bile alimentis permixta, vbi solemus exhibere fortem Rhabarbari expressionem & ipsum Rhabarbarum in tota substantia) commendatur à perbonis medicis, ne vis adstrictoria eliciatur. Hæc monuimus, vt nõnulli è nostris pharmacopœis sint paulò diligentiores in parandis pharmacis, ediscantque rationem componendorum medicamentorum, quam ipsi modum faciendi vocant.

℞. Myrobalanorum flauarum ℥ iiij.
Cepularum Indarum,
Rhabarbari
Epithymi ana ℥ ij.
Agarici Colocynthidis
Polypodij querni ana ʒ xviij.
Absinthij Thymi
Sennæ ana ℥ j.
Violarum ʒ xv.
Anisi Rosarum Fœniculi ana ʒ vj.
Succi fumariæ ℥ xij.
Pruna numero sexaginta
Vuarũ passarum à vinaceis purgatarum ℥ vj.

Polypodium leuiter contusum, cum passulis, Absinthio, Prunis, fœniculo & aniso 24. horas madefactum ex seri lactis asinini vel caprini q.s. in vase oris angusti obturato, feruefac aliquot leuioribus ebullitionibus: deinde addatur Colocynthis contusa & forficibus incisa cum agarico nodulo laxo excepta; Thymũ, Epithymum, Myrobalani, Sena, Violæ, Rosæ & Rhabarbarum macerentur 12. horas, & vnica feruefactione parumper decoquãtur, addito succo de-

defæcato fumariæ, quia paucam aut ferè ullam ſuſtinet decoctionem. Cola leniter exprimendo. In colati portiuncula diſſolue mannæ ℥ ij. & coletur. Coque igne tantillo colati reliquam portionem, addita ſeſquilibra ſacchari boni vſq. dum mellis craſſitudinē habeat. mox vbi refrixit, tepenti adhuc ſyrupo miſce Caſſiam, Thamar-Indos, Mannam & ſcammonij præparati ℥ j. ß. paulatim inſpergendo puluerem hunc:

Myrobalanorum flauarum
Cepularum
Indarum ana ℥ ß.
Bellericarum
Emblicarum
Rhabarbari
Seminis fumariæ ana ʒ iij. Seminis aniſi
Spicæ Nardi ana ʒ ij.

TRYPHERARVM *differentiæ.*

Trypherarum variæ ſunt deſcriptiones. Quæ Galeno aſcribitur apud Meſuem, recipit multa quibus Galenus nunquam vſus eſt, vt Moſchum, Ambar, Caryophylli, Nux myriſtica, Macis & Santala.

Tryphera magna Nicolai cum opio paratur & ſine opio, ſed cùm opium aufertur, adimenda Hyoſcyamus & Mandragoras; cùm non minùs ſterilibus mulieribus aduerſentur quàm opium.

Eſt & alia Tryphera minor ad differentiam maioris ex arte Phenonis. Item Tryphera moſchata Meſuæ &

Saracenica duplex { Mesuæ
& Nicolai.

Trypheram Persicam Mesuæ, quia apud multos vsu recepta & à medicis Rhotomagensibus & Rondelletio comprobatur in refrigerando ventre, eodemq. relaxato confirmando & roborando, omnesq. humores ferè euacuando cum astrictione & refrigeratione, sine vlla ventris læsione, retinuimus; delicatis & imbecillis tutiorem futuram quàm Antidotus Hamech; ob Diagredium & colocynthida: quamuis validiora medicamenta mitescant cum aliis in pauca quantitate exhibita. Sic enim paratur.

℞. Succorum Solani
Endiuiæ satiuæ
Apij defæcatorum ana ℔ ij.
Succi Lupulorum ℔ j.
Prunorum Damascenorum numero l.
Violarum recentium ℥ iij.
Foliorum Senæ
Myrobalanorum Citrearum
Cepularum
Indarũ confricatarum in oleo amygdalino dulci } ana ℥ ij.
Agarici ℥ j.
Cassithæ ℥ ß.
*Epithymi ℥ v.
Spicæ Nardi Indicæ ʒ iij.
Feruefac paulisper,

**pro ʒ 4. Epithymi, vt in veteri exemplari legitur, Cordus, Antidotarium Florentinum & alij non nulli ℥ 40. legunt. Succorum autem præscriptorum ℔ j. Quæ quantitas longè superat omnia huius medicamenti simplicia: adde quòd calidior foret eius operatio, & succi ingredientia vix caperent quæ infundi debent. Syrupus ex Epithymo Mesuæ,*

cui

nomen ab Epithymo tanquam præcipuo agente ℥ xx. tan-
[illegible] Epithymi primo loco habet:

[illegible]la & incolati dimidio diſſolue
[illegible]lpæ Thamar-Indorum ℥ iii.
[illegible]lpæ Caſſiæ ℥ iiij.
[illegible]annæ ℥ j. ß.
[illegible]-ſacchari ſiue ſacchari violati ℥ xij.
[illegible]lteri colati parti adde ſacchari optimi
℥ xxxvj.
[illegible]ceti boni ℔ j.
[illegible]oquantur igne leniſſimo, & ſupradictis com-
miſceantur.
[illegible]einde adde ſequentia in puluerem redacta:
[illegible]habarbari ſelecti ℥ ij.
[illegible]yrobal. Citrinorum ℥ j. ß.
Indorum
Chebulorum ana ℥ j.
Bellericorum
& Emblicorum ana ℥ ß.
[illegible]eminis fumariæ
[illegible]rochiſcorum Diarhodon
[illegible]lacis Maſtiches Cubebarum
[illegible]podij vel Antiſpodij è Myrto vel Cydonio
[illegible]antali citrini ana ʒ ij.
[illegible]eminum Cucurbitæ
Citrulli
Melonum
Cucumeris mundatorũ } ana ʒ ij. ß.
[illegible]niſi ℥ ß.
[illegible]picæ Nardi ʒ ij.
[illegible]enuiſſimè trita inuoluantur oleo violato, &
[illegible]iat omnibus mixtis electarium artificiosè.

Pilulæ

Pilulæ Aggregatiuæ ex inuentione D. Meſuæ, inter omnes Aggregatiuas potißimæ.

Quia omnes humores implicatos è capite, ventriculo, hepate & viſceribus euacuant, Catholicæ vocantur, aut Diacatholico comparantur & quoniam ad multa vtiles, multiq. vſus quotidiani; eius deſcriptionem damus ex veteri exemplari depromptam.

℞. Myrobalanorum Citrinorum
Raued ſeni ana ʒ iiij.
Succi Eupatorij Meſuæ, id eſt Agerati Dioſc.
Succi Abſinthij ana ʒ. ij.
Diacredij ſiue Scãmonij præparati ſucco Roſ.
Turbith boni Aloës ana ʒ vj.
Myrobala. Chebulorum Indorum
Agarici candidiſſimi
Colocynthidis
Polypodij ana ʒ ij.
Maſtiches
Roſarum
Salis gemmæ
Epithymi
Aniſi
Zingiberis ana ʒ j.
Elect. Roſati Meſuæ q. ſ.

In his pilulis hoc reprehenſione dignum, quod vulgus pharmacopœorũ Cordum, Wecherum & alios ſecutus, tũ in ſuperiori Germania cùm & inferiori, pro Eupatorio Meſuæ, Gratiolam, viſceribus impendiò effrenatum hoſtem ſubſti-

substituunt. Ageratum enim esse Mesuæ Eupatorium superabundè docuimus in nostris stirpium Aduersariis.

HIERA AROMATICA, SIVE PILVLÆ EX ALOE AROMATICÆ.

℞. Aloës succotrinæ aliquoties maceratæ succo Rosarum rub. & exiccatæ in clibano ℥ iij.
Agarici Trochiscati tenuissimè triti ʒ. iij.
Cinnamomi
Rad. Asari
Spicæ Nardi
Mastiches } ana ʒ j. ℈ ß.
Caryophyllorum
Macis
Galangæ
Schœnanthi
Xyloaloës
Croci } ana ℈ ij.
Cum Syrupo è stœchade excipiantur.

PLVRA *iam non excutiemus, freti D. Rondeletij Pharmaceuticam officinam mendis innumeris vindicatam, tandem in publicum prodituram.*

Quærenti autem Medicamentorum varia & comprobata genera, eiusdem Rondeletij Remediorum formulæ obiiciantur.

QVIA verò in hisce Aquilonicis plagis tot Seplasiarij, Salgamarij potius quàm pharmacopœi; Barbitonsores, Lithotomi, Circumforanei, Agyrtæ, Ludimagistri, medicamentarij indocti

docti & sacrificuli vafri, rapaces & lucri auidissimi, nulla medicinæ parte illis probè peruestigata, per hominum mortes experimenta agitantes, tam repentè hodie Medici aut potius Medicastri fiunt; qui tandem in locum expe-rientissimorum Medicorũ irrepserunt; magno ignaræ gentis, rudis & rusticæ turbæ applausu: apud quos sordet, laceratur & malè audit ars Medica diuina, nobilissima & antiquissima, summo ægrotantium dispendio, & tædio proborum medicorum; consultò dataque opera eatenus & parcius attingimus, imò prætermisimus (tanquam nefas plagiumque profanare & perdere artem) medicatos succos siue nobilissima liquamenta, extracta cathartica vocata, quæ longè minori noxa & mole, maiori cum efficacia in corporibus egregiè operantur: tamdiu vsquedum leges cessabunt in hos indoctos & inexpertos carnifices, qui se medicos profitentur, vbi aliquot remediorum formulas memoria didicerint, animaduertere.

SVCCEDANEA QVID PRO QVO VOCANT.

ANτιβαλλόμενα, *hoc est*, *Simplicia*, *quæ aliorum facultate similium penuria supponi possunt medici consilio*, *quæ nomine Galeni circumferuntur*, *& à Paulo ad verbum propè citantur*, *Galeni non esse hinc liquet*, *quòd statim ipso initio Galenum citat*. *Adhac Anacardij fructus mentionem facit*, *qui Galeno igno-*

ratus

...itus fuit. Postremò multa supponit absurdissima, ... loco Agarici, Euphorbium: pro Serpyllo, Pota...ogitona; vice Gallæ, sordes gymnasiorum: in lo...um Polypodij, radicem Chamelea aut chamæleon...: pro Polytricho, Absinthium, & alia eius generis ...urima viribus dissimilia. Tamen quæ recipien... magis sunt, tum ibidem, tum ex Galeni li...is, tum etiam ex Arabibus vtcumque profere...mus: vt

...RO Aqua pluuia, supponi potest aqua fontana pura, & ab omni mistione sincera, Galenus lib. I. comp. pharm. part. in diacodio.

...catia, succus & caro prunorum agrestium, vel hypocistis, Auic. 2. canon.

...saro, acori par pondus & dimidium. Carpesium quoque pro asaro & cum asaro, lib. 2. compos. phar. part.

...bsinthio, cum Galen. abrotonum: & econtrà pro abrotono absinthium.

...canthij semine, lychnis, & econtrà ἀντιβαλλό-μενον.

...cantha Arabica seu Ægyptia herba (quæ sucaba Serapioni dicitur) acantha leuce nostras eidem dicta bedegar.

...licacabo, semen solani.

...spaltho, pix liquida, brutia.

...thiopicæ oleæ lachryma, lachrymarum acaciæ partes duæ; seu pro gummi elemni, gummi Arabicum.

...coro, ad flatus & hepar ac lienem iuuandum, cumini par pondus, & tertia pars aristolochiæ. Auicenna.

...chusa, hyacinthus.

Arsenico, sandaracha.
Amylo, sicca farina.
Amygdalis amaris, absinthium.
Aristolochia quauis, vna ex tribus aristolochiis, quamcumque habueris. Gal.lib.3.comp. phar.part.
Adipe vulpis, vrsinus.
Adipe ceruino, anserinus.
Alumine, sal fossitius.
PRO *Balaustio, malicorium.*
Buccinis, ostrea vsta.
Balsami liquore, myrrha stacte.
PRO *Cinnamomo casia aut amomi duplum ad odoris gratiam. Gal.lib.5. comp. ph. part. in dentifricio. Pro Cinnamomo, duplum optimæ casiæ, vel cum Quinto medico duplum vel multum carpesii, vel certè non paucior casia. Gal.lib. 2. 3. & 8. comp. ph. part. & lib. antid. Quidam carentes Cinnamomo, in vicem eius ponunt æquale pondus ex semine cardamomi. Democrates in Cyphi, lib.2. antidotorum Gal.*
Casia, cinnamomum. Gal.lib.2.comp.ph. part.
Casiæ cortice, nardus Indica vel malobathri folia vel contrà, lib.6. comph.p.part.
Chamæmeli floribus, duplum foliorum & radicum.
Costo hodie rarissimo, pyrethri dimidium, vel bacca cedri, vel radix heleniј vel ireos.
Cimolia terra, ex Cimolo vna Cycladum, retrimentum ferri & molæ simul attritorum.
Cardamomo maiore, minus, & contrà.
Calaminthe omnis mentastrum & pulegium
& sim-

similia sunt facultatibus, ob id inuicem sunt antiballomena.

roco, crocomagma.

ypero, iuniperus maior.

umino, semen rutæ vel agni.

linopodio, heliotropium.

olocynthide, semen ricini.

apparis radicis cortice, cortex radicis tamaricis vel ericæ.

icutæ seminé, coriandrum.

RO Dictamno, elelisphacus vel nepita.

oronico, dimidium seu duæ tertiæ garyophyllorum. Auic.

amasonio, eringium.

RO Elaterio, succus foliorum cucumeris agrestis.

beno, lignum Guaiaci, & contrà. Nam quas vires hodie in ligno Guaiaci experimur, ebeno tribuit Gal. lib. 6. simpl.

upatorio Mesuæ, absinthij & asari ana dimidium pondus eius, vt ambo simul mista æquent pondus Eupatorij Mesuæ, ab eupatorio Græcorum diuersi.

RO Folio, folium garyophylli, nardus Indica, si inuenitur, casia, id est, vulgare cinnamomũ, macis, Auicenna 2. canon.

errum, ferrugo, squama ferri: idem propè pollent, & pro se mutuò ponuntur.

imo palumbis, fimus columbæ.

elle suillo, vel perdicis, vel piscium.

RO Gentiana, asari, & radicis capparis ana dimidium.

ongylide, heliotropium.

Glycyrrhizæ succo, æquale radicis eius. Andro. in a-
ter. 15. apud Gal. lib. 7. comp. ph. part.
Gnidio cocco, semen lathyridis, & contrà.
Galbano, sagapenum.
PRO *Hammoniaco, propolis.*
Hermodactylo, in doloribus iuncturarum folia An-
chusæ & dimidium Bdellij.
Hederæ gummi, gummi Persici.
Hyacintho, flos Isatidis.
PRO *Iride Illyrica, helenium odoratum.*
PRO *Lapide lasio, lapis gagates.*
Lapide magnete, lapis Phrygius.
Lapide Phrygio, pyrites lapis vel argyrites.
Libystico, semen staphylini, id est, pastinacæ, præse-
tim agrestis.
Lepore marino, cancer fluuiatilis.
Lanariæ radice, radix veratri nigri.
Lycio, succus radicis centaurij magni, lib. 7. simp. a
succus baccarum periclymeni, auctor libelli Dy-
meôn, Galeno malè adscripti.
PRO *Melle, mel aërium vel saccharum.*
Malobathro, casia, nel nardus Indica.
Myrrha Troglodytica, calamus odoratus.
Myrrha, Smyrnium, & contrà. Diosc. in Smyrn-
PRO *Nasturtij semine, folia eius sicca.*
Nuce moschata, par spica.
Nardo Syriaca, iuncus odoratus.
PRO *Opopanace, hammoniacum, vel galbanu*
vel sagapenum, vel bdellium, lib. 2. ad Glaucon
in curando scirrho.
Ocimo caryophyllato, melissa in affectibus co-
dis.
Oleo Laurino, pix liquida, licet illo inferior;
olea

eum cedrinum, vel cicinũ, vel vetus, vel oleum
c lucerna cum cera. Gal. lib. 1. comp. ph. part.
el coctum (sic enim tenuius fit, & veteri ac cici-
o simile) vel sordes lucernarum luti crassitie.
idem.

rosato, violatum, nymphææ, amygdalinum au-
m loco rosacei boni, id est, ex multis rosis cum
leo omphacino insulso facti, lib. 3. comp. phar.
art. initio.

ricinino seu cicino, raphaninum.

balsamo, opocarpasum Gal. vel myrrha stacte,
el liquor myrti.

za, hordei farina.

po, medulla ceruina.

phacio, succus rhois, vel vinum austerum.

Pipere longo, album: pro albo, nigrum opti-
um, id est, grauissimum, & contrà, 4. sanit.
uend.

clymeni fructus drachmis tribus, radicis eius-
em drachmæ tres, lib. 9. comp. phar. part.

nicobalanorum pinguium carnis drachmis tri-
us, palmulæ seu dactyli tres, aut sex, Gal. lib. 7.
omp. phar. part. in arteriac. 15. Andromachi.

lio, lens palustris.

oselino Macedonico in Theriaca, alterius regio-
s petroselinum, Galen. lib. 1. Antid.

Resina fricta, pix, aut pix brutia, Galen. lib. 9.
omp. phar. part.

igine, scoria ferri.

hani seminis drachmis decem, succi eiusdem cya-
hus vnus, Gal. lib. 9 com. phar. part.

s, flos rosarum, vel contrà, Gal. lib. 6. comp.
har. part.

Rhoë coriario, rhus obsoniorum, & contrà. Gal. lib. 6. comp. phar. part.

Pro Staphide agria, pyrethrum.

Spodio Græcorum, cinis super fornacem aurariam inuentus melior quàm ebur vstum, quod nescio cur hodie Barbari spodium vocent.

Styrace, castorium.

Sale Indo, saccharum candefactum.

Sagapeno, gummi cedri, hammoniacum, resina picea sicca.

Spuma nitri, nitrum molle vel aphronitrum. Gal. lib. 3. comp. phar. part.

Sulfure viuo, flauum vel vstum & purgatum.

Satyrio, semen erucæ, vel scincus, vel contrà.

Sinapi, cardamomum vel cardamum.

Scammonio, ricinus.

Stibio contuso, squama æris, stannum vstum.

Sepia osse, pumex.

Serapiade, pæoniæ radix.

Scilla, bulbus.

Struthio, in sternutamentis elleborus albus.

Pro Terebinthina, larix dicta resina, ei propemodum similis Gal. 1. lib. comp. phar. gen.

Thapsiæ succo, chamæleontis nigri succus, vel nasturtium, vel nasturtij aut erucæ seminis pondus æquale, licet illa sint multò inferiora thapsia. Gal. lib. 1. comp. phar. part.

Tamaricis succo, succus sambuci. Gal. lib. 9. comp. phar. part.

Pro Veratro albo, nigrum.

Visco quercino, chamæleon niger.

Vino Falerno, aliud quoduis colore fuluum substantia tenue, vt perluceat, & sit odoratum ve-

hemen-

menter, vt Aruisium ex Chio, Lesbium ex Mi-
lene, Cresso, Methymna, & Tmolites; Gal. lib. 1.
m. phar. gen.
Zedoaria, aristolochia.
gibere, pyrethrum.
ὑποβαλλόμενα, vel horum aliqua vel alia,
st quæuis regio noua, desideratis facultate
ia facere, doctorum medicorum consilio:
si Arabibus & Græcis pro sinapi Carda-
mum forte ipsis frequentius licet substituere,
dni pro cardamomo frequentissimum nobis
pi vsurpabimus? præsertim cùm vt pro cin-
nomo casiam, sic contrà pro casia cinnamo-
m assumi probauimus: idémque in aliis facien-
n puto. Ob id Galenus lib. 7. simplicium, me-
phyllum (inquit) marrubio facultate simi-
sed ipso multò imbecillius, ob id melissophyllo
tur nemo. Nam absurdum fuerit, præsente
que terrarum magno marrubij prouentu, vti
lissophyllo. Si cui verò ad manum non fuerit
rrubium, melissophyllo vti poterit, obseruata
s præ illo imbecillitate, vt ob id quantitas
s augeatur. hæc Gal. qua ratione pro cinna-
mo duplum casiæ optimè miscemus medica-
ntis, vt quantitate qualitatis imbecillitatem re-
amus.
Quæ igitur apud singulas gentes sunt copio-
modò sint facultate proxima his quæ deside-
tur, quia faciliora sunt paratu, ponantur,
in Asia in frigidis capitis affectibus, aut in de-
atione calidorum, rustici cedrio dicto vtuntur:
s penuria pisselæo, id est, pice & oleo mistis
uida forma: interdum etiam cedrio & pisse-

leo simul magis & minus mistis, prout vires eius intendere student: hoc autem linunt sinciput, nares frontem, aures, & quibusdam plantam & sedem. Gal.lib.2. comp.phar.part.

Sed videmur Antiballomenis non egere, qui magna cura iam simplicia generis omnis in promptu habeamus: imò maximè egemus, cùm multa simplicia veteribus laudatissima (vt Theriaces compositio docebit) hodie nobis parum sint cognita. Quæ vbi certa erunt, his vtendum potius quàm antiballomenis. Vt enim pluris est equo domini oculus quàm equisonis industria; pluris agro domini vestigium, quàm villici stercorisatio; pluris familiæ paterfamilias, quàm procurator; pluris prætor, consul, rex, pastor, quàm proprætor, proconsul, prorex mercenarius: sic plus tribuendum puto his quæ maiores magno delectu & ratione optima in compositiones cooptauerunt, quàm quæ illorum loco coacti adoptamus. Hæc hactenus ex Iacobo Siluio.

PE-

PETRVS COVDEBERGIVS PHARMACOPOEO.

LIBELLVM hunc, Pharmacopœe candide, denuò percurrissem, atq; exactiùs ruminassem, loca ægrota reliqua leniendo, ac nubila scholiis illustrando, extremam illi manum adhibens; nisi otium, opusculi angustia, typographi quoque commoda occasio, atq; immaturæ quodammodo frugis extorsio, perorare me, atq; vela ventis committere coëgissent. Omnia itaque hæc, cùm obiter saltem, ex tempore, & tamquam ex transcursu tibi tradantur (etenim ne tantillum quidem à Pharmacopœo vestræ farinæ homine, cuius tamen propriè muneris est, hactenus nostro seculo prodiisse cognoscitis) æquo sunt consulendæ animo, dum meliora dare Deus permiserit.

FINIS.

DE SVCCEDANEIS LOBELII, IMITATIONE RONDELETII, E CVIVS FRAGMENTIS ET PRÆLECTIONIBVS HÆC FERE DECERPTA SVNT.

CVM attentiore lectione animaduertissem vulgatum Succedaneorum libellũ, quem nonnulli Galeno, alij Paulo acceptum ferunt, scatere mendis, & plerisque locis mutilum esse; vtpote qui ex Græco in Arabicum, & de Arabico sit denuò Latinè versus, aut potius peruersus, à Mauro quopiam, vel Maurogræco, qualis fuit & Actuarius: visum fuit, quæcumque Dioscorides, Galenus, Aëtius atque Paulus litteris mandassent, experimentaque tum veterum tum recentiorum confirmassent, seligere; eaque sic digerere, vt quid alteri cuiuis æquipolleat, studiosis in posterum patêret.

Hunc autem libellum neoterici cuiuspiam esse, vel id plus satis arguit, quòd nonnulla addita inibi sint quæ Galeni tempore ignota fuere, vti Anacardia, aliaque complura: nullo tamen ordine aut delectu, ac sine iudicio. Vt, quòd fortè Chamæmelini legerant alicubi, nominis decepti affinitate, Melinum subdiderunt; quàm inscitè, nullus est qui id ignoret: illud enim laxat & moderatè calfacit, hoc verò refrigerat astringitque. Eadem ineptia, quòd fortè Cepæam Portulacæ similem legissent illius vires huius facultatibus responsuras putarunt. Itidem leporem fluuiatilem cancri loco vsurpari; vel, vt alius quispiam correxit, marinum,

num, indoctè, vt qui ignoraſſe videatur cancrum alimentum & antipharmacum eſſe, leporem verò vel odore ſolo vomitoriũ & venenum. Nec hoc falſum ſolummodò, at & diſcriminis plenum, cùm loco Opobalſami Opocarpation ſubſtituunt, quod venenum frigidum eſt Dioſcoridi, vinoque, vti Cicuta, expugnandum, teſte Gal. lib. De antidotis. Verùm ſi hîc Carpaſon legamus, vera fuerit lectio, eſt enim tenuium partiũ. Cinnamomo item Behen rubrum reſpondere nequit. Neque placet ordo ſeriesq́. collationum: nam olea oleis, non reſinis aut aquis ſunt conferenda; vt, quoad eius fieri poteſt, ſint ſimillima. Deinde ſi non licet ex ſpecie proxima, ſaltem è genere, cùm abundemus probis remediis. Nec parui facio regionum vbi naſcuntur proprietates, veluti Creticarum plantarum, quas Italicis efficaciores puto; niſi ſqualidą admodum fuerit æſtas; tum enim Polium Italicum aut Stœchas non cedunt Cretico aut è Stœchadibus inſulis.

Imperitiæ fatuæ eſt, ſubſtituenda præcipere rarioribus inuentu, ea quibus caremus, aut adulterata, vt loco cinnamomi, amomum. Inſaniæ itidem, vbi abundamus lactuca, opocarpatum optare. Licuerit tamen, ſi qua ſint rarius obuia aut minus trita, eorum loco vſurpare viribus ſimilia, vti Terebinthinæ veræ loco, Lentiſcum, qui frequentior & feracior eſt.

Cùm autem ſuccedaneis vti non rarò cogamur, nec enim omne fert omnia ſolum, nec vbiuis medicamenta opportuna occurrunt, (tuti enim ἀντιϐαλλομένοις vtendum; & cùm medica-

menta

menta necessaria ad repentinos casus ad manum minimè sint, præsentibus vtendum) eligenda erunt quæ nostris simplicibus substitui possunt, vt Galenum fecisse legimus, cui Euphorbium cùm ad spicula, aculeos & infixa eximenda deesset, ex aluearijs Propoli pro Euphorbio felici successu vsurpauit.

Succedaneorum verò vsus hodie magis est necessarius quàm vmquam fuit; cùm multis quæ antiquis in regionibus suis exortiuis & exoticis diues & vber prouentus sufficiebat, hodie careamus, tum suppositicia Hebræorum & mercatorum vafro ingenio adulterata transuehantur; quæ si reiicienda, alia substituere necesse est. Adhæc pleraque prisca simplicia medicamenta exoleta antiquitùs notissima & vsitatissima, hodie ignorantur.

Permultæ Arabibus excogitatæ & vtiles inuentæ compositiones, efficacissimaq; remedia in vsum recepta, quorũ simplicia barbarie vocum nobis prorsus ignota sunt. Quid enim nominibus illis barbaris significare voluerint, nescimus; aut illis caremus. At in succedaneorum delectu & vsu, pessima illa medicorũ consuetudo meritò reiicienda, quæ iam à multis annis inualuit, magno ægrotantium incommodo; qua in compositione remediorum omnia quæ commendata sunt vel ad morbum, vel ad partem affectam, vel aliquod symptoma, congerunt temerè; & cùm omnia similia vsurparunt, haud habent amplius quod pro ea herba aut medicamento substitui possit. Quòd si vna, duabus, vel tribus herbis contenti essent; numquam

quam succedaneo destitueretur pharmacarius. Sin autem quantitas necessaria foret, pro manipulo adde duos, pro duobus tres vel quatuor. Hinc duo consequentur commoda; certior medicamenti operatio, facilior & citissima præparatio; pluribus remediis & succedaneis summo artis Medicæ ornamento abundabit medicus, cui iterare, immutare, supponere pharmaca licebit, & plura quàm vulgus Medicorum & Clinicæ sapere. Vt si in suo decocto Boraginem præscribat; ea si defuerit, Buglossum agreste substituere vel contra: si Scariola desit, succum substituere vel syrupum licebit: si Cichorium, Dens leonis, vel Endiuia: si Chamæpitys, Chamædrys substituatur, si desit, vel contra. Sed quid faciet, si omnia congerantur in vno eodemque medicamento? certè nihil aliud erit, quàm poëticum illud chaos,

Rudis indigestaque moles.

Illud Villanouani ante oculos voluant, vbi in promptu habentur simplicia, dolum esse siquis compositis vtatur.

A praua igitur consuetudine recedant, & illos tamquam scopulos vitent: caueant item malos, auaros, improbos, indoctos & impudentes pharmacarios, qui nummi & lucri rapaces, farraginem medicamentorum etiam semiputridorum collaudant. Quidam hoc faciunt vt copiam ostentent, vel ignorantia, vel superbia; & aliqui docti, ne videantur in remediorum cognitione minus exercitati.

Porrò cùm sint quædã compositiones vtiles priscis medicis excogitatæ, experientia & ratione ré-

ne ré-

ne receptæ & cõprobatæ, nonnulla ſuccedanea inueſtigare, agnoſcere, & ſufficere oportet, vt parari poſſint nobiliſſima pharmaca, quæ ea ratione minimè excludenda & reiicienda: cùm non tanta infelicitate ſuccedanea quædam illis non inferiora interdum æquè bene expleant omnes pollicitationes genuini medicamenti.

SVCCEDANEA, QVANTVM FIERI poteſt, eiuſdem ſint generis & ſpeciei.

Rondelet. Herba pro herba.
Radix pro radice.
Flos pro flore.
Semen pro ſemine.
Succus pro ſucco.
Lachryma pro lachryma.
Reſina pro reſina.
Muccago pro muccagine.
Metallum pro metallo.
Lapis pro lapide.
Terra pro terra.
Pix pro pice.
Axungia pro axungia.
Medulla pro medulla.
Auis pro aue.
Serpens pro ſerpente.
Pars animalis pro parte.

COMPOSITIO PRO COMPOSITIONE.

Puluis pro puluere.
Trochiſcus pro Trochiſco.

Opiata

Opiata pro opiata.
Electuarium pro electuario.
Pilulæ pro pilulis.
Eclegma pro eclegmate.
Tabella pro tabella.
Confectio pro confectione.
Conseruatio pro conseruatione.
Syrupus pro syrupo.
Emplastrum pro emplastro.
Oleum pro oleo; siue simplex, siue compositum.
Vnguentum pro vnguento.

THEOREMA VNIVERSALE VEL COMMVNE.

Medicamentum quod substitui debet, siue internis, siue externis conuenire debet { viribus occultis, manifestis, & consistentia. Sit etiam simile in Sapore, Odore, Ætate, Natalitiis & regione Natura & temperamẽto.

Nonnulla in externis remediis supponuntur; quibus in internis vti non licet: vt succus Carpathi substitui potest pro Lactucæ succo in externis: cùm tamen venenum sit, non intro-sumitur.

Non totum simplex; sed aliquæ partes substituuntur.

Vt Muccago seminis Psyllij pro muccagine seminis

ſeminis Cydoniorum: non totum ſemen, quia pars interior temperamento differt à muccagine, & venenata putatur. Neque etiam Cydonium malum conuenit pro ſemine ſuo; quia viribus & conſiſtentia differt.

Formulæ quædam in quibuſdam remediis ſibi mutuo ſuccedunt. vt,

Conſeruatio, pro ſyrupo eiuſdem ſimplicis, fructus, floris, vel radicis.

Conſeruatio Capillorum Veneris, pro ſyrupo in opiata ſubſtitui poteſt: Sed in ſyrupi conſiſtentia non poteſt, quia remedij formula non patitur.

Pro liquidis liquida ſubſtitui debent: quare deficiente ſyrupo, aqua vel herbæ decoctum ſubſtituatur.

In quibuſdam conditis ſupponere licet ſyrupum conſeruationis; quia in ſyrupo conſeruantur. Vt ſyr. Conſeruationis Citri, pro ſyrupo è corticibus Citri. Syr. Conſeruationis radicis Bugloſſi, pro ſyrupo de Bugloſſo.

Emplaſtris item pro vnguentis vti licet, & contrà, modò pars affecta aſſentiatur, vt Emplaſtro filij Zachariæ, pro vnguento Reſumptiuo; & Reſumptiuo pro emplaſtro. In thoracis verò affectibus, niſi diſſoluantur aut malaxentur, non vtendum, quia emplaſtra impoſita dilatationem coſtarum & reſpirationem impediunt.

Emplaſtrum è Ceruſa, pro vnguento albo, niſi inflammatio prohibeat; quæ neque dura, neque grauia ferre poteſt.

VARIA ALIA MEDICAMENTA PRO ALIIS SVBstituere licet, modò vires correspondeant.

Pilulæ pro confectionibus: & Confectiones pilulis. vt,

Hiera simplex pro pilulis de Hiera & Beneta; & contrà.

Et pro pilulis pituitosis, Electuarium Diathami; de Citro solutiuum.

Pro biliosis, Electuarium de succo Rosarum, contrà, obseruata cuiusq. quantitate. Hieræ similium Electuariorum doses augendæ, ob llis molem, quæ medicamenti vires minuit.

Syrupus pro eclegmate, si lambendo assumi beat, vt

. Iuiubarum, pro Lohoch sano & experto, è Papauere, pro Diacodio.

Puluis pro trochisco, & contrà, vt

Diarhodon pro trochiscis diarhodon.

Trochisci de Squilla, pro eclegmate de uilla, aucta vel imminuta quantitate pro rae, indicatione morbi, & scopo medici.

In simplicibus partes aliquando religiosè obseruantur.

Turbith pro Agarico trochiscato, & contrà. simplex pro composito ponitur, vel comitum pro simplici.

Pro Agarico Colocynthis in minori quanti. Carthami duplum & triplum pro Agari- & contrà.

Difficile tamen inuentu simplex medica-

mentum substituendũ, quod verè vndequaqu omnique ex parte conueniat, vt testatur Aui cennas in suo canone; vbi vix reperies duo sim plicia medicamenta, aliorũ facultate similiun pænuria, substitui tutò possint. Quod cùm dif ficillimum foret, ille aliquando duo, interdun tria, pari pondere & mensura, nonnumquan duplicato & triplicato, addita quinta aut octa ua parte alterius medicamenti, supponit. Qui paucissima sunt medicamenta quæ omnino si mile temperamentum obtineant, aut eaden consistentiam, crassitiem, tenuitatem partium & proprietates occultas.

Varius in compositionibus est medicamen torum vsus.

Vel ob calorem, frigus, humiditatem, siccita tem; in principio primi, in medio & primo gra dus, & sic de aliis.

Vel ob partium tenuitatem, vel crassitiem lentorem, saporem, odorem, colorem: quare quod tẽperamento respõdet, sæpe dissidet cra sitie, vel tenuitate partium, vel alia facultat vt pro Asaro Acorum substituendum censen At in omni operatione non conuenit. non eni omnia potest Acorus quæ Asarum. Vrinas qu dem & menses ciet: (quare in vreticis tantu supponendum) vomitum verò excitare, aqua que educere, vti Asarum, minimè valet.

Eadem ratione Hyacinthus pro Anchu substituitur: Sed si ob colorem Anchusa op sit, vt in vnguentis, Hyacinthus non co ueniet.

Eius verò loco Lacca supponitur, vel Bra

, Santala rubra, Lacca pictorum, vel Coccos phica.
Assa dulcis pro fœtida non conceditur pro- er odorem, vt Auicennas substituit, in af- ctibus vteri, quia odore iucundo vterum sur- m alliceret: sequitur enim odorata, fugit etida.
Propter saporem quædam vsurpantur; sed on conueniunt vndequaque.
Pro Saccharo Mel & Manna substitui pote- in quibusdam remediorum formulis, vt in edicamentis laxantibus; minimè autem in ad- ingentibus, quia Manna ventrem soluit ma- s quàm Saccharum vel Mel.
Muccus vtilis est in fluxu sanguinis, & ob ntorem vsurpatur Fœnumgræcũ, quod muc- ginem reddit, sed calidam: ideò in sputo san- inis reiicienda, quemadmodum in externis mediis, vt Ophthalmia, in qua oui albumen æfertur quidem in principio & incremento: statu verò & declinatione muccago Fœnu- æci commendatur.
Quæ supponuntur, non in omni formula re- edij substituuntur.
Myrrha pro Bdellio in pilulis & vnguentis. Sed in pilulis è bdellio nullo modo concedi- r, quia sanguinis fluorem & hæmorrhoïda- m, vt menses Myrrha, elicit.
In substitutis igitur hæc obseruare oportet, suppositicium in locum adulterati genuini nuria; eadem efficiat quod ipsum genuinum æstabat.
Vt si calfaciebat, refrigerabat, humectabat

vel siccabat, astringebat, vel laxabat, vel concoquebat.

Pro Absinthio simpliciter dicto in cõpositionibus Græcorum, Seriphium vel Santonicum.

Pro Absinthio è Ponto vel Tauro monte, Romanum.

Pro Romano, illius loci vbi habitas.

Hoc licet in omnium herbarum delectu præstare, quæ sunt alicuius regionis; modò illam ipsam herbam regionis finitimæ, vel saltem simillimæ assumas. Cuiusmodi est *Craux* vulgò Gallo-prouinciæ, siue Creta, vbi Thymus nostras angusto folio, & Epithymus optima & copiosissima.

Secundo loco herbæ regionum humidarum, modò æstas squalida fuerit, in locum calidarum substitui possunt. Quod fecisse Galenum docet in præparatione Theriaces.

Pro Macedonico Petroselino, Petroselinum alterius regionis.

Sed regionis similitudinem obseruare oportet: nam regio auget vel minuit medicament efficaciam & bonitatem.

Pro Iride Illyrica, Venetam sumemus; & Pro Africana Florentinam.

RADICES.

pro { Rhapontico, Radix centaurij maioris vel nostri Rhabarbari magma, siu Rhabarbarum ad alios vsus prius infusum & expressum. Rhabarbarum torrefactũ improbatur à multis propter empyreuma.

Zing

Zingibere, Coſtus, & contrà, vel Helenium, & Pyrethrum.
Coſto; Pyrethrum.
Ariſtolochia longa; Rotunda, & contrà: vel vna pro omnibus.
Acoro, Calamus aromaticus officinarum, & contrà.
Acoro in laxantibus & cientibus vrinas & menſes; Radix Aſari.
Aſaro quando purgare & vomitum ciere opus eſt; Elleborus, ſemen Geniſtæ & Raphani, vel hæc tria ſimul.
Galanga; Cyperus rotundus, & contrà.
Calamo odorato Libani; Schœnāthum; calamus ſiue Acorus officinarum: ſi ad odorem ſolum; Santalum citrinum officinarum.
Althæa; radix maluæ hortenſis, vel ſyl.
Aſparago altili; Corrudæ imminuta quantitate, quia acrior & efficacior.
Ruſco; Radix Aſparagi, & contrà.
Cortice radicis Capparis; Cortex radicis Tamariſci, Sambuci, Ebuli, Populi & Lauri.
Apij; Petroſelini, vel Macedonici.
Gentiana; medietas Aſari & radicis Capparis.
Turbith; Thapſiæ radix, ſiue Turbith Meſuæ, Agaricus trochiſcatus, vel Colocynthis minore doſi.
Zingibere, Mechin.
Serpentaria, Iarus, Dracunculus.
Lapatho, Oxalidis radix.

pro { Rhabarbaro ad laxandum; ſuccus Roſarum.
Rhabarbaro ad aſtringendum; Hydrolapathi radix, vel Galangæ maioris, ſi calore opus eſt; ſi refrigeratione, radix Biſtortæ.
Nardo; Nardi ſpecies.
Secacul; radix paſtinacæ marinæ. }

SVCCEDANEA QVANTVM FIERI POTEST SINT SIMILIA *omni ex parte, viribus, genere, & ſpecie. vt,*

Omnes Dauci ſpecies,
Intubi,
Adianthi,
Condrillæ,
Hieracij,
Rumicis,
Abſinthij,
Abrotoni,
Sideritidis,
Aconiti,
Veratri,
Anagallidis,
Anchuſæ,
Anemones,
Aſparagi,
Braſſicæ,
Calaminthæ,
Cepæ,
Chelidonij,
Coſti,
Nardi,
Betæ,
Bliti,
Iuniperi,
Sabinæ,
Cedri,
Rhāni Dioſc.
Myrti,
Piperis,
Cyclaminis,
Ranunculi,
Hederæ, excepta Hederula terreſtri.
Rutæ,
Seſeli,
Apij,
Roſmarini,
Marrubij,
Leucoij,
Orcheos,
Maluæ,
Polygoni maris & feminæ
Symphyti,
Tribuli,
Rubi,
Equiſeti,
Vrticæ,
Tithymalorū,
Mercurialis,
Heliotropij,
Origani,

Ariſto-

Aristolochiæ,	Porri,	Conisæ,
Valerianæ,	Plantaginis,	Nymphææ,
Bituminis,	Panacis,	Anthemidis,
Picis Resinæ,	Pastinacæ,	Verbasci.
Allij,	Lychnidis,	

Et denique omnes, nisi quid proditum inhibeat, vt de Clematide, quarum alteram vrere, ventrem laxare, bilem, pituitam trahere scribit Diosc.

Prior verò alui profluuia & dysenterias sedat.

Sic cucumis agrestis, & satiuus; pepo & colocynthis, sed hæc paucis euenire solent.

De partibus etiam obseruandū. nam aliquæ facultatibus differūt, vt Radix Medij menses decocta sistit per aliquot dies sumpta. Semen autem in vino sumptum menstrua pellit.

Iuniperi fructus introsumuntur; ramenta verò occidere produntur.

Coriandri herbæ succus interficere creditur: semen verò medicatum.

Qua ratione medicos minimè vniuersalibus, sed potiùs particularibus niti præstaret: Nam eorum plerumque est maxima differentia quæ eadem esse putantur.

Sume igitur

Pro folio Indo & Malabathro; folia Citri, Canellæ vel Malabathri vulgaris.

Pro foliis Lauri; Citri folia.

Papaueris albi; Solani folia; Papaueris nigri minore quantitate, vel folia Hyoscyami albi.

Lactuca; Scariolam, & contrà.

Cichorio syluestri; Dentem leonis.

Pro Dictamni prima specie; secundam, tertiam, vel Pulegium.
Calamentha montana prima; secundam, & tertiam. Sic de similibus.
Chamæpity; Chamædryn, & folia Eupatorij.
Malua syluestri; hortensem.
Malua arborescente; Althæam.
Thlaspi, Nasturtium.
Mentha; Balsamitam.
Pulegio Regali; Ceruinum & contrà.
Lepidio Pauli Æginetæ, Drabam, vel Iberida, vel Nasturtium.
Phyllitide; Asplenium siue Scolopendrium, Ceteráchve, & contrà.

Foliis Oleæ vel Lentisci } Folia { nucum Iuglandis, Cupressi, Pini, vel Pinastri.

Foliis Myrti { Baccas Myrti, vel Iuglandis nuces immaturas.

Thymo; Satureiam, vel Origanum.
Rutæ syl. Rutam domesticam siccatam maiori quantitate; vel contrà.
Spica Lauendula; Lauendulæ species hortenses.
Adiantho, Saluiam vitã, Polytrichum, Adiantum nigrum Plin.
Telephio; Portulacam.
Portulaca; Vmbilicum Veneris.
Foliis Terebinthi, Lentisci folia.
Myrto alba; nigram, & contrà.
Foliis Myrti; folia Pyri siluestris, Sumachi, Lentisci, Cotinos, Sorbi, Cydoniorum.

Foliis

oliis Oleastri; Oleæ folia.
oliis Sambuci, Ebuli, & contrà.
etonica; Verbenacam.
Ielissa; Marrubium, & contrà: Corticem Citri.
pio montano; domesticũ siccũ in maiori dosi.
epea; Portulacam.
Iardo montana, Nardum Gallicam.
hilyreæ foliis; Oleæ folia, & contrà. (trà.
oliis Caprifici, Ficus domesticæ folia, & con-
hymbra: Thymum vel Serpillum.
oriandri foliis, Petroselini hortensis folia, in
externis remediis tantùm.
Iippomarathro altero; Coriandrum vel Petro-
selinum domesticum.
oliis Dauci; Pastinacæ agrestis vel domesticæ
folia.
onisa prima; secundam.
onisa secunda; tertiam maiori quantitate &
siccatam.
anguinalis feminæ foliis; folia maris, & cõtra.
Iippuride prima; secundam, & contrà.
emperuiuo maiore; paruum Vmbilicum Ve-
neris, & contrà.
oliis Labruscæ; domesticæ vitis folia minus
cultæ.
hamælæa, Thymelæam, Chamæpityn pri-
mam Diosc. Laureolam.
lsinæ foliis; Helxines folia, & contrà.
ite alba; nigram, & contrà.
ubonio, siue Inguinaria; siue Astere Attico;
Antirrhinum, & contrà.
oliis Sabinæ; folia Cupressi, Iuniperi, & Cas-
siam.

Dorycnio; Mandragoram, & contrà.
Draguntio; Ari.
Foliis Abietis; Populi folia.
Erysimo; Erucam, & contrà.
Foliis Hippolapathi; Lapathi folia.
Foliis Piceæ; folia Pini.
Lathyridis foliis; Tithymali folia.
Libanotide sterili; folia Libanotidis coronariæ.
Lepidij foliis; Nasturtij folia.
Nymphæa alba; luteam, & contrà.
Sorbi foliis; Mespili folia, & contrà.
Oxyacantha vera; Pyrastrum.
Foliis Pepli; Tithymali folia.
Pityusæ foliis, Tithymali folia.
Polygoni maris foliis, feminæ folia.
Filice femina; marem.
Seride; Condrillam.
Smyrnio; Apium aut Petroselinum.
Solano hortensi; Halicacabum.
Symphyti Petræi foliis; alterius folia.
Pro Beta alba; nigram.
Pro vnius speciei Tithymali foliis; folia aliorum in laxando.
Pro Tragorigano; Origanum, & contrà.
Pro foliis Tribuli terrestris in refrigerando; folia aquatici; non in humectando.
Pro Hypecoi foliis; folia Papaueris.
Pro Verbasci vnius foliis; aliorum folia.
Pro Spica Indica, Syriaca; Valeriana.
Pro Viticis foliis & semine; Rutæ folia & semen.
Pro Seridis foliis; Lactucæ folia.

Pro

Pro Buglosso siue Boragine latifolia; Buglossum angustifolium.
Pro Soncho læui; Sonchum asperam, & contrà.
Pro Fumaria; Senam.
Pro Hyssopo; Origanum, Sampsuchum.
Pro Hyperico; Androsæmum, Ascirum, Schœnanthum.
Pro Stœbe Diosc. Stœben herbariorum, Iaceam, Scabiosam, Pastoriam bursam, Bellides, & Gnaphalia.
Pro Halyca, Auenæ ptisanam totam.
Pro Amylo; farinam siliginis siccam.

TABVLA PRIMA REFERENS CAPSVLAS RADICVM ET CORTICVM.

5	Costvs.		Cinnamomũ siue offic. cassia tenuis	Cortex internus nucis moschatæ	Asarum	
4	Zedoaria	Calamus odoratus	Cassia siue offic. cinnamomum crassum	Nux moscha-ta	Schœnanthum	pro Cortice thuris
3	Zerumbet	Galanga maior	Phu	Macis	Spica Nardi	Cortex Pini
2	Mequin.	Galanga minor	Anthophylli	pro Folio malobathri	Spica Celtica	vel Lentisci
1	pro Zingibere.	Cypero	Garyophyllis			

Cortic. quercus	Cortic. mali granati.	Cortic. myrobal. Citrinarum
Ilicis	Cortex nucis iuglandis	Kebularum
Suberis		Indarum.
		Emblicarum
		Bellericarum

In hac tabella primum reposuimus Zingiber, quia frequentius eo vtimur quàm Mequin (quod species est Zingiberis) si fortè alterum pro altero sumatur, nihil inde mali sequetur. Zerumbet, Zedoariam & Costum in vltimis capsulis reposuimus, quia eis minus frequenter vtimur. Hoc modo medicamentis dispositis multo minori negotio medicamenta parabuntur, vt quæ frequenter in compositionibus simul ponuntur, simul inueniantur. Adde quòd hæc medicamentorum dispositio ἀντιβαλλόμενα indicabit. Nam quæ in prima capsula ponuntur, pro secunda poni possunt, & è contrà diminuto pondere. Cùm dicimus quantitatem augeri, nolumus duplum substitui; quia hæc medicamenta non sunt duplo fortiora, quamquam pro Cinnamomo duplum Cassiæ iusserint antiqui substitui: nam si medi-

ſi medicamenta ſint adeò imbecilla, ſatius eſt eis non vti, quàm duplo pondere ſubſtituere ea: nam moles medicamenti augetur, & vis aliorum medicamentorum minuitur. Vt omnia medicamenta ordine digerantur, oportet locum in multas claſſes diuidere, & in vna claſſe partes ſuperiores atque inferiores. In iiſdem claſſibus diſtinguenda erunt medicamenta calida, frigida, ſicca & humida, tam ſimplicia quàm compoſita.

CAPSVLA RADICVM SECVNDA.

5	Coſtus dulcis Arabum		
4	Tuſſilago	Piſtolochia	
3	Helenium	Clematitis	
2	Iris Florentina	Ariſt. longa	Hermodactylus
1	Pro radice Iridis Venetæ	Ariſtolochiæ rotundæ	Aſphodeli

CAPSVLA RADICVM TERTIA.

5	Graminis						Glycyrrhizæ
4	Asparagi			Staphisagriæ			Tussilaginis
3	Rusci	Oenanthes	Aristolochiæ omnis	Bryoniæ	Zedoariæ	Cyperi	Helenij
2	Petroselini rad.	Rubiæ maioris	Asari	Pyrethri	Costi	Galangæ minoris	Venetæ radix
1	Pro Apio	Pentaphyllo	Cappari	Mequin	Zingibere	Galanga crassa	Iride Florentina

CAPSVLA RADICVM QVARTA.

3	Cucumeris agrestis	Centaurei minoris	Polypodij	Ellebori vtriusque		
2	Asphodeli	Suc. Rosarum	Turbith	Ebuli	Asari	Hermodactylorum
1	Pro rad. Gentianæ	Rhabarbari	Agarico	Hermodactyli	Cyclaminis	Asphodelorum

CAPSVLA RADICVM QVINTA.

3	Boraginis		Maluarum	Thapsi barbati	Sphondylij	Radix Vlmi
2	Buglossi	Behen rubri	Bismaluarum	Bistortæ	Pancratij	Consolidæ minoris
1	Pro rad. glycyrrhizæ	Behen albi	Liliorum	Quinquefolij	Squillæ	Pro radice Consolidæ maioris

CAPSVLA RADICVM SEXTA.

5		Corticis rad. Lauri	Asari	Staphidis agriæ	Behen rubri
4		Cort rad. Sambuci, & Ebuli	Ari	Clematitidis alterius siue Flammulæ	Behen albi
3		Fraxini, vel Populi.	Serpentariæ	Rad. Dentillariæ	Boraginis
2	Rubiæ minoris	Tamarisci	Raphani agrestis	Pyrethri	Buglossi
1	Pro rad. Rubiæ maioris	Cortice rad. Capparis	Cortic. Sambuci		Glycyrrhizæ

TABVLA SIVE CAPSVLA SEMINVM.

	1	2	3	4
	Pro sem. Cucurbitæ	Melonum	Citrulli	Cucumeris
	Lactucæ	Portulacæ	Endiuiæ	Scariolæ
	Violarum	Papaueris albi	Papaueris nigri	Hyoſcyami
	Bombacis	Maluæ, Biſmaluæ	Pſyllij	Cydoniorum
	Lini	Fœnugræci	Lauendulæ	Xeyri rubri vel Citrini

CAPSVLA LIGNORVM.

5	Citrinum	Xylobalsamum	Scobs Buxi
4	Rubrum	Surculi Lentisci	Ebenum
3	Pro Santalo albo	Aspalathus	Guaiacum
2		Ligno Aloës	Echinæ radic.
1			Salsaparilla

PVRGANTIVM.

	1 pro Scammonio	2 Diacridium	3 Colocynthis		4 Ammoniacum
	Sena	Semen Carthami	Folia Brassicæ marinæ		3 Sal gemmæ
	Foliis Scammonij	Thymelææ	Chamælæa		2 Salpetræ
	Semine hederæ	Sem. Asari	Semen Genistæ		1 pro Sale nitro

4					Coccus Cnidius	
3	Thymus	Chrysocolla, vel fortè Chrysolith.	Elleborus albus	Alhandal	Semen Cataputiæ	Rhaponticum
2	Epithymus	Lapis Armenus.	Niger	Diacridium	Rad. Tithymali	Myrobalani s.
1	pro Cassitha	Lapide Lasuli	Colocynthide	Scammonio		Rhabarbaro

Polypodium	Rhabarbarum	Chamælæa	Esula
Turbith album	Lapathio	Thymælæa	Turbith
Turb. cineritio		Brassica marina	Polypodio

SEMINVM.

5	Capita papaueris	Acetosæ					
4	Sem en Mandragoræ	Portulacæ	Citrulli				Semen violarum
3	S. Hyoscyami	Scariolæ	Melonum	Bismaluæ	Fœnugræci		Cnici
2	Papaueris nigri	Endiuiæ	Cucumeris	Maluarum	Lini	Psyllij	Vrticæ
1	S. Papaueris albi	Lactucæ	Cucurbitæ	Bombacis	Sesami	Cydoniorum	

5	Cumini	Pastin. syl.	Rutæ agrest.			
4	Carui	Pastinacæ domesticæ	Rutæ domesticæ	Sinapi	Semen cōtra vermes	S. Paliuri
3	Fœniculi dulcis	Petroselini	Ammeos	Erucæ	Caulium	Hyperici
2	Anisi	Apij	Seseli Aethiopici & Peloponensis	Thlaspi	Rapæ agrestis	Milij Solis
1			Seseli Massiliensis	Nasturtii	Rapæ domesticæ	Alkekengi

SEMINVM.

Piper longum	Cardamomi maioris	
Piper album	Cardamomi minoris.	Granorum paradisi
Pipere nigro		Cubebarum

pro { semine Myrti, Berberis, & contrà.
Napi; Rapi.
Carthami, Vrticæ, vel Agaricus non Trochiscatus.

3	Berberis	Sorborum
2	Vuarum immaturarum	Mespilorum
1	Spinæ albæ	Cornorum

pro { Mandragoræ, Cicutæ.
Semine Asari, Semine Genistæ.

5	Genistæ	Acetosæ	Gallarum	Cytini	Vua Corinthia		Ficus
4	Asari	Citri	Sumach	Balaustiorum	Passulæ mundatæ	Tamar-Indi	Sebesten
3	S.Hederæ	Berberis	Myrtillorum	Cortic. maligranati	Dactyli	Prunis acidis	Iuiubæ
2					Pruna dulcia		Passulis mundatis
1					Ficubus		

CAPSVLA FLORVM.

3	Oenanthes	Cichorei	Nymphææ luteæ	Sambuci		Saluiæ	
2	Myrti	Buglossi vulgaris	Nymphææ albæ	Meliloti	Balaustiorum	Stœchadis	Genistæ
1	Florib. Rosarũ	Buglossi latif. siue boraginis	Violarum	Chamæmeli	Cytini	Anthos	Sambuci

3	Leucoij		Flor. Cichorei		Spicæ, vulgo Aspic
2	rubri	Flor. Tamarisci	Flor. Intubi domestici		Lauendulæ
1	Leu. lutei	Flor. Genistæ			Flor. Saluiæ

DE SVCCIS.

Pro Acaciæ ſucco; ſuccus Prunellorum probatur, & Rhois. Dioſc.

Dioſcorides ſuccum Hypociſtidis ſubſtituit: verùm aliquanto magis adſtringit & ſiccat, ſi in antiquorum pharmacis recipiatur.

Pro Opio; Meconium, vel ſuccus Lactucæ ſyl. vel domeſticæ, quantitate maiori.

Pro Abſinthij ſucco; Abrotoni, Eupatorij, vel Centaurei minoris vtriuſque, vel Agerati.

Pro ſucco Abſinthij Pontici; noſtratis Romani ſuccus: differt tantùm regione, vt Macedonicum à Pontico. In externis remediis, Santonicum & Marinum; vel ablutum leuiter in internis concedatur.

Pro Opobalſamo; Stacte, id eſt, ſtyrax liquida non adulterata, vel oleum Myrrhæ. In ſuffuſionibus ad digerendum; Oleum Spicæ Lauendulæ, quod æquè tenuium eſt partium.

Pro Glycyrrhizæ ſucco; infuſum & decoctum eiuſdem, vel ſuccus vuarum paſſularum, vel vinum coctum, ſiue ſapa.

Pro Lycio; Amurca.

Pro Citri ſucco; Limonum.

Pro Thymelææ; Chamælææ ſuccus.

Pro Cyclaminis; Iridis.

Pro Omphacij; Rhois, & contrà.

Pro Aloë; Abſinthij ſuccus.

Pro

Pro Semperuiui; Cotyledonis succus & contrà; vel Solani, Lactucæ.

Pro Sanguine Draconis; Laccam sustinuit Auicennas.

Pro Elaterio; succus cucumeris agrestis aliquantum coctus.

Pro Sapa; vinum dulce, & contrà.

Pro Licio; Gentianæ succus in vlceribus.

Pro aqua fontana; fluuiatilis.

Pro aqua plu. fluuij potius quàm fontana, contrà quàm Galenus præcipit in Diacodio; quia composita est partim ex pluuia, partim ex fontibus.

DE LIQVORIBVS ET LACHRYMIS.

Pro Opobalsamo, Stacte siue myrrha liquida natura vel arte parata: Liquor Terebinthi.

Non { Opocarpathum, vt auctor Succedaneorum præcipit.
Oleum laurinum.
Liquor myrti. }

Non semen Myrti, & Zedoariæ, vt præceptores nostri statuerunt. Pro Carpobalsamo semen Lentisci vel Terebinthi, cuius multæ sunt species. Cubebæ in minori dosi; vel Terebinthi partes duæ, vna Cubebarum.

pro Cedria { Oleum è ramentis Iuniperi paratum per descensum.
vel Gummi Iuniperi. }

Pro Xylobalsamo, surculi Lentisci.

Pro Oleæ lachryma; G. Elemni.

Pro

Pro Myrrha; Bdellium, vel ſuccus Smyrnij, vel Apij.

Pro Opopanace; Ammoniacum, vel Galbanum, vel Bdellium, maximè cùm emollire volumus. Gal. vſus eſt Propoli in externis.

Pro Manna thuris; cortex cui adhæret aliquid thuris.

Pro Thure; Maſtiche & reſina pini ſicca.

Pro Styrace; Benzoinum.

Pro Terebinthina; Maſtiche.

Pro Maſtiche, Abietina reſina indurata aut frixa; vt docet Dioſc.

Pro Cupreſſina; Laricina.

Pro Abietina; Reſina pini.

Pro Pice, Reſina Pini cocta.

Pro Pice liquida; Pix oleo diſſoluta, vel pix ex oleo Iuniperi liquefacta.

Pro Piſſaſphalto; Pix & bitumen.

Pro Mumia; Piſſaſphaltum.

Pro Aſphalto; Petroleum, vel Gagates, & contrà. Et carbones petræi è terræ viſceribus, quibus fabri ferrarij vtuntur.

Pro Lacca; Myrrha.

DE MINERALIBVS.

Pro Antimonio; plumbum vſtum, & contrà. Auicen. & Stannum vſtum.

Pro Lithargyro; plumbum vſtum, Molybdæna.

Pro Plumbo; Stannum.

Pro Flore æris; ærugo.

Pro

Pro Spodio; Antiſpodium ex myrto, le
olea, oleaſtro, malo cydonio, vel cor
vſtum.
Pro Pompholyge; Spodium Dioſc.
Pro Cadmia; Lapis calaminaris.
Pro Sandaraca Græcorum; Auripigmentum &
contrà.

FINIS.

GVLIEL-

GVLIELMI RONDELETII MEDICI DE THERIACA Tractatus.

Gulielmus Rondeletius

LECTORI S.

CVM antiquissima ac nobiliss. Theriacæ Antidotus à quibusdam dispensaretur, in mentem venerunt errata aliquot à Nicolao Præposito annotata, & aliquot minimè animaduersa. Quamobrem plurimum me rogarunt vti veterem illam ac vulgatam Editionem recognoscerem: quod etsi mihi difficillimum esse probè perpenderem & planè immensi laboris; nolui tamen amicis tam singularibus, honesta præsertim petentibus, operam meam denegare, tum quia sanctum esset quod tam instanter peterent, tum etiam Reip. admodum vtile ac necessarium; cùm omnia nostra studia & labores eò spectare debeant, vt Reip. & cæteris bonarum artiū studiosis prodesse possint. Nihil enim existimo vtilius, quàm vt illa Antiquorum medicamenta, quæ θεῶν χεῖρας appellant, fideliter præparentur, atque ex simplicissimis simplicibus ad communem omnium vtilitatem componantur, quod hactenus, proh dolor, quorundam ignorantia ac incuria factum non est: quo fit vt verissimum sit carmen Homeri, Odys. δ.

Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

Quam ob caussam, lector optime, te ad meliora quodammodo reuocare videmur, dum

pro viribus adnitimur veterem illam Andromachi traditionem ad germanam Græcorum lectionē emendare. Et ne existimes tibi à nobis imponi, cōsilium fuit quibusdam annotatiunculis reddere rationem cur à tam vulgata illa descriptione recedamus, idque addendo aliqua quæ noua forsan tibi videri poterunt, ac expungendo quæ numquam ab Andromacho excogitata fuere. Sed vnum abs te peto vt ne veteri rubigini addictus hæc sine ratione improbare velis, ni prius apud te probè examinaueris quæ prodesse & iuuare soleant.

Cvm igitur variæ sint Theriacæ descriptiones à diuersis Autoribus traditæ, in tanta rerum varietate difficilis erat electio: omnes tamen ad veram illam Galeni lectionem consulimus, cùm easdem omnes truncatas & vitiatas offendissemus: hancque veram ex Antidotωn libro secuti sumus: quæ etsi perfectior videretur, aliqua tamen desiderabantur iniuria temporis omissa, quæ nos pro virili restituimus ex Galeni, Pauli, Aëtij, Auicennæ, Actuariique locis, vt postea in Annotatiunculis declarabimus.

Nostræ autem tempestatis docti quidam impossibile quodammodo existimârunt hanc Theriacæ confectionem absolui posse, his moti rationibus: tum quòd viperas non haberemus, quæ sanè hoc in negotio primas tenent: prætereà Balsamum, Aspalathum, Cinnamomum, Myrrham, Rhaponticum, Calamum aromaticum, Phu, Nardi Spicam, Pentaphyllon, Schœnanthum, Dictamnum Cretense,

Sigillum Lemnium, Thlaspi; tum quòd omnibus incognitum dicunt Scordium. miror non addidisse Malabathrum, Acaciam, Acorum, Bitumen Iudaicum, Opopanacem, Galbanum, quòd non nisi adulterata aduehantur, vt quibusdam placet. Sed nos eorum rationibus faciemus satis. Absurdum enim est illa medicamenta inutilia existimare quæ à Galeno in vsum trahuntur, etsi non omnia adsint, multa siquidem ipsemet Gal. suo tempore desiderabat, in quorum locum ἀντιβαλλόμενα proponebat. Enimuerò si Gal. pro Cinnamomo Cassiæ duplum ponendum iussit, imò & Phu, & pro oleo Sabino, oleum antiquissimum, pro Omphacino, oleum paratum cum foliis oleæ; quid prohibet Acorum poni pro Amomo, quum Acorum cum Amomo similem facultatem obtineat: pro Dictamno Pulegium, quod etsi vires paulo inferiores habeat, augeamus dosin: pro Opobalsamo Styracem liquidam: pro Rheopontico Rhabarbarum: pro Terebinthina Mastichen: pro Viperis Elopes, Ophies? Sed quid moror? Clariora sunt quàm vt demonstratione aliqua egeant.

Consultiùs itaque ab his cauillatoribus factum esset, si tantum operæ locarent in inueniendis succedaneis, quantum in cauillandis aliorum inuentis. Cessent igitur, precor, bona medicamina infamare, & quam prauam opinionem solent imperitæ multitudini tradere, omittant.

Tempestiuum nunc videtur ad Simplicium declarationem veniamus, hoc vnum præmonentes,

entes, pondera non respondere ponderibus
Andromachi iunioris vel Democratis: nam De-
mocrates drachmas duas tantùm Polij, Seseli,
Thlaspi & aliorum vsque ad Cardamomum
ponebat, vituperabatque illos qui constitue-
rent quatuor, quod tamen ferè omnes qui de
Theriaca scripserunt, faciunt, quemadmodum
Gal. Paulus, Aëtius & Auicenna, quos secuti
sumus. At de diuersitate ponderum vide Gal.
de Theriaca ad Pisonem.

THERIACA nobilissimum medicamen-
tum dicta est quòd valeat aduersus θηρία, id est,
bestias venenosas; non autem, vt quidam ex-
istimant, quòd Viperas (ita sumpto nomine
ob excellentiam, sed satis impropriè) recipe-
rent: nam antequam additæ essent Viperæ,
etiam Theriaca dicebatur: huc accedit quòd
multæ sint Theriacæ descriptiones, vt iam dixi-
mus, apud Gal. in Antidotis quæ Viperas non
habent. Non igitur à Viperis, sed ob effectum
ita fuit appellata. Posset tamen defendi, The-
riacam etiam dictam fuisse à Viperarum carne.
Cæterum hæc Theriaca Galene, non Galeni
nominatur, aut si mauis, γαλήνη id est tran-
quilla, vel tranquillitatem afferens, non Ga-
leni. autor enim huius non fuit Gal. sed Rex
Ponti Mithridates, qui, vt erat exercitatissimus
in simplicibus, omnia ea collegit Antiphar-
maca, flores scilicet, semina, herbas, radices,
gummi, & cetera quæ valerent aduersus virus
ferarum, Viperarum, Canum rabidorum, Scor-
pionum, Dipsadum, &c. nec non aduersus
venenum medicamentorum quorundam, vt

Mandragoram, Cicutam, &c. & ad morbos alios complures & antiquos. Ex his omnibus collectis selectissima & efficacissima selegit, ex quibus parauit compositionem suo nomine nuncupandam; ea est Mithridatium: Andromachus postea (qui videtur inter omnes exactissimam calluisse normam componendi medicamenta) eam correxit & emendauit; addiditque Viperas, γαλήνηνque vocauit, id est, Tranquillam, quod tranquillitatem inducat: & meritò quidem: quid enim magis meretur tranquillitatis nomen quàm quod sedat dolorem? Qui à Cane rabido demorsi sunt aut Vipera, aut alia fera venenata, multum torquentur multumque de morte sunt solliciti: hæc compositio illos curat: magnam igitur tranquillitatem inducit. Vt in summa dicam, nulla est præstantior Antidotus ad antiquos & diuturnos morbos, vt iam dictum est. Ad defluxiones nullum est genus remedij efficacius quàm hæc Theriaca, siquidem fuerit recens. febres quartanæ solo vsu Theriacæ visæ sunt curatæ. Quid non facit Theriaca? Inexpugnabiles morbos, & quorum causa ignota est curat: ex omnibus enim medicamentis efficacissimis constat.

PASTILLOS SCILLITICOS aliter præparamus quàm antea facere solebant: Nam sine delectu Pharmacopolæ Scillam vel Pancratium accipiebant, quòd habeant eandem facultatem. Sed quoniam Pancratium vim habet imbecilliorem, melius est confici eos ex Scilla, præsertim cùm nobis facultas sit. Si

Scilla

cilla careamus, Pancratio vti possumus eius loco, sed in maiore dosi, vt Cassia pro Cinnamomo: cùm verò adest Scilla, sumatur Scilla. Cæterùm pastilli hi fieri debent ex carne Scillæ, & spissari farina Orobi, quæ valet aduersus venena, & conseruat Scillam à putredine suo maiore. Pharmacopœi eos solebant parare cum pane asso, aut cum Vicia, cùm non nossent Eruum, vt nec adhuc omnes norunt. Cùm enim nuper Auenioni essemus, & medicamentum præscripsissemus Nobili à Monlau, in quo Eruum desideraretur, iussi Pharmacopolam afferre Eruum, atque is Viciam attulit & Apharem; cùm neutra illarum sit Eruum, quod amarum est & tenuium partium; Vicia verò dulcis & emplastica. Porrò Erui duas constituunt species: Aliam enim candidiorem faciunt, aliam ruffam. Eruum est quod vulgò *des Ers* vocant, in Gallia Narb. *Esses*. Quod ad Scillæ delectum attinet, ea sumenda est æstate, præsertim Iunij initio, ad parandos hos pastillos: tunc enim multum succi habet: si hyeme legatur non valebit. sub Canicula verò venenum est: habet enim tantam acrimoniam, vt æstu correpta in venenum vertatur. Sumenda itaque est vere aut æstatis initio. Ea lecta inciditur frustulatim more ceparum, non quidem cultro aut instrumento ferreo, sed arundinaceo.

Maiores nostri soliti erant parare PASTILLOS THERIACALES ex Serpentibus communibus, cùm Viperas non haberent. Nec omninò certè vituperandi sunt:

idem enim præstant reliqui Serpentes: sed Viperarum vis est efficacior. Θηρία Græci animalia appellant (latiore significatione accepto vocabulo) quæ cicurari non possunt. Medici verò θηρία quæ morsu venenato vel punctura venenum iaculantur, hominique nocent, appellant, sub quo nomine & Aspides, Elopes, & Cerastes comprehendunt: quamobrem non erit absurdum Trochiscos Theriacales dicere, cùm ex feris conficiantur, quæ & facultate sua iuuant, quemadmodum Viperæ, & si ausim dicere, conuenientiores sunt: præter enim id quòd calefaciendi & exsiccandi vim habent, aduersus angues nostros peculiariter iuuant.

Nam Theriaca, vt autor est Gal. ad Pisonem, olim citra ferarum commixtionem confectum medicamentum similiter ad eiusmodi mirificè faciebat: Sed postquam Andromachus Viperas commiscuit, ad morsum Viperarum medicamentum fuit efficacius: imò si credamus Gal. lib. 2. de Antidotis, Mithridatica compositio aduersus plurima venena valet, præter Viperarum ictus. Nihil igitur habuit Theriaca additis Viperis, quàm quòd ad Viperarum morsus sit efficacior. Sic nostrum medicamentum efficacius erit ad morsus Serpentum, cùm nullum nobis periculum immineat à Viperis. Adde quòd pinguedinem Serpentum quotidie experimur plurimum valere, & carnes non plus veneni in se continere quàm olim haberent Viperæ, si debito modo adhibeantur, & quales oportet capiantur. Nam & in capiendis delectus seruandus est, quemadmodum

modum

rodum & Viperis. Vt quæ prope mare degunt, διψάδες sunt: & quæ in aquis excrementosæ, & quæ vtero gerunt repudiandæ. Quas æstate venantur, vel hieme, nos Elopes vel Annes bene nobiles in vineis degentes, vere captos eligimus, non diu asseruatos (vt solent facere Pharmacopolæ) & præparatos, vt ars iubet, cum pane asso Trochiscos conformamus: sic seruatos & exsiccatos; vt neque situm redoleant, neque cariem senserint. Quòd si videatur Dominis Doctoribus dosin augendam esse, quia imbecilliores sint, non improbo: quòd si quis Viperas nancisci possit, vt iam facimus; eas capiat, & angues omittat. Paulus Ægineta etiam de Viperis loquens ὄφις dicit: Ea autem locutio esse videtur per excellentiam, quo commune aliquod vocabulum rei singulari attribuimus, vnde & ὄφεις Viperas vocat. Cùm autem simpliciter legitur ὄφις, de Vipera intelligendum est, quia præstantissima inter serpentes est. Vnde & in Theriaca assumenda; non quòd remedio egeamus aduersus illarum morsus, siquidem in nostris Regionibus non reperiuntur, sed ob alias Viperæ facultates: desiccant enim vehementer, calefaciunt, & visum acuunt. Viperas nihilominus veras tum in Italia, tum apud Pictones habemus; quicquid dicant qui id negant: Certissimum enim signum est Viperæ & nota certissima, si viuum animal pariat, vt inter pisces Galeus; vnde & nomen habet, vt scribit Aristoteles, & experti sumus in nostris ædibus: Adhæc Viperarum descriptio tam exactè illis conuenit vt nihil ma-

 gis;

gis; & maximè ea quæ tradita est ab Actio viro perquam diligentissimo in describendis Viperis. Vt vnam è multis notam adferamus. statim in caudam desinunt, quam crassissimam habent inter reliquos serpentes (præter Amphisbænam, quæ adeò crassam habet vt bina putetur habere capita) omnes denique notæ feliciter reperiuntur in ea. At dicat aliquis; Elephantiasin non curat, vt scribit Gal. Esto. si mentiri voluit Gal. quid tum ?. neque enim verisimile est tempore Gal. curari potuisse Lepram iam confirmatam. Sin autem quis dicat, id non ideò præstare quia ex Italia adferantur, quæ regio non sit satis calida: Nugæ: si enim venenum retinent, cur non & alias facultates ? Nemo igitur dubitet quin veræ Viperæ nostris temporibus reperiantur.

Porrò vt conficiantur Pastilli Theriacales, præparatione omissa hoc tantùm ex Gal. addā, melius esse paulo antè captas sumere, quàm diu retentas, nam quæ diutiùs retentæ fuerunt, venenosæ sunt magis, vt ex hominibus ieiunis coniicere licet.

Andromachus MAGMA HEDYCHROON ita à coloris iucunditate appellatum, non Trochiscos de Corallo, vt Nicolaus Præpositus falsò putauit, desiderat. Multo satius fuisset si Trochiscos Alindaracarum Auicennæ posuisset, vel Trochiscos Hedychroi, quos annotauit in Antidotario, qui etsi tamaricem recipiant, Asphalthum desiderent; magis tamen accedunt ad Hedychroi compositionem quam hîc cõstituimus ex Gal. lib. ad Pamphilianum.

Hæc

Hæc enim paratu facilior est & clarior & melior. Nam in lib. de Antidotis pedestri oratione scripta est quæ Maron & Amaracum desiderat. At Maron nobis prorsus incognitum est, nisi illa sit quam vulgo *Mariolaine franche* appellant; quam ob causam consultò Amaracum addidimus, & illam pro Maro: quòd si per Amaracum intelligat aliquis Sampsuchum, pro Maro poni potest Sisymbrium; sunt enim eiusdem facultatis, vt Dioscorides docuit. Quantum verò differant Hedychroon magma à Trochiscis Diacoralli, fidem facit vtrorumque collatio: hi enim Papauer, Pedem columbinū, vt alia omittam, recipiunt, quæ non sunt in Hedychroo: non itaque ponendi.

Piper nigrum non tam valet ad ἀντιφάρμακα atque Piper longum & album: sed quia omnes sic habent, nolui immutare, & ℥ xxiiij indidimus, quamuis aliqui sex tantùm: Paulus tamen, Aëtius & reliqui, xxiiij censent ponendas, & nigrum non longum, vt in quibusdam Exemplaribus legitur, & in carminibus Andromachi. neque improbarem si quis Longum sumat; tum quia in carminibus longum est, tum quia Antidotis, si Dioscor. credimus, aptius. Tu verò iudica.

Opium, vel Mandragora, vel Hyoscyamus addi solent in Antidotis, quia incrassando constringunt meatus, ne Venenum ferri possit ad Cor, & sic iuuant operationem Antidoti. Eodem planè modo bolus Armena & Terra sigillata lentore suo & crassitie prohibent vim Veneni ad cor deferri, non autem

proprietate occulta, ſed incraſſando: quare quæ tenuiſſimarum ſunt partium, vt Moſchus, Ambra, non conueniunt; quia faciunt citò penetrare venenum ad Cor: ſic Cicuta cum vino abſorbta occidit citiſſimè; per ſe verò tardiùs.

ROSARVM, remotis vnguibus, drachmas xij ponimus. Auicenna xxiiij ponit.

SCORDIVM, quod Fuchſius putat omnibus incognitum, nunquam antea in aliqua Antidoto poſitum; apponendum cenſuimus (quanquam tamen opera & diligentia doctiſſ. viri D. Guilielmi Pelliterij, Mompeliani Epiſcopi vigilantiſſimi, primùm in Gallia iam à decem annis cognitum ſit) & non allium ſilueſtre, vt vulgo Pharmacopolæ facere ſolebant. Stultum enim eſſet σκόροδον ἄγριον, id eſt Allium ſilueſtre, vt Auicenna docuit, collocare, cùm tam frequens apud nos ſit Scordium herba. Excuſandi fuerunt Maiores noſtri quibus incognitum fuit, neque grauiter peccarunt in hoc ſimplici. eſt enim allium ſylueſtre Theriaca Ruſticorum. Vtinam in aliis ſuccedaneis tam bene iudicaſſent! Non eſt tamen conferendum Allium cum Scordio: Scordium enim maiorem habet vim aduerſus putredinē quàm vel Myrrha ipſa, vt videre eſt apud Gal. lib. de Antidotis, qui eius inuentionem declarat. Quis autem niſi ſtultus, dicat ſuccedaneis eſſe vtendum, cùm propria habeamus? Scordium enim copioſiſſimè per totam Galliam naſcitur: reiiciendum itaque Allium.

SEMINIS NAPI, & rectè; quanquam nonnulli, Seminis Rapæ, legant.

IRIS

IRIS ILLYRICA ea debet apponi quæ Venetiis affertur.

AGARICVM sumatur candidum, leue, &c.

CINNAMOMVM à viris doctissimis in discrimen vocatum est, cùm dicant nos vero Cinnamomo carere, ac id quod pro Cinnamomo ostenditur, potiùs esse veram Cassiam: nos tamen putamus esse Cinnamomum; etsi non sit illa species tantoperè ab Antiquis laudata: quam ob causam nos istius Cinnamomi ʒ xxiiij posuimus (etiamsi nonnulli ʒ xij tantùm ponant) duplici nomine: tum quia in quibusdam exemplaribus xxiiij drachmas Cassiæ scriptum legimus. vt etiam in secunda descriptione Auicennæ, tum vt omnibus fieret satis: nam si Cinnamomũ esse negent, non possunt improbare consiliũ nostrum, cùm Gal. de Compos. Pharmacorũ doceat his verbis: Necessarium nobis est, vbi Cinnamomo caremus, Cassiam optimam coniiciamus, aut plusquam duplo Cinnamomi pondere, aut omnino non minus. Sed Cinnamomum verum habemus. Si cineritium illum colorem non habeat, in causa sunt mercatores, qui eius superficiem abradere solent, colorem naturalem auferentes. At odorem rutæ non habet. Nec habere debet. Error enim est in Diosc. nam pro πηγανίζουσα legendum est, ὀριγανίζουσα: quod facilè probari potest ex eodem Dioscoridis alio loco, vbi ait Amomum habere Origani odorem. Hinc enim luce clarius colligere licet, Cinnamomum Origani odorem referre, aliumque textum corruptum esse. Et quanquam

quam

quam Diosc. dicat diuersas esse arbores Cinnamomi & Cassiæ; Gal. tamen diuersæ est opinionis, asseritque se vidisse in capsa cuiusdam mercatoris ramum vnum cuius altera pars Cassia esset, altera Cinnamomum.

GLYCYRRHIZÆ SVCCVM apposuimus, quia efficacior est quàm radix ipsa; etsi Auicenna in tertia descriptione radicem ponat, & verè poni potest succus. nec timendum est de succi adulteratione. Nam tanta est copia dulcis radiculæ, vt parui væneat: Et etiam cùm Theriacam componere volumus, expressè succum extrahere volumus.

OPOBALSAMVM sincerum ad nos non adfertur, sed multis modis adulteratum : quin etiamsi adulteratum non esset, recens non est, sed antiquum. nam cùm ex regione longinqua petatur, non potest non esse antiquū; est siquidem antiquum, si annum excesserit, fitq. inutile. Et si nonnulli dicant in nouo Orbe reperiri, incertū est an verum sit: succedaneo itaque vtendum. Quid verò substituemus, cùm succedaneo opus sit? alioqui manca esset Compositio & corrupta. Non sequemur hac in re consilium Maiorum nostrorum, qui Oleum Laurinum pro Opobalsamo poni docuerunt. Oportet enim succedanea & viribus & temperamento respondere, vt doctissimè à Gal. monstratum est. Sed oleum Laurinum calidius multo est Opobalsamo, cùm oleum Laurinum inter calidiora adnumeretur, quod ex fructu potest cognosci: solet enim oleum expressum eiusdem esse temperamenti cum fructu ex quo expri-

exprimitur: At folia & fructus Lauri deſiccant & calefaciunt vehementer, plus etiam fructus: ergo & Oleum. Opobalſamum verò deſiccat & calefacit in ſecundo exceſſu tantùm: Igitur non reſpondent. Adhæc Opobalſamum tenuium eſt partium, Oleum verò Laurinum craſſarum: Opobalſamum ventriculum roborat, Laurinum autem oleum, vt ait Dioſc. ἔστιν ναυτιῶδες ποθέν, id eſt, potum nauſeam facit, & lædit ventriculum non alia ratione, quàm quòd ventriculo aduerſatur: idem autem efficere Opobalſamum negandum eſt. Non enim eſt oleum, ſed ſuccus Balſami. Vnde autem id natum ſit vt Oleum Laurinum in antidotis poneretur? Puto hinc eſſe natum, quòd olim Oleum parabant cum Myrrha & Stacte, vt Dioſc. docet. Extra adhiberi non prohiberem, vt etiam Oleum Irinum: quamuis in verſione Vallæ & multis exemplaribus Græcis (falsò tamen) Lineum legatur. Balſamum arte compoſitum reiicitur. Errorem indicauit ante 114 annos Santes de Andronis de Piſauro Medicus in hac parte Alexipharmacωn diligentiſſimus & probatiſſimus. Poſt eum Nicolaus Præpoſitus, qui Medicorum Mompelianorum mentionem facit tanquam autorum huius hæreſeôs. Alij ex ſemine Citri & Corallo ἀντεμβαλλόμενον conficiebant, ſed ineptè: nam quamuis ſemen Citri valeat aduerſus venena, alia reperiũtur multo efficaciora. Alij aſſerebãt fieri debere ſubſtitutum ex Myrrha deſtillata: quod expertum fuit; & ex deſtillatione oleum exceptum, ſed vſque adeò fœtidum vt nemo ferre

ferre posset. Omnibus itaque reiectis, substitutam Stacten, ex præscripto antiquorum, Gal. scilicet, Pauli, Aëtij, qui asserunt easdem Stactis vires & Opobalsami. Est autem Stacte nihil aliud quàm Myrrha liquida, & si Diosc. credimus est pinguissimũ Myrrhæ recentis cum aqua exigua tusæ & prælo expressæ, proportione respõdens Myrrhæ. Myrrha autẽ secundi ordinis excalefacientium & exsiccantium, sicut & Balsamum. Adhæc vulnera consolidat, quod facere Balsamum creditur à neotericis Medicis, quanquam Gal. nullam eius mentionem faciat. Idcirco autem hîc positum fuit quòd aduersus venenata animalia valet, quod ex eo colligere licet, quòd vbi nascitur Balsamum nequeant habitare Serpentes aut alia venenata animalia. Qui de omnibus dubitare solent, Myrrham istam reiiciunt, quia parum respondeat descriptioni, tum maximè quòd εὐώδης, id est, odorata non sit, vt Diosc. & Gal. dixerunt. Nos autem Myrrham dicimus esse, non Trogloditicam vel Amineam. Et quòd non sit odorata, in causa est quòd ab ea expressa sit nobilissima Stacte. Nam vt Diosc. docet ex pinguibus exprimitur pingue & odoratum. Minus etiam odorata est quia ex calentibus & aridis locis adfertur. Neque tamen dicendum est talem esse ἄπονον, id est, infirmam & ignauam, vt in quibusdam exemplaribus legitur: vbi legendum ἄοσμον, id est sine odore, illamque amittere suam commendationem, non ad sanitatem sed ad voluptatem. At hi qui dicunt nos non habere veram Myrrham, falluntur, aut in hoc

in hoc quòd (cùm Diosc. diuersas notas diuersis speciebus assignârit) omnes eas in vna specie reperiri velint, alioqui veram negent esse Myrrham: aut quòd dicant εὐώδην non esse, vt vult Dioscorides. Sed id planè negamus. Sumitis autem vos εὐώδης pro eo quod bonum spirat odorem. In hoc autem error est. Nam Diosc. & alij plerique scriptores εὐώδης sumunt pro eo quod multum olet, siue bonum spiret odorem siue malum. Significatio autem vocabulorum non aliunde petenda est quàm ab eo authore qui rem ipsam describit; quemadmodum Diosc. vt dixi, hoc modo sumit εὐώδης, vt videre licet cap. de pice arida, vbi ait debere esse puram, pinguem, εὐώδην. Nemo autem interpretabitur intelligi de suaui odore, sed forti & graui, quia quæ igne eliciuntur non possunt non fumum redolere & tetrum odorem spirare. Idem esto iudicium de Blatta Byzantia, quam dicunt esse εὐώδην. Sin hæc ratio non placeat, dicemus Veteres non adeò delicatos fuisse atque sumus; & quod nobis malè olet, vt myrrha, illis benè & suauiter oluisse, quod inde probari potest, quòd in suis vnguentis ad delicias paratis, Galbanum admiscebant; quod haud dubiè fœtidi admodum est odoris.

De Croco & Gingibere nulli dubitant.

Reclamant Sceptici Medici quòd pro Rheo Pontico Rhabarbarum sequuti Auicennam ponimus. Non autem temerè id factum est. nam cùm Rhaponticum hoc Pharmacopo-

larum

larum nullo modo respondeat picturæ Rhei-pontici; satius est Rhabarbarum vocatum conicere. quanquam istud Centaurium maius à viris doctissimis iudicetur esse, nec ineptè. Rhaponticũ enim & Centauriũ hoc maius easdem ferè habent facultates. Componitur Rhaponticum ex diuersis partibus: Ex terrea videlicet & frigida substantia, quod indicat adstrictio: Habet etiam adiunctam caliditatem, subacre enim reperitur si plusculum mandatur, qua facultate potest aluum ducere: quinetiàm aëreæ cuiusdam est substantiæ particeps, quod indicat laxitas & dulcedo. Conuulsis, ruptis, dysentericis, sanguinem expuẽtibus vtile est & orthopnœæ. Centaurium maius in gustu contrarias qualitates habet; ita in vsu contrarios effectus præstat: gustu itaque acre simul & adstringens apparet cum leuiuscula dulcedine, quæ omnia in Rhapontico esse monstrauimus. Prodest iisdem reiicientibus sanguinem, ruptis, conuulsis, dyspnœæ, orthopnœæ: quamobrem medicamentum imbecillius non erit, si pro Rhapontico Centaurium maius posuerimus. Nam Rhaponticum & Rhabarbarum sola regione differunt & leuitate: vt Rapæ quæ apud Lemouices nascuntur, & quæ solo sterili, differunt solùm dulcedine aut crassitie, aut alia differentia à solo desumpta. At dices alterum magis rarum est; alterum densius. Respondeo id facere copiam vel inopiam alimenti: aut dicendum, Mercatores qui aduehunt Rhabarbarum, illud comprimere cùm recens est, vt minus loci occupet, & densius reddatur; quòd, sciant

...iant densum laudabilius esse. quod facilè fieri
...test: si enim compressam radicem desicces,
...inor erit minusque spatium occupabit, nec
...minuetur quantitas. Si verò Rhabarbarum
...ostrum non sit veterum Rhaponticum, quid
...it? Quidam aiunt esse radicem Centaurij
...aioris, & Gal. ait radicem Centaurij ma-
...iris easdem facultates habere quas Rhapon-
...cum.

Malè negat Manardus nos verum PENTA-
...HYLLON habere: nam passim nascitur, &
...mnino descriptioni respondet. Est præterea
...ia nota à Theophrasto tradita, quæ nobis est
...rtissimo indicio nos Pentaphyllon habere:
...ilicet quòd Pentaphylli radix exsiccatione
...at quadrata: quod sanè illi proprium est:
...nuenit enim soli Pentaphyllo quadratam
...eri exsiccatam radicem, quæ nota fallere nos
...equit. Sunt ex Practicis qui putent Tormen-
...llam esse Pentaphyllon, quod non improbo;
...am Diosc. det illi radicem oblongam Veratro
...gro crassiorē, & propius accedat ad verā Pen-
...phylli descriptionē. Sunt qui Heptaphyllon
...cent à numero foliorum, quod & in vulgari
...iam inuenies. Dioscor. etiā ait habere quinq.
...lia, aliquando plura. Verùm quamcumque
...umseris, hánc ne Diosc. an illam Theophra-
...i, non erràris: ambæ enim valent aduersus ve-
...ena. Potest itaque sumi Tormentilla pro Pen-
...phyllo, & Pentaphyllon pro Tormentilla.

NEPITAM Latini Calamintham appel-
...nt, qua de causa Galenus miratur quòd
...ndromachus, cùm Græcè scripserit, hoc tan-

f tùm

tum nomen Latinum addiderit. At hoc πάρεργον dictum sit.

MARRVBIVM lippis & tonsoribus notum est, eam ob causam prudens prætereo.

Danda est opera vt SELINON quod in petris nascitur recuperemus: non quòd ob eam causam Petroselinon dictum velim, sed quia maioris est efficaciæ, & propius accedit ad Macedonicum, ob amarorem. Nec ob eam causam damnanda erit hæc compositio. Nam, vt Gal. de Petroselino scripsit, Quod si Estreaticum desideres Petroselinum, nihilo tibi deterius fore putato Theriaces medicamentum si alterum iniicias. Cuius rei subdit rationem. Non enim, inquit, si mortiferis venenis, si venenatorum morsibus aliud ab Estreatico Petroselinum minùs congruit, propterea reliqui etiam morbis, vt torminibus, ventriculo debili, hydropisi, & id genus aliis segniùs opitulatur, quos in primis sanare Theriaca promittit. Aliam præterea causam assignat, cùm inquit, Adhæc Estreaticũ petroselinon amaram etiam plus Theriacam facit, præsertim cùm recens adhuc imponitur: nam vt acrimonia, sic amaritudine hoc alia superat. At, vt alibi docuit, suauitas in medicamentis quæ deglutiuntur est spectanda, cùm in se habeat multa amara. Auicenna semen Apij montani posuit in tertia descriptione. Petroselinum verum nascitur in montibus Delphinatis, & apud fontem Vauclusæ.

STOECHAS satis nota est, agroque Monspeliano frequentissimè prouenit.

COSTV

Costvm nonnulli in discrimen vocant. Certissimum autem est, nos duas habere Costi species: primam scilicet (quam Zedoariam vocant vulgò) & tertiam quam nemo negabit eam esse quæ ad nos adfertur, præsertim cùm acerrima sit.

De Pipere albo tantùm sciendum est, Galenum ibi piper album legere, vbi Auicenna nigrum, & econtrà. Piper album & longum magis medicaminibus & Antipharmacis conueniunt: Nigrum verò eduliis & alimentis condiendis. Piper longum facillimè adulteratur. Adulteratum autem cognoscitur, si aqua inspersum dissoluatur. Non reperitur hoc Piper longum in descriptione ad Pamphilianum.

Dictamnvm in Creta tantùm crescere, & inde Cretense dici existimant Autores. Quod sic depictum sit à Diosc. Cretensis herba est, acris, leuis, pulegio similis, sed maioribus foliis, quæ tomento quodam spissaque lanugine pubescunt. Florem nullum aut semen profert. (etsi apud Paulum falsò legatur δι-κτάμνου ἄνθος) Pharmacopolarum ψευδοδίκτα-μνον & florem & semen profert: quam ob causam malumus succedaneo vti, quàm incognita illa radice qua pro Dictamno vtũtur Pharmacopolæ. Pulegium itaque pro Dictamno iniecimus, quia nulla est herba quæ propiùs accedat ad Dictamni facultatem ipso Pulegio, docente ipso Diosc. Præstat omnia quæ satiuum Pulegium, sed efficaciùs multo: & Gal. Dictamnum tenuiore essentia constat quàm Pule-

gium, cætera illi simile. Quod si per omnia simile, haudquaquam malè pro Dictamno recipietur, cùm ipse Auicenna in omnibus descriptionibus pro Dictamno Pulegium posuerit. Præterea à Nicandro in suis Theriacis, Diosc. Serapione, Paulo & Aëtio ad morsus venenatorum commendatur.

Non mireris candide Lector si pro FLORE IVNCI ODORATI, quem vno vocabulo Schœnanthon vulgus appellat, herbam ipsam monstremus. Audi Gal. Adhæc Iuncum ex Arabia petitum imponere præcipit: nescio qua de causa, schœnanthum, id est, iunci florem à vulgaribus appellatum. Nos siquidem, cùm florum copia non adsit, iunco vtimur ex Arabia comportato, cuius summitatem Cameli sæpenumero abroserunt: iucundissimè namque hunc iuncum Cameli pascuntur secus vias ibi plurimum nascentem. Ex his disce, multa fuisse simplicia tempore Galeni, qualia nunc sunt. Non itaque peccant qui iuncum ipsum huic compositioni imponunt, vt ex Gal. loco iam citato patet, & Diosc. qui ait radicem & herbam eiusdem esse facultatis cum flore & efficaciæ. Imò si flores adferrentur, abiiciendi essent & postponendi iunco ipsi. nam cùm sint admodum tenuium partium, eorum vis facilè euanescit, & priusquam ad nos peruenissent planè inodori redderentur.

DE THVRE nihil inpræsentiarum dicemus.

Quamquam TEREBINTHVS hoc agro Mompeliano frequens sit, non tamen Tere-

binthinam habemus: & quemadmodum Lentiſcus, hîc alioqui frequens, Lentiſcinam non ſtillat, ob Solis imbecillitatem; ſic nec Terebinthus Terebinthinam. Sed Galeni doctrinam ſecuti pro Terebinthina Abietinam conieci-mus. nam 4° ſanitatis tuendæ ſic ſcripſit: Quòd ſi copia Abietinæ non adſit, eius loco Terebinthina. Cùm pro Abietina Terebinthinam ponendam doceat: ſic econtrà pro Terebinthina Abietinam recipiemus. Quod euidentiùs monſtrat alio in loco his verbis: Quinetiam in penuria Terebinthinæ tum ἐκ τῶν κεραμίων ὄχθω, cum frictam commodè admiſceas, non minùs etiam iis & Abietinam immittas. Quòd ſi fortè quis hanc reſinam Abietinam eſſe neget, Maſtichen ponemus, quæ inter reſinas principatum obtinet, teſte Gal. vel vt Dioſc. Terebinthinæ reſpondet viribus. Fidem forſitan augebit quòd in Paulo legatur, τερμινθίνης μαστίχης, quaſi vellet dicere Reſinæ Maſtichinæ; vel Maſtichen & Terebinthinam imponi velit. Tu iudica.

CASSIAM FISTVLAREM vocat Caſſiam Ligneam, aut Cinnamomum craſſum, ne qui exiſtiment eum intelligere Caſſiam illã fiſtularem Arabum quæ vim habet laxandi ventrem. Eſt enim Cinnamomum craſſum efficax, vt odor & ſapor monſtrant. Nec abſurdum eſt dimidium Cinnamomi pro Caſſia conſtituere, cùm pro Cinnamomo duplum Caſſiæ ponendum ſit.

STYRAX eligenda optima.

NARDVM nemo debet damnare quòd

ſpica non ſit, ſed potius radix. Nam Gal. hi verbis docet eſſe radicem. Iubet deinde An- dromachus Nardũ Indicam imponere, quam ex eo quia Spicæ figuram imitetur, Nardi ſpi- cam nominant, quamuis radix ſit. Rurſu Diamocrates νάρδοιο ῥίζαν ἰνδῆς ſcripſit, nõ ſpi- cam. Indica autem dicitur, non quòd in In- dia naſcatur, ſed quòd in aliquo monte na- ſcatur Indiam ſpectante, quemadmodum Sy- riaca quæ in monte Syriam ſpectante. Eodem modo & Britannica dicitur (ea eſt Biſtort vulgaris) non quòd in Britannia naſcatur, ſed quòd in regione Britanniam ſpectante. Cæ- terùm Nardus Indica cæteris efficacior eſt.

Nunc ad THLASPI veniendum, quod omni- bus incognitum putat Manardus, eo fortaſſ quòd nunquã viderit. Vt autem verum fatear non omnibus cognitũ fuit Thlaſpi, ſed iis dum- taxat qui de re herbaria bene meriti ſunt. Eius deſcriptionem require in Dioſc. Frequens eſt i ſemitis Toloſani agri, & aliis pleriſque locis Temperamento calido eſt vt Naſturtium. Aui- cenna pro Thlaſpi Seſeli legit, & in Arabic Thlaſpi lætatur vulgus Pharmacopolarũ, quo Sinapi ſpecies quædã eſt, alba ab illis appellat

SEMEN APII reſtituimus ex deſcription ad Pamphilianum. In Paulo enim & Auicen- na idem ſcriptum reperimus, tũ etiam in The- riaca Antiochi Philometeros, in medicament anodyno Κάλλιστον dicto: rurſum in Zenonis Aetij, Galli, Theriacis: quod etſi vt Petroſel num aduerſus venena parum aut nihil profi ad alios morbos non parum iuuat.

P

Pro MALABATHRO, vt benè à maio-
ibus nostris visum est, ponendam censuimus
picam. habet enim folium eandem cum Spi-
a facultatem, teste Gal. lib. 6. de simpl. Idem
cripsit Paul. in succedaneis. Quòd si æqualem
el similem habet facultatem, frustrà additur
Macis, cùm neque addendum quicquam dicat,
eque detrahendum. Auicenna post Malaba-
hrum addit Epithymum, qua ratione nescio;
uemadmodum & Moschum post Piper lon-
um.

HYPOCISTHIS etiam sub Lado reperitur,
uod Cisti species est, longiora habens folia &
lutinosa.

NARDVS nostra CELTICA ea verè est quam
ntiqui Celticam vocauerunt: non igitur re-
icienda: neque audiendus Marcellus, qui negat
picam nostram esse Celticam. Raro autem vi-
tur, quia in summis montibus nascitur quos
erpetua nix obsidet.

Pro TERRA LEMNIA sumimus Bolum præ-
aratum, vt Gal. docuit, neque eam ob causam
tuperanda est hæc terra, quòd à Lemno non
duchatur. Est enim hæc terra medicamento-
, lutumque cum aqua ex ea fit quod habet de-
ccandi facultatem, & astrictionem non con-
mnendam, qua catarrhos sistit: prodest tem-
ore pestis. Vt in summa dicam; mallem hac
i, quàm Terra sigillata egregiè adulterata. Ru-
ica Lemnia à Gal. vocatur.

Difficilius fuit iudicare quid pro CHALCI-
IDE accipiendū esset, cùm Atramentum Suto-
ū quod χάλκανθον, σῶρυ, μίσυ, χαλκῖτις parū ab

inuicem differre videantur. Et quanquam non grauis esset error, si χάλκανθον, vel μίσυ, vel σῶρυ, pro Chalcitide posuissemus (sunt enim facultatis eiusdem) tamen Chalcitin veram maluimus accipere, quam (vt præcipit) assari curauimus, & quod magis spumosum erat accepimus. Χαλκῖτις Vitriolum Romanum non est, quanquam easdem habeat facultates, sed Chalcanthi videtur species; quia vrenda est donec nihil viridis appareat, estq. χαλκοειδὴς, id est, similis æri. Vrunt Pharmacopœi Chalcitin donec rubra fiat: sed ineptè illi: non enim vsque adeò est adurenda. Ait enim Gal. vrendam donec fiat cineritia & amittat viride, vt ostendat quantitatem adustionis. Nos itaque legimus, ἐσθάς & non, ὦστα, vt est apud Gal.

Quid sit AMOMVM, vt ingenuè fatear, ignoro: malo enim meam fateri ignorantiam, quàm studiosis hac in re aliquomodo imponere. Non me latet multos fuisse in Gallia & in Hispania qui se inuenisse gloriantur: cùm nihil minus fecerint. Nam semen illud quod pro Amomo monstrant inodorum, nigrum, lene, gustu neque acre neque erodens est; cùm debeat esse candidum, modicè rufum, seminis plenum, vuarum racemis simile, ponderosum, odoratissimum, acre, gustu erodens. Nos pro Amomo Acorum posuimus. Amomum, inquit Gal. Acoro similem facultatem obtinet. Ergo Acorum pro Amomo nefas non erit ponere. Sunt qui Amomum pomum Hierichontis dicant, quod carè admodum venditur, id quod mulieres fabulentur conducere

partum. In Alexandria frequens; & ad nos adueheretur, si præmoniti essent mercatores.

Mirabitur aliquis quòd pro ACORO in omnibus locis Galangam crassam, non vulgarem illam radicem posuerimus: Sed ne id temerè factum existimes, sciendum est, hanc vulgarem radicem Acorum non posse esse, tum quia rubra est, & ingrato odore: cùm vera Acorus albam habeat radicem, gustu acrem, odore non insuauem, vt ait Diosc. Cùm autem hæc omnia in Galanga manifestissimè inueniantur, &, vt Musa testatur, florem croceū & folia Iridis angustiora habeat, Acorum dicimus esse.

Etsi Fuchsius Valerianam neget esset PHV, Valerianam pro Phu posuimus: non enim valet eius ratio. Phu caulis λεῖος καὶ τρυφερός, id est, lenis & tener exsistit. Valerianæ caulis angulosus: cùm herba & lenis & quadrato caule possit esse. Quod de floribus dicit similes Narcisso non esse, verisimile videtur: flores tamen habere pallidos, sicut & Narcissus: quod sufficit, cū omnes aliæ notæ nullo pacto discrepent.

CARPOBALSAMVM vulgare nullam aut paucam vim habere videtur, & puto semen esse Terebinthi. Eam ob causam Cubebas vulgò vocatas ponendas dixerim, quæ forsitan veriùs sint Carpobalsamum, quàm Carpesium, nisi reclamet Actuarius. At Gal. lib. de Antidotis Carpesium dicit esse herbam Phu appellato genere similem, validiorem tamen, atque aromaticum quiddam plus olentem. Et eodem loco: Tenuia quædam Carpesij sarmenta Cinnamomi virgultis similia sunt; non

ſemen igitur poteſt eſſe. Cubebæ autem non multum viribus & temperamento differunt à Carpobalſamo. Dioſc. ait Carpobalſamũ adulterari ſemine Hyperico ſimili, quod Terebinthi ſemen eſſe videtur, vt ex Theophraſto patet.

Pro ACACIA Prunellorum ſuccum ponere non eſt abſurdum. Poteſt & Rhus pro Acacia poni, quia, vt ait Dioſc. folia Acaciæ effectus præbent, vt in ſuccedaneis reperitur ſuccus Lentiſci.

BITVMEN IVDAICVM Græcis ἄσφαλτος communiter laudatur quod purpuræ modo ſplendet. Nigrum adulteratum eſt. Sed cùm aliud non aduehatur niſi pice imbutum, doſin augere oportet. Eiuſdem facultatis eſt cum Piſſaſphalto, quod vulgo Mumiam appellant. Piſſaſphaltum autem mediam facultatem habet inter Picem & Aſphaltum: eam ob cauſam Auicenna & quidã alij pro Bitumine Mumiam ponunt. Aſphalton deprehendes ex odore Trifolij fœtidi, quod à Bituminis odore ἀσφάλτιον dictum eſt. Quod ad nos adfertur Piſſaſphalton eſt. Cùm Dioſc. ait probari ſi purpuræ modo ſplendeat, non ita intelligendum eſt quaſi velit habere purpuræ colorem, ſed quod in ſua nigredine ſplendeat vt Purpura in ſuo colore, aut quod ſimile ſit purpuræ exſaturatæ, quæ quodammodo ad nigredinem tendit. Plurimis locis prouenit, vt in Aruernia, &c.

CENTAVRII TENVIS folia & flores ponimus, non radices, quas tanquam inutiles reiicit Gal. & Dioſc. etſi Lumen illud Pharmacopolarum aliter ſentiat.

Ne

Ne quis nos reprehendat quòd ARISTOLOCHIAM tenuem, non Clematitin aut Rotundam, vt in lib. ad Pamphilianum scriptum est, adiecerimus: non enim id temerè factum est: Nam in carminibus scriptum inuenimus καὶ λεπτὴν ῥίζαν ἀριστολόχου: & ad Pisonem tenuem dicit: huc accedit quod de Clematiti ait Gal. Quæ Clematitis appellatur fragrantior est, ita vt ad vnguenta vtantur Vnguentarij; sed ad sanationes infirmior. Hîc autem non ad voluptatem sed ad sanitatem ponitur: tenuis igitur ponenda est, castigandusque est locus ille, ne parum cauti fallantur. Interpres Centunculum vertit: Centunculum autem Latini appellant Gnaphalion. Si autem addatur Gnaphalion, id erit præter Andromachi, Galeni, aliorumque mentem. Nec interpretibus semper fides est adhibenda, etiamsi Græcè & Latinè periti sint. Malim enim illos minus disertos esse, & rerum bene peritos: hi siquidem solœcismum in nominibus dumtaxat committunt, illi autem in rebus & sæpè in vita. Hîc itaque neq. rotundã Aristolochiam neque Clematitin aut Polyrrhizon, quæ vnguentis parandis aptiores sunt, imponemus: sed longam dumtaxat Aristolochiam, siue tenuem, quæ ad medicamenta conuenit. Proueniunt autem omnes Aristolochiæ species, quæ quatuor sunt, frequentissimè agro Mompeliano. Quam pro longa pingit Fuchsius Clematitis est.

Qui Cornicum oculos configunt, hunc CALAMVM ODORATVM reiiciunt, non quia

inessi-

inefficax ſit, ſed quia Calamus araneis non eſt plenus. Fieri autem poteſt vt Calamus dicatur: eius autem radix tantùm ſit in vſu, vt de ſpica admonuimus. Sin tibi hæc ratio non placet, aliam accipe. Duæ ſunt ſpecies Calami odorati: Alterum quod à Gal. deſcribitur: Alterum in Mœotide naſcens, radice ſubalbida, ſine calamis, intùs plena & amara, ſpecie acori: quem Calamum falsò quidam Acorum eſſe putauerunt, in quorum numero fuit Manardus qui pro Acoro Calamum aromaticum ſemper ponit. At vtrumque genus Acorum odore ſuperat, non igitur reiicienda hæc radix, cùm Calami ſit radix.

XYLOBALSAMVM hoc commune, verum ſit nec ne, incerti planè ſumus: nam quicunque de Balſamo ſcripſere inter ſe diſſentiunt. Quòd inefficax ſit, facilè quilibet iudicare poteſt ex odore, ſapore & craſſitie partium. Sin autem pro eo ligno incognito & adulterato Zedoaria vulgo dicta quis vti voluerit, ſine noxa poterit. Zedoaria enim cal. & ſic. eſt in ſecundo ordine, vt Xylobalſamum valet aduerſus venena, peſtem. Commodè itaque illa vti poſſumus, quandoquidem temper. & viribus reſpondeat Xylobalſamo. Non autem in omnibus ſumenda pro Xylobalſamo: ſed hîc, quia iam ſemel in hac compoſitione poſita ſunt ſuccedanea eius, maluimus hac radice vti.

De AMARACO ſi Nicolaus Præpoſitus dubitet, non mirum eſt, cùm res admodum obſcura ſit, & ad iudicandum difficilis. Nam

Dioſc.

Diosc. Plin. Columella, Lucret. Virgil. Diocles medicus, vno ore Amaracum Sampsuchum appellant. Gal. tamen & Paulus diuersas herbas tradunt. nam in 3° ordine calef. & exsic. Sampsuchum collocant, Amaracum verò in 2° siccare & tertio calefacere volunt. Amaracus Gal. & Paulo Matricaria vulgaris est, & Parthenion Diosc. atque vtramque ponemus: quanquam non multum referret si neutra poneretur; nam vt Gal. testatur, multi suo tempore & Marum & Amaracum reiiciebant.

Hæc sunt, Candide Lector, quæ cum festinatione quadam annotauimus. Et hoc esto Exemplar eius quæ ex Consilio Doctorum Mompelij dispensatur.

Theriaca quæ γαλήνη, id est, Tranquilla cognominatur, hæc recipit.

℞ *Pastillorum Scillinorum* ℥ *xlviij.*
Pastillorum Theriacorum
Magmatis Hedychroi
Piperis nigri
Opij *singul.* ℥ *xxiiij.*
Rosarum siccarum
Scordij Cretensis
Seminis Napi
Iridis Illyricæ
Agarici Pontici
Cinnamomi
Glycyrrhizæ succi
Opobalsami *Singul.* ℥ *xij.*

Croci.

Croci
Gingiberis
Rhapontici
Radicis Quinquefolij
Nepitæ
Marrubij
Petroselini
Stœchados
Costi
Piperis albi
Piperis longi
Dictamni Cretensis
Iunci odorati
Thuris
Terebinthinæ
Cassiæ fistulæ
Nardi Indicæ sing. ʒ vj.
Polij Cretensis
Seselios
Styracis
Seminis Apij
Thlaspi
Ammeos
Chamædryos
Chamæpityos
Succi Hypocisthidis
Malabathri
Nardi Gallicæ
Radic. Gentianæ
Anisi
Mei Atamantici
Seminis Fœniculi
Terræ Lemniæ

Chalcitidis tostæ
Amomi
Acori
Phu Pontici
Carpobalsami
Hyperici
Acaciæ
Gummi
Cardamomi sing. ʒ iiij.
Seminis Dauci
Galbani
Sagapeni
Opopanacis
Bituminis
Castorei
Centaurij tenuis
Aristolochiæ tenuis sing. ʒ ij.
Mellis Attici ʒ CL.
Vini Falerni q. s.

Schon!

ADMONITVM autem hîc velim Lectorem, vt huius Compositionis normam exactè contempletur, quæ illi plurimum prodesse poterit in aliis Medicamentis diiudicandis. Omnes enim hîc ferè traduntur Canones qui in huiusmodi compositionibus tradi solent. E quorum numero paucos colligemus, vt memoria suppeditabit.

Primùm itaque in omni Compositione id obseruandum, vt præcipua & veluti totius medicamenti fundamenta primo loco ponantur, quod hîc etiam obseruatum est in Pastillis Scillinis & Theriacalibus. Iuuat enim plu-

rimum

rimum non in Compositionibus solùm, sed in reliquis omnibus, si aptus ordo seruetur. Paraturus igitur medicamentum in summis digitis habere debet quæcunque illud ingredi debeant, & ex his considerare quæ decoctionem ferre possint, quæ minimè: Ex his rursus quæ decoctionem ferunt, ea primo loco imponat quæ diutiùs decoctionem ferunt, vt radices densas & inodoras: Odoratæ enim & raræ decoctionem non ferrent: Deinde ea iniiciat quæ minùs coctionem ferunt, vt herbas: Postremò quæ nullam omnino. Præterea quæ simpl. maiori quantitate assumuntur, ea primo loco imponenda: quæ minori, secundo loco, atque ita deinceps gradatim: Vt in hac Compositione est obseruatū. Eius enim prima dosis est drachmarum 48. altera 24. tertia 12. quarta 6. quinta 4. vltima (melle dempto) drachmarum 2. Sed & alius Canon obseruandus est, & hîc obseruatus. nempe: Ea quæ ad alterationem ponuntur, maiori debere esse quantitate: quæ verò ad castigationem, minori. Sed de his hactenus. Nunc Theriacæ facultates breuibus persequamur.

THERIACA MAGNA ad eadem valet ad quæ Asyncritum. Efficacior tamen est ad omnia, sed eædem hîc obseruandæ limitationes, quæ illîc; sit ne scilicet Recens an Antiqua. Recens enim vt frigidior est, sic ad morbos calidos conuenit: Antiqua frigidis opitulatur: Quæ mediæ ætatis est, morbis medio modo se habentibus confert. Sed neque id nouisse sufficit. Nam propriis cuilibet affectui medica-

ãentis commisceri debet. Exempli gratia: si
d fluxum sanguinis, cum aqua bursæ pastoris
iisceatur, & sic de reliquis.

Apoplexiæ prodest si valde antiqua detur: uia in tali affectu egemus attenuatione humorum crassorum Apoplexiam comitantium.

Epilepticis conuenit recens; etiamsi Epilesia sit à nimio sensu, nam recens obtundit sensum illum exactum. Si verò fiat ab humore asso (quod scio rarissimè accidere) exhibenda ntiqua.

Raucedini vocis si à crassis humoribus fiat, ouenit antiqua; sin à defluxione tenui, recens.

Asthmati recens, si à retentione calidorum; n à crassis humoribus, antiqua. Ictericis & ydropicis antiqua.

Peripneumonicis & Pleuriticis recens datur principio, cùm tales affectus fiãt per defluxioem, idque cum aqua hordei.

Iliosis recens, quia inflammatio est. Dysentecis recens cum succo aliquo refrigerante. Neriticis recens ad sedandum dolorem.

Menstrua educit antiquissima, neque solùm ucit & prouocat menstrua; sed & immodicas ensium fluxiones sistit, vt inquit Gal. lib. Theriaca ad Pison. Mistam variamque cultatem, inquit, habet. ideo alia diffundens tenuansque cogit excerni, alia quæ ob naæ virtutis imbecillitatem superflua excerentur, viribus partium confirmatis solet inhire.

Lepras & Variolas emendat antiqua.

Præcipuè contra omnia venena recens, quia

venenum est tenuissimarum partium: Tota itaque cura consistere debet in conseruando corde, ne ad illud scilicet penetret vis veneni. Incrassandi sunt ergo meatus. hoc autem medicamentum non modò incrassat recens, sed & refrigerat, verumque est Alexipharmacum.

Omnem defectionem sensuum leuat antiqua. Recens enim magis sensus stupefaceret. Retardat senectutem, inquit Gal. quia excrementa corporis absumit, non euacuat.

Quartanis febribus & contumacibus soluendis apta est Theriaca antiqua (quod experientia comprobatum est Mompelij 1551.) vbi iã apparent signa concoctionis. Cùm enim Pharmacopœus quidam iamdiu laborasset quartana inexpugnabili, ea solutus est media hyeme solo vsu triduano Theriacæ à nobis præscripto.

Expertus sum præterea dysenteriæ conuenire. Acceperat enim Scriba quidam satis inconsultè ʒ ij Colocynthidis, vnde Dysenteriã inciderat. Præbui illi ʒ j Theriacæ nuper paratæ, & conualuit eo solo remedio adhibito.

Rursum ederãt quidam salsamenta putrida, è quibus duo obierunt, tertius me consulto, vomitione facta Theriacam sumpsit, & curatus est.

Vt autem finem dicendi faciam, recens valet aduersus venena: antiqua verò aduersus morbos diuturnos & inueteratos.

Reiicio eorum sententiam qui Theriacam pueris recens natis præbent, ne sint obnoxij (vt aiunt mulierculæ) venenis.

Data

ata enim pueris iam primùm in lucem edi-
alorem natiuum obruere potest recens, cùm
ida admodùm sit. Antiqua verò sua calidi-
euanescere faceret eundem calorem.

aria autem eius est dosis; quæ à multis in-
ntionibus sumitur. Si enim affecta pars sit
ota, ratione optima dabitur maiori quan-
te, quàm si sit propinqua: vt si ad Poda-
m, dari debet maiori quantitate quàm si ad
ntriculum. Recens item minori quantitate
nda est quàm antiqua. Recens enim peri-
o non vacat; at antiqua ratione caliditatis
uræ amicior est. Calidum enim quodam
do secundum naturam est.

Hæc sunt Theriacæ commoda quæ persequi
bis libuit. Plura require apud Gal. de The-
a ad Pisonem, qui sigillatim eius facultates
scribit.

INDEX IN VAL. CORDI RECEPTARIUM.

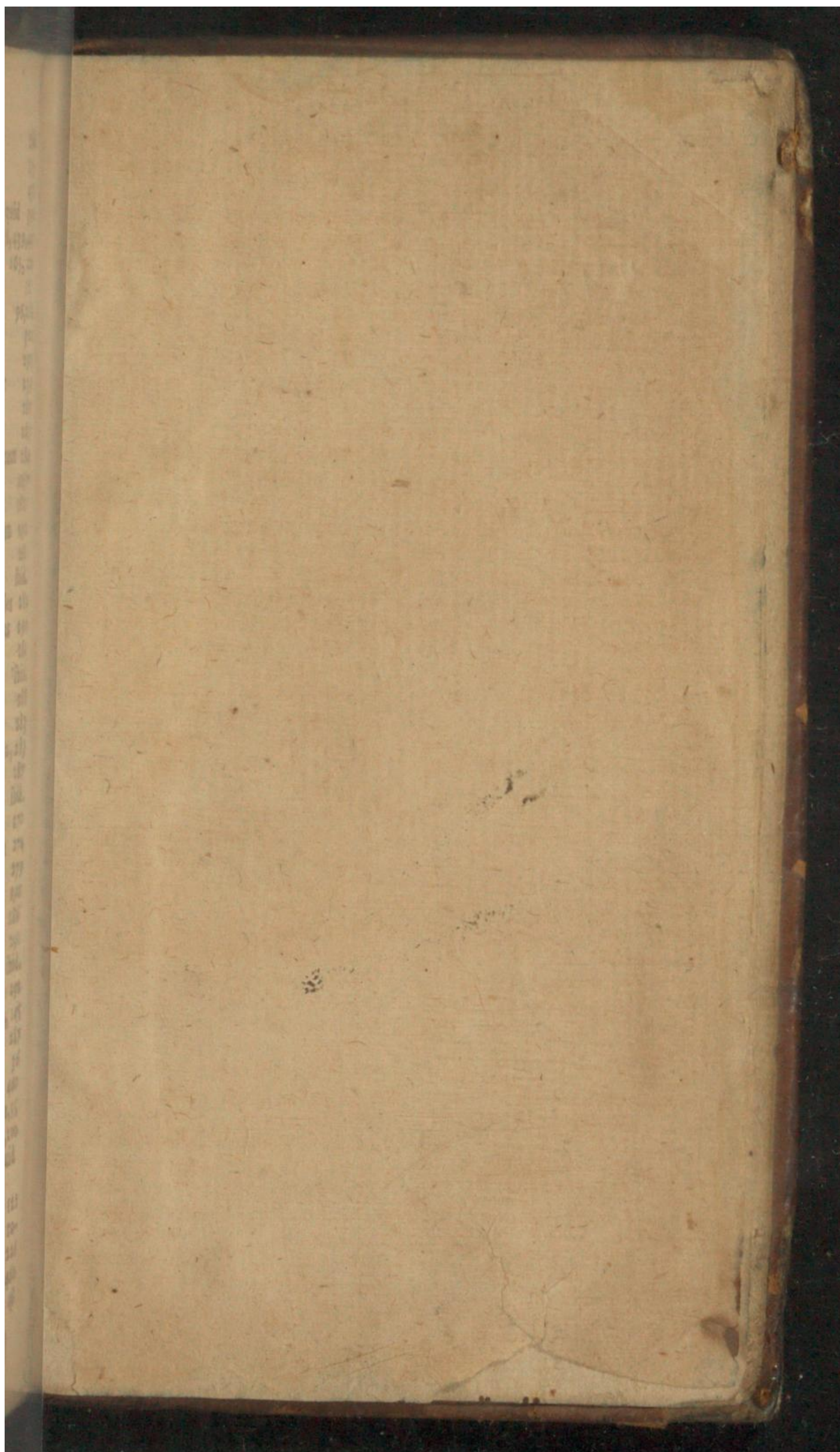
edo-

Rhus

Thus

FINIS.

P

1r 12